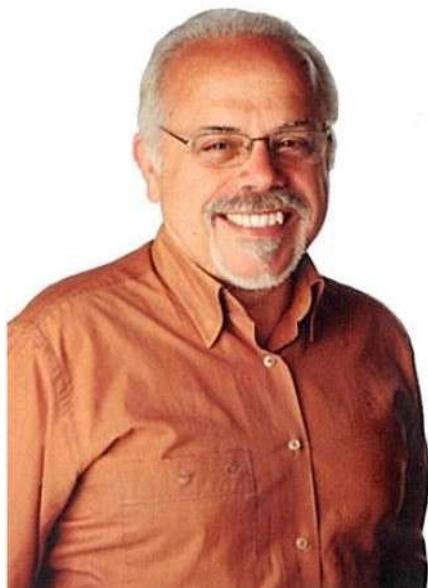

ΤΕΡΜΑ ΣΤΙΣ
ΧΡΕΟΚΟΠΗΜΕΝΕΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Αποφασίζουμε για τη ζωή μας!

ΜΙΧΑΛΗΣ
Τρεμόπουλος

ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Περιεχόμενα

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
2.	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	8
3.	ΘΕΣΜΙΚΑ – ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΟΙΚΗΣΟΥΜΕ.....	11
1.1	Δημοκρατία	11
1.2	Δημόσιος Έλεγχος και Διαφάνεια.....	12
1.3	Συμμετοχικότητα	12
4.	ΥΠΟΔΟΜΕΣ	14
4.1	Συγκοινωνία – Μεταφορές	14
4.1.1	Οδικό δίκτυο	15
4.1.2	Σιδηρόδρομος.....	16
4.1.3	Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης.....	17
4.1.4	Λιμάνι Θεσσαλονίκης – Αλιευτικά καταφύγια	17
5.	Βασικά δίκτυα τεχνικής υποδομής	19
5.1	Ενέργεια	19
5.2	Υδατικό Δυναμικό	21
5.2.1	Μέτρα Εξοικονόμησης Νερού	22
5.2.2	Αναδιάρθρωση των Καλλιεργειών.....	23
5.2.3	Διοικητικά Μέτρα - Επιστημονική Έρευνα	24
5.3	Δίκτυα Υδρευσης-Αποχέτευσης – βιολογικοί καθαρισμοί	25
6.	Οικονομία.....	27
6.1	Πρωτογενής Τομέας.....	28
6.1.1	Γεωργία - Ανάγκη για Ενα Ριζικά Νέο Προσανατολισμό.....	29
6.1.2	Κτηνοτροφία	30
6.1.3	Αλεία	32
6.1.4	Διατροφή - Ασφαλή και Ποιοτικά Τρόφιμα.....	33
6.2	Δευτερογενής – Τριτογενής Τομέας.....	34
6.2.1	Κατασκευαστικός τομέας	36
6.2.2	Μεταποίηση - Βιομηχανία	36
6.2.3	Εξορυκτικός κλάδος	39
6.2.4	Τουρισμός	39
7.	ΕΙΔΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ.....	42
7.1	Χωρική Ανάπτυξη.....	42
7.1.1	Αστικός χώρος – οικιστική ανάπτυξη.....	42
7.1.2	Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης	45
7.1.3	Λοιπά αστικά κέντρα	46
7.2	Ακτές – Θαλάσσια Ύδατα - Παράκτιος Χώρος.....	47
7.3	Ορεινές και Ημιορεινές Περιοχές	48
7.4	Φυσικό και Πολιτιστικό Περιβάλλον	49
8.	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	51
8.1	Απορρίμματα	52
9.	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	54
9.1	Γυναίκες	54
9.2	Παιδί και Παιδική Εργασία	54
9.3	Μετανάστες	55
9.4	ΑμεΑ	56
9.5	Άστεγοι	56
9.6	Σεξουαλικότητα	57
9.7	Στήριξη της Συλλογικής Παρέμβασης των Πολιτών.....	57
10.	Υγεία.....	59
10.1	Πρόληψη	59
10.1	Μια Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Υγείας.....	60
10.3	Πρωτοβάθμια Περίθαλψη.....	61
10.4	Θεσμός Οικογενειακού Γιατρού- Πρόληψη	62
10.5	Θεσμός Κοινωνικού Γιατρού – Κατοχύρωση και Ανάπτυξη.....	62
10.6	Θεσμός Νοσηλείας στο Σπίτι – Αναζωογόνηση και Ανάπτυξή του	62
10.7	Η Ψυχική Υγεία στην Αυτοδιοίκηση	62
10.8	Απολογισμός.....	63

10.9 Ναρκωτικά.....	63
11. ΠΑΙΔΕΙΑ.....	64
11.1 Αειφόρο Σχολείο και Αυτοδιοίκηση	64
12. ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΧΘΕΣΙΝΟΙ – ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ	67
12.1 Ιστορική Αναδρομή.....	67
12.2 Οι Συνθήκες για μια Ακόμη Φορά Εχουν Άλλάξει	68
13. ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	69
13.1 Η Πόλη	69
13.1.1 Η δόμηση της Θεσσαλονίκης	69
13.1.2 Ατμοσφαιρική ρύπανση – Μικροσωματίδια	70
13.1.3 Ελεύθεροι χώροι.....	70
13.1.4 Συγκοινωνία – Μεταφορές.....	71
13.1.5 Αστικό πράσινο	71
13.1.6 Περιοχή κεντρικής Θεσσαλονίκης.....	73
13.1.7 Περιοχή Τριανδρίας και ΥΦΑΝΕΤ	74
13.1.8 Περιοχή Κρυονερίου και Περιφερειακή Τάφρος	74
13.1.9 Περιοχή Ελαιορέματος	75
13.1.10 Περιοχή Αλατίνι	75
13.1.11 Καραμπουρνάκι και πρώην στρατόπεδο Κόδρα.....	75
13.1.12 Χεύμαρρος Ασβεστοχωρίου-Δενδροποτάμου	75
13.1.13 Λοξός Λάκκος	76
13.1.14 Διαχειριστικές παρατηρήσεις	76
13.2 Σέιχ Σου.....	77
13.3 Θερμαϊκός Κόλπος	79
13.4 Ενέργεια	79
13.5 Βιομηχανία	80
13.6 Επιβάρυνση από την Ηλεκτρομαγνητική Ακτινοβολία	81
13.7 Το Αποχετευτικό Πρόβλημα.....	82
13.8 Σκουπίδια: Μείωση, Επαναχρησιμοποίηση, Ανακύκλωση	83
13.9 Νερό: Ένα Αγαθό σε Ανεπάρκεια	84
13.9.1 Η Εταιρεία Ύδρευσης Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης και η μετοχοποίησή της	85
13.9.2 Το ζήτημα της πώλησης της ΕΥΑΘ	85
13.9.3 Μια συνολική προσέγγιση του προβλήματος της εξάντλησης των υδροφορέων	86
13.10 Τα Μνημεία και η Πόλη	88
13.11 Προς μια Στεγαστική Πολιτική	89
13.12 Η Ύπαιθρος	89
13.12.1 Τα δάση.....	89
13.12.2 Προτάσεις για την προστασία των δασών.....	94
13.13 Τα Νερά.....	95
13.14 Επαρχία Λαγκαδα: μια Άλλη Λογική	96
13.15 Λίμνη Κορώνεια: Παταγώδης Αποτυχία της Διοίκησης Ψωμιάδη	97
13.16 Αμμιοληγίες	98
13.17 Το Αγροτικό Πρόβλημα	98
13.18 Ένα Άλλο Μοντέλο Οικονομικών Δραστηριοτήτων για την Ύπαιθρο	99
13.18 Ο Προαστιακός Σιδηρόδρομος Είναι Εργαλείο Ανάπτυξης και Αποκέντρωσης	100
14. ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	102
14.1 Η «Επένδυση» της «Ελληνικός Χρυσός»	102
14.1.1 Ασύμφορη και καταστροφική η εξόρυξη	103
14.1.2 Οι δημοκρατικοί θεσμοί γελοιοποιούνται	103
14.1.3 Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις επιμένουν, παρά τις μελέτες	103
14.1.4 Τα οικονομικά δεδομένα αμφισβήτούνται	104
14.1.5 «Ανάπτυξη» με τη βία και με διάλυση της κοινωνικής συνοχής	104
14.1.6 Μια ιστορική αναδρομή.....	104
14.2 Νερό.....	108
14.2.1 Νερό: αγαθό σε ανεπάρκεια	108
Νερό για τους κατοίκους και τους επισκέπτες	108
Νερό για τις καλλιέργειες	109
14.3 Απορρίμματα	109
14.3.1. Καμιά σχέση με την εναλλακτική διαχείριση!	109
14.3.2 Τα οργανικά απόβλητα στη Χαλκιδική.....	111

14.4 Ρύπανση και Αποκατάσταση Περιβάλλοντος.....	112
14.5 Μεταφορές - Συγκοινωνίες.....	112
14.6 Τουρισμός.....	113
14.6.1 Για ένα εναλλακτικό μοντέλο τουρισμού.....	113
14.6.2 Οι οργανωμένες παραλίες: η περίπτωση του Αγίου Μάμα	114
14.7 Γεωργία	116
14.7.1 Η Χαλκιδική έχει ανάγκη ένα ριζικά νέο προσανατολισμό της γεωργίας.....	117
14.8 Κτηνοτροφία.....	118
14.9 Αλιεία.....	119
14.10 Μεταποίηση-Εμπόριο-Υπηρεσίες	121
14.11 Βιομηχανία	121
14.11.1 Αναμόρφωση της βιομηχανικής πολιτικής.....	121
14.12 Μεταλλευτική Δραστηριότητα – Βαρέα Μέταλλα.....	122
14.13 Δασοπροστασία.....	123
14.14 Οι Αγώνες της Οικολογίας-Αλληλεγγύης.....	123
14.14.1 Αμμοληψίες Γλαρόκαβου	124
14.14.2 Κοπή δένδρων στη Σάνη.....	124
14.14.3 Υδρομετρητές σε Σταυρονικήτα.....	124
14.14.4 Κοπή δένδρων και μπάζωμα στο δάσος της Σίβηρης	124
14.14.5 Σφραγίδα Γαλάτιστας	125
14.14.6 XYTA Δήμου Σιθωνίας	125
14.14.7 Μη λειτουργία βιολογικού καθαρισμού στη Φούρκα	125
14.14.8 Δάσος Σταυρονικήτα	125
14.14.9 Απειλή οικοπεδοποίησης στις Καβουρότρυπες	126
14.14.10 Χυτήριο ανάκτησης μολύβδου στο Στανό.....	127
15. ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ.....	128
16. ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ.....	130
17. ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	131
18. ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	133
19. ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	134

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι αυτοδιοικητικές εκλογές της 18ης Μαΐου διεξάγονται σε μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο της χώρας όπου το Μνημόνιο και ο οικονομικός έλεγχος των δανειστών της χώρας με επικεφαλής το ΔΝΤ, δημιουργούν ένα ασφυκτικό πλαίσιο τόσο για τους πολίτες και το περιβάλλον όσο και για τους αυτοδιοικητικούς θεσμούς.

Η πρωτοφανής δημοσιονομική και οικονομική κρίση που περνάει η χώρα αποκάλυψε με τον πιο ανάγλυφο τρόπο τις ανεπάρκειες του πολιτικού συστήματος και ειδικότερα των δύο κομμάτων εξουσίας που κυβέρνησαν την χώρα μετά τη μεταπολίτευση. Το πελατειακό κράτος που εγκαθίδρυσαν και οι καταστροφικές πολιτικές που ακολούθησαν σε όλους τους τομείς οδήγησαν την χώρα στην υπερχρέωση και την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική κρίση. Οι εξελίξεις αυτές διαδραματίζονται με φόντο την παγκόσμια κρίση που επέτεινε και ανέδειξε τις αδυναμίες αυτές, λειπουργώντας ως καταλύτης.

Πρέπει να επισημανθεί ο τριπλός και ανατροφοδοτούμενος χαρακτήρας της παγκόσμιας κρίσης, που παρά τις επιβαρυντικές ιδιαιτερότητες της χώρας μας, παρουσιάζει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με αυτά που βιώνουμε. Αυτό που ζούμε σήμερα στην Ελλάδα και βρίσκεται στο επίκεντρο της διεθνούς συζήτησης ως "ελληνικό πρόβλημα" δεν είναι παρά η δεύτερη φάση της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης. Μιας κρίσης με οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις, που ξέσπασε το 2007 στις ΗΠΑ ως χρηματοοικονομική κρίση και απλώθηκε ταχύτατα παγκοσμίως. Είναι η φάση της κρίσης των δημόσιων ελλειμμάτων και χρεών. Σε μια τέτοια κρίση είναι φυσικό τα πιο αδύνατα μέρη μιας αλυσίδας να αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα, καθώς εκεί συναντώνται οι εσωτερικές αδυναμίες με τις εξωτερικές πιέσεις και οδηγούν σε αποσταθεροποίηση. Αυτή είναι η περίπτωση της Ελλάδας αλλά και των άλλων του ευρωπαϊκού "νότου" (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιρλανδία).

Ταυτόχρονα είναι και κρίση του ευρώ, το οποίο καθώς δημιουργήθηκε με σοβαρές ελλείψεις, σύμφωνα με τις επιταγές μιας νεοφιλελεύθερης οικονομικής ορθοδοξίας, μας οδήγησε στην υπογραφή διάτρητων πλέον συνθηκών όπως του Μάαστριχτ (Σύμφωνα Σταθερότητας). Στην Ελλάδα τα μέτρα που συμφωνήθηκαν στο Μνημόνιο είναι κοινωνικά άδικα και αδιέξοδα. Στην πραγματικότητα ο Μηχανισμός Σταθερότητας, με την εμπλοκή και του ΔΝΤ, επιδιώκει να διασφαλίσει την πληρωμή των πιστωτών της χώρας και αδιαφορεί τελείως για το κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος. Ακόμα και σύμφωνα με την επίσημη έκθεση του ΔΝΤ, το 2020 το δημόσιο χρέος της χώρας θα είναι σύμφωνα με το θεωρούμενο ως επικρατέστερο σενάριο στο ύψος που είναι τώρα, δηλαδή στο 130% του ΑΕΠ. Τα μέτρα που έχουν επιβληθεί και όσα θα ακολουθήσουν θα οδηγήσουν σε ένταση των κοινωνικών ανισοτήτων και σε περιβαλλοντική υποβάθμιση, καθώς σε περίοδο κρίσεων τα πρώτα και «εύκολα» θύματα είναι πάντα οι πιο αδύναμοι κοινωνικά και οικονομικά πολίτες και το περιβάλλον.

Η λύση στο πρόβλημα θα πρέπει να είναι Ευρωπαϊκή –με υπέρβαση όμως των κυριάρχων σήμερα πολιτικών- στην κατεύθυνση της έκδοσης ευρωομολόγων και του δανεισμού των κρατών με πολύ χαμηλά επιτόκια από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, της φορολόγησης των τραπεζών και των χρηματιστηριακών συναλλαγών. Επίσης ένα μέρος των συσσωρευμένων χρεών θα πρέπει να “απορροφηθούν” από την ΕΚΤ. Ανεξάρτητα πάντως από το ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο, η Ελλάδα οφείλει να αντιμετωπίσει τα δικά της πραγματικά προβλήματα που οδήγησαν την χώρα στην υπερχρέωση. Το πολιτικό σύστημα που δημιούργησαν τα δύο μεγάλα κόμματα εξουσίας τα τελευταία τριάντα χρόνια –αλλά και η ανοχή σε αρκετές περιπτώσεις ή και ενθάρρυνση εκ μέρους των κομμάτων της Αριστεράς και των συνδικάτων– είναι τα κύρια αίτια της κατάστασης.

Το διεφθαρμένο, πελατειακό πολιτικό σύστημα είναι υπεύθυνο για την εκτεταμένη φοροδιαφυγή, τη διάλυση των ασφαλιστικών ταμείων και την ανορθολογική και αντιπαραγωγική διαχείριση του δημόσιου τομέα.

Τα ζητήματα αυτά οφείλει να τα αντιμετωπίσει η χώρα ως ζητήματα άμεσης προτεραιότητας. Στο καθαυτό οικονομικό πεδίο πρέπει να υπάρξει ρεαλιστική προοπτική αλλαγής της αναπτυξιακής πορείας της χώρας. Τα μέτρα που εφαρμόζονται είναι βέβαιο ότι διαιωνίζουν και εντείνουν την ήδη βαθιά ύφεση. Όμως, ταυτόχρονα δεν είναι εμφανές κάποιο σχέδιο εξόδου από την κρίση. Αυτό που κατέρρευσε είναι το συνολικό μοντέλο ανάπτυξης της χώρας που στηρίχθηκε στη φτηνή και “βρώμικη” ενέργεια, την κερδοσκοπική εκμετάλλευση της γης (οικοπεδοποίηση) και στην καταστροφή του περιβάλλοντος με τον ανεξέλεγκτο τουρισμό, την υδροβόρα γεωργία και τις κατασκευές.

Ένα σχέδιο εξόδου από την κρίση θα πρέπει να αντιμετωπίζει ταυτόχρονα και τις τρεις πλευρές της: την οικονομική, την περιβαλλοντική και την κοινωνική. Η “Νέα Πράσινη Συμφωνία” (Green New Deal) που προτείνουν οι Ευρωπαίοι Πράσινοι για το σύνολο της ΕΕ είναι μια συνεκτική απάντηση στην κρίση. Αποτελεί μια πρόταση για πράσινη στροφή στην οικονομία με κοινωνική αλληλεγγύη και προτεραιότητα στο περιβάλλον και τις δημόσιες υπηρεσίες.

Χωρίς πραγματικούς αναδιανεμητικούς μηχανισμούς δεν μπορεί να υπάρξει ούτε πράσινη οικονομία: μια οικονομία πιο αποκεντρωμένη και εστιασμένη σε τοπικό επίπεδο, συνδεδεμένη όμως ταυτόχρονα με το διεθνές οικονομικό σύστημα, πιο εξισωτική, συλλογική και αλληλέγγυα και που να λαμβάνει υπόψη της το σύνολο των περιβαλλοντικών παραγόντων, αντί για λίγους και επιλεγμένους. Μια οικολογική και κοινωνική οικονομία στο πλαίσιο της οποίας θα μπορούσαν να συρρικνωθούν ορισμένοι τομείς και να αναβαθμιστούν ποιοτικά και ποσοστικά άλλοι, μεταξύ των οποίων και εκείνοι που συνδέονται με παραγκωνισμένες σήμερα αξίες μη χρηματικού τύπου. Μια οικονομία που θα σέβεται τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα και μπορεί να συνδεθεί με συμμετοχικούς δημοκρατικούς θεσμούς, δημοκρατική παιδεία και καλλιέργεια σχέσεων αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας.

Μια τέτοια προοπτική φαίνεται πλέον όχι μόνο εφικτή, αλλά είναι και απολύτως αναγκαία. Η στροφή στην τοπικότητα και την αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών ως έμμεσος τρόπος για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης θέτει στο προσκήνιο την Αυτοδιοίκηση. Η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση είναι ένας προνομιακός χώρος για να δοκιμαστούν οι πράσινες λύσεις σε πολλούς τομείς: παραγωγή και κατανάλωση σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο (εγγύτητα δημόσιων υπηρεσιών, δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας, αναβίωση της τοπικής οικονομίας), ενίσχυση κοντινών ανταλλακτικών συστημάτων (για παράδειγμα στους τομείς της διατροφής, των ενδυμάτων και των κατασκευών), αντιμετώπιση της επέκτασης των πόλεων σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος (δασικού και αγροτικού) και ενίσχυση της πράσινης και της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας ώστε να περιοριστούν οι κοινωνικές ανισότητες.

Και στην κατεύθυνση αυτή υπάρχουν πολλά παραδείγματα και επιμέρους εφαρμογές σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις όπου οι Πράσινοι έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν πολιτικές.

2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Τα γενικότερα προβλήματα της Περιφέρειας, που δε δημιουργήθηκαν μεν λόγω της παγκόσμιας κρίσης, αλλά επιδεινώθηκαν δραματικά εξαιτίας της, είναι:

- Η σταδιακή αφαίμαξη της Κεντρικής Μακεδονίας από το οικονομικό, επιστημονικό και πολιτιστικό της δυναμικό, το οποίο οδηγείται στο εξωτερικό ή στο κέντρο, αφού εκεί μπορεί να βρει εργασία ή/και είναι συσσωρευμένες οι δραστηριότητες, ενώ δεν υπάρχουν αντίστοιχα ουσιώδη κίνητρα για τη συγκράτησή του.
- Η κάμψη της κατασκευαστικής δραστηριότητας και η έντονη αποβιομηχάνιση.
- Η προβληματική άσκηση της επιχειρηματικότητας: αποφυγή επενδύσεων για εκσυγχρονισμό και καινοτομία, γραφειοκρατική εφαρμογή των όρων αειφορίας και ποιότητας και στρεβλή χρήση των οικονομικών κινήτρων.
- Η βραχυχρόνια και άμεση κερδοσκοπία με την οποία αντιμετωπίστηκε το «άνοιγμα» των Βαλκανίων από το τοπικό επιχειρηματικό δυναμικό .
- Η παραμέληση της δημιουργίας δεσμών σε υπερτοπικό επίπεδο με το σύνολο της χώρας, τη Μεσόγειο και την Ε.Ε.
- Η έλλειψη ισορροπίας στους πόρους και την υποστήριξη μεταξύ των διαφορετικών περιοχών της Περιφέρειας.
- Το Πολεδομικό Συγκρότημα της Θεσσαλονίκης αποτελεί την καρδιά της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας. Μιμείται όμως την ίδια αρνητική πορεία της σχέσης της Αθήνας με την υπόλοιπη χώρα, αναπαράγοντας ανάλογες επιπτώσεις στην οικιστική ανάπτυξη της Περιφέρειας, στη λειτουργία των αστικών κέντρων, στην αστική διάχυση και στις πιέσεις στο περιβάλλον.

Στην τρέχουσα συγκυρία απαιτούνται δυναμικές αλλαγές στην περιοχή και η ανάδειξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της Κεντρικής Μακεδονίας. Η Κ. Μακεδονία μπορεί να αποτελέσει «πιλότο» για ένα πανελλαδικό σχέδιο περιφερειακής ανασυγκρότησης, καθώς:

- αποτελεί τη δεύτερη σε μέγεθος, οικονομικά και πληθυσμιακά, περιφέρεια της χώρας.
- διαθέτει μεγάλο εύρος οικονομικών δραστηριοτήτων (βιομηχανία, κατασκευές, υπηρεσίες, τουρισμό, γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία), αποτελεί μεγάλη περιφέρεια (κεντρική και παραμεθόρια ταυτόχρονα) και διαθέτει σοβαρή ακαδημαϊκή και ερευνητική υποδομή (τρία Πανεπιστήμια, δύο ΤΕΙ, το ΕΚΕΤΑ κ.ά.).
- μπορεί με κατάλληλη πολιτική βούληση να «διαχειριστεί» με αυτονομία και ευελιξία τις οικονομικές – κοινωνικές – πολιτισμικές σχέσεις με τα Βαλκάνια.
- μπορεί να σταθεί επάξια στο πλαίσιο της «Ευρώπης των περιφερειών» λόγω του μεγέθους της, του παραγωγικού δυναμικού της, της σύνδεσής της με τα ευρωπαϊκά δίκτυα, της ευνοϊκής θέσης της στο Βαλκανικό χώρο (λιμάνι) και της ίδιας της πόλης, που είναι το δεύτερο μητροπολιτικό κέντρο της χώρας.

Για την αξιοποίηση όμως αυτών των δυνατοτήτων απαιτούνται:

- Διεκδίκηση και αναδιοργάνωση του νέου ρόλου της Περιφέρειας σε θέματα σχεδιασμού, στρατηγικής, αρμοδιοτήτων, μέσων υλοποίησης.

- Ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών φορέων, συλλόγων και σωματείων επαγγελματιών, περιβαλλοντικών οργανώσεων και ερευνητικών κέντρων στη συνδιαμόρφωση ενός **Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης** που θα περιλαμβάνει πολιτικές, θεσμούς, πρακτικές, δράσεις, εργαλεία εφαρμογής καθώς και χρονοδιαγράμματα.
- Τη συγκρότηση μιας **Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κλιματική Αλλαγή**, δηλαδή της πολιτικής που καθορίζει πώς η Περιφέρεια θα συμβάλει στη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου που ευθύνονται για την ανατροπή του κλίματος και πώς η Περιφέρεια θα προσαρμοστεί στις διαφαινόμενες πλέον αλλαγές στο κλίμα.
- Ενδυνάμωση των θεσμών που θα στηρίζουν μακροχρόνια αυτές τις επιλογές δίνοντας έμφαση στην τόνωση των ικανοτήτων και εμπειριών των τοπικών κοινωνιών, στη μεταφορά ευρωπαϊκών εμπειριών, στην ενίσχυση υπαρχουσών πρωτοβουλιών, στην αναζήτηση και διαμόρφωση κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων.
- Ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ νομών και της κοινωνικής συνοχής.
- **Περιφερειακή οικονομική και κοινωνική πολιτική** που θα αντιμετωπίζει τις συνέπειες της πολλαπλής βαθιάς κρίσης προωθώντας:
 - κοινωνικές πολιτικές που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πιο αδύναμων κοινωνικά και οικονομικά πολιτών
 - τη στροφή της περιφερειακής οικονομίας προς πράσινη κατεύθυνση
 - την ενδυνάμωση της πραγματικής οικονομίας μέσα από την πράσινη, κυρίως, καινοτομία και τα δίκτυα αλληλεγγύης (π.χ. παραγωγών-καταναλωτών), αλλά και με σωστή ιεράρχηση των προτεραιοτήτων που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκούς, εθνικούς και τοπικούς πόρους
 - την άσκηση πίεσης για αλλαγή του φορολογικού συστήματος, έτσι ώστε να ελαφρυνθεί η εργασία και να φορολογηθεί αποτελεσματικά η υπερβολική κατανάλωση, η επίδειξη πλούτου και η υπεραξία από την κερδοσκοπία γης και τις χρηματιστηριακές συναλλαγές, να αντιμετωπιστεί η διαφθορά και η μαύρη οικονομία που λειτουργούν σε βάρος του δημόσιου συμφέροντος
 - την άσκηση πίεσης ώστε να υιοθετηθούν συντελεστές ΦΠΑ με βάση τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της κάθε δραστηριότητας και κάθε προϊόντος, ως εργαλείο για αλλαγές προς πράσινη κατεύθυνση κι ενίσχυση των κοινωνικά υπεύθυνων δραστηριοτήτων και επιχειρηματικότητας
 - την αντιστάθμιση της μείωσης των εισοδημάτων και της απώλειας θέσεων εργασίας λόγω της κρίσης και των μέτρων λιτότητας με ανάπτυξη δημόσιων κοινωνικών και περιβαλλοντικών υποδομών που συμβάλλουν στην ποιότητα ζωής και μειώνουν τις δαπάνες των νοικοκυριών. Παράδειγμα μπορεί να αποτελέσει η ίδρυση ενός Γραφείου Υποστήριξης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων
 - **νέα εργαλεία και πηγές χρηματοδότησης** τοπικών δραστηριοτήτων, πράσινης καινοτομίας και κοινωνικά υπεύθυνης επιχειρηματικότητας,
 - την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη **βελτίωση των οικονομικών των ΟΤΑ** μέσα από τον εξορθολογισμό δαπανών, την απόκτηση εσόδων από την παραγωγή ενέργειας με ΑΠΕ, την αντιμετώπιση της διαφθοράς και των πελατειακών επιλογών
 - τη συνδιαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου **Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Ελέγχου** που θα καθορίσει το πλαίσιο για τη

χωροταξική/πολεοδομική, ενεργειακή, τουριστική, αγροτική, κτηνοτροφική, αλιευτική, παραγωγική δραστηριότητα και θα προωθεί μια ιεράρχηση μεθόδων στα θέματα διαχείρισης του νερού, των λυμάτων, των απορριμμάτων, της ενέργειας, του δομημένου και αδόμητου χώρου και θα διασφαλίζει την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου.

3. ΘΕΣΜΙΚΑ – ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΟΙΚΗΣΟΥΜΕ

Για την οικολογική σκέψη η αυτοδιοίκηση αποτελεί το φυσικό κύτταρο της δημόσιας ζωής.

Η δραστηριοποίηση για τα τοπικά ζητήματα είναι η αφετηρία της ενεργοποίησής μας ως πολιτών για μια ισορροπημένη και βιώσιμη κοινωνία, που θα στηρίζεται στην αειφορία και στην τοπικότητα σε ό,τι αφορά την παραγωγή, και στην κοινωνική αλληλεγγύη σε ό,τι αφορά τις ανθρώπινες σχέσεις, που θα θέτει ως άμεση προτεραιότητα την προστασία και την αναβάθμιση του φυσικού, του περιαστικού και του αστικού περιβάλλοντος, και θα προωθεί τη συμμετοχή των πολιτών ενισχύοντας τους άμεσους δημοκρατικούς θεσμούς.

Το οικολογικό όραμα για την αυτοδιοίκηση απαιτεί ισορροπημένη και βιώσιμη κοινωνία, με ζωντανή ύπαιθρο και συνεκτικές πόλεις σε ανθρώπινα μεγέθη.

Επιδιώκουμε μία Αυτοδιοίκηση με ευρείες αρμοδιότητες και άμεση συμμετοχή των πολιτών, με διαφανείς και αποκεντρωμένους θεσμούς, με ισχυρή κοινωνική συνοχή χωρίς αποκλεισμούς και με σχέσεις συνεργασίας τόσο μεταξύ των δήμων, όσο και με την Περιφέρεια.

Διεκδικούμε μια **Αυτοδιοίκηση ισχυρή, διαφανή και συμμετοχική**, θωρακισμένη με το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που θα εξασφαλίζει τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ αυτής, κεντρική εξουσία περιορισμένη σε επιτελικό ρόλο, καθώς και μια νέα σχέση συνεργασίας μεταξύ τους.

Βασικοί άξονες της πολιτικής μας είναι οι εξής:

1.1 ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Δυστυχώς με το νόμο του “Καλλικράτη” δεν άλλαξε το σύστημα διακυβέρνησης στην Αυτοδιοίκηση, που πάλι βασίζεται στον εκλεγμένο «τοπικό άρχοντα» που ελέγχει κατά πλειοψηφία το Περιφερειακό Συμβούλιο.

Μέτρα που μπορούμε να διεκδικήσουμε σήμερα προς την κατεύθυνση της περισσότερης δημοκρατίας είναι:

- Ενίσχυση της συλλογικότητας στη διοίκηση των Περιφερειών. Κύριο εκλεγμένο όργανο να είναι το Περιφερειακό συμβούλιο, που αποτυπώνει καλύτερα τη βούληση των πολιτών και τις κοινωνικές αντιθέσεις από ό,τι ένα μονοπρόσωπο όργανο όπως ο Περιφερειάρχης.
- Έμμεση εκλογή του Περιφερειάρχη και των αντιπεριφερειαρχών από το Περιφερειακό συμβούλιο (με δικλείδες ασφαλείας για την αποφυγή ακυβερνησίας) και οι οποίοι θα λογοδοτούν σ' αυτό.
- Εκλογή των Περιφερειακών Συμβουλίων με απλή αναλογική.
- Ψηφοδέλτια χωρίς την υποχρέωση να συμπληρώνουν τον πλήρη αριθμό υποψηφίων.
- Μετεκλογικές συνεργασίες σε προγραμματική βάση.
- Όριο στις συνεχόμενες θητείες.
- Νομοθετική ικανότητα της Περιφέρειας χωρίς να αντιβαίνει την εθνική νομοθεσία.
- Ισότιμη και αλληλοσυμπληρούμενη σχέση των δύο βαθμών Αυτοδιοίκησης.

- Υπολογισμό της λευκής ψήφου στην κατανομή των εδρών των Περιφερειακών Συμβουλίων.

1.2 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Σε αρκετές περιπτώσεις, όπως συμβαίνει στην περίπτωση Δημάρχων και Περιφερειαρχών με πολλαπλές θητείες, διαμορφώνεται μια νοοτροπία αυθαιρεσίας και αδιαφάνειας, αφού καλλιεργείται η λογική ότι ένας τοπικός άρχοντας κρίνεται αποκλειστικά από την ικανότητά του να επανεκλέγεται και να μη λογοδοτεί πουθενά. Αποτέλεσμα, στις εκθέσεις του Συνήγορου του Πολίτη οι δήμοι και οι περιφέρειες να κατέχουν την πρώτη θέση σε αναφορές για περιστατικά κακοδιοίκησης.

Μέτρα για περισσότερο δημόσιο έλεγχο και διαφάνεια που μπορούμε να πάρουμε σήμερα είναι:

- Τα δημοτικά μέσα ενημέρωσης και οι ιστοσελίδες των Περιφερειών να είναι ανοικτά στις απόψεις των δημοτών και των παρατάξεων, με έλεγχο για την τήρηση των κανόνων της αμεροληψίας.
- Ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης να είναι Ανεξάρτητη Αρχή, ως περιφερειακό παράρτημα του Συνηγόρου του Πολίτη.
- Προσλήψεις να γίνονται μόνο μετά από απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου με αυξημένη πλειοψηφία και με κριτήρια προκαθορισμένα επίσης με αυξημένη πλειοψηφία.
- Θεσμική κατοχύρωση της οικονομικής αυτοτέλειας της Αυτοδιοίκησης: μέρος των δημόσιων εσόδων να παραμένει στην Περιφέρεια όπου εισπράχθηκε και με παράλληλη πρόβλεψη επιπλέον αναδιανομής προς τις φτωχότερες Περιφέρειες.
- Οι επιπλέον χρηματοδοτήσεις να συνδέονται με την επιτυχία ή αποτυχία κάθε Περιφέρειας σε συγκεκριμένους στόχους από το Επιχειρησιακό Περιβαλλοντικό του Πρόγραμμα.
- Δημοσιοποίηση των εκκαθαριστικών της Εφορίας των 3 τελευταίων ετών όλων των υποψηφίων για εκλογή σε αυτοδιοικητικές θέσεις.
- Δημόσια παρακολούθηση συνεδριάσεων των περιφερειακών συμβουλίων μέσω διαδικτυακής τηλεόρασης (web tv) και υποχρεωτική δημοσίευση πρακτικών.
- Υιοθέτηση του θεσμού των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στο πλαίσιο της υλοποίησης έργων της Αυτοδιοίκησης.

1.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΤΗΤΑ

Η άμεση δημοκρατία με στόχο τη διαφάνεια μπορεί επίσης να ενισχυθεί με τη συμμετοχή των πολιτών σε ανοικτές θεματικές επιτροπές. Αυτή η συμμετοχή δεν δικαιώνει μόνο όσους πιστεύουν στις αξίες της άμεσης δημοκρατίας, αλλά αναβαθμίζει τη λειτουργία των δομών και από καθαρά πρακτική άποψη, κατοχυρώνοντας μεγαλύτερο βαθμό διαφάνειας και δημόσιου ελέγχου, ανάλογο με το ποσοστό εκείνων που παρακολουθούν στενά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και εκπαιδεύοντας μεγάλο αριθμό πολιτών στη λειτουργία και τις απαιτήσεις της Αυτοδιοίκησης. Έτσι, αυξάνονται και οι πιθανότητες να προέλθουν από αυτούς Ικανοί και με πολυεπίπεδη μόρφωση αιρετοί στο μέλλον.

Μέτρα για μεγαλύτερη συμμετοχικότητα που μπορούμε να πάρουμε σήμερα είναι:

- Οι πολίτες να ψηφίζουν εκεί όπου πραγματικά ζουν, ώστε να έχουν λόγο για τις αποφάσεις που επηρεάζουν την καθημερινή τους ζωή.
- Όλες οι αποφάσεις, οι συνεδριάσεις και οι διαδικασίες να είναι προσιτές στους πολίτες από το διαδίκτυο.
- Η διαβούλευση με τους πολίτες, είτε με διαδικτυακή μορφή είτε με χρήση σύγχρονης τεχνολογίας σε δημόσιους χώρους, να γίνει βασικό στοιχείο της λειτουργίας των περιφερειών.
- Διεξαγωγή τοπικών/περιφερειακών δημοψηφισμάτων που διασφαλίζουν την απευθείας συμμετοχή των πολιτών στις τοπικές τους υποθέσεις. Η συγκέντρωση υπογραφών ενός σημαντικού αλλά και ρεαλιστικού ποσοστού πολιτών πρέπει να αρκεί για τη διεξαγωγή τοπικού/περιφερειακού δημοψηφίσματος, αυστηρά για αρμοδιότητες του δήμου/περιφέρειας (π.χ. έργα τοπικής/περιφερειακής σημασίας). Χρειάζεται να ενεργοποιηθούν και οι διατάξεις που προβλέπουν υποχρεωτική συζήτηση στο δημοτικό ή διαμερισματικό συμβούλιο για αιτήματα ή προτάσεις 25 τουλάχιστον πολιτών. Απαραίτητη είναι επίσης η πρόβλεψη και για δημοψηφίσματα σε επίπεδο δημοτικού διαμερίσματος ή γειτονιάς.
- Οι συνοικιακές συνελεύσεις και τα συμβούλια γειτονιάς, που προβλέπονται ήδη από τη νομοθεσία χωρίς ουσιαστικά να λειτουργούν, χρειάζεται να αποκτήσουν πραγματική υπόσταση στα πλαίσια θεσμών όπως ο Συμμετοχικός Προϋπολογισμός για τις επενδύσεις και τα έργα του δήμου ή τα Τοπικά Σχέδια Βιωσιμότητας (Agenda 21).
- Το παράβολο για την υποβολή υποψηφιότητας θα πρέπει να μειωθεί προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και να μην αντιμετωπίζεται η υποψηφιότητα ως ανεπιθύμητη επιβάρυνση των δημόσιων οικονομικών.

4. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

4.1 ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Το ακολουθούμενο επί δεκαετίες μοντέλο ανάπτυξης των πόλεων, η μορφή της αστικής διακυβέρνησης, η προτεραιότητα που δίνεται πάντα και παντού στα μηχανοκίνητα οχήματα, η κατάληψη κάθε ελεύθερου και δημόσιου χώρου – πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, πλατείες– η έλλειψη χώρων πράσινου, η έλλειψη συντονισμού στην κατασκευή των έργων και άλλα τέτοια φαινόμενα κάνουν εκρηκτικό το πρόβλημα του ευρύτερου αστικού σχεδιασμού όχι μόνο στη Θεσσαλονίκη, αλλά και σε όλα τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.

Εκτός από τα προβλήματα στην καθημερινότητα, όλα αυτά αυξάνουν το κόστος της διαχείρισης της αστικής κινητικότητας, των ατυχημάτων, της ενέργειας, των οδικών και συγκοινωνιακών έργων, προκαλούν απρόβλεπτες αλλαγές στην αξία της γης και των εμπορευμάτων. Οι πόλεις βρίσκονται σε κρίση – σε αναπτυξιακή, πολεοδομική και οικολογική κρίση.

Η αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτεί ολοκληρωμένο και ευέλικτο στρατηγικό προγραμματισμό και μια σειρά συντονισμένων δράσεων με κεντρικές κατευθύνσεις τη βιώσιμη μη μηχανοκίνητη κινητικότητα, τη διασύνδεση των κεντρικών τόπων και λειτουργιών της Περιφέρειας με τη χρήση νέων τεχνολογιών και το σχεδιασμό της πράσινης και έξυπνης πόλης. Απαιτείται να ξεφύγουμε από τη λογική των μεγάλων και φαραωνικών έργων και να υλοποιήσουμε πρακτικές, άμεσα εφαρμόσιμες και χαμηλού κόστους προτάσεις.

Αποτελεί κοινό τόπο ότι κάθε πολιτική βιώσιμων μεταφορών οφείλει να περιλαμβάνει δύο τουλάχιστον σκέλη:

- διαχείριση της ζήτησης για μεταφορές, για την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση με τις λιγότερες δυνατές μετακινήσεις σε διαδρομές, χρόνο και αποστάσεις και με τη μικρότερη δυνατή περιβαλλοντική επιβάρυνση.
- ορθολογική ρύθμιση της κατανομής του έργου ανά μεταφορικό μέσο, με στόχο την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και την ποιότητα ζωής.

Στον τομέα των συγκοινωνιών και των μεταφορών **προτείνουμε**:

- Την εκπόνηση **Στρατηγικού Σχεδίου** για ένα δίκτυο ελεύθερων χώρων, χώρων και διαδρομών πρασίνου, πεζοδρόμων, ποδηλατοδρόμων, δρόμων ήπιας κυκλοφορίας, λεωφορειολωρίδων και άλλων μέσων, δράσεων και έργων ενίσχυσης της βιώσιμης κινητικότητας σε ολόκληρο το πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης και των άλλων αστικών κέντρων της Περιφέρειας. Έτσι, θαυμάζεται η ταχύτητα των μέσων μαζικής μεταφοράς, θα περιοριστεί η κίνηση των αυτοκινήτων, θα δημιουργηθούν Ζώνες Προτεραιότητας Πεζών, θα αναδειχθούν τα εμπορικά κέντρα, οι αγορές και τα μνημεία των πόλεων. Επίσης, με αυτή τη στρατηγική θα δημιουργηθούν τουριστικές διαδρομές, θα συνδεθούν τα μεγάλα και μικρά πάρκα, οι κοινωφελείς, δημόσιες, αθλητικές και εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις σε πράσινα δίκτυα, και θα προκύψουν ευκαιρίες τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης. Τέλος, έτσι θα επιτευχθεί η αειφορική οργάνωση των πόλεων.

Με το Στρατηγικό Σχέδιο που προτείνουμε, θα υπάρξει ενγύηση συμβατότητας των επιμέρους δράσεων και έργων που θα απαιτηθούν για τη σταδιακή υλοποίησή του και θα μπορέσει να ενσωματώσει τις νέες «πράσινες» τεχνολογικές καινοτομίες.

Φορέας συντονισμού πρέπει να είναι η αιρετή περιφερειακή διοίκηση, αφού η σημερινή πολυδιάσπαση –Αποκεντρωμένη Διοίκηση, Περιφέρεια, ΟΤΑ (14 τον

αριθμό), Οργανισμός Ρυθμιστικού, Συμβούλιο Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης, ΟΑΣΘ, ΚΤΕΛ, ΟΣΕ, Τροχαία, εταιρείες κατασκευής Μετρό κ.ά.- καθιστά αδύνατη την εφαρμογή των όποιων σχεδιασμών, μέτρων, ρυθμίσεων και ελέγχων.

- τη δημιουργία **Περιφερειακής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Κινητικότητα**: Η Περιφέρεια πρέπει να λειτουργήσει ως κόμβος διασυνδέσεων προς όλες τις γεωγραφικές κατευθύνσεις μέσα από ένα σύστημα διακρατικών μεταφορών. Η σημερινή κρίση μας επιβάλλει να επανασχεδιάσουμε τη στρατηγική στον τομέα των μεταφορών, βάζοντας σε πρώτη προτεραιότητα τα μέσα μαζικής μεταφοράς, όπως είναι το τρένο, οι θαλάσσιες μεταφορές και η δημιουργία κέντρων συνδυασμένης λειτουργίας τους. Με την ολοκλήρωση των έργων αυτών, θα αναβαθμιστεί η θέση της Περιφέρειας και αυτή θα αποκτήσει καθοριστική σημασία για τη σύνδεση της χώρας με την υπόλοιπη Ευρώπη και τα Βαλκάνια.

4.1.1 Οδικό δίκτυο

Από τη Θεσσαλονίκη ξεκινούν οι οδικοί άξονες προς τη Χαλκιδική, την Ασπροβάλτα και την Καβάλα (Εγνατία Οδός), προς τις Σέρρες, το Σιδηρόκαστρο και τα σύνορα με τη Βουλγαρία, προς το Κιλκίς και τα σύνορα (τμήμα της ΠΑΘΕ), προς τα Γιαννιτσά, Έδεσσα, Φλώρινα, προς τη Βέροια (Εγνατία) και τη Νάουσα, και τέλος προς τη Κατερίνη (ΠΑΘΕ).

Είναι έντονο το «αποτύπωμα» της Εγνατίας Οδού στις περιοχές γύρω από τον νέο αυτό οδικό άξονα, στις οποίες καταγράφεται σημαντική αύξηση τόσο της οικοδομικής όσο και της οικονομικής δραστηριότητας την τελευταία δεκαπενταετία (1998 - 2013), ακόμα δηλαδή και πριν την έναρξη χρήσης του αυτοκινητόδρομου. Μεγεθύνονται μια σειρά πόλεις, εγκαθίστανται νέες επιχειρήσεις και μετεγκαθίστανται παλιές, δημιουργούνται υποδομές μεταφορών και αποθήκευσης, δίνεται ώθηση στις μετακινήσεις και στον τουρισμό, με αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση των αξιών γης, αλλά και την απώλεια αγροτικών και φυσικών εδαφών, ενώ σε μεγάλο τμήμα της η ηχορύπανση είναι μεγάλη. Επίσης, αυξήθηκαν οι πιέσεις στις χρήσεις γης, κυρίως για τη μετατροπή αδόμητων εκτάσεων (αγροτικών ή φυσικών) σε δομημένες. Οι εμπορικές χρήσεις σχεδόν διπλασιάστηκαν στη ζώνη μελέτης γύρω από την Εγνατία Οδό (από 1.598 στρέμματα το 1998 σε 3.182 στρ. το 2009), ενώ μεγάλη ήταν και η αύξηση των εγκαταστάσεων τουρισμού και αναψυχής (από 122 στρ. σε 212 στρ.). Εντύπωση προκαλεί πάντως το γεγονός ότι από τους 1.000 υπεύθυνους επιχειρήσεων, μόνο το 26% θεωρεί ότι η εγγύτητα στην Εγνατία Οδό έπαιξε ρόλο στην επιλογή του τόπου εγκατάστασης.

Αποδεικνύεται ότι ο άξονας αυτός δεν έχει φέρει ούτε την «πολυπόθητη» άνευ όρων ανάπτυξη, αφού δεν είναι δυνατό να πιστεύουμε ακόμη ότι οι οδικοί άξονες είναι αναπτυξιακά έργα από μόνα τους. Έχουμε επανειλημμένα μιλήσει για το έγκλημα των εργολάβων της Εγνατίας Οδού, που από το 1999 έχουν προχωρήσει σε μια άνευ προηγουμένου καταστροφική και παράνομη δραστηριότητα στην περιοχή, με αποτέλεσμα όχι μόνο την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, αλλά και την υπονόμευση της υγείας και της ασφάλειας των κατοίκων και των περιουσιών τους.

Για την καλύτερη και ουσιαστικότερη λειτουργία του οδικού δικτύου **προτείνουμε**:

- άμεση διασύνδεση όλων των βασικών κόμβων της Εγνατίας με στόχο την ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών (λιμάνια, αεροδρόμια).
- ορθολογική διαχείριση του υπόλοιπου οδικού δικτύου και ιεραρχημένη λειτουργική σύνδεση με την Εγνατία και την ΠΑΘΕ, ώστε να συμβάλει στην οργάνωση των χρήσεων γης και στον έλεγχο της άναρχης διασποράς χρήσεων στον εξωαστικό χώρο.

- προτεραιότητα στη τόνωση των μαζικών συγκοινωνιών και μεταφορών και στη βελτίωση του δικτύου της ενδοχώρας και του ορεινού όγκου, καθώς επίσης στη βελτίωση της τοπικής εξυπηρέτησης και τη δημιουργία ορεινών διαδρομών τουρισμού–αναψυχής κυρίως σε υφιστάμενες χαράξεις με ήπιες βελτιώσεις.

4.1.2 Σιδηρόδρομος

Ο σιδηρόδρομος δεν είναι αγαθό πολυτελείας. Σε καιρούς κρίσης το τρένο γίνεται ακόμη πιο απαραίτητο ως διέξοδος απέναντι στην ακριβή βενζίνη και στα υψηλά διόδια. Παράλληλα υπερτερεί του αυτοκινήτου μέχρι και 7 φορές στην κατανάλωση ενέργειας, 16 φορές στην ασφάλεια, 10 φορές στη ρύπανση. Η χώρα χρειάζεται επειγόντως ολοκληρωμένη και βιώσιμη πολιτική μεταφορών, με κορμό το σιδηρόδρομο.

Στον τομέα του σιδηροδρόμου διεκδικούμε:

- αναδιοργάνωση χωρίς ιδιωτικοποίηση, σε συνεργασία με δημόσιο σιδηρόδρομο άλλης ευρωπαϊκής χώρας.
- διασύνδεση του σιδηροδρόμου με τα άλλα μεταφορικά μέσα, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος συνδυασμένων μεταφορών.
- να χρηματοδοτηθεί άμεσα από το νέο ΕΣΠΑ 2014-2020 η **Σιδηροδρομική Εγνατία**, ένα έργο μείζονος αναπτυξιακής σημασίας, στο πνεύμα της Λευκής Βίβλου για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Μεταφορών.

Η Σιδηροδρομική Εγνατία δεν προτείνεται ως έργο ανταγωνιστικό προς την αντίστοιχη οδική, αλλά ως νέο, σημαντικό εργαλείο που θα συνδέσει περιοχές μη εξυπηρετούμενες, με χαμηλό οικονομικό, ενεργειακό και περιβαλλοντικό κόστος και υψηλότατο αναπτυξιακό όφελος.

Οι μελέτες για τη Σιδηροδρομική Εγνατία υπάρχουν. Το ΤΕΕ από το 2004 έχει μελετήσει και εξετάσει διεξοδικά όλες τις παραμέτρους, ακόμη και την απαραίτητη υποδομή δικτύου (πλάτος γραμμής, τηλεματική κ.ά.).

Το δίκτυο συμπληρώνουν οι γραμμές που εξυπηρετούν και άλλες περιοχές εκατέρωθεν του κεντρικού αυτού άξονα, όπως είναι άλλες περιφέρειες (π.χ. η Θεσσαλία), πόλεις στη Μακεδονία και τη Θράκη όπως ο βόρειος Ν. Έβρου και η Καβάλα, και πόλοι έλξης μετακινήσεων, π.χ. η Βιομηχανική Περιοχή Θεσσαλονίκης (ΒΙΠΕΘ).

Επίσης, σε ό,τι αφορά το δίκτυο του ΟΣΕ, όπου τα αντίστοιχα μεριδια αγοράς είναι υποπολλαπλάσια των αντίστοιχων ευρωπαϊκών, η Σιδηροδρομική Εγνατία αποτελεί πρώτης τάξεως ευκαιρία για την αναγέννηση των σιδηροδρομικών μεταφορών.

▪ **Ο Προαστιακός Σιδηρόδρομος** είναι ένα έργο πρώτης προτεραιότητας, ένα μέσο που κρίνεται αναγκαίο για τη συγκρότηση συνολικής και συντονισμένης συγκοινωνιακής πολιτικής στη ζώνη επιρροής του μητροπολιτικού κέντρου της Θεσσαλονίκης. Άλλωστε, με τη λειτουργία του Προαστιακού εξασφαλίζεται η γρήγορη και οικονομική πρόσβαση των κατοίκων της Θεσσαλονίκης και των γειτονικών αστικών κέντρων, η προώθηση αειφόρων μορφών μεταφοράς στη διευρυνόμενη περιαστική ζώνη της Θεσσαλονίκης και η επίλυση του κυκλοφοριακού από τις παρυφές της πόλης προς το κέντρο. Προτείνουμε τις εξής γραμμές:

- νέα προαστιακή σιδηροδρομική χάραξη Θεσσαλονίκης – Γέφυρας - Γιαννιτσών – Σκύδρας - Αριδαίας
- Θεσσαλονίκη – Κιλκίς - Ροδόπολη
- Θεσσαλονίκη - Πολύκαστρο - Ειδομένη

- Θεσσαλονίκη – Αεροδρόμιο – Ν. Μηχανιώνα – Επανωμή – Μουδανιά
- Άγιος Βασίλειος – Σταυρός – Αμφίπολη – Ν. Ζίχνη.

Η λειτουργία του προαστιακού σιδηροδρομού μπορεί να συμβάλει τα μέγιστα στη βιώσιμη ανάπτυξη της Περιφέρειας. Εκτός από την αναβάθμιση των μικρών αστικών κέντρων, είναι μεγάλη η σημασία του και στην χωροταξική οργάνωση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

4.1.3 Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης

Η υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης του αεροδρομίου δεν έχει ολοκληρωθεί μετά από περίπου 20 χρόνια, ενώ το μόνο έργο που άρχισε είναι η επέκτασή του μέσα στο Θερμαϊκό Κόλπο.

Γιατί λέμε όχι στην επέκταση του Αεροδρομίου μέσα στο Θερμαϊκό:

- Το έργο θέτει σε άμεσο κίνδυνο το Θερμαϊκό. Ο πρόβολος της επέκτασης – περίπου 1.000 μέτρα μήκος, επιφάνεια περίπου 500 στρέμματα και 7 εκατομμύρια κυβικά μέτρα αδρανή υλικά για μπάζωμα– θα επηρεάσει την κίνηση των ρευμάτων που είναι υπεύθυνα για τον αυτοκαθαρισμό του Κόλπου από τους ποικίλους ρύπους. Θα προκαλέσει εξαμμώσεις (φάγωμα) των ακτών και σοβαρή αλλοίωση της ακτογραμμής, με κίνδυνο η θάλασσα να εισχωρήσει ακόμα και στις κατοικίες. Θα δημιουργήσει επιπλέον απαγορευτικές συνθήκες επιβίωσης για τη θαλάσσια πανίδα και χλωρίδα.
- Το έργο ξεκίνησε χωρίς να υπάρχουν μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων που απαντούν πειστικά στις ανησυχίες μας για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- Η θέση του νέου αεροδρομίου της Θεσσαλονίκης πρέπει να είναι κοντά στους μεγάλους οδικούς και σιδηροδρομικούς άξονες, το λιμάνι, τη ΒΙΠΕΘ, ώστε να παρακάμπτεται η πόλη της Θεσσαλονίκης.
- Το υπάρχον αεροδρόμιο βρίσκεται πλέον μέσα σε κατοικημένη περιοχή.
- Σε λίγα μόνο χρόνια –και αφού καταστραφεί περιβαλλοντικά ο Θερμαϊκός και οι ακτές του– η Θεσσαλονίκη και η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας θα είναι υποχρεωμένη να αναζητήσει εξαρχής λύση.
- Θέτει υπό αμφισβήτηση το μέλλον πολλών ανθρώπινων δραστηριοτήτων στη θάλασσα και τις ακτές του Κόλπου, όπως αλιεία, υδατοκαλλιέργειες, τουρισμό, αλιεία οστράκων, αναψυχή κλπ.

Θεωρούμε απαραίτητη την άμεση διερεύνηση χωροθέτησης νέου αεροδρομίου, με μόνιμη προοπτική τουλάχιστον 30ετίας.

4.1.4 Λιμάνι Θεσσαλονίκης – Αλιευτικά καταφύγια

Το λιμάνι της Θεσσαλονίκης είναι το δεύτερο σημαντικότερο πανελλαδικά μετά το λιμάνι του Πειραιά. Αποτελεί τη θαλάσσια διέξοδο της Βαλκανικής και της κεντροευρωπαϊκής ενδοχώρας προς την ανατολική Μεσόγειο, αλλά και βασικό κόμβο από και προς τον Εύξεινο Πόντο.

Το λιμάνι σήμερα φαίνεται ότι εγκαταλείπεται εσκεμμένα στην υποβάθμιση και στην απαξίωση για να πουληθεί φτηνότερα από το ΤΑΙΠΕΔ.

Για το λιμάνι της Θεσσαλονίκης προτείνουμε και **διεκδικούμε** τα εξής:

- Υπεράσπιση του δημόσιου ελέγχου του λιμανιού και εξασφάλιση του κοινωνικού ελέγχου των λειτουργιών του, με ιδιαίτερη έμφαση στη συμμετοχή της αυροδιοίκησης στη διοίκηση του ΟΛΘ
- Εκσυγχρονισμό και εξασφάλιση συνδυασμένων εμπορευματικών μεταφορών με οδικές και σιδηροδρομικές συνδέσεις.
- Μεγαλύτερο άνοιγμα του λιμανιού στους πολίτες.
- Αντιμετώπιση των ζητημάτων ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τα «χύδην» φορτία και τυχόν διαρροών από τη μεταφορά τοξικών αποβλήτων.

Τα κυριότερα «μικρά» λιμάνια της Περιφέρειας είναι: Λιτόχωρο, Κίτρος, Πλαταμώνας, Αμμουλιανή, Ιερισσός, Ν. Καλλικράτεια, Ν. Μουδανιά, Ν. Ποτείδαια, Ν. Ρόδα, Ν. Μαρμαράς, Νικήτη, Όρμος Παναγίας, Πόρτο Καρρά, Αμφίπολη, Σταυρός.

Για τα μικρά λιμάνια της Περιφέρειας η θέση μας είναι ότι:

- Επιβάλλεται να αναπτυχθεί λιμενικό δίκτυο για να εξασφαλιστούν αγκυροβόλια μικρών μεγεθών επένδυσης, έτσι ώστε να μπορούν να επιτευχθούν μικρότερες διαδρομές και πικνότερο δίκτυο εξυπηρετήσεων και να επιτευχθεί θαλάσσια τακτική συγκοινωνία με τους παραθαλάσσιους νομούς.

Οι Νομοί Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής αποτελούν σήμερα τα κυριότερα κέντρα θαλάσσιας αλιείας. Κύριος αλιευτικός χώρος είναι ο Θερμαϊκός Κόλπος με τα μεγάλα αλιευτικά κέντρα Ν. Μηχανιώνα, Μουδανιά, Θεσσαλονίκη και το μεγαλύτερο αλιευτικό στόλο, και δεύτερος έρχεται ο Στρυμονικός κόλπος.

Στην Περιφέρεια έχουν αναπτυχθεί μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας και μικρός αριθμός ιχθυοτροφείων, μυδοκαλλιέργειας, οστρακοκαλλιέργειας, στρειδοκαλλιέργειας και χελοκαλλιέργειας. Δεν έχει αναπτυχθεί σχεδόν καθόλου η αλιεία γλυκών νερών, παρόλο το σημαντικό όγκο που διαθέτει η Περιφέρεια.

- Θεωρούμε επιτακτική την ανάγκη διαχείρισης του αλιευτικού τομέα με σεβασμό προς το περιβάλλον, διασφαλίζοντας την οικολογική, οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα του κλάδου, παίρνοντας επιτέλους με παρρησία εκείνα τα πρόσθετα μέτρα που θα οδηγήσουν μακροπρόθεσμα στην αειφορία των αλιευτικών πόρων.

5. Βασικά δίκτυα τεχνικής υποδομής

5.1 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας δεν έχει εντός των ορίων της σημαντικές ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες, αποτελεί όμως λόγω θέσης και μεγέθους ένα σημαντικό ενεργειακό κόμβο κατανάλωσης.

Ο βασικός αγωγός μεταφοράς φυσικού αέριου αναπτύσσεται στην Περιφέρεια σε μήκος περίπου 200 χλμ. και κατευθύνεται στην Αττική (συνολικό μήκος 511 χλμ.). Εξυπηρετείται μόνο η Θεσσαλονίκη με τα περίχωρά της και η βιομηχανική περιοχή της.

Η Αυτοδιοίκηση έχει καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια για αλλαγή του ενεργειακού μας μοντέλου για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αλλά ταυτόχρονα και για την προστασία της δημόσιας υγείας, τη δημιουργία βιώσιμων πόλεων, την ενεργειακή ανεξαρτησία, τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας.

Στρατηγική μας επιδίωξη είναι η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε επίπεδα συμβατά με τις απαιτήσεις της βιωσιμότητας και η παραγωγή ενέργειας **από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)**, στη μικρότερη δυνατή απόσταση από τους τόπους κατανάλωσής της.

Η Ελλάδα οφείλει, σύμφωνα με την Κοινοτική νομοθεσία, να αυξήσει τη συμμετοχή των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο –που περιλαμβάνει όχι μόνο την ηλεκτροπαραγωγή, αλλά και τις μεταφορές, τη χρήση ενέργειας στη βιομηχανία, στα σπίτια, στις υπηρεσίες και αλλού– στο 18%. Ήδη, με πρωτοβουλία της κυβέρνησης με τον νόμο 3851/2010 για την ανάπτυξη των ΑΠΕ, ο εθνικός στόχος έχει τεθεί ακόμη ψηλότερα, στο 20%. Άλλωστε, από το 2012 η Ε.Ε. επιβαρύνει την ηλεκτροπαραγωγή από συμβατικά καύσιμα με ένα «κόστος αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών», το οποίο θα αποφευχθεί μόνο αν υλοποιηθεί η δέσμευση για αύξηση της ενέργειας από ΑΠΕ, εξοικονομώντας 1,3 δισ. ευρώ στην επόμενη δεκαετία.

Κάθε κίνηση στις ΑΠΕ θα πρέπει να υλοποιείται με κατάλληλο και προσεκτικό σχεδιασμό ώστε να ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, να μεγιστοποιεί τις ωφέλειες για το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία και να μην οδηγεί σε απαξίωση των ανανεώσιμων πηγών και σε προβλήματα. Πρέπει να τεθεί άμεσα σε διαβούλευση η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ), να υιοθετηθούν σε τοπικό επίπεδο οι δεσμεύσεις για μείωση εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και να σχεδιαστούν μέτρα για την επίτευξη αυτών των δεσμεύσεων, με στρατηγικό στόχο τις μηδενικές εκπομπές.

Οι βασικοί άξονες της πολιτικής μας στον τομέα της ενέργειας είναι:

- Μετατροπή των δημόσιων κτιρίων σε κτίρια μηδενικού ενεργειακού ισοζυγίου.
- Τεχνική και οικονομική υποστήριξη προς τους πολίτες για ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών και εγκατάσταση οικιακών συστημάτων ΑΠΕ.
- Σύνταξη ενεργειακά βέλτιστων οικοδομικών κανονισμών.
- Πολιτική πράσινων προμηθειών.
- Σχεδιασμός χρήσεων γης.
- Πολιτική μεταφορών και στάθμευσης που αφαιρεί χώρο από το ΙΧ και τον αποδίδει στη μαζική –δημοτική ή μητροπολιτική– συγκοινωνία, στους πεζούς και τους ποδηλάτες.
- Εγκατάσταση έργων ΑΠΕ μεσαίας-μεγάλης κλίμακας από δημοτικές επιχειρήσεις.

Χρειαζόμαστε ένα **Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης** για τη Βιώσιμη Ενέργεια. Το σχέδιο αυτό θα περιλάβει την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, τον καθορισμό μεσοπρόθεσμων και ενδιάμεσων στόχων, επιμέρους μέτρα και πολιτικές μέσα από διαβούλευση, ένα μηχανισμό παρακολούθησης και επαλήθευσης των αποτελεσμάτων, καθώς και αξιολόγηση για να επανακαθοριστούν τα μέτρα και οι στόχοι.

Μέτρα που μπορούν να παρθούν σήμερα στον τομέα της ενέργειας:

- Πρόγραμμα για εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια. (Η Περιφέρεια αναζητεί ευρωπαϊκούς πόρους για δωρεάν κάλυψη μέρους της δαπάνης και μεσολαβεί για χαμηλότοκη δανειοδότηση του υπόλοιπου.)
- Πρότυπα εξοικονόμησης και ορθολογικής αξιοποίησης της ενέργειας με ενεργειακές παρεμβάσεις σε όλα τα κτίρια και εγκαταστάσεις των πόλεων.
- Προώθηση της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής και εφαρμογών όπως τα φωτοβολταϊκά και η ήπια γεωθερμία για θέρμανση/ψύξη τόσο σε οικονομικό, όσο και σε πολεοδομικό και αδειοδοτικό επίπεδο.
- Πρόγραμμα για «πράσινες στέγες» σε κατοικίες και δημόσια κτίρια.
- Πρόγραμμα για «ηλιακές στέγες» με εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε ταράτσες κτιρίων. Παροχή πληροφόρησης, τεχνικής υποστήριξης και κινήτρων.
- Συνεργασία φορέων της Αυτοδιοίκησης με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για ενεργειακές παρεμβάσεις σε μεγάλα κτιριακά συγκροτήματα, με μελέτες θερμομόνωσης και πιθανής συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού, με ορισμό Ενεργειακών Υπευθύνων και καθορισμό δεσμευτικών στόχων.
- Αξιοποίηση των γεωθερμικών πεδίων χαμηλής κυρίως ενθαλπίας που υπάρχουν στους Ν. Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης και Σερρών στους τομείς της υγείας, του τουρισμού, των χερσαίων και υδάτινων καλλιεργειών όπως τα θερμοκήπια και αλλού.

Παράλληλα όμως υπάρχουν και άλλα **πεδία για επείγουσες παρεμβάσεις**:

- Συμμετοχή σε όλα τα σχετικά διεθνή δίκτυα κατά της κλιματικής αλλαγής, με συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων.
- Εξοπλισμός των σηματοδοτών με λυχνίες LED που εξοικονομούν ενέργεια μέχρι 85%. Εφαρμογές ενεργειακής εξοικονόμησης και στο φωτισμό των δρόμων.
- Εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για πρακτικά θέματα εξοικονόμησης, σε συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλους φορείς.
- Σύνδεση με τις πολιτικές της Περιφέρειας και σε άλλους τομείς που επηρεάζουν την κατανάλωση ενέργειας, όπως η χωροταξία, το κυκλοφοριακό, η ανακύκλωση και το πράσινο.
- Ειδικό δημοτικό Γραφείο Πράσινης Κατανάλωσης για την ενημέρωση των πολιτών σε καταναλωτικά θέματα, ώστε να μπορούν να επιλέγουν για τις αγορές τους προϊόντα και υπηρεσίες φιλικότερες προς το περιβάλλον.
- Παραγωγή βιοαερίου από αστικά απόβλητα και απορρίμματα χωρίς επιβλαβείς δήθεν λύσεις όπως η καύση.
- Εφαρμογή προγράμματος για χωριστή συλλογή των χρησιμοποιημένων μαγειρικών λαδιών, σε πρώτη φάση από καταστήματα φαγητού, για να χρησιμοποιηθούν ως βιοκαύσιμα σε δημοτικά οχήματα.

- Θέσπιση κανονισμών για τα όρια εκπομπών από συσκευές θέρμανσης που χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη τη βιομάζα (ξύλο, πέλετ, μπρικέτες κλπ).

Η εξοικονόμηση και ορθή διαχείριση της ενέργειας αποτελεί το καλύτερο, πιο αποτελεσματικό και οικολογικό εγχώριο «κοίτασμα» ενέργειας της χώρας μας. Εκτιμούμε ότι το συνολικό δυναμικό εξοικονόμησης αντιστοιχεί σε ισχύ της τάξης των 3.500-4.000 μεγαβάτ, που αναλογεί σχηματικά με το 75% περίπου της ετήσιας παραγωγής λιγνίτη όλης της χώρας! Η εκμετάλευση αυτού του δυναμικού μέχρι το 2020 ισοδυναμεί με την αποφυγή θερμικών μονάδων ανάλογης ισχύος που θα κόστιζαν, μόνο για την κατασκευή τους, περί τα 4 δις ευρώ, μαζί με τον αναγκαίο εξοπλισμό μεταφοράς και διανομής της ενέργειας.

5.2. ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Οι ανεξέλεγκτες και απρογραμμάτιστες παρεμβάσεις, νόμιμες ή μη, καταστρέφουν τις ευρύτερες λεκάνες απορροής και προκαλούν ζημιά στις συνθήκες υδραυλικής λειτουργίας των επιφανειακών και υπόγειων νερών. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση της λίμνης Κορώνειας. Ενέργειες όπως ρύθμιση ροής, διευθέτηση κοίτης ή εκτροπή ποταμών, εξόρυξη αμμοχάλικου και άλλων οικοδομικών υλικών, ξήρανση υγροτόπων, αντιπλημμυρική προστασία πεδιάδων, ανέγερση φραγμάτων, ανεξέλεγκτη χρήση υδάτων για άρδευση και βιομηχανία, είναι καταστροφικές διότι γίνονται χωρίς συνολικό και διαχειριστικό σχεδιασμό.

Ελλειμματικοί είναι οι υδατικοί πόροι στους Νομούς Κιλκίς και Χαλκιδικής, αλλά μεγάλα ανανεώσιμα αποθέματα νερού εντοπίστηκαν στα νότια του όρους Πάικου, στη ζώνη από τη Βέροια μέχρι την Έδεσσα, στην περιοχή της Κατερίνης (πρόποδες Ολύμπου) και την πεδιάδα των Σερρών.

Στον τομέα των υδατικών πόρων θεωρούμε **απαραίτητα** τα εξής:

- **Άμεση εφαρμογή των μέτρων που προτείνονται στο Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων** της Περιφέρειας Κ.Μ., με στρατηγικό στόχο την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων και την αειφορική χρήση των διαθέσιμων αποθεμάτων νερού, την αποτελεσματική προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων, την επίτευξη υψηλής ποιότητας όλων των επιφανειακών και υπόγειων νερών και την εξοικονόμηση πόσιμου νερού.
- Διακρατικό διάλογο για την ορθολογικότερη διαχείριση των υδρολογικών λεκανών Αξιού-Στρυμόνα και της λίμνης Δοϊράνης.
- Αποτελεσματική διοίκηση και πολιτικό σχεδιασμό της διαχείρισης των υδατικών και εδαφικών πόρων.
- Άμεση χωροταξική προσέγγιση, συνολική και μακροχρόνια, στο επίπεδο των υδρογραφικών λεκανών και των λεκανών απορροής για τα επιφανειακά νερά και των υδροφόρων οριζόντων για τα υπόγεια.
- Εξυγίανση των εδαφών και εξορθολογισμό των αστικών και εξωαστικών ανθρωπογενών συστημάτων, ώστε να επιτευχθεί η μόνιμη αποκατάσταση των αποθεμάτων σε γλυκό νερό.
- Ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων με συνολικό και μακροχρόνιο προγραμματισμό που θα προσδιορίζει τα αποθέματα ανά λεκάνη και θα καθορίζει τις απαιτούμενες παρεμβάσεις για τη ρύθμιση της ροής των νερών – μέτρα για την αντιπλημμυρική προστασία, ταμιευτήρες νερού κ.ά.
- Καθορισμό παραγωγικών δραστηριοτήτων και χρήσεων γης, αφού κάθε δραστηριότητα απαιτεί διαφορετική αντιμετώπιση.

- Εφαρμογή πολιτικών και τεχνικών εξοικονόμησης νερού στον αγροτικό, τουριστικό, βιομηχανικό και αστικό τομέα.

Η έγκαιρη αποτροπή των κινδύνων ποιοτικής υποβάθμισης των υδατικών οικοσυστημάτων (επιφανειακών, υπόγειων και θαλάσσιων) έχει ιδιαίτερη σημασία, τόσο για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, όσο και για τη διατήρηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος που έχει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ως προς την προσέλκυση τουριστών.

Στόχος της Οικολογίας-Αλληλεγγύης: μια νέα νοοτροπία που στηρίζεται στην εξοικονόμηση νερού, την αποτελεσματική διαχείριση της ζήτησης και την επιστημονικά τεκμηριωμένη αναδιάρθρωση των καλλιεργειών.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συγκέντρωση αξιόπιστων και επικαιροποιημένων δεδομένων, ώστε να εκτιμηθεί σωστά το υδατικό δυναμικό της κάθε περιοχής και να προγραμματιστούν τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα στην πορεία του χρόνου.

Πιο συγκεκριμένα, προτείνουμε εφαρμόσιμα μέτρα που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα, ενώ παράλληλα συγκρατούν και αυξάνουν τις θέσεις εργασίας στην περιοχή:

5.2.1 ΜΕΤΡΑ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ

- Κατασκευή μικρών ταμιευτήρων και λιμνοδεξαμενών, με στόχο την αξιοποίηση του χειμερινού πλεονάσματος νερού.
- Εκσυγχρονισμός των αρδευτικών και υδρευτικών δικτύων για το δραστικό περιορισμό των απωλειών νερού. Επίσης, παρακολούθηση των δικτύων με τη χρήση νέων τεχνολογιών, ώστε να εντοπίζονται έγκαιρα δυσλειτουργίες και ζημιές των δικτύων.
- Αντικατάσταση των συστημάτων επιφανειακής άρδευσης και καταιονισμού (όπου αυτά εξακολουθούν να υπάρχουν) με συστήματα άρδευσης με σταγόνες ή υπόγεια άρδευση που εξασφαλίζουν εξοικονόμηση νερού και ενέργειας.
- Χρήση του βρόχινου νερού και επαναχρησιμοποίηση του νερού που αποδίδει η επεξεργασία αστικών υγρών αποβλήτων.
- Εφαρμογή τεχνολογιών ανακύκλωσης νερού σε εργοστάσια, βιομηχανίες και ελαιοιουργεία. Μπορεί να συνδυαστεί με δημιουργία συστημάτων φυσικής επεξεργασίας λυμάτων.
- Εφαρμογή καλλιεργητικών τεχνικών και τεχνικών άρδευσης που εξοικονομούν νερό.
- Συστηματικός έλεγχος της τήρησης των Κανόνων Ορθής Γεωργικής Πρακτικής.
- Δημιουργία μητρώου γεωτρήσεων σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων με τη χρήση Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS).
- Έλεγχος της κατανάλωσης νερού από τις γεωτρήσεις με την υποχρεωτική εγκατάσταση υδρομέτρων.
- Λήψη μέτρων περιορισμού της αντλούμενης ποσότητας νερού σε περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα πτώσης στάθμης, σύμφωνα και με το Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων της περιοχής.
- Δραστικός περιορισμός –έως και απαγόρευση– των αντλήσεων σε περιοχές όπου παρατηρούνται φαινόμενα υφαλμύρωσης.

- Πλήρης καταγραφή των χρήσεων γης και των υφιστάμενων αρδευτικών έργων.
- Διαχείριση της ζήτησης με μέτρα όπως η κοστολόγηση της χρήσης ανάλογα με την αντλούμενη ποσότητα και ενσωμάτωση στην τιμή του νερού του περιβαλλοντικού κόστος.
- Χρήση κατάλληλων λογισμικών προγραμματισμού αρδεύσεων που θα ενημερώνουν τους αγρότες για τον ακριβή χρόνο άρδευσης και την ποσότητα του νερού που πρέπει να εφαρμοστεί στο χωράφι τους, ανάλογα με τις μετεωρολογικές συνθήκες και την καλλιέργεια. Τέτοιου είδους προγράμματα μπορούν να χρησιμοποιούνται από την Περιφέρεια η οποία θα ενημερώνει ηλεκτρονικά (μέσω ιστοσελίδας) ή ακόμα και με SMS τους αγρότες.

5.2.2 ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

Το κυρίαρχο μοντέλο της εντατικής γεωργίας έχει πλέον εξαντλήσει τα όριά του, καθώς προκαλεί πλήθος προβλημάτων ανάμεσα στα οποία η ρύπανση των υδάτινων πόρων, η διάβρωση εδαφών κ.ά. Η εγκατάλειψη αυτού του μοντέλου γεωργίας αποτελεί μονόδρομο όχι μόνο για την προστασία των φυσικών πόρων, αλλά κυρίως διότι έτσι ο αγροτικός κόσμος μπορεί να εξασφαλίσει αξιοπρεπές εισόδημα, να απεξαρτηθεί από τις επιδοτήσεις και να προσαρμοστεί με επιτυχία στις διαγραφόμενες μελλοντικές συνθήκες αγροτικής παραγωγής. Ο βασικός στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία βιώσιμης γεωργίας σε μια ανεπτυγμένη ύπαιθρο.

Η αναδιάρθρωση των καλλιέργειών είναι πιο μακροπρόθεσμη στρατηγική, ενώ η εξοικονόμηση του νερού μπορεί να ξεκινήσει άμεσα. Επομένως, απαιτούνται σταθερά, σταδιακά βήματα με μέτρα όπως αυτά που **προτείνουμε** ως Οικολογία-Αλληλεγγύη:

- Σταδιακός περιορισμός των καλλιέργειών που καταναλώνουν πολύ νερό και απαιτούν μεγάλες εισροές σε λιπάσματα κλπ.
- Στροφή σε καινοτόμες καλλιέργειες όπως τα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, οι βατομουριές, οι ροδιές κ.ά.
- Ξερική καλλιέργεια κατάλληλων ποικιλιών προσαρμοσμένων σε ξηροθερμικό περιβάλλον, πολυετών χορτοδοτικών φυτών όπως η ξερική μηδική και τα μίγματα αγρωστωδών ψυχανθών. Οι καλλιέργειες αυτές έχουν χαμηλές εισροές σε φάρμακα και λιπάσματα και ενδείκνυνται για την αξιοποίηση εγκαταλειμμένων, υποβαθμισμένων, ορεινών ή ημιορεινών εδαφών και για τη βελτίωση της αμειψισποράς των χειμερινών σιτηρών. Η καλλιέργεια σανοδοτικών ψυχανθών από πλευράς έκτασης και παραγωγής δεν είναι ανάλογη της ανάπτυξης των κτηνοτροφικών μονάδων. Οι καλλιέργοι μενενες εκτάσεις θεωρούνται πολύ λίγες σε σχέση με τις ανάγκες που υπάρχουν για κατανάλωση αυτών των φυτών από τον κλάδο της κτηνοτροφίας, οπότε με την καλλιέργειά τους μπορεί να αναπληρωθεί και το έλλειμμα ζωοτροφών που υπάρχει στην Ελλάδα και να συνδεθεί η παραγωγή με τις ανάγκες των ορεινών περιοχών.
- Καλλιέργεια χειμερινών κτηνοτροφικών φυτών και οσπρίων σε περιοχές όπου το αρδευτικό νερό δεν επαρκεί.
- Εφαρμογή αυστηρών προγραμμάτων αμειψισποράς με ψυχανθή.
- Παραγωγή ενέργειας από τον ήλιο, τον αέρα ή τη βιομάζα ως αγροτικό προϊόν.

- Ενίσχυση εναλλακτικών μορφών γεωργικής παραγωγής όπως η βιολογική γεωργία.
- Προώθηση των βιολογικών προϊόντων, των προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ), προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ), ονομασίας προέλευσης ανωτέρας ποιότητας (ΟΠΑΠ) κ.ά.
- Ενθάρρυνση συλλογικών μορφών παραγωγής και δράσης των αγροτών, όπως η δημιουργία μικτών συνεταιρισμών και δικτύων παραγωγών-καταναλωτών για απευθείας διακίνηση των προϊόντων.
- Ενίσχυση της πολυλειτουργικότητας του αγρότη μέσω της διασύνδεσης της αγροτικής οικονομίας με άλλες παραγωγικές δραστηριότητες όπως ο αγροτουρισμός, η ήπια αγροτική μεταποίηση, η δημιουργία τοπικών μικρών οικοτεχνιών, παράλληλα με τη διατήρηση και την ανάδειξη του αγροτικού τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Άσκηση συστηματικής πίεσης προς τις πολιτικές ηγεσίες και τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες ώστε να ενισχύσουν και να στηρίξουν τη στροφής των αγροτών σε νέες, λιγότερο υδροβόρες καλλιέργειες και προς νέες καλλιέργειες ποιοτικών και πιστοποιημένων προϊόντων. Για παράδειγμα, είναι σημαντικό να θεσπιστούν μέτρα απόσυρσης του μηχανολογικού εξοπλισμού ο οποίος θα αχρηστεύει εξαιτίας της αλλαγής των καλλιεργειών και να παρασχεθούν αποζημιώσεις για εκτάσεις που θα παραμείνουν ακαλλιέργητες.
- Στήριξη των αγροτικών εισοδημάτων και καταβολή των επιδοτήσεων με την προϋπόθεση της τήρησης κριτηρίων περιβαλλοντικού και ποιοτικού χαρακτήρα σε σχέση με την κατανάλωση νερού, τις καλλιεργητικές τεχνικές, τις εισροές κ.ά.), σύμφωνα και με τις επιταγές της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ).
- Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των αγροτών προς την κατεύθυνση της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών, αλλά και γενικότερα των φυσικών πόρων.

5.2.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ

Για τη σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων, απαιτείται ο συντονισμός και η εύρυθμη λειτουργία όλων των αρμόδιων φορέων και προπαντός η συνεργασία τους με τους χρήστες του νερού. Προς αυτή την κατεύθυνση ως Οικολογία-Αλληλεγγύη προτείνουμε:

- Αποκέντρωση και κατανομή αρμοδιοτήτων, οργάνωση υπηρεσιών και εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης με εξειδικευμένο και έμπειρο τεχνικό προσωπικό.
- Εφαρμοσμένη αγροτική έρευνα με σκοπό την εξεύρεση των κατάλληλων μη υδροβόρων καλλιεργειών που είναι προσαρμοσμένες στις εδαφικές και κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής και ταυτόχρονα οικονομικά αποδοτικές.
- Εγκατάσταση επαρκούς και σύγχρονου δικτύου μετεωρολογικών σταθμών και δικτύου συνεχούς παρακολούθησης ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων των υδατικών πόρων.
- Δημιουργία εργαστηρίων παρακολούθησης ποιότητας νερού σε επίπεδο περιφέρειας και ενίσχυση των υφιστάμενων.
- Διοικητικός έλεγχος της εφαρμογής των εθνικών νόμων και ευρωπαϊκών κανονισμών, ειδικά όσον αφορά τη διαχείριση των υδατικών πόρων.

- Σύσταση Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης Υδάτων και λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας-πλαίσιο 60/2000 της Ε.Ε. για τα νερά.
- Συμμετοχική διαχείριση των υδατικών πόρων με συμβολή στη λήψη αποφάσεων όλων των φορέων της τοπικής κοινωνίας και των χρηστών του νερού μέσα από διαδικασίες διαβουλεύσεων και διαλόγου και με συχνή ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας.
- Διαμόρφωση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, ώστε αυτό να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τις πραγματικές ανάγκες της ελληνικής γεωργίας.

5.3 ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ – ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ

Το σημαντικότερο ζητούμενο αυτή χρονική στιγμή είναι **να αποτραπεί η πώληση μέσω του ΤΑΙΠΕΔ της ΕΥΑΘ ΑΕ**. Ο διαγωνισμός για την πώληση της εταιρείας βρίσκεται ήδη στη δεύτερη φάση και αναμένεται μέσα στους επόμενους μήνες να κατατεθούν προσφορές από τα δύο επενδυτικά σχήματα που διεκδικούν την αγορά της. Στις 18 Μαΐου, μαζί με τις αυτοδιοικητικές εκλογές, οι πολίτες των δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης θα μπορέσουν να εκφράσουν τη γνώμη τους για το ζήτημα της πώλησης της ΕΥΑΘ στο δημοψήφισμα που οργανώνεται από το συντονιστικό πολιτών και φορέων «SOSTε το Νερό» και τους δήμους της Θεσσαλονίκης.

Στο θέμα των υποδομών θεωρούμε ότι **απαιτούνται**:

- Αναβάθμιση των σταθμών επεξεργασίας λυμάτων σε τριτοβάθμιο επίπεδο, ώστε να έχουν την ικανότητα απομάκρυνσης του φωσφόρου και του αζώτου, που προκαλούν το φαινόμενο του ευτροφισμού. Επίσης, διενέργεια ελέγχων για την εξασφάλιση της πλήρους και ομαλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων.
- Δικτύωση του σταθμού επεξεργασίας στη Ν. Μηχανιώνα και με το Δήμο Επανομής.
- Επίλυση του προβλήματος του υδρόθειου και των αεροσυμπιεστών, όπως και της λυματολάσπης. Εξέταση της εναλλακτικής λύσης αποστολής της λάσπης σε εξειδικευμένες εγκαταστάσεις αδρανοποίησης στο εξωτερικό, μέχρι να κατασκευαστεί αντίστοιχη μονάδα στην Ελλάδα.
- Να μη γίνεται ανάμιξη βιομηχανικών αποβλήτων στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων. Να ξεκινήσει πρόγραμμα ελέγχων των βυτιοφόρων και επιβολή προστίμων όσων εταιρειών προωθούν ακατάλληλα απόβλητα. Κανένας κάτοικος της Θεσσαλονίκης να μη δεχτεί να πληρώσει όσα είναι υποχρεωμένες να πληρώνουν οι ίδιες οι βιομηχανίες.
- Να επιλυθεί άμεσα το πρόβλημα της Μονάδας Κατεργασίας Αποβλήτων της Βιομηχανικής Περιοχής Θεσσαλονίκης, η δυσλειτουργία της οποίας έχει ως αποτέλεσμα τη συνεχή ρύπανση με βιομηχανικά απόβλητα του Θερμαϊκού Κόλπου.
- Να συσταθούν επιτροπές κοινωνικών ελέγχων όλων των εγκαταστάσεων από φορείς της πόλης, με συμμετοχή απαραίτητα των οικολογικών οργανώσεων και του Πανεπιστημίου.
- Να στελεχωθεί πλήρως και κατάλληλα η ΕΥΑΘ ΑΕ και να δοθούν τα απαραίτητα κονδύλια για τη σωστή λειτουργία των εγκαταστάσεων και του οργανισμού.

- Να απαγορευτεί η χλωρίωση των αποβλήτων και να χρησιμοποιείται εναλλακτικά το όζον.

6. Οικονομία

Χρειάζονται ριζικές αλλαγές προκειμένου να δημιουργηθεί μια άλλη οικονομία που να είναι ταυτόχρονα πιο δίκαιη και αποτελεσματική: δίκαιη γιατί θα είναι στην υπηρεσία του ανθρώπου και όχι των πλασματικών δεικτών· αποτελεσματική γιατί θα διορθώσει τα μειονεκτήματα του σημερινού μοντέλου, ιδιαίτερα την αυξανόμενη ανεργία, τη φορολογική ασυλία, την εξάρτηση της πραγματικής οικονομίας από την εικονική και το κυνήγι του βραχυπρόθεσμου κέρδους σε βάρος της βιωσιμότητας.

Αγωνιζόμαστε για μια οικονομία που αρνείται ότι η αγορά και το κέρδος έχουν προτεραιότητα. Μια οικονομία βασισμένη στην αλληλεγγύη, την υπεράσπιση και διεύρυνση των συλλογικών αγαθών. Είμαστε σε απόλυτη αντίθεση με την κυρίαρχη λογική της οικονομικής μεγέθυνσης.

Η στρατηγική για την οικονομία στην Κεντρική Μακεδονία πρέπει να πάρει υπόψη ότι αποτελεί **ένα δίκτυο ευαίσθητων οικοσυστημάτων και πολύμορφων κοινωνιών**. Για να στραφεί, λοιπόν, η οικονομία της Περιφέρειας σε **πράσινη κατεύθυνση**, που είναι και το ζητούμενό μας, πρέπει στο κέντρο των οικονομικών δραστηριοτήτων να βρίσκεται η **βιώσιμη διαχείριση και η μακροχρόνια προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου**, καθώς και η επίτευξη **της κοινωνικής συνοχής**, ώστε να μειωθούν οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες.

Με την πρόωθηση της τοπικής/περιφερειακής παραγωγής και κατανάλωσης, η Περιφέρεια θα κατορθώσει να επανακτήσει την αυτονομία και τη δυνατότητα αυτοκαθορισμού της, ενώ παράλληλα θα απολαμβάνει προϊόντα πτοιότητας.

Τα μέτρα που μπορούν να παρθούν σήμερα για την οικονομική αυτονομία της Περιφέρειας είναι:

- Πράσινες και αλληλέγγυες προμήθειες με κριτήρια περιβαλλοντικά (βιολογικά, τοπικά προϊόντα) και κοινωνικά (δίκαιο εμπόριο, δίκαιες εργασιακές συνθήκες, συνεταιρισμοί).
- Υποστήριξη των εναλλακτικών νομισματικών συστημάτων, ώστε να αποτελέσουν δίχτυ ασφαλείας στην οικονομική, δημοσιονομική και χρηματιστηριακή κρίση.
- Υποστήριξη μη χρηματικών συστημάτων ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών: τοπικά ανταλλακτικά συστήματα μεταξύ των πολιτών.

Τα μέτρα που μπορούν να παρθούν σήμερα για το μετασχηματισμό της οικονομίας, ώστε να δημιουργηθούν νέες ισορροπίες πιο αλληλέγγυες, δημοκρατικές και οικολογικές περιλαμβάνουν:

- Περιφερειακό σχέδιο δημιουργίας θέσεων εργασίας σε πολλούς τομείς όπως εξοικονόμηση ενέργειας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υπηρεσίες βοήθειας στο σπίτι, συντήρηση, επιδιόρθωση, ανακύκλωση, μαζικές μεταφορές, προστασία της φύσης. Θέσεις εργασίας σταθερές, που δε μεταφέρονται σε τρίτες χώρες και που αντιστέκονται στα χτυπήματα της πταγκοσμιοποιημένης οικονομίας.
- Πρόγραμμα μετασχηματισμού των τομέων της οικονομίας και των σχέσεων εργασίας, με στόχο τη **μετάβαση**:
 - από τη συμβατική γεωργία στη βιολογική, που μπορεί να επιτευχθεί με τη διαχείριση των περιφερειακών πόρων της ΚΑΠ προς αυτή την κατεύθυνση.
 - από τη χημεία στην πράσινη χημεία, με στήριξη των «καθαρών» τομέων της χημικής βιομηχανίας που μειώνουν τη ρύπανση.

- από το βιομηχανικό τουρισμό στον υπεύθυνο τουρισμό, με στήριξη του ποιοτικού και οικολογικού τουρισμού.
 - από τη συνεχή εισαγωγή άχρηστων αναλώσιμων και ακριβών συσκευών στην κατασκευή αντικειμένων ποιότητας και διάρκειας.
 - από τα γιγαντιαία πτολυκαταστήματα των προαστίων και της υπαίθρου στα μαγαζά της γειτονιάς.
 - από την εκμετάλλευση μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων στην προώθηση τοπικών-οικολογικών υλικών.
 - από τον αποκλεισμό και την ανεργία –ιδιαίτερα των κατηγοριών που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα εμπόδια πρόσβασης στην αγορά εργασίας, όπως είναι οι γυναίκες και οι νέοι– στην κοινωνία της πλήρους δραστηριότητας.
- Οριοθέτηση της διαχείρισης των επιδοτήσεων με κριτήριο τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος, τη δημοκρατική διαχείριση των επιχειρήσεων, τη συμβολή ή όχι στην κλιματική αλλαγή, τις εργασιακές σχέσεις, τις διακρίσεις ή όχι, και με προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις.

Δίνουμε **προτεραιότητα** στην καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ πολιτών και περιοχών με τη δημιουργία ποιοτικών υπηρεσιών σε όλη την Περιφέρεια, με τις εξής πολιτικές:

- Ανακάλυψη νέων τρόπων εργασίας:
 - με την μετατροπή των επιχειρήσεων σε κοινωνικές και/ή αυτοδιαχειριζόμενες, συνεταιρισμούς, οργανώσεις αλληλοβοήθειας.
 - εβδομάδα 32 ωρών και τεσσάρων ημερών χωρίς να θιγούν εργασιακά δικαιώματα.
 - δημιουργία πόλων συνεργασίας και καινοτομίας.
 - προγράμματα οικολογικής βιομηχανίας
 - δημιουργία χώρων τηλε-εργασίας στους αγροτικούς και περιαστικούς οικισμούς.
 - δημιουργία περιφερειακής / τοπικής πράσινης ετικέτας (label) κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνων επιχειρήσεων.
- Κοινωνική δικαιοσύνη και αναδιανομή του πλούτου:
 - δωρεάν παροχή ορισμένων υπηρεσιών στους φτωχότερους, όπως στις καντίνες σχολείων και με δωρεάν μετακίνηση στα μέσα μαζικής μεταφοράς για τους ανέργους.
 - εξασφάλιση αξιοπρεπούς στέγης για όλους, με κοινωνικές κατοικίες σε κάθε δήμο ως ποσοστό του συνολικού αριθμού των κατοικιών.

6.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Το θεμελιώδες πλαίσιο της πολιτικής μας για τον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία) είναι η στροφή προς τη βιωσιμότητα και η αρμονική του συνύπαρξη με το ευρύτερο οικοσύστημα.

Πυλώνες της πολιτικής αυτής είναι: η αλλαγή προσανατολισμού από την ποσότητα στην ποιότητα, ο σεβασμός της γενετικής κληρονομιάς και η απόρριψη των μεταλλαγμένων, η υπεράσπιση της ποικιλότητας και της τοπικότητας των προϊόντων, η αξιοπρέπεια του παραγωγού και η υπεράσπιση του εισοδήματός του, η διαφάνεια

και η χρηστή διοίκηση των συλλογικών φορέων των παραγωγών, η ασφάλεια και ποιότητα των τροφίμων.

Η γενικότερη αναζωογόνηση και βιώσιμη στροφή του πρωτογενούς μας τομέα οφείλουν να αποτελέσουν προτεραιότητα των δήμων και περιφερειών, τόσο γιατί η χώρα μας διαθέτει σοβαρά συγκριτικά πλεονεκτήματα (κλίμα, ποιότητα εδάφους, ποικιλία προϊόντων), όσο και για λόγους συγκράτησης του πληθυσμού στην περιφέρεια.

Ωστόσο, είναι σαφής η έλλειψη στρατηγικού προσανατολισμού της πρωτογενούς παραγωγής. Είναι ξεκάθαρο ότι οι αγρότες βρίσκονται σε οικονομικό αδιέξοδο, αλλά και ότι οι καταναλωτές πληρώνουν υψηλές τιμές αγοράς χωρίς να εξασφαλίζουν και αντίστοιχη ποιότητα.

Η σοβαρή μείωση της παραγωγής και η απώλεια εισοδήματος για τους αγρότες αναδεικνύουν όχι μόνο τις διαρθρωτικές αδυναμίες, την κυριαρχία των πελατειακών σχέσεων και της διαφθοράς σε βάρος των πολλών αγροτών, την αποσάθρωση των διοικητικών δομών της χώρας, αλλά και τις ευθύνες των κυβερνήσεων, των κατεστημένων κομμάτων και των εκπροσώπων τους στον αγροτικό χώρο.

Μακροχρόνιες καθυστερήσεις, αδιαφάνεια, κατασπατάληση πόρων σημαντικό μέρος των οποίων κατέληγαν σε νεοπλουτίστικη επίδειξη και κατανάλωση, αλλά και η απώλεια σημαντικών κοινωνικών πόρων έμειναν χωρίς καμία επίπτωση για τους υπεύθυνους και κράτησαν σε στασιμότητα τον πρωτογενή τομέα.

6.1.1 Γεωργία - Ανάγκη για Ένα Ριζικά Νέο Προσανατολισμό

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας περιλαμβάνει πέντε από τους πιο παραγωγικούς νομούς της χώρας και παράγει σχεδόν όλα τα είδη. Η καλλιεργούμενη έκταση καταλαμβάνει 7,6 εκ. στρέμματα, από τα οποία το 75% είναι πεδινό και το 25% ορεινό/ημιορεινό έδαφος. Επίσης, η γεωργία εμφανίζει υψηλό σχετικό ποσοστό απασχόλησης.

Οι κυριότερες εκτάσεις γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας βρίσκονται στις γενικές πεδινές περιοχές Πέλλας, Ημαθίας, Θεσσαλονίκης, Πεδινής Αλμωπίας, στην κοιλάδα του Στρυμόνα και στην περιοχή των λιμνών Κορώνειας- Βόλβης.

Το εντατικό υδροβόρο μοντέλο που ακολουθείται και η ανεξέλεγκτη χρήση φυτοφαρμάκων έχουν αναγάγει τη γεωργία σε σοβαρό παράγοντα ρύπανσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Η βαθιά κρίση πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία για σημαντικές αλλαγές στην πολιτική για τον αγροτικό τομέα και την ύπαιθρο συνολικότερα, με διαφοροποίηση των σημερινών οργανωτικών, κοινωνικών και διοικητικών παραγόντων, της εκπαίδευσης και υποστήριξης των αγροτών.

Η Αυτοδιοίκηση πρέπει να συμβάλει ουσιαστικά σε μία νέα κατεύθυνση της γεωργίας, στη στροφή προς τη μικρή, εξειδικευμένη και υψηλής ποιότητας παραγωγή με βασική κατεύθυνση τη βιολογική γεωργία. Αυτό απαιτεί σαφή πολιτικό σχεδιασμό και κατάλληλη υποστήριξη την οποία μπορεί να παρέχει η Περιφέρεια πέρα από τις κρατικές αρχές, αλλά και οργανωμένη προσπάθεια από τους ίδιους τους αγρότες και ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής (τυποποίηση, εμπορία, διαφήμιση, διανομή).

Πρωθυπόβουλος και υποστηρίζουμε μέτρα πολιτικής όπως:

- Ενίσχυση, με ολοκληρωμένο σχέδιο και εργαλεία, της βιολογικής γεωργίας, των τοπικών μικρών οικοτεχνιών, των αγροτουριστικών μονάδων και των τοπικών παραγωγικών πόρων. Δημιουργία ζωνών υποχρεωτικά βιολογικής καλλιέργειας γύρω από ποτάμια, λίμνες και γενικά οικολογικά ευαίσθητες περιοχές και οικισμούς.

- Σύνδεση των ενισχύσεων σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις με όρους και υποχρεώσεις τήρησης συγκεκριμένων περιβαλλοντικών και ποιοτικών προδιαγραφών στην παραγωγή.
- Τακτική και έγκαιρη εξόφληση του συνόλου των ενισχύσεων για όλους τους δικαιούχους και απόδοση ευθυνών σε όσους δεν ολοκλήρωσαν έγκαιρα το “Αγροτικό Κτηματολόγιο” και το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου.
- Κίνητρα για διασύνδεση της αγροτικής οικονομίας με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με αγροπεριβαλλοντικά σχέδια, προστασία και διαχείριση περιοχών NATURA, προστασία βιοποικιλότητας, καθώς και με δραστηριότητες όπως η αγροτική μεταποίηση, ο αγρο- και οικο-τουρισμός, η παραγωγή πράσινης ενέργειας από γεωργικά υπολείμματα, η αξιοποίηση των ΑΠΕ για συμπληρωματικά εισοδήματα και η μείωση του κόστους της αγροτικής παραγωγής.
- Δημιουργία ανεξάρτητων δικτύων παραγωγής-διανομής- κατανάλωσης, αξιοποιώντας την υπάρχουσα σημαντική εμπειρία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Δίκτυα παραγωγών-καταναλωτών για απευθείας διακίνηση χωρίς μεσάζοντες.
- Υποχρεωτική αναγραφή της προέλευσης των αγροτικών προϊόντων και θέσπιση φερέγγυων μηχανισμών επαλήθευσης. Στόχος είναι η μεγαλύτερη διαφάνεια για τους καταναλωτές και η δυνατότητα επιλογής τοπικών προϊόντων που δεν έχουν διανύσει εκατοντάδες χιλιόμετρα για να φτάσουν στον τόπο κατανάλωσης. Γι' αυτούς τους λόγους στηρίζουμε και την προσπάθεια για αντίστοιχη αλλαγή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.
- Μετατροπή των σημερινών λαϊκών αγορών σε αγορές αποκλειστικά αγροτών-παραγωγών.
- Διαφάνεια και δικαιοσύνη στις επιδοτήσεις.
- Άμεση καταβολή των οφειλομένων στους αγρότες για υλοποιημένα ευρωπαϊκά προγράμματα (σχέδια βελτίωσης, νέοι αγρότες, Leader κλπ.).
- Εισαγωγή των προϊόντων βιολογικής γεωργίας στα νοσοκομεία, στους παιδικούς σταθμούς και στα σχολεία στο πλαίσιο μιας πολιτικής πράσινων δημόσιων προμηθειών.
- Διερεύνηση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού των συνθηκών εμπορίας όλων των αγροτικών προϊόντων με διαφάνεια και δημοσιοποίηση όλων των υποθέσεων.
- Υποστήριξη από ευρύτερες κοινωνικές δυνάμεις της συγκρότησης ενός ανεξάρτητου αγροτικού κινήματος.
- Διαμόρφωση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης με σημαντική αναδιανομή πόρων προς βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, αγροπεριβαλλοντικά μέτρα και ποιοτική γεωργία.
- Ειδική ενίσχυση για τις οικογένειες που μένουν σε χωριά μικρού πληθυσμού.
- Γρήγορη χορήγηση του «ποιοτικού παρακρατήματος» με προτεραιότητα στις εκμεταλλεύσεις της βιολογικής γεωργίας και της ολοκληρωμένης διαχείρισης

6.1.2 Κτηνοτροφία

Η σημασία της κτηνοτροφίας για τη χώρα μας, είναι μεγαλύτερη από αυτή που υποδηλώνει το ποσοστό της συμμετοχής της στο ΑΕΠ, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη, αφού η κτηνοτροφία αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος για τον αγροτικό πληθυσμό στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της Περιφέρειας,

όπου δεν υπάρχουν άλλες προοπτικές απασχόλησης, ενώ εκμεταλλεύεται πόρους που αλλιώς θα έμεναν ανεκμετάλλευτοι.

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αναπτύσσονται όλοι οι κλάδοι της ζωικής παραγωγής, ενώ είναι το κύριο κέντρο βοοτροφίας. Οι περισσότερες εγκαταστάσεις βρίσκονται μέσα ή κοντά σε πυκνοδομημένα συγκροτήματα. Σημαντικότερα προβλήματα παρουσιάζουν οι Νομοί Θεσσαλονίκης και Ημαθίας. Παρατηρείται σημαντική έλλειψη υποδομών στη διαχείριση νεκρών ζώων και ζωικών αποβλήτων.

Η κτηνοτροφία διαδραματίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο για:

- την ισόρροπη περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη,
- την αναβάθμιση και διατήρηση του πληθυσμού στις ορεινές, ημιορεινές και μειονεκτικές περιοχές,
- τη συμπληρωματική απασχόληση των κατοίκων της υπαίθρου και ιδιαίτερα των γεωργών,
- την απασχόληση νέων αγροτών,
- τη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου,
- την επέκταση φυτικών καλλιεργειών συμπληρωματικών της κτηνοτροφίας,
- τη διατήρηση του πολιτιστικού και κοινωνικού περιβάλλοντος,
- την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αύξηση της βιοποικιλότητας, με προσοχή όμως στην υπερβολική βόσκηση και ειδικά όταν ακολουθεί περιστατικά πυρκαγιάς, περίπτωση όπου θα πρέπει να εφαρμόζονται ειδικές απαγορευτικές διατάξεις.

Βασική προϋπόθεση είναι η ανάπτυξη της υπαίθρου γενικότερα. Δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμη ανάπτυξη της κτηνοτροφίας σε μία κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά απαξιωμένη ύπαιθρο.

Ως Οικολογία-Αλληλεγγύη πρωθιθούμε και **υποστηρίζουμε** μέτρα και πολιτικές όπως:

- Ανάπτυξη της έρευνας στα τεχνικά, οικονομικά και κοινωνικά θέματα που αφορούν την κτηνοτροφία.
- Ουσιαστική στήριξη και ενίσχυση κατά την ίδρυση της κτηνοτροφικής μονάδας με ορθολογικό σχεδιασμό (στελέχωση υπηρεσιών), απλές διαδικασίες χωρίς γραφειοκρατία, αποκέντρωση των διαδικασιών, σταύλους χαμηλού κόστους και δημιουργία προτύπων, κατάρτιση και εκπαίδευση σε πρότυπες μονάδες.
- Μέτρα πολιτικής γης και αναδασμός για τη συγκέντρωση και αύξηση του κλήρου, με παράλληλα μέτρα αποθάρρυνσης για όσους έχουν γη και δεν την καλλιεργούν.
- Δημιουργία προτύπων μονάδων, κατάρτιση και εκπαίδευση σε πρότυπες μονάδες.
- Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου για δημιουργία κτηνοτροφικών ζωνών και απλούστευση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος που διέπει τα βοσκοτόπια, που για μας είναι ένα κομμάτι παραγωγικής γης.
- Δημιουργία υποδομών στους βοσκότοπους, βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας και διαχείρισή τους με συμμετοχή και των ίδιων των κτηνοτρόφων.
- Ενίσχυση της συνεργασίας και της οργάνωσης των κτηνοτρόφων σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο. Μέσα από τέτοιες συνεργασίες μπορεί να επιταχυνθεί η δημιουργία υποδομών, η ορθολογική διαχείριση εισροών (ζωοτροφών και

φαρμάκων), η τεχνική και επιστημονική στήριξη, η καλύτερη εκπροσώπηση στις διάφορες οργανώσεις.

- Μέτρα μείωσης της ψαλίδας ανάμεσα στις τιμές παραγωγού και τις τιμές καταναλωτή.
- Συστηματικός έλεγχος και ουσιαστική αναβάθμιση, αξιοκρατική στελέχωση και αποτελεσματική δράση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
- Στήριξη συλλογικών δράσεων των παραγωγών για τον έλεγχο της μεταποίησης και της εμπορίας και ενθάρρυνση της δημιουργίας κτηνοτροφικών συνεταιρισμών με δυνατότητες κάθετης παραγωγής.
- Στήριξη οικογενειακών μονάδων παραγωγής και ανάδειξης ποιοτικών και επώνυμων παραδοσιακών κτηνοτροφικών προϊόντων σε συνδυασμό με τον αγροτοτουρισμό.
- Όχι στα μεταλλαγμένα, για να έχουν τα ελληνικά προϊόντα το διαβατήριο των ποιοτικών, αγνών και ασφαλών προϊόντων.
- Πλήρης κάλυψη από τον ΕΛΓΑ των ασθενειών και αιτίων που δεν μπορεί ο ίδιος να ελέγχει και να προλάβει.
- Ενίσχυση της βιολογικής εκτροφής.
- Ενίσχυση της καλλιέργειας ψυχανθών για παραγωγή σανών στα πλαίσια αμειψισποράς, ειδικά στα προγράμματα μείωσης της νιτρορύπανσης.
- Δημιουργία ή/και στελέχωση των δομών στήριξης της κτηνοτροφικής παραγωγής (Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, Έρευνας κλπ.).
- Συστηματική προβολή των κτηνοτροφικών προϊόντων στην εγχώρια και διεθνή αγορά.
- Υποδομές διαχείρισης νεκρών ζώων και ζωικών αποβλήτων.

6.1.3 Αλιεία

Η αλιεία ως παραγωγικός τομέας δέχεται σοβαρά πλήγματα από την αυξανόμενη μείωση των ιχθυοποθεμάτων, ως αποτέλεσμα τόσο των σοβαρών πιέσεων που δέχονται τα παράκτια ύδατα από τη ρύπανση, τη μόλυνση και τις επιχωματώσεις, όσο και από την υπεραλίευση που προκύπτει από την ευρεία χρήση καταστροφικών για το βυθό εργαλείων όπως οι μηχανότρατες και οι βιντζότρατες.

Για μια πραγματικά βιώσιμη αλιεία **προτείνουμε:**

- Με πρωτοβουλία της Περιφέρειας και μετά από διάλογο με τους φορείς, τους ψαράδες, τα πανεπιστήμια και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, τη δημιουργία δικτύου θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών (θαλάσσιων καταφυγίων) με τριπλό στόχο:
 - τη φυσική αναπαραγωγή των θαλάσσιων ειδών και τον φυσικό επανεμπλούτισμό της θάλασσας
 - την προστασία της θάλασσας
 - την απόκτηση συμπληρωματικού εισοδήματος από τους παράκτιους ψαράδες και τις τοπικές κοινωνίες, ενδεικτικά με την ανάπτυξη καταδυτικού, οικολογικού και αλιευτικού τουρισμού, των επιστημονικών ερευνών, τη φύλαξη θαλάσσιων πάρκων, ξεναγήσεις κ.ά.

- Άμεση κατάργηση των συρόμενων εργαλείων βυθού, της χρήσης χημικών και εκρηκτικών, διχτυών με μικρό άνοιγμα ματιών και συχνούς ελέγχους για την εφαρμογή αυτών των μέτρων.
- Θέσπιση αυστηρών προδιαγραφών για τον έλεγχο των επιπέδων ρύπανσης και μόλυνσης ψαριών και οστρακοειδών.
- Ουσιαστικό έλεγχο στη λειτουργία των μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας.
- Χρονική επέκταση της απαγόρευσης αλιείας λόγω ωτοκίας ψαριών, καθώς και μέτρα προστασίας των περιοχών αναπαραγωγής των ψαριών

6.1.4 Διατροφή - Ασφαλή και Ποιοτικά Τρόφιμα

Η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση έχει πολλές δυνατότητες συμβολής στην εναρμόνιση της πρωτογενούς παραγωγής με το οικοσύστημα, την υπεράσπιση της αξιοπρέπειας και του εισοδήματος του αγρότη, την παροχή ασφαλών και ποιοτικών τροφίμων στον καταναλωτή.

Η πράσινη οπτική για τα τρόφιμα δεν μπορεί παρά να είναι ολιστική, δηλαδή να παίρνει υπόψη και να ενσωματώνει την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική διάσταση του προβλήματος στις προτεινόμενες πολιτικές. Σε αυτό το πλαίσιο, ορισμένοι βασικοί άξονες μιας πράσινης πολιτικής για τα τρόφιμα πρέπει να είναι οι εξής:

- Ενίσχυση του τοπικού χαρακτήρα παραγωγής τροφής, με παράλληλη αποδυνάμωση του συγκεντρωτικού / βιομηχανικού μοντέλου και προτεραιότητα στη βιωσιμότητα της υπαίθρου.
- Προσανατολισμός της παραγωγής, κατά προτεραιότητα, στις τοπικές ανάγκες. Στόχος αυτής της πολιτικής είναι η αποκέντρωση στην παραγωγή της τροφής, η ενίσχυση του τοπικού παραγωγού, η προώθηση ειδών που είναι πιο προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες (γενετική ποικιλία σπόρων και ζώων), η σύνδεση της τοπικής παραγωγής με άλλες δραστηριότητες (π.χ. οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, πράσινη χημεία, παραγωγή ενέργειας για τοπικές ανάγκες από υπολείμματα καλλιεργειών) και η ταυτόχρονη αποδυνάμωση του συγκεντρωτικού βιομηχανικού τρόπου παραγωγής και διανομής της τροφής.
- Προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας.
- Είναι αναγκαία η στροφή σε ποιοτική και οικολογική αγροτική παραγωγή, η εφαρμογή καλών πρακτικών που προστατεύουν τα εδάφη και τη βιοποικιλότητα, εξοικονομούν νερό και ενέργεια, προστατεύουν τα νερά από τη ρύπανση με ελάχιστη ή καθόλου χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, επιλέγουν καλλιέργειες προσαρμοσμένες στο τοπικό περιβάλλον και τελικά επιτυγχάνουν το ζητούμενο: ασφαλή και ποιοτικά τρόφιμα.
- Συνεχής εκπαίδευση και ενημέρωση των παραγωγών σχετικά με καινοτόμα προγράμματα, που εισάγουν και εδραιώνουν καλές γεωργικές/κτηνοτροφικές πρακτικές.
- Λειτουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου της χορήγησης και χρήσης φυτοφαρμάκων, ώστε να αποκλείεται η χρήση απαγορευμένων φυτοφαρμάκων και να προστατευθεί η υγεία τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών.
- Αξιοποίηση των αγροτικών/κτηνοτροφικών υπολειμμάτων είτε μέσω παραγωγής κομπόστ για τον εμπλούτισμό των εδαφών και την προστασία από διάβρωση, είτε μέσω της παραγωγής βιοκαυσίμων για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της αγροτικής παραγωγής.

▪ Υλοποίηση ολοκληρωμένων αγρο- περιβαλλοντικών σχεδίων για τη βιωσιμότητα της υπαίθρου, τον οικολογικό και αγροτικό τουρισμό και για να δοθεί προτεραιότητα στα συμφέροντα των μικρών αγροτών.

▪ Εκστρατείες ενημέρωσης του πολίτη για τα ασφαλή και ποιοτικά τρόφιμα, για την αξία των βιολογικών τροφίμων

6.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ – ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζει μεγάλο ποσοστό απασχόλησης στον τομέα της μεταποίησης, το μεγαλύτερο της χώρας. Η Θεσσαλονίκη είναι το δεύτερο βιομηχανικό κέντρο και ο Ν. Θεσσαλονίκης συγκεντρώνει τα 2/3 της βιομηχανικής/βιοτεχνικής παραγωγής της Περιφέρειας και το 80% του τζίρου. Μεταποιητικές δραστηριότητες μεγάλης ειδίκευσης έχουν αναπτυχθεί στην Πέλλα και Ήμαθία.

Στην Περιφέρεια έχουν θεσμοθετηθεί ΒΙΠΕ στους νομούς Θεσσαλονίκης, Σερρών, Κιλκίς, Χαλκιδικής, Πέλλας-Ημαθίας και Πιερίας. Σημαντικές ελλείψεις υπάρχουν σε έργα υποδομής και στο πλαίσιο λειτουργίας των ΒΙΠΕ.

Η ανεργία, το κλείσιμο επιχειρήσεων και η αποβιομηχάνιση στην Ελλάδα είναι ανεξέλεγκτες. Εξίσου ανεξέλεγκτη είναι και η κατάλυση βασικών εργασιακών δικαιωμάτων στο όνομα του Μνημονίου, χωρίς εγγυήσεις ότι θα λειτουργήσει ως κίνητρο για επενδύσεις αντί για μοχλό διόγκωσης του οικονομικού προϊόντος που θα εξαχθεί στο εξωτερικό.

Ειδικά στη Θεσσαλονίκη και την Κεντρική Μακεδονία, που πλήττονται εδώ και 20 χρόνια από την ανεργία και την αποβιομηχάνιση, η κρίση ήρθε να δώσει τη χαριστική βολή σε εκατοντάδες επιχειρήσεις, καταργώντας θέσεις εργασίας και οδηγώντας τους εργαζόμενους σε απόγνωση.

Θεωρούμε θετική τη χωρική κατανομή των κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου. Ειδικά για την περιοχή της Θεσσαλονίκης χρειάζεται να αναπτυχθούν και ενισχυθούν μεταποιητικές επιχειρήσεις που η λειτουργία τους συνδέεται με την ύπαρξη εξυπηρετήσεων μητροπολιτικού επιπέδου. Παράλληλα χρειάζεται να πρωθηθούν άμεσα, οργανωμένα και σοβαρά η Αλεξάνδρεια Ζώνη και ο Πόλος Καινοτομίας.

Επίσης, απαιτείται ενδυνάμωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με τη δημιουργία κοινών δομών εκπαίδευσης, προώθησης προϊόντων, τεχνικής στήριξης, διάχυσης πληροφοριών και καινοτομιών μέσα από επαγγελματικές ενώσεις ή αυτοδιοικητικές οντότητες.

Στόχος πρέπει να είναι η ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και η ανάπτυξη όλων των κλάδων ανάλογα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της κάθε περιοχής της Περιφέρειας.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ – ΣΤΟΧΟΣ:

▪ Η δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας στους τομείς της ενέργειας, της διαχείρισης των απορριμάτων και των νερών στον αγροτοδιατροφικό τομέα.

▪ Η προσαρμογή των υφιστάμενων επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα, με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον και αύξηση των ανταγωνιστικών τους πλεονεκτημάτων στην παγκόσμια αγορά.

Οι νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες αφορούν:

- σε δραστηριότητες παραγωγής ενδιάμεσων προϊόντων και παροχής υπηρεσιών για το «πρασίνισμα» του συνόλου της παραγωγικής δραστηριότητας, από τον κλάδο των κατασκευών μέχρι και τον τριτογενή τομέα· και
- στην παραγωγή, παροχή, προβολή και προώθηση τελικών προϊόντων με φιλοπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά.

Αυτό θα γίνει στα πλαίσια ενός προγράμματος με τα παρακάτω βασικά χαρακτηριστικά:

- Απλοποίηση και αποσαφήνιση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου για νέους τομείς και δράσεις που αφορούν στην πράσινη επιχειρηματικότητα.
- Κίνητρα για την ανάπτυξη τεχνογνωσίας ελαχιστοποίησης της κατανάλωσης ενέργειας και άλλων πόρων στα κτίρια, καθώς και υπέρ της εφαρμογής της τεχνογνωσίας αυτής στα μεγάλα κατασκευαστικά έργα, αλλά και στον οικιακό τομέα.
- Γενναία και στοχευμένη υποστήριξη της έρευνας για ενεργειακές τεχνολογίες αιχμής, προσανατολισμένες στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Προγράμματα εκπαίδευσης-κατάρτισης σε ζητήματα πράσινης επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων.
- Ενθάρρυνση της εξωστρέφειας των «πράσινων» επιχειρήσεων με τη στήριξη των εξαγωγικών δραστηριοτήτων και την ανάπτυξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στις χώρες της Βαλκανικής, της Μαύρης Θάλασσας και της Μεσογείου, μέσα από ολοκληρωμένα προγράμματα προβολής και προώθησης.
- Δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου υποστήριξης πράσινης επιχειρηματικότητας που θα προωθεί νέες αγορές, νέες επιχειρηματικές συνεργασίες, την αναζήτηση εξειδικευμένης πληροφορίας, την εκπόνηση προγραμμάτων συλλογικής προώθησης «πράσινων» προϊόντων και την ανταλλαγή εμπειριών.
- Προώθηση εταιριών παροχής ενεργειακών συμβουλών και υπηρεσιών που λειτουργούν στην κατεύθυνση της εξοικονόμησης ενέργειας.
- Προώθηση και στήριξη «πράσινων» υπεργολαβικών επιχειρήσεων. Οι «πράσινες» επιχειρήσεις μπορούν να προσφέρουν όχι μόνο στην αύξηση της απασχόλησης ή της προστιθέμενης αξίας, αλλά και στο επίπεδο βελτίωσης των δομικών χαρακτηριστικών, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Διευκόλυνση πρόσβασης σε κεφάλαια των «πράσινων» επιχειρήσεων μέσω συστήματος εγγυοδοσίας τραπεζικών δανείων και διασύνδεση των «πράσινων» επιχειρήσεων με τον κορμό και τα εργαλεία του τραπεζικού συστήματος. Οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να στοχεύουν κυρίως στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των τραπεζικών προϊόντων για την κάλυψη των αναγκών των «πράσινων» επιχειρήσεων και στην κάλυψη «πράσινων» επιχειρηματικών σχεδίων που προάγουν την περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση επιχειρήσεων
- Συστηματική στροφή του δημοσίου τομέα στις «πράσινες» προμήθειες.

Η προσαρμογή υφιστάμενων επιχειρήσεων σε περιβαλλοντικά φιλική λειτουργία περιλαμβάνει μέτρα όπως τα εξής:

- Δημιουργία δικτύων δομών στήριξης τα οποία θα περιλαμβάνουν Κέντρα Ανάπτυξης Πράσινων Επιχειρήσεων, Ενιαία Σημεία Επικοινωνίας και Πληροφόρησης, Λειτουργική Ηλεκτρονική Διασύνδεση, Εθνικό Παρατηρητήριο για τις «πράσινες» επιχειρήσεις, εξειδικευμένα μητρώα «πράσινων» επιχειρήσεων, συμβούλων, ειδικά για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και διάδοση καλών πρακτικών.
- Δελτίο επιπτώσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας που θα στοχεύει στη συστηματική αποτύπωση των νομοθετικών επιπτώσεων στην λειτουργία των επιχειρήσεων.
- Οι προκηρύξεις προμηθειών του Δημοσίου θα πρέπει να γίνονται με κριτήρια που προκρίνουν τους προμηθευτές που διαθέτουν περιβαλλοντική πιστοποίηση.
- Ειδικές ρυθμίσεις για διευκόλυνση της πρόσβασης μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις «πράσινες» προμήθειες.
- Εκσυγχρονισμός υφισταμένων επιχειρήσεων για την εισαγωγή περιβαλλοντικών προτύπων και συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης. Προτεραιότητα θα δοθεί στην ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων σε ιδιαίτερα επιβαρυμένες περιοχές.
- Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων, που συνδέονται με την προβολή, προώθηση και αξιοποίηση των τοπικών περιβαλλοντικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

6.2.1 Κατασκευαστικός τομέας

Η οικοδομή και γενικότερα ο κατασκευαστικός τομέας πρέπει να υπερβεί το μοντέλο που ναι μεν κινητοποιούσε εδώ και πολλά χρόνια την εγχώρια οικονομία, αλλά ευθύνεται για πάσης φύσεως αυθαιρεσίες, για τις μη βιώσιμες πόλεις, την καταπατημένη ύπαιθρο, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, τη μέτρια έως κακή ποιότητα της πλειονότητας των ιδιωτικών καθώς και των μικρών και μεσαίων δημόσιων έργων.

- Ένα νέο περιφερειακό χωροταξικό, το ΕΣΠΑ και το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο είναι σημαντικές ευκαιρίες-εργαλεία για τη διαμόρφωση και εφαρμογή ορθολογικής πολιτικής γης.
- Η εξοικονόμηση ενέργειας και γενικά οι αειφόρες πρακτικές θα δώσουν νέα ώθηση στον κατασκευαστικό κλάδο, αλλά και στην ποιότητα ζωής των πολιτών.
- Προτείνουμε την εφαρμογή συστημάτων ποιότητας στην κατασκευή, ώστε να υλοποιούνται καλύτερα έργα και να σταματήσει ο όρος «υποδομή» να σημαίνει μονίμως και αποκλειστικά μεγάλους όγκους ασφάλτου.
- Ενθάρρυνση της παραγωγής νέων δομικών υλικών (π.χ. ψυχρών) που προστατεύουν το μικροκλίμα των πόλεων και βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.
- Χρήση τεχνολογιών που μετατρέπουν τα υφιστάμενα κτίρια σε μηδενικής ενέργειας.

6.2.2 Μεταποίηση - Βιομηχανία

Ο ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων εστιάζει στη μείωση του κόστους παραγωγής και όχι στην ποιότητα, επωνυμία και αποκλειστικότητα του προϊόντος.

Η μεταποίηση δεν μπορεί να ασκείται με όρους περασμένων δεκαετιών, δηλαδή με επίκεντρο τη βραχυπρόθεσμη κερδοσκοπία, την αποφυγή επενδύσεων για

εκσυγχρονισμό και καινοτομία, την αποχή από κάθε έννοια αειφορίας οπουδήποτε αυτή δεν επιβάλλεται και δεν ελέγχεται, τη στρεβλή χρήση των οικονομικών κινήτρων.

Η Κεντρική Μακεδονία πλήττεται βαρύτατα από την ανεργία και την αποβιομηχάνιση και χρειάζονται ορθολογικά κίνητρα για νέους επιχειρηματίες, στροφή των παλιών επιχειρήσεων σε νέες μεθόδους και αρχές κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης, αλλά και αυστηρότατοι έλεγχοι σε κάθε επίπεδο: προστασία του περιβάλλοντος, εξασφάλιση και διατήρηση θέσεων εργασίας, ανταγωνιστικότητα, εφαρμογή καινοτομίας.

Καινοτομία σε όλες τις μορφές επιχειρηματικότητας και σε όλους τους τομείς παραγωγής προϊόντος, έργου, υπηρεσίας:

▪ Η αδυναμία εξειδίκευσης του όρου σε συγκεκριμένες δράσεις, παρά τις επανειλημμένες αλλά γενικόλογες εξαγγελίες των δύο τελευταίων Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και του τρέχοντος ΕΣΠΑ, ευθύνεται και για τις καθυστερήσεις της Αλεξάνδρειας Ζώνης Καινοτομίας αλλά και για την ανάθεση της «ερμηνείας» των εξαγγελιών και κατ' επέκταση της υλοποίησής τους στο συντηρητικό χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας. Αυτές οι επιλογές μάς έχουν στοιχίσει βαρύτατα σε μονάδες ΑΕΠ, ανταγωνιστικότητα, προοπτικές ανάπτυξης.

Σύγχρονη Δημόσια Διοίκηση για την καλή διαχείριση όλων των παραπάνω και μείωση της γραφειοκρατίας, γιατί όπως είναι η τωρινή Δημόσια Διοίκηση είναι αδύνατος οποιοσδήποτε στόχος ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας. Πρέπει να είναι ανεξάρτητη, αποκεντρωμένη και ικανή, ώστε να μπορεί να ασκεί έλεγχο, εφοδιασμένη με σύγχρονο, εύχρηστο και απλό θεσμικό πλαίσιο που δε θα ευνοεί την αυθαιρεσία.

Ενίσχυση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας σε φθίνουσες αστικές περιοχές, με έμφαση σε δράσεις νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας.

Διαμόρφωση ενός νέου βιώσιμου παραγωγικού μοντέλου, με πρώτα βήματα την ώθηση στην έρευνα, καινοτομία και παραγωγή σε τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον, όπως η βιολογική γεωργία, η αγροδασοκομία, η μελισσοκομία, οι μυδοκαλλιέργειες και η αειφόρος αλιεία.

Προτείνουμε επίσης:

- τη δημιουργία χώρων τηλε-εργασίας στους αγροτικούς και περι-αστικούς οικισμούς
- τη θέσπιση περιφερειακής/τοπικής πράσινης ετικέττας (label) για να ξεχωρίζουν οι κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιχειρήσεις.

Το πρόβλημα της βιομηχανίας δεν εξαντλείται σίγουρα στη ρύπανση που προκαλεί. Την οικολογική προβληματική ενδιαφέρουν επίσης η κοινωνική χρησιμότητα και αναγκαιότητα των προϊόντων που παράγονται, οι παραγωγικές και κοινωνικές σχέσεις που προκύπτουν.

Οι επικίνδυνες, ρυπογόνες ή κοινωνικά επιζήμιες και άχρηστες βιομηχανίες πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε άλλες λιγότερο ρυπαίνουσες, λιγότερο ενεργοβόρες, κοινωνικά χρήσιμες, που να λειτουργούν με έλεγχο των εργαζόμενων και της κοινότητας πάνω στο πώς, τι και γιατί παράγεται.

Ως Οικολογία-Αλληλεγγύη προτείνουμε ένα σχέδιο αναμόρφωσης της βιομηχανικής πολιτικής που περιλαμβάνει:

- Απομάκρυνση των πιο επικίνδυνων και ρυπογόνων βιομηχανιών.

- Μετεγκατάσταση των δεκάδων διάσπαρτων μικρο-βιομηχανιών σε ελεγχόμενες περιοχές, μετά από μελέτη και με τη σύμφωνη γνώμη των γειτονικών δήμων.
- Σαφή απαγόρευση εγκατάστασης βιομηχανιών σε δάση, υγρότοπους, καλλιέργειες και ζώνες τουρισμού-αναψυχής.
- Απαγόρευση εγκατάστασης νέων βιομηχανιών υψηλής όχλησης στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης, που πρέπει να θεωρείται κορεσμένη από τέτοιου είδους εγκαταστάσεις.
- Υποχρεωτική εγκατάσταση νέων μονάδων σε ελεγχόμενες περιοχές.
- Άλλαγή τεχνολογίας παραγωγής, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ρύπανση.
- Εφαρμογή τεχνολογίας απορρύπανσης.
- Βελτίωση της ποιότητας των καυσίμων ή και αλλαγή τους (π.χ. με φυσικό αέριο).
- Βελτίωση της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων.
- Διακοπή της παραγωγής επικίνδυνων προϊόντων όπως οι φθοροχλωράνθρακες.
- Διαχείριση των τοξικών αποβλήτων.
- Εφαρμογή της αρχής «Ο ρυπαίνων πληρώνει».
- Ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης των ζωικών αποβλήτων απ' όπου και αν προέρχονται (κτηνοτροφικές μονάδες, σφαγεία).
- Στροφή της παραγωγικής διαδικασίας προς τα οικολογικά προϊόντα (π.χ. οργανικά και όχι συνθετικά χημικά λιπάσματα) και νέες κατευθύνσεις, όπως για παράδειγμα η ανακύκλωση, οι τεχνολογίες απορρύπανσης, ο καθαρισμός λυμάτων, οι ήπιες μορφές ενέργειας, οι τεχνολογίες πληροφορικής, η κατασκευή ανεμογεννητριών, ποδηλάτων κλπ.
- Δημοκρατία στο βιομηχανικό σχεδιασμό: Οι πολίτες θα πρέπει να διαθέτουν το δικαίωμα να γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους που προκύπτουν από κάθε βιομηχανική δραστηριότητα, το δικαίωμα ελέγχου των βιομηχανιών, το δικαίωμα να αποφασίζουν για την εγκατάσταση ή απομάκρυνση μιας βιομηχανίας στην/από την περιοχή τους, το δικαίωμα τέλος να είναι πολιτικοί ενάγοντες σε μια δίκη εναντίον μίας βιομηχανίας που ρυπαίνει.
- Συνεργασία με μη κυβερνητικές οργανώσεις και ομάδες ενδιαφέροντος με σκοπό την ανεύρεση ιδεών και προτάσεων που αφορούν την πράσινη επιχειρηματικότητα.
- Χτίσιμο νέας εταιρικής και επιχειρηματικής κουλτούρας άμεσα προσανατολισμένης σε πράσινες μεθόδους λειτουργίας μέσα από στοχοθέτηση, παροχή κινήτρων, εκπαίδευση και χρήση κατάλληλων μεθόδων παραγωγής και διάθεσης προιόντων.
- Εκπαίδευση των καταναλωτών με επικοινωνιακά μηνύματα τα οποία να συνδέουν τα φιλικά προς το περιβάλλον χαρακτηριστικά του προϊόντος με την αξία και τα οφέλη που αναζητούν οι καταναλωτές.
- Πιστοποίηση των πράσινων προϊόντων με τη βοήθεια ανεξάρτητου και έγκυρου φορέα για την απόκτηση περιβαλλοντικού λογότυπου και εκπαίδευση των καταναλωτών σχετικά με τη σημασία της πιστοποίησης.
- Βελτίωση της επικοινωνίας με τους καταναλωτές και διαρκή πληροφόρηση για καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης, π.χ. γραμμή επικοινωνίας, εταιρικές εκπαιδευτικές ιστοσελίδες.

Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η πράσινη καινοτομία και επιχειρηματικότητα στα επόμενα 10-15 χρόνια θα μοιάζει πολύ με την ανάπτυξη της τεχνολογίας των υπολογιστών κατά την προηγούμενη εικοσαετία.

6.2.3 Εξορυκτικός κλάδος

Τα πρώην λατομεία που δεν έχουν αποκατασταθεί περιβαλλοντικά, αλλά και οι όροι λειτουργίας των εν ενεργεία λατομείων θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με μεγαλύτερη υπευθυνότητα. Ωστόσο, το μεγαλύτερο ζήτημα αυτή τη στιγμή αποτελεί ο κλάδος της εξόρυξης μεταλλευμάτων με επίκεντρο την Κεντρική και Β.Α. Χαλκιδική..

Οι επιπτώσεις είναι φανερές στα υδάτινα αποθέματα από το μεγάλο όγκο νερού που καταναλώνουν οι εξορυκτικές δραστηριότητες, σε συνδυασμό με την διαρκώς ογκούμενη ζήτηση νερού για οικιακή και ξενοδοχειακή χρήση, αλλά και στις αγροτικές χρήσεις, δεδομένου ότι η Χαλκιδική αντιμετωπίζει σημαντικά ζητήματα διαχείρισης ελλειμματικού υδατικού ισοζυγίου.

Παρατηρείται μεγάλης έκτασης ρύπανση από τα απόβλητα αρσενικού πολλών χιλιάδων τόνων ετησίως. Οι παραλιακές περιοχές Στρατωνίου είναι ιδιαίτερα βεβαρημένες από τις μεταλλευτικές δραστηριότητες.

Δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι η περιοχή αποτελεί σημαντικό φυσικό, ιστορικό και κοινωνικό «απόθεμα».

Ειδικά περιβαλλοντικά και χωροταξικά προβλήματα από τις εξορυκτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στις παρακάτω περιοχές της Περιφέρειας:

- Θεσσαλονίκη: Ασβεστοχώρι, Δρυμός, Ευκαρπία, Χορτιάτης.
- Χαλκιδική: Γερακινή, Πατελιδάς, Βάβδος, Ολυμπιάδα, Στρατώνι.
- Σέρρες: Επτάμυλοι, Αγ. Πρόδρομος – Οινούσα
- Πέλλα: Σωτήρα, Ζέρβη, Παναγίτσα, Δροσιά.
- Ημαθία: πρόποδες Βερμίου, Γεωργιανοί.
- Πιερία: πρόποδες Ολύμπου.

Πρέπει οπωσδήποτε να απαγορευτεί η χρήση του κυανίου στη μεταλλευτική/μεταλλουργική δραστηριότητα.

6.2.4 Τουρισμός

Σε μια εποχή διαρκούς και οξείας χρηματοπιστωτικής κρίσης, και ενώ παρατηρείται υπερκορεσμός προσφοράς ξενοδοχειακών κλινών και οι προβλέψεις μιλάνε για μεγάλη μείωση τουριστικών αφίξεων, η εξάρτηση του τουρισμού μας από επιδοτούμενες, καταχρεωμένες από την πρώτη ημέρα λειτουργίας τους, μεγάλες υπερπολυτελείς μονάδες τις οποίες ουσιαστικά διαχειρίζονται διεθνή κερδοσκοπικά κεφάλαια –που βεβαίως καθόλου δεν ενδιαφέρονται για την τοπική οικονομική και κοινωνική ευημερία– μπορεί να οδηγήσει ολόκληρες περιοχές της Περιφέρειας σε οικονομικό κραχ. Το ρίσκο για την κοινωνία είναι τεράστιο και το όφελος μηδαμινό.

Μέχρι σήμερα, βασική επιλογή ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού στην Περιφέρεια αποτέλεσε ο μαζικός παράκτιος τουρισμός και η συγκέντρωσή του στους Νομούς Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής και Πιερίας. Η επιλογή αυτή πραγματοποιήθηκε ραγδαία και απρογραμμάτιστα, με κύριες συνέπειες την εποχικότητα, την υπερεκμετάλλευση και υποβάθμιση των υφιστάμενων πόρων.

Στους Νομούς Πιερίας και Χαλκιδικής, εκτός των άλλων, προβλήματα παρουσιάζονται στην υφαλμύρωση των παράκτιων υδροφορέων από την

υπεράντληση λόγω της τουριστικής δραστηριότητας. Η αυθαίρετη δόμηση, η χωρίς συνολικό προγραμματισμό αλλαγή χρήσεων γης, καθώς επίσης η όλο και αυξανόμενη διασπορά οικιστικών συγκεντρώσεων στις παράκτιες περιοχές οδηγούν στην υποβάθμιση σημαντικών φυσικών πόρων και ευαίσθητων οικοσυστημάτων.

Αντί να διδαχθούμε από τα λάθη άλλων μεσογειακών χωρών που τώρα γκρεμίζουν για να απελευθερώσουν τις αποπνικτικά τσιμεντοποιημένες ακτές τους, ετοιμαζόμαστε να προσθέσουμε ένα εκατομμύριο παραθεριστικές κατοικίες και χιλιάδες στρέμματα υδροβόρου γκολφ στις λιγοστές φυσικές περιοχές που απέμειναν.

Ένα άλλο πρότυπο είναι πλέον απαραίτητο.

Πρωθυπόμερος και **υποστηρίζουμε** μέτρα πολιτικής όπως τα παρακάτω:

- Να υιοθετηθούν άμεσα, συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των πιο ακραίων περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων του μαζικού τουρισμού και, σε δεύτερο στάδιο, για μία συνολική στροφή, με ολοκληρωμένο πλαίσιο στήριξης δίκαιων, βιώσιμων και οικολογικών μορφών τουρισμού σε αυτή, την εποχή της κλιματικής αλλαγής.

Ο τουρισμός θα πρέπει να υπηρετεί την κοινωνία και όχι το αντίστροφο, τον πολίτη και όχι τον πελάτη.

Οι αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης είναι:

- Να βοηθήσει τους ανθρώπους να ακολουθήσουν μια υγιή και παραγωγική ζωή σε αρμονία με τη Φύση.
- Να συνεισφέρει στη διατήρηση, προστασία και αποκατάσταση των φυσικών οικοσυστημάτων.
- Να βασίζεται σε βιώσιμα παραγωγικά και καταναλωτικά πρότυπα.
- Να συνιστά η περιβαλλοντική προστασία ένα υποχρεωτικό κριτήριο των σχεδίων τουριστικής ανάπτυξης.
- Να αντιμετωπίζονται τα ζητήματα της τουριστικής ανάπτυξης με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων πολιτών στις αποφάσεις σχεδιασμού, προσαρμοσμένες στα τοπικά δεδομένα.
- Να αναγνωρίζει και να υποστηρίζει η τουριστική ανάπτυξη την ταυτότητα, τον πολιτισμό και τα ενδιαφέροντα του ντόπιου πληθυσμού.

Για να υπάρξει σχέση ισορροπίας μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος, που θα εξυπηρετεί και τις αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, χρειάζεται να θεσπισθούν ειδικές πολιτικές και να παρθούν συγκεκριμένα μέτρα:

- Σε κάθε τουριστική περιοχή να προσδιορίζεται η τουριστική φέρουσα ικανότητα ή **τουριστική χωρητικότητα**. Ο προσδιορισμός αυτός αποτελεί βασικό εργαλείο για την τουριστική της ανάπτυξη κατά τρόπο που η ανάπτυξη να είναι συμβατή με τα στοιχεία του περιβάλλοντος και να μην τα αναλώνει.
- Κατά την εκπόνηση των χωροταξικών σχεδίων και ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία καθορισμού των χρήσεων γης και την κατανομή των τουριστικών και λοιπών δραστηριοτήτων στο χώρο, να τηρούνται οι αναγκαίες ισορροπίες ανάμεσα στον τουρισμό και το περιβάλλον στα όρια της τουριστικής φέρουσας ικανότητας του τόπου.
- Να αναδειχθούν και να προβληθούν τα φυσικά πολιτιστικά και οικολογικά στοιχεία κάθε τόπου που αποτελούν προϋπόθεση για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού συμβατών με το περιβάλλον.

▪ Τα αναπτυξιακά, οικονομικά, φορολογικά, πολεοδομικά και άλλα κίνητρα που θεσπίζονται για την ανάπτυξη του τουρισμού και των άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων να παίρνουν υπόψη τις ενδεχόμενες επιπτώσεις από την ίδρυση ή επέκταση των αντίστοιχων εγκαταστάσεων.

▪ Οι προβλεπόμενες Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) πρέπει να αποκτήσουν ουσιαστικό περιεχόμενο και προπάντων να εφαρμόζονται.

▪ Προσδιορισμένα κίνητρα μπορούν να εφαρμοστούν για την απόσυρση κτιρίων που προσβάλλουν την αισθητική σε μητροπολιτικές περιοχές.

▪ Να θεσπιστεί ειδικό τέλος υπέρ των Φορέων Διαχείρισης Προστατευομένων Περιοχών.

▪ Να συσταθεί σε κάθε νομό **Συμβούλιο Περιβάλλοντος** που θα συντονίζει τις ενέργειες όλων των φορέων και οργανώσεων που εμπλέκονται στα θέματα του περιβάλλοντος και θα καθορίζει μια ενιαία πολιτική που θα βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Το Συμβούλιο αυτό δε θα συντονίζει μόνο, αλλά θα πρέπει και να ελέγχει αν οι φορείς αναλαμβάνουν τις ευθύνες που τους ανήκουν.

Τονίζουμε ότι το πολιτιστικό περιβάλλον στην Κεντρική Μακεδονία είναι πλούσιο και ποικιλόμορφο, ξεκινάει από την παλαιολιθική εποχή και φτάνει μέχρι σήμερα. Με οργανωμένα δίκτυα μπορούν να αναδειχθούν τα πλούσια μνημεία της βυζαντινής και οθωμανικής ιστορίας της περιοχής, καθώς και οι μεμονωμένοι παραδοσιακοί οικισμοί με γνώμονα τη διατήρηση τους και την βιώσιμη ανάπτυξη τους, ώστε να αποτελέσουν πηγή πλούτου για την ευρύτερη περιοχή τους.

7. ΕΙΔΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

7.1 ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Απαιτείται πλαίσιο χωρικής ανάπτυξης που θα συνδυάζει τις αναπτυξιακές επιλογές και θα αποτελέσει εργαλείο για τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαδικασίες.

Θεωρούμε ότι οι γενικοί στόχοι της χωρικής οργάνωσης της Περιφέρειας πρέπει να είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη ενός ισόρροπου πολυκεντρικού δικτύου αστικών κέντρων με βασικό πόλο τη Θεσσαλονίκη, με υιοθέτηση της αρχής της συμπαγούς πόλης για την αποτροπή της αστικής διάχυσης:
 - Οργάνωση των αστικών κέντρων του δικτύου με ολοκληρωμένους πολεοδομικούς σχεδιασμούς, ώστε η διαχείριση του χώρου και οι καθορισμένες χρήσεις γης να προωθήσουν την ανάπτυξη τους και να αποφεύγονται τα φαινόμενα υπερβολικής αύξησης της αξίας της γης και συγκρούσεις δραστηριοτήτων με μη συμβατές χρήσεις.
 - Σχεδιασμένη ανάπτυξη και επέκταση με βελτίωση του κοινωνικού εξοπλισμού έτσι ώστε να σταματήσει η ανεξέλεγκτη αστική διάχυση σε βάρος παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Εφαρμογή ενός βιώσιμου πρότυπου ανάπτυξης της υπαίθρου με τη συγκρότηση ενοτήτων υπαίθρου όπου η αγροτική ανάπτυξη και τα οικιστικά σύνολα θα λειτουργούν συντονισμένα και με ολοκληρωμένες λειτουργίες κατοίκησης, παραγωγής, εκπαίδευσης και αναψυχής.
- Ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων μεταφορών και πρόσβασης στη γηώση, ώστε η Εγνατία Οδός να μη λειτουργήσει σαν διαχωριστικός άξονας περιοχών της Περιφέρειας αναπαράγοντας και αυξάνοντας τις ανισότητες. Η ιεραρχημένη ολοκλήρωση περιφερειακού δικτύου μεταφορών –σιδηροδρομικού, οδικού, θαλάσσιου και αεροπορικού– θα συμβάλει στην εσωτερική συνοχή της Περιφέρειας, θα αναδείξει τον κεντρικό εθνικό και ευρωπαϊκό στρατηγικό της ρόλο και θα συμβάλει στη σταδιακή ολοκλήρωση του αναπτυξιακού της προτύπου.
- Αναπτυξιακή αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και ιστορικών πόρων.
- Συνεπής διαχείριση των υδατικών πόρων και πρόληψη των κινδύνων των φυσικών καταστροφών.
- Συνετή χρήση των φυσικών πόρων και περιορισμός της ρύπανσης με την προώθηση νέου ενεργειακού αναπτυξιακού προτύπου.

7.1.1 Αστικός χώρος – οικιστική ανάπτυξη

Οι διάφορες δραστηριότητες και η έλλειψη κεντρικού σχεδιασμού δημιούργησαν και συνεχίζουν να δημιουργούν τελείως διαφορετικού χαρακτήρα προβλήματα υπερανάπτυξης και καταστροφής του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος στις αστικές, περιαστικές και κατά μήκος των βασικών οδικών αξόνων περιοχές, καθώς και υποανάπτυξη, απομόνωση και στασιμότητα στις υπόλοιπες.

Η ισχυρή οικιστική ανάπτυξη της παραλιακής ζώνης του Θερμαϊκού Κόλπου (Πιερία, Θεσσαλονίκη, Χαλκιδική), η «μονοκαλλιέργεια» του τουρισμού στις παραλιακές ενότητες και η νόμιμη ή αυθαίρετη διασπορά της κατοικίας στον εξωαστικό χώρο έχουν εξαντλήσει και υποβαθμίσει τους φυσικούς πόρους τόσο στη Πιερία και Χαλκιδική, όσο και στο Στρυμονικό Κόλπο.

Περιοχές με συγκρούσεις χρήσεων γης εντοπίζονται κύρια στην ευρύτερη περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης, στη Χαλκιδική και στην Πιερία: συγκρούσεις αγροτικής γης, εξορυκτικής δραστηριότητας, τουριστικής κατοικίας οδηγούν στην υποβάθμιση της γεωργικής γης και των δασικών οικοσυστημάτων.

Σημαντικά χωροταξικά προβλήματα παρουσιάζουν οι αστικές περιοχές και οι περιοχές αστικής επέκτασης.

Το αστικό περιβάλλον της Θεσσαλονίκης παρουσιάζει οξυμένα προβλήματα: κυκλοφοριακή συμφόρηση, βιομηχανική συγκέντρωση στη Β.Δ. Θεσσαλονίκη, έλλειψη ελεύθερων χώρων, ατμοσφαιρική ρύπανση κ.ά. Τα ίδια προβλήματα παρουσιάζονται λίγο πολύ στο αστικό περιβάλλον όλων των πόλεων της Περιφέρειας.

Σημαντικές ελλείψεις παρατηρούνται και στην ανάδειξη μνημείων και συνόλων, στην προβολή και ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων και πολιτιστικών πόρων. Απαιτείται ενίσχυση της ιστορικής και αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας των πόλεων, σύγχρονες υποδομές πολιτισμού, ενίσχυση πολιτιστικών θεσμών και διεθνών συνεργασιών.

Η αναπτυξιακή διαδικασία που ακολουθήθηκε από τη μεταπολεμική εποχή κατέστρεψε τα παραδοσιακά κέντρα και τους οικισμούς. Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ελάχιστοι οικισμοί χαρακτηρίστηκαν παραδοσιακοί, ενώ μεγάλο μέρος των χαρακτηρισμένων ως αξιόλογων είναι στην ουσία παραδοσιακοί. Περιορισμένος αριθμός τμημάτων αστικών κέντρων διατηρούν τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα. Τέτοιες περιοχές διασώζονται στη Βέροια, στη Νάουσσα, στην Έδεσσα, στις Σέρρες και στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης. Για τη διατήρησή τους απαιτούνται συντονισμένα οικονομικά και νομοθετικά μέτρα.

Τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα διατηρούν ακόμη εν μέρει ή εξολοκλήρου ορισμένοι οικισμοί όπως: Γαλάτιστα, Αρναία, Άνω Νικήτη, παλιός Πολύγυρος στη Χαλκιδική, παλιός Λαγκαδάς, Άνω Βρασνά, Άνω Σταυρός στη Θεσσαλονίκη, Γουμένισσα στο Κιλκίς, Κολινδρός, Λιτόχωρο στην Πιερία, Πρώτη, Ροδολίβος στις Σέρρες κ.ά. Οι οικισμοί αυτοί βρίσκονται σ' ένα εξαιρετικά ποικίλο και ενδιαφέρον φυσικό περιβάλλον με το οποίο έχουν δημιουργήσει ενιαία αισθητικά σύνολα.

▪ Απαιτούνται μέτρα προφύλαξης και διατήρησης μέσα από ειδικές πολεοδομικές μελέτες, ειδικούς όρους δόμησης και ένταξή τους σε δίκτυα περιήγησης-τουρισμού-αναψυχής.

Σημαντικά είναι τα εναπομείναντα δείγματα βιομηχανικής κληρονομιάς σε πολλές πόλεις –Θεσσαλονίκη, Έδεσσα, Νάουσα, Βέροια, Σέρρες, Γουμένισσα– των οποίων η διατήρηση και η επανάχρηση είναι μονόδρομος. Μπορούν να αποδοθούν για την κάλυψη πολιτιστικών εκπαιδευτικών και καλλιτεχνικών αναγκών της κάθε περιοχής.

Επειδή υπάρχουν οι κίνδυνοι

▪ της περιχαράκωσης τόσο του «μητροπολιτικού κέντρου», όσο και των μικρών πόλεων της Περιφέρειας γύρω από παραδοσιακούς ρόλους·

▪ της περιχαράκωσης της τοπικής και κεντρικής διοίκησης, αλλά και της τοπικής κοινωνίας γύρω από παραδοσιακές απόψεις αστικής και οικιστικής ανάπτυξης· και

▪ της αποφυγής άσκησης σύγχρονων χωρικών πολιτικών (πολιτικές αστικών εταιρικών σχέσεων, αειφόρου ανάπτυξης, προστασίας περιβάλλοντος κλπ.) για βραχυπρόθεσμες επιδιώξεις,

... απαιτείται **νέα στρατηγική** για την οικιστική ανάπτυξη με **στόχο**:

■ τη μείωση του αποτυπώματος των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο έδαφος με επανάχρηση του ήδη χρησιμοποιημένου αστικού χώρου.

- την προώθηση προγραμμάτων και δράσεων για την οργανωμένη οικιστική ανάπτυξη με ολοκληρωμένο σχεδιασμό υποδομών και δόμησης.
- την εξοικονόμηση ενέργειας μέσω της συνέργειας μεταξύ αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και σχεδιασμού εγκαταστάσεων.

Προτείνουμε τα παρακάτω μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση:

- Συμμετοχικές διαδικασίες: Θεσμοθέτηση της ενεργού συμμετοχής των χρηστών της περιοχής στη διαδικασία παραγωγής και εφαρμογής του χωροταξικού σχεδιασμού, με εργαλεία όπως ερωτηματολόγια, δημοσκοπήσεις και συνελεύσεις.
- Απαγόρευση της εκτός σχεδίου δόμησης σε εθνικό επίπεδο.
- Συντονισμός υπηρεσιών με συντονιστικό όργανο σε επίπεδο Περιφέρειας, ώστε να ρυθμίζονται οι πολεοδομικές παρεμβάσεις, τα έργα υποδομής, καθώς και οι περιορισμοί προστασίας που αναφέρονται σε εκτάσεις που υπερβαίνουν τα αυστηρά διοικητικά όρια δήμων και νομών.
- Προσδιορισμός των δεικτών βιωσιμότητας και κορεσμού για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Προσδιορισμός της χωρητικότητας μιας περιοχής, καθώς και του ανώτατου ορίου αντοχής σε διάφορες κατηγορίες χρήσεων (αυτά τα όρια υπάρχουν τώρα μόνο για τις οικιστικές χρήσεις).
- Σαφές πλαίσιο βαθμού διατήρησης του δομημένου χώρου ιδιαιτέρως των μικρών οικισμών, όπου ο κτιριακός όγκος παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα υποβάθμισης.
- Κωδικοποίηση των συμβολισμών και υπομνημάτων. Μεγάλο πρόβλημα αποτελεί η επικάλυψη της νομοθεσίας, η πολυνομία και η ρύθμιση του ίδιου αντικειμένου από διαφορετικές νομοθετικές προβλέψεις (περιβαλλοντική, πολεοδομική, χωροταξική).
- Οριοθέτηση και πολεοδόμηση Οικισμών: επαναπροσδιορισμός των εκτάσεων των οριοθετημένων οικισμών (έκταση, χρήσεις γης, όροι δόμησης, εξασφάλιση κοινοχρήστων χώρων, περιβαλλοντικοί παράγοντες όπως η προστασία τοπίου, οι ακατάλληλες γεωλογικά περιοχές, οι περιοχές υψηλής παραγωγικότητας).
- Ορθολογικός υπολογισμός των επεκτάσεων των οικισμών σε άμεση γειτνίαση με τα υφιστάμενα οικιστικά σύνολα, για τη δημιουργία συνεκτικών οικισμών, ώστε να αποφεύγεται η διάσπαση της συνέχειάς τους από οδικούς άξονες υπεραστικής κυκλοφορίας.
- Οριοθέτηση περιοχής μελέτης: να συμπεριλαμβάνεται το σύνολο της φυσικής ενότητας (ορεινός όγκος, λεκανοπέδιο, υδρολογική λεκάνη, φαράγγι) με σαφή και αναγνωρίσιμα όρια (φυσικά όρια, υδροκρίτες, εδαφικές ασυνέχειες) και όχι νοητά όρια.
- Οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων: Η οριοθέτηση των αρχαιολογικών χώρων είναι εξαιρετικά χρονοβόρα διαδικασία. Είναι σκόπιμο οι προτεινόμενοι αρχαιολογικοί χώροι να συμπεριλαμβάνονται σε περιοχές προστασίας με θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης που θα καθορίζεται σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού.
- Προσδιορισμός των δημόσιων δασικών εκτάσεων.
- Ενσωμάτωση περιοχών προστασίας (ΖΟΕ, ΠΕΡΠΟ), πλαίσιο εναρμόνισης των ρυθμίσεων υφιστάμενων ΖΟΕ, περιορισμός των ΠΕΡΠΟ σε εθνικό επίπεδο.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να υιοθετηθούν δράσεις αναδιανεμητικού χαρακτήρα κυρίως ενδομητροπολιτικά. Οι δράσεις αυτές δίνουν έμφαση στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, της ανεργίας, της νέας φτώχειας, που προσδιορίζονται με ιδιαίτερη έμφαση σε συγκεκριμένες υποβαθμισμένες περιοχές (γεωγραφική και κοινωνική πόλωση) ή περιοχές βιομηχανικής κρίσης.

Τέλος, η βιώσιμη μητρόπολη πρέπει να αντιμετωπίσει ουσιαστικά την αστική εγκληματικότητα και τη βία (εκπαίδευση, δημιουργία απασχόλησης, πρόληψη, δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών, πολιτισμός και παιδεία).

7.1.2 Μητροπολιτική Περιοχή Θεσσαλονίκης

Στο οικιστικό δίκτυο της Περιφέρειας κυριαρχεί η μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης.

Οι βασικές γενικές αναπτυξιακές κατευθύνσεις είναι:

- Η επέκταση του μητροπολιτικού της ρόλου στο σύνολο της Περιφέρειας, στο βόρειο ελλαδικό χώρο από την Ήπειρο ως τον Έβρο και του Βαλκανικού οικονομικού χώρου.
- Η στήριξη του μητροπολιτικού της ρόλου όχι με την μεγέθυνση των δραστηριοτήτων της, αλλά με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της διαμόρφωσής της σε κεντρικό κόμβο ενός αστικού δικτύου, με τη δημιουργία υποδομών για την ανάδειξη της διοικητικής-εμπορικής-εκθεσιακής δραστηριότητας.

Για να επιτευχθούν οι γενικοί στόχοι **απαιτούνται** τα εξής:

- Ενίσχυση των παραγόντων που ευνοούν την ανταγωνιστικότητα της μεταποίησης της Θεσσαλονίκης και του ευρύτερου χώρου δίνοντας έμφαση στην ένταση γνώσης και ενσωμάτωσης/αναπαραγωγής της καινοτομίας, προσελκύοντας επενδύσεις καινοτόμων λειτουργιών και υπηρεσιών με την εφαρμογή διαπεριφερειακής δικτύωσης των επιχειρήσεων: δίκτυα πρώτων υλών, συνεργασιών χρηστών υπηρεσιών και καινοτόμων προϊόντων, εκπαίδευσης – κατάρτισης – κατανομής απασχόλησης.
- Ενίσχυση των παραγόντων που ευνοούν την ανταγωνιστικότητα του αγροτικού τομέα.
- Ανάδειξη υπηρεσιών διοίκησης και περιφερειακής οικονομίας και στήριξης της ανταγωνιστικότητας της ως προς τις άλλες χωρικές μονάδες.
- Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στην εξυγίανση και ανάπτυξη της παραγωγικής της βάσης με χωροταξική οργάνωση του αστικού και περιαστικού πλέγματος των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς στη Δυτική Θεσσαλονίκη και λειτουργική σύνδεση με την όμορη γεωγραφική ενότητα του Κιλκίς για τη χρήση ζωνών μετεγκατάστασης ή νέας εγκατάστασης καινοτόμων και σύγχρονων παραγωγικών μονάδων.
- Λειτουργία προαστιακού σιδηρόδρομου ώστε να αντιμετωπισθεί το κυκλοφοριακό στις παρυφές του πολεοδομικού συγκροτήματος και να εξυπηρετηθούν οι μετακινήσεις από και προς τα κέντρα της Περιφέρειας όπως η Έδεσσα, η Βέροια, η Κατερίνη, το Κιλκίς, οι Σέρρες, ο Πολύγυρος και τα Μουδανιά.
- Ρυθμίσεις των παράκτιων και παραθαλάσσιων ζωνών του Θερμαϊκού. Δελταϊκοί σχηματισμοί, υδροβόρες καλλιέργειες, πρόβλεψη σύνδεσης εμβόλου δυτικών ακτών Θερμαϊκού.
- Ρυθμίσεις συμβατότητας χρήσεων και λειτουργιών σε περιοχές βιοτόπων λιμνών, λιμνοθαλασσών, ποταμών, δρυμών.

▪ Διασφάλιση εφεδρειών περιαστικής γης τόσο στην ανατολική, όσο και στη δυτική Θεσσαλονίκη, μεταφορά των ρυπογόνων και άκρως επικίνδυνων βιομηχανικών εγκαταστάσεων της Δυτικής Θεσσαλονίκης και περιβαλλοντική εξυγίανσή της.

▪ Άμβλυνση των ανισοτήτων στην κατανομή του κοινωνικού εξοπλισμού και στην ποιότητα του οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος με ανακατανομή χρήσεων, λειτουργιών και επενδύσεων προς όφελος κυρίως των δυτικών και των λοιπών υποβαθμισμένων περιοχών.

▪ Διαφύλαξη της Θεσσαλονίκης από θεομηνίες και η λήψη των αναγκαίων μέτρων για αντισεισμική και αντιπλημμυρική προστασία και ο εξοπλισμός της με τα απαραίτητα δίκτυα υποδομής.

▪ Αξιοποίηση ιαματικών πηγών τριγώνου Λαγκαδά – Απολλωνίας – Θέρμης.

7.1.3 Λοιπά αστικά κέντρα

Στο οικιστικό δίκτυο περιλαμβάνονται οι πρωτεύουσες των άλλων νομών η Βέροια, το Κιλκίς, η Έδεσσα, η Κατερίνη, οι Σέρρες και ο Πολύγυρος. Ο ρόλος τους στο οικιστικό δίκτυο ποικίλει.

▪ Νομοί Ημαθίας - Πέλλας:

- Στις πεδινές περιοχές των Ν. Ημαθίας και Πέλλας καταγράφεται πικνό οικιστικό δίκτυο με αλληλοσυμπληρούμενες εξυπηρετήσεις. Η Βέροια που λειτουργεί συμπληρωματικά με τη Νάουσα και η Έδεσσα με τα Γιαννιτσά, αποτελούν μαζί με τα μικρότερα αστικά κέντρα της πεδινής περιοχής των δυο νομών (Αλεξάνδρεια, Πλατύ, Σκύδρα, Κρύα Βρύση) ένα ισχυρό οικιστικό πλέγμα που μπορεί να λειτουργήσει σαν αναπτυξιακός πόλος με βάση την ανταγωνιστική αγροτική δραστηριότητα, τη μεταποίηση, το εμπόριο, τις μεταφορές που συνδέονται με αυτή. Ταυτόχρονα τα μεγάλα αστικά κέντρα Βέροια-Έδεσσα-Νάουσα μπορούν να αναπτύξουν ένα υπερτοπικό δίκτυο τουρισμού-πολιτισμού-αναψυχής το οποίο συνδέεται με τους σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της περιφέρειας (Βεργίνα, Πέλλα) καθώς και με περιοχές ορεινού/εναλλακτικού τουρισμού (Καϊμάκτσαλαν, Βεγορίτιδα, Βέρμιο κ.ά.).
- Προτείνουμε να οριστεί ζώνη μεταποιητικών και εμπορευματικών δραστηριοτήτων στους άξονες Πλατέος, Αλεξάνδρειας, Βέροιας, Κοπανού, Σκύδρας, Γιαννιτσών.
- Οργάνωση των υφιστάμενων ζωνών σε Γιαννιτσά και Νάουσα.

▪ Ν. Κιλκίς

Το Κιλκίς λειτουργεί σαν αστικό κέντρο συναρτημένο με τη μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης για την οργάνωση και διοίκηση των μεταποιητικών δραστηριοτήτων.

- Στο νότιο τμήμα του νομού προτείνεται ο καθορισμός περιοχών για την εγκατάσταση μεταποιητικών δραστηριοτήτων, ώστε να τηρούνται όλες οι προϋποθέσεις για την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με στόχο τη θεσμική ενίσχυση του δευτερογενούς τομέα και την προσφορά κατάλληλης γης για μεταποίηση που είναι περιορισμένη στα όρια της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης.

- Προκύπτει η αναγκαιότητα ενιαίου περιβαλλοντικού σχεδιασμού για τον ποταμό Αξό και της λεκάνης απορροής του, καθώς και για την αξιοποίηση του αιολικού δυναμικού του Κιλκίς.

▪ N. Πιερίας

- Η Κατερίνη μπορεί να αναδειχθεί σε ισχυρό κέντρο ανάπτυξης του νομού αξιοποιώντας τη σύνδεση της με ΠΑΘΕ και σιδηρόδρομο σε συνδυασμό με την τουριστική ανάπτυξη των ακτών και την περιβαλλοντική διαχείριση των πόρων του Ολύμπου. Μπορεί να αναδειχθεί και κέντρο παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών του αγροτικού χώρου. Οι νέοι σταθμοί διοδίων έχουν προκαλέσει δυσλειτουργίες και αδικίες και θα πρέπει να επανεξεταστούν.

▪ N. Σερρών

Οι Σέρρες είναι το μεγαλύτερο περιφερειακό αστικό κέντρο της Κεντρικής Μακεδονίας. Η πόλη μπορεί να λειτουργήσει ως πόλος ανάπτυξης της ευρύτερης πεδιάδας των Σερρών, αλλά και ως κέντρο διασυνοριακής συνεργασίας αξιοποιώντας τη θέση της, το πληθυσμιακό της μέγεθος και τη δυνατότητα διοικητικών υποδομών και πρωτοβουλιών διαβαλκανικού προσανατολισμού.
Προτείνουμε:

- Ζώνη εμπορευματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων στον άξονα Σερρών–Σιδηροκάστρου με στόχο την αγορά της Ν.Α. Βαλκανικής.
- Ολοκλήρωση της ΒΙΠΕ Σερρών και χώρων υποδοχής δραστηριοτήτων δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα στην ευρύτερη περιοχή της πόλης των Σερρών.
- Υποδομές εγκαταστάσεων εμπορευματικού διασυνοριακού κέντρου Προμαχώνα

▪ N. Χαλκιδικής

- Ο Πολύγυρος αποτελεί ασθενές αστικό κέντρο στο οικιστικό πλέγμα της περιοχής. Με δεδομένη την αναγκαιότητα βιώσιμης ανάπτυξης των τουριστικών υπηρεσιών της Χαλκιδικής, με παράλληλη εξυγίανση και προστασία των φυσικών πόρων, ο Πολύγυρος μπορεί να λειτουργήσει ως κέντρο διοικητικής υποστήριξης και παροχής υπηρεσιών.

7.2 ΑΚΤΕΣ – ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΎΔΑΤΑ - ΠΑΡΑΚΤΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

Είναι αναμφισβήτητη η σημασία των ακτών και της ποιότητας των θαλάσσιων υδάτων για τους κατοίκους ολόκληρων των παράκτιων περιοχών της Περιφέρειας Κ.Μ. Η ταυτόχρονα οικονομική, πολιτιστική και περιβαλλοντική τους αξία δίνει το περίγραμμα των δυνατοτήτων αλλά και των περιορισμών, που υφίστανται για τη βιώσιμη αξιοποίησή τους.

Βέβαια, η αστικο-βιομηχανικής και γεωργικής προέλευσης ρύπανσή τους, συμπεριλαμβανομένης και της διασυνοριακής, έχει ως αποτέλεσμα τη διατάραξη της ισορροπίας των αξιών τους με αλυσιδωτές επιπτώσεις τόσο στην οικονομία όσο και στο περιβάλλον.

Αρκετά προβλήματα παραμένουν άλυτα επειδή η εμπλοκή πολλών φορέων με ασυντόνιστο τρόπο δεν συμβάλλει στην αποδοτική αντιμετώπιση των υφισταμένων θεμάτων και δυνατοτήτων.

Στις παράκτιες περιοχές ασκούνται σοβαρές οικιστικές πιέσεις τουρισμού ή εξοχικής κατοικίας, με αποτέλεσμα να υλοποιούνται επεκτάσεις δίχως πρόβλεψη και δημόσιο έλεγχο για την οργάνωση και τη λειτουργία τους. Έτσι, επανεμφανίζονται έντονα προβλήματα αστικοποίησης με μηδενικές υποδομές, καταστροφικά και για το φυσικό περιβάλλον και για το αναπτυξιακό μέλλον των παράκτιων περιοχών.

- Η περιοχή του Ολύμπου, το Λιτόχωρο, η Σιθωνία, η Κασσάνδρα διαμορφώνουν εκτεταμένες περιοχές β' κατοικίας που ισοδυναμούν με καθολική ανάλωση του παραγωγικού και περιβαλλοντικού αποθέματος. Απαιτείται ένας συνολικός σχεδιασμός που θα διατηρήσει τους κλάδους του πρωτογενούς τομέα και θα κινήσει την ανάπτυξη στον τομέα των υπηρεσιών.
- Θα πρέπει να οργανωθεί η τάση ανάπτυξης αστικών σχηματισμών στην παράκτια περιοχή της Πιερίας, κατά μήκος των μεταφορικών αξόνων ΠΑΘΕ, ΟΣΕ και των ακτών.
- Στις παράκτιες παραθεριστικές και τουριστικές περιοχές θα πρέπει κατά προτεραιότητα να εφαρμοσθούν χωροταξικές ρυθμίσεις για να οριοθετηθεί η ανάπτυξη των περιοχών, αφού στις περισσότερες έχει επέλθει κορεσμός και έχει ξεπερασθεί η φέρουσα ικανότητα της περιοχής.
- Στο Ν. Πιερίας η μεγάλη έλλειψη έργων διευθέτησης στα κατάντη των χειμάρρων του Ολύμπου έχει σαν αποτέλεσμα τη μεγάλη ποσότητα φερτών υλικών, ενώ η υπεράντληση οδήγησε στην υφαλμύρωση των υδάτων στις παράκτιες περιοχές.
- Στο Ν. Χαλκιδικής οι παραλιακές περιοχές Ν. Καλλικράτειας, Φλογητών και Στρατωνίου είναι ιδιαίτερα βεβαρημένες, οι μεν πρώτες και από την υπεδάφια διάθεση βοθρολυμάτων, η δε τελευταία από τις μεταλλευτικές δραστηριότητες. Στην Αμμουλιανή, Πόρτο Καρρά και Πυργαδίκια παρατηρούνται έντονα προβλήματα υφαλμύρωσης λόγω γεωτρήσεων σε μικρή απόσταση από τη θάλασσα.

7.3 ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) υπάρχουν σημαντικά δάση και ορεινοί όγκοι, όπως το Βέρμιο, τα στενά του Αλιάκμονα (Ν. Ημαθίας), τα στενά της Ρεντίνας, το δάσος Σεϊχ-Σου, ο Χορτιάτης (Ν. Θεσσαλονίκης), το υδροχαρές δάσος των Μουριών (Ν. Κιλκίς), το όρος Βόρας, τα όρη της Τζένας, του Πάικου (Ν. Πέλλας), ο Όλυμπος και τα Πιέρια Όρη, το όρος Τίταρος, το όρος Γοδαμάνι, η κοιλάδα της Ροδιάς (Ν. Πιερίας) και ο Χολομώντας (Ν. Χαλκιδικής).

Βασικές επιλογές είναι η υποστήριξη με κάθε τρόπο των υπαρχουσών πρωτοβουλιών και ο συντονισμός των απαιτούμενων ενεργειών για την προστασία και αναβάθμιση των δασών και των ορεινών όγκων της ΠΚΜ, καθώς και η αποτελεσματική προώθηση Σχεδίων Διαχείρισης των δασών για την αντιμετώπιση ειδικών περιβαλλοντικών θεμάτων και την αποκατάστασή τους, που αποτελεί βάση για την προστασία και αναβάθμισή τους.

Οι ορεινές και ημιορεινές αναγνωρίζονται ως οι πιο προβληματικές περιοχές στην Περιφέρεια και χαρακτηρίζονται από εγκατάλειψη και φθίνοντα πληθυσμό. Παρόλα αυτά διαθέτουν ζώνες ειδικού ενδιαφέροντος με ενδογενές δυναμικό, όπως:

- η περιοχή δυτικών Πιερίων με τα ορεινά υψίπεδα τουριστικού και ειδικού αγροτικού ενδιαφέροντος.

- η περιοχή Χολομώντα με τις ορεινές δασικές περιοχές.
- η διασυνοριακή περιοχή Δοϊράνης-Κερκίνης με τα σύνθετα λιμναία και παραλίμνια συστήματα οικολογικού και ειδικού αγροτικού ενδιαφέροντος.

Σχεδόν σε όλες τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές υπάρχουν οικισμοί ή ομάδες οικισμών που διασώζουν το παραδοσιακό περιβάλλον, αλλά το σημερινό μοντέλο ανάπτυξης τους έχει οδηγήσει σε ερήμωση, συρρίκνωση και εγκατάλειψη. Η διατήρηση και ανάδειξη τους απαιτεί ταυτόχρονα χωροταξικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό, ώστε να αποτελέσουν πρότυπα πτοιοτικής παρέμβασης με τη δημιουργία θέσεων εργασίας και το ζωντάνεμα τους.

7.4 ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας έχει να παρουσιάσει σημαντικά σε αριθμό οικοσυστήματα και μεμονωμένα στοιχεία της Φύσης με ιδιαίτερο και σημαντικό περιβαλλοντικό/οικολογικό ενδιαφέρον. Διακρίνονται σε αυτά που έχουν ενταχθεί σε καθεστώς προστασίας και σε αυτά που, παρόλο που έχουν όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά, δεν έχουν ενταχθεί και επιβάλλεται η θεσμοθέτηση προστασίας τους.

Στην περιοχή υπάρχουν **50 περιοχές που εντάσσονται στο Δίκτυο Προστασίας Φύση (Natura 2000)**: Όρος Βέρμιο, Στενά Αλιάκμονα (Ν. Ημαθίας), Λίμνες Βόλβη-Λαγκαδά, Στενά Ρεντίνας, Δέλτα Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα-Αλυκή Κίτρους, Λιμνοθάλασσα Αγγελοχωρίου, Λιμνοθάλασσα Επανομής (Ν. Θεσσαλονίκης), Λίμνη Πικρολίμνη-Ξυλοκερατέα, Υδροχαρές δάσος Μουριών, Λίμνη Δοϊράνη, Περιοχή Έλους Αρτζάν, Περιοχή Ανθοφύτου (Ν. Κιλκίς), Κορυφές Όρος Βόρας, Όρη Τζένα και Πίνοβο, Όρος Πάικο, Λίμνη και φράγμα Άγρα, Στενά Αψάλου-Μογλενίτσας (Ν. Πέλλας), Όρος Όλυμπος, Πιέρια Όρη, Όρος Τίταρος, Αλυκή Κίτρους-Ευρύτερη περιοχή (Ν. Πιερίας), Λίμνη Κερκίνη-Κρούσια-Κορυφές Όρους Μπέλες, Αγκιστρο-Χαρωπό, Εκβολές Ποταμού Στρυμόνα, Άη Γιάννης-Επτάμυλοι, Κορυφές Μενοίκιου Όρους - Όρος Κούσκουρας - Ύψωμα, Κορυφές Όρους Όρβυλος, Όρη Βροντούς-Λαϊλιάς-Επίμηκες (Ν. Σερρών), Όρος Χολομώντας, Όρος Ίταμος-Σιθωνία, Χερσόνησος Άθως, Λιμνοθάλασσα Αγ. Μάμα, Όρος Στρατώνι-Κορυφή Σκαμνί, Ακρωτήριο Ελιά-Ακρωτήριο Κάστρο-Εκβολή Ραγούλα, Παλιούρι-Ακρωτήρι, Πλατανίτσι-Συκιά: Ακρ. Ρήγας-Ακρ. Άδολο, Ακρωτήριο Πύργος-Όρμος Κύψας-Μάλαμο, Υγρότοποι Ν. Φώκαιας, Χερσόνησος Σιθωνίας.

Οι προστατευόμενες περιοχές Natura καταλαμβάνουν έκταση 954.455 εκτάρια και αποτελούν το 17% της συνολικής έκτασης του δικτύου Natura.

Δασικά οικοσυστήματα στους ορεινούς όγκους και υγρότοποι αποτελούν ενότητες που μπορούν να οργανωθούν σε δίκτυα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, ενσωματώνοντας παραδοσιακούς οικισμούς και αρχαιολογικούς χώρους.

▪ Χρόνια προβλήματα ρύπανσης και υπεράντλησης υποβαθμίζουν σχεδόν όλους τους υδάτινους αποδέκτες. Συγκεκριμένα:

- Ο Αξιός είναι ένας βεβαρημένος ποταμός από περιβαλλοντική άποψη, με κυριότερα προβλήματα το μεγάλο ρυπαντικό φορτίο που προέρχεται από τη γείτονα χώρα και από κάθε είδους δραστηριότητα. Κινδυνεύει από τα φυτοφάρμακα σε συνδυασμό με την πτώση της στάθμης του.
- Ο Λουδίας ως μεγάλο στραγγιστικό κανάλι είναι γεμάτο όλο το χρόνο από υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων. Δέχεται ακατέργαστα οικιακά λύματα από Γιαννιτσά, Κρύα Βρύση κ.ά.
- Στον Αλιάκμονα εκβάλλει η τάφρος 66 μεταφέροντας λύματα από την ευρύτερη περιοχή (Εδεσσα, Σκύδρα, Νάουσα, Βέροια).

Ας σημειωθεί ότι οι δελταϊκοί σχηματισμοί αυτών των ποταμών προστατεύονται από τη συνθήκη RAMSAR.

- Ο Γαλλικός ρυπαίνεται από φυτοφάρμακα, λιπάσματα, οικιακά λύματα και απορρίμματα, καθώς και από λύματα ποιμνιοστασίων και βιομηχανιών.
- Ο Στρυμόνας στο Ν. Σερρών είναι εξαιρετικά ρυπασμένος από ακατέργαστα οικιακά λύματα από την περιοχή του Σιδηροκάστρου μέχρι τη Μαυροθάλασσα και είναι αποδέκτης φυτοφαρμάκων μέσω των χειμάρρων που καταλήγουν σ αυτόν.
- Η υπεράντληση έχει οδηγήσει στην μεταβολή της υδρολογικής ισορροπίας. Τα φυτοφάρμακα και τα λιπάσματα στο όνομα της εντατικής γεωργίας οδήγησαν στη διαταραχή του υδροφόρου ορίζοντα, με τη ρύπανση να εντοπίζεται πλέον στα εσωτερικά νερά των ποταμών και λιμνών. Σε αυτά προστίθενται και τα άλλα απόβλητα αστικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Πιο συγκεκριμένα:
 - Η λίμνη Βεγορίτιδα βεβαρημένη από φυτοφάρμακα, οργανικά φορτία και υπεραντλήσεις τόσο για την άρδευση, όσο και για τη λειτουργία μονάδων της ΔΕΗ στο παρελθόν αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα.
 - Η λίμνη Κορώνεια έχει πάψει να υφίσταται ως λίμνη.
 - Η Βόλβη επιβαρύνεται επικίνδυνα και λόγω των λανθασμένων δράσεων στην Κορώνεια, αλλά και από την απρογραμμάτιστη γεωργική, βιομηχανική και αστική δραστηριότητα.
 - Ο Χαβρίας στο Ν. Χαλκιδικής, οι εκβολές του οποίου έχουν καταγραφεί στους βιότοπους CORINE, επιβαρύνεται εκτός των άλλων και από απόβλητα ελαιουργείων.
 - Φυτοφάρμακα επίσης απειλούν τα υπόγεια ύδατα σε όλες τις περιοχές.

Ο στρατηγικός στόχος για την προστασία και αναβάθμιση των φυσικών οικοσυστημάτων αφορά στην αντιστροφή των τάσεων απώλειας της βιοποικιλότητας και στην αποτελεσματική προστασία και αποκατάσταση των φυσικών οικοτόπων, ξεπερνώντας τη χρησιμοθηρική προσέγγιση άλλων εποχών. Άλλωστε, η ανάγκη προστασίας της βιοποικιλότητας προκύπτει και από την αρχή της πρόληψης, λόγω της περιπλοκότητας των αλληλεπιδράσεων των οικοσυστημάτων με τους πόρους που είναι απαραίτητοι για την ανθρώπινη επιβίωση.

Οι βασικοί **άξονες** δράσης μας πρέπει να είναι:

- Διατήρηση και αποκατάσταση φυσικών οικοτόπων και ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας.
- Διαχείριση υδατικών και εδαφικών πόρων για την αντιστροφή των τάσεων απώλειας της βιοποικιλότητας.
- Προώθηση οριζόντιων περιβαλλοντικών πολιτικών.
- Ενσωμάτωση της συνιστώσας της βιοποικιλότητας στις τομεακές πολιτικές.
- Προώθηση της εφαρμογής σχεδίων προστασίας και διαχείρισης των οικοσυστημάτων, που προστατεύονται από διεθνείς συνθήκες.

8. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Επιδίωξη της περιβαλλοντικής πολιτικής είναι η οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας με κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή που σέβεται και προστατεύει το περιβάλλον. Κυρίαρχος στόχος είναι η προστασία και αναβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Σε επιχειρησιακή αξία αντίστοιχη με αυτή του κέρδους, της ποιότητας και της ασφάλειας ενός προϊόντος, προβλέπεται να εξελιχθεί σύντομα η προστασία του περιβάλλοντος. Το οικολογικό «αποτύπωμα» που αφήνουν οι τρέχουσες πρακτικές κατανάλωσης και εμπορίου υπερβαίνει στο διπλάσιο τη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων.

Βασική επιλογή της περιβαλλοντικής πολιτικής είναι η πρόληψη και όχι απλά η καταστολή της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Η πρόληψη πραγματοποιείται με τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό, την αναδιάταξη χρήσεων γης, τις πολεοδομικές ρυθμίσεις, την επιβολή μέτρων προστασίας, την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων που παρέχει το περιβαλλοντικό κριτήριο για την υλοποίηση τόσο των διαφόρων σχεδίων, προγραμμάτων και πολιτικών (στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων), όσο και των έργων και δραστηριοτήτων (προμελέτη και μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων).

Η συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και των περιβαλλοντικών δεικτών, κατέχουν κεντρική θέση στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής πολιτικής και στην εκπλήρωση του στόχου της.

Ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας των μέτρων σε συνδυασμό με τις προαναφερόμενες δράσεις εξασφαλίζουν την υλοποίηση του στόχου για ένα αναβαθμισμένο και προστατευόμενο περιβάλλον.

Η μοναδική ελπίδα για την επιτυχία της περιβαλλοντικής πολιτικής είναι οι ευαισθητοποιημένοι και περιβαλλοντικά εκπαιδευμένοι πολίτες, αφού είναι πλέον φανερό ότι χωρίς την ενεργό συμμετοχή των πολιτών δεν μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά τα όποια θετικά μέτρα αποφασίζονται από τις κυβερνήσεις.

Οι προτεραιότητες που θέτουμε είναι οι εξής:

- Αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου. Προώθηση και υποστήριξη του ελέγχου των πηγών ρύπανσης.
- Αναβάθμιση και αύξηση του αστικού πρασίνου.
- Μείωση και ορθολογική διαχείριση των στερεών αστικών και βιομηχανικών αποβλήτων.
- Αντιμετώπιση της ρύπανσης των ακτών και των θαλάσσιων νερών.
- Πρόληψη και αντιμετώπιση της ρύπανσης και της διάβρωσης του εδάφους.
- Προστασία και αναβάθμιση των δασών και των ορεινών όγκων.
- Προστασία και αναβάθμιση των φυσικών οικοσυστημάτων.
- Ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων.
- Προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών με εργαλεία την περιβαλλοντική πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση.

8.1 ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Το πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμάτων έχει πάρει εκρηκτικές διαστάσεις στη χώρα μας και εκ των πραγμάτων αναβαθμίζεται σε θέμα **απόλυτης προτεραιότητας** για την τοπική ατζέντα. Εάν υπάρξουν κι άλλες καθυστερήσεις στην προώθηση οριστικών, βιώσιμων λύσεων με μια **πολιτική ελαχιστοποίησης των αποβλήτων**, αυτό θα θέσει σε κίνδυνο την υγεία μας, το περιβάλλον αλλά και μια βιώσιμη οικονομία. Για παράδειγμα, ένα δυσβάσταχτο οικονομικό βάρος που θα επωμιστούν οι πολίτες είναι τα τεράστια πρόστιμα που είναι πολύ πιθανό να επιβληθούν στη χώρα εξαιτίας της συνεχιζόμενης λειτουργίας Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ – «χωματερές») σε πανελλαδικό επίπεδο.

Πρέπει, λοιπόν, να γίνουν άμεσα ενέργειες τέτοιες που θα διορθώσουν αυτήν την παρανομία.

Ακόμη και σήμερα, αντί να υιοθετούμε εκείνες τις λύσεις που προωθούνται στην Ε.Ε., εμείς προκρίνουμε τη λύση εργοστασίων επεξεργασίας (!), τα προσφέρουμε με Συμπράξεις Δημοσίου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) σε μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες που έχουν εισχωρήσει ενεργά στη διαχείριση των απορριμάτων και εφησυχάζουμε. Εν κρυπτώ, χωρίς αποφάσεις συλλογικών οργάνων και κοινωνική διαβούλευση και θέλοντας να δημιουργηθεί μια δεδομένη κατάσταση, **αποφασίζεται και ο χώρος εγκατάστασης των μονάδων αλλά και η μέθοδος επεξεργασίας των απορριμάτων**. Όταν όλα αυτά γίνουν γνωστά και εκφραστούν οι αντιδράσεις, αντί για διάλογο προκρίνεται η παραπληροφόρηση («Δεν είναι καύση»), η αστυνομική βία και η βιασύνη να επιβληθούν τα εργοστάσια με αδιαφανείς διαδικασίες.

Η ευρωπαϊκή πολιτική για τα απόβλητα (Οδηγία 98/2008) ιεραρχεί τις επιλογές διαχείρισης των αποβλήτων δίνοντας προτεραιότητα σε πολιτικές **Πρόληψης, Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης** τους, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό των αποβλήτων (υπολείμματα) μπορεί να οδηγείται σε ταφή ή άλλη μέθοδο τελικής διάθεσης.

Η **ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης** είναι να εφαρμόσει **κατ' ελάχιστο** τη νομοθεσία (**νόμος 2939/2001**) για την εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και άλλων προϊόντων των αντίστοιχων προεδρικών διαταγμάτων για διάφορες κατηγορίες αποβλήτων, υιοθετώντας τους **ποσοτικούς στόχους και τα χρονοδιαγράμματα που έχουν τεθεί από τη νομοθεσία**.

Μια βιώσιμη πολιτική για τα απόβλητα προϋποθέτει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εναλλακτικής διαχείρισης των απορριμάτων (επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και κομποστοποίηση) από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με στόχο τη μείωση των αποβλήτων που οδηγούνται σε τελική διάθεση κατά 80% ως το 2020, με τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών και εργαλείων επίτευξης συγκεκριμένων ενδιάμεσων στόχων, ενταγμένων σε ένα σαφές χρονοδιάγραμμα. Το σχέδιο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- την εναλλακτική διαχείριση του χαρτιού μέσω διαλογής στην πηγή και κάλυψης του 100% του πληθυσμού (ένας κάδος για χαρτί).
- την εναλλακτική διαχείριση/ανακύκλωση των συσκευασιών (σύστημα μπλε κάδων) με κάλυψη του 100% του πληθυσμού (ένας κάδος για συσκευασίες).
- την κομποστοποίηση των οργανικών που συνιστούν το 35-40% κ.β. των απορριμάτων (αποφάγια, κλαδέματα από οικίες και δημοτικά πάρκα) με εισαγωγή χωριστού κάδου συλλογής οργανικών για το 100% του πληθυσμού, μαζί με τη δημιουργία μονάδων δημοτικής κομποστοποίησης και την προώθηση προγραμμάτων κοινωνικής (δηλαδή σε επίπεδο γειτονιάς) και οικιακής κομποστοποίησης με δωρεάν διανομή κομποστοποιητών και εκπαίδευση των

πολιτών, με στόχο τη μείωση των οργανικών που καταλήγουν σε ταφή κατά 75% μέχρι το 2018.

- την εναλλακτική διαχείριση άλλων ρευμάτων αποβλήτων όπως:
 - απόβλητα ηλεκτρικού/ηλεκτρονικού εξοπλισμού
 - μπαταρίες/συσσωρευτές
 - ορυκτέλαια
 - παλιά ελαστικά αυτοκινήτων
 - οχήματα τέλους ζωής
 - απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών, κατεδαφίσεων
 - χρησιμοποιημένα/ληγμένα φάρμακα
 - επικίνδυνα οικιακά απόβλητα
 - παλιά έπιπλα, στρώματα
 - ρουχισμός/υποδήματα
 - χρησιμοποιημένα μαγειρικά λάδια (μπορούν να αξιοποιηθούν για παραγωγή βιοντίζελ)
 - χρησιμοποιημένους λαμπτήρες εξοικονόμησης ενέργειας.

▪ τη λειτουργία **Πράσινων Σημείων/ Κέντρων ανακύκλωσης**, όπου ο κάθε πολίτης θα μπορεί να εναποθέτει ανακυκλώσιμα υλικά από όλα τα παραπάνω ρεύματα με ξεχωριστή συλλογή χαρτού, γυαλιού, αλουμινίου, πλαστικού και σιδηρούχων μετάλλων (τα οποία προέρχονται από διαλογή στην πηγή).

Η δημιουργία των παραπάνω υποδομών πρέπει υποχρεωτικά να συνοδεύεται από συστηματική ενημέρωση/ευαισθητοποίηση των δημοτών για τη συμμετοχή τους στα προγράμματα εναλλακτικής διαχείρισης.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να εφαρμόσει προγράμματα **συνεχούς ενημέρωσης και εκπαίδευσης** των πολιτών για τις **ορθές πρακτικές διαχείρισης** απορριμάτων και την **κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνη κατανάλωση**, π.χ. πρωθώντας την κατάργηση της πλαστικής τσάντας μιας χρήσης. Σημαντικό ρόλο μπορεί και πρέπει να παίξει η εκπαιδευτική κοινότητα και η κοινωνία των πολιτών (ΜΚΟ, κοινωνικοί φορείς) στην προσπάθεια ευαισθητοποίησης της κοινωνίας.

Εξίσου απαραίτητη είναι η **εφαρμογή οικονομικών εργαλείων**, όπως είναι για παράδειγμα η εφαρμογή συστημάτων «**Πληρώνω όσο πετάω**». Με το σύστημα αυτό διαφοροποιείται η χρέωση των τελών καθαριότητας στους δημότες και στις επιχειρήσεις ανάλογα με τον όγκο απορριμάτων που παράγουν και όχι ανάλογα με τα τετραγωνικά μέτρα της οικίας/επιχείρησης τους όπως γίνεται σήμερα. Αυτό θα αποτελέσει ένα ισχυρό κίνητρο για τους πολίτες να συμμετάσχουν σε προγράμματα εναλλακτικής διαχείρισης και να μειώσουν τα απορρίμματα τους.

Τέλος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να πάρει πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο μέσω της **δημιουργίας δημοτικών επιχειρήσεων επαναχρησιμοποίησης αγαθών** (ηλεκτρικών/ηλεκτρονικών συσκευών, ρούχων, επίπλων κ.ά.) που δημιουργούν πολλές νέες θέσεις εργασίας και δίνουν απάντηση στην σημερινή οικονομική και περιβαλλοντική κρίση.

9. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Για μας, συμπολίτες μας είναι όλοι/ες όσοι/ες μοιράζονται μαζί μας τον τόπο που ζούμε, ανεξάρτητα από καταγωγή, ιθαγένεια, θρήσκευμα, ηλικία, φύλο, αναπτηρία, αγοραστική δύναμη, κοινωνική θέση, πολιτισμική ταυτότητα, σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και ταυτότητα κοινωνικού φύλου.

Αγωνιζόμαστε για την κατάργηση όλων των διακρίσεων, των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων, των αποκλεισμών και την εξάλειψη κάθε είδους βίας, λεκτικής, σωματικής και ψυχολογικής και διεκδικούμε ίσες ευκαιρίες και δικαιώματα για όλες και όλους.

Δεν αρκεί η ανεκτικότητα, η φιλευστηλαχνία, η ελεημοσύνη και τα αποστασματικά μέτρα που πολλές φορές προσβάλλουν τους/τις συμπολίτες/τισες μας.

Οφείλουμε να δημιουργήσουμε εκείνες τις συνθήκες που θα επιτρέπουν την ενδυνάμωση, την αυτονομία, την πλήρη πολιτική και κοινωνική συμμετοχή όλων.

Η Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, μπορούν να αποτελέσουν την αφετηρία γι' αυτό.

Βασικός άξονας της πολιτικής μας είναι:

ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΟΠΟΙΑΣΔΗΠΟΤΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ, ΟΠΩΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ, ΠΑΙΔΙΑ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ, ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ, ΑΣΤΕΓΟΙ.

9.1 ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η βία κατά των γυναικών έχει αναγνωριστεί διεθνώς ως κατάφωρη παραβίαση ανθρώπινου δικαιώματος και ως κοινωνικό πρόβλημα το οποίο μαστίζει όλες τις κοινωνίες. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξυμένο όταν οι δομές υποστήριξης των γυναικών είναι υποτυπώδεις έως ανύπαρκτες και οδηγεί στον εγκλωβισμό και την περιθωριοποίηση μεγάλης μερίδας γυναικών

Οι μετανάστριες είναι διπλά περιθωριοποιημένες. Εκτός από την ανεργία και τα προβλήματα επιβίωσης, πολλές αντιμετωπίζουν και την καταναγκαστική πορνεία.

Συνήθως οι τοπικοί άρχοντες, αντί να σταθούν αρωγοί, προτιμούν να αγνοούν όχι μόνο τις αυτόνομες γυναικείες πρωτοβουλίες που ήδη υπάρχουν, αλλά και τις γυναίκες ως κοινωνική ομάδα γενικότερα.

Στα **μέτρα** που μπορούν να ληφθούν σήμερα περιλαμβάνονται:

- Δομές στήριξης κακοποιημένων γυναικών με πλήρη ψυχολογική, νομική και επαγγελματική υποστήριξη, καθώς και επαρκώς στελεχωμένοι ξενώνες φιλοξενίας για τις κακοποιημένες γυναίκες και τα θύματα trafficking.

9.2 ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στη χώρα μας 150.000 παιδιά κάτω των 18 ετών εργάζονται στην πλειονότητά τους κάτω από άθλιες συνθήκες: στο δρόμο (εππαιτεία), πορνεία ή εξαναγκαστική εργασία. Η εργασία ανηλίκων αντιστοιχεί στο 30% του εργατικού δυναμικού.

Η ανέχεια, ο ρατσισμός και η προκατάληψη απέναντι σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες (μετανάστες, πρόσφυγες, τσιγγάνοι) και οι εκπαιδευτικές ανισότητες συνιστούν πρωταρχικούς παράγοντες στη γέννηση του φαινομένου της παιδικής εργασίας και εκμετάλλευσης. Η παιδική εργασία (όπως αναδεικνύεται στις σχετικές έρευνες) συσχετίζεται άμεσα με τη μαθητική διαρροή, η οποία εξακολουθεί

σε πολλούς ορεινούς νομούς να κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα, καθώς πολλά παιδιά στην υποχρεωτική ακόμη εκπαίδευση αναγκάζονται ή εξαναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σχολείο για να συνεισφέρουν στο οικογενειακό εισόδημα.

Μέτρα που μπορούν να ληφθούν σήμερα είναι:

- Δημιουργία δομών υποστήριξης των παιδιών αυτών, αλλά και των οικογενειών τους.
- Στήριξη των ΜΚΟ οι οποίες δραστηριοποιούνται στους τομείς εξάλειψης της παιδικής εργασίας και εκμετάλλευσης .
- Διασφάλιση της ισορροπημένης ανάπτυξης όλων των παιδιών, ελεύθεροι ανοιχτοί χώροι, παιδότοποι, χώροι για αθλητικές και άλλες δραστηριότητες παιδιών και εφήβων.

9.3 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Στοιχείο πλούτου της ελληνικής ιστορίας είναι ο κοσμοπολιτισμός, η ανεκτικότητα και η δυνατότητα ένταξης ή ενσωμάτωσης της διαφορετικότητας, στοιχεία αναγνωρισμένα από την περίοδο της αρχαιότητας.

Ξενοφοβία και ρατσισμός, συνδυαζόμενα έντεχνα με το σοβαρότατο πρόβλημα της ανεργίας, μαζί και με τον ισχυρισμό ότι «Οι ξένοι μάς παίρνουν τις δουλειές», έχουν δημιουργήσει μια επικίνδυνα εκρηκτική κατάσταση.

Στις δύσκολες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που ζούμε, παρεμβάσεις μέσα από την Αυτοδιοίκηση –τη «δημοκρατία της βάσης»– μπορούν να οδηγήσουν σε μια ειρηνική και ανεκτική κοινωνία, χωρίς διακρίσεις, χωρίς φόβο για το διαφορετικό. Να γίνει κάθε δήμος, κάθε περιφέρεια και όλη η χώρα πραγματικό κέντρο ειρήνης και φιλίας των λαών. Να γίνει από όλους κατανοητό ότι οι μεταναστευτικές ροές δεν ελέγχονται με τη Frontex και ακόμη λιγότερο με πογκρόμ, επιχειρήσεις «σκούπα», επιλεκτικές συλλήψεις, απελάσεις προσφύγων, φριχτά κρατητήρια, στρατόπεδα συγκέντρωσης, απάνθρωπη και υποτιμητική συμπεριφορά προς τους ξένους.

Πραγματικά βιώσιμη λύση του μεταναστευτικού προβλήματος είναι ο περιορισμός των οικονομικών ανισοτήτων, της εκμετάλλευσης και των αδικιών που χωρίζουν τις φτωχές χώρες του πλανήτη από τις πλούσιες –ακόμα και τις δοκιμαζόμενες από την πρόσφατη οικονομική κρίση.

Μέτρα που μπορούν να παρθούν σήμερα είναι μεταξύ άλλων τα εξής:

▪ **Δημιουργία μηχανισμών της Αυτοδιοίκησης με βασική αποστολή:**

- την ένταξη των μεταναστών στο εργατικό δυναμικό με κανονικά μεροκάματα και ασφάλιση.
- τη χορήγηση ασύλου σε όσους το δικαιούνται.
- την επιμόρφωση των μεταναστών για να έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν προγράμματα επαγγελματικής αποκατάστασης όσοι από αυτούς επιλέξουν να επαναπατριστούν.
- τη διαπολιτισμική επικοινωνία μέσα από οργάνωση εκδηλώσεων

▪ Ίδρυση κέντρου προσφύγων με πλήρη στελέχωση, ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες και ξενώνα φιλοξενίας, με χρηματοδότηση από την Αυτοδιοίκηση και με κοινωνικό έλεγχο από κινήματα και ομάδες πολιτών που ασχολούνται με το ζήτημα, για να στηρίξουμε τους πιο ευάλωτους από αυτούς σε κάθε περιφέρεια και δήμο.

9.4 ΑΜΕΑ

Οι πόλεις μας και οι δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες είναι απροσπέλαστες και μη προσβάσιμες στους ανθρώπους με κινητικά προβλήματα, προβλήματα όρασης ή άλλη αναπηρία, όπως και στους ηλικιωμένους. Τους οδηγούν σχεδόν νομοτελειακά στον κοινωνικό αποκλεισμό με όλες τις παράπλευρες ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις που αυτός συνεπάγεται.

Το ότι αυτοί οι συμπολίτες μας ζούνε σε μη προσβάσιμο περιβάλλον καταδεικνύεται από το γεγονός ότι το 50% των ανθρώπων αυτών δε συμμετέχει σε ψυχαγωγικές, πολιτιστικές ή αθλητικές δραστηριότητες.

Μέτρα που μπορούν να ληφθούν σήμερα:

- Να γίνουν οι απαραίτητες μετατροπές και προσθήκες, ώστε όλοι οι δημόσιοι χώροι και τα δημόσια κτίρια –υπηρεσίες, σχολεία, χώροι ψυχαγωγίας, πολιτισμού και άθλησης, μέσα μαζικής μεταφοράς– να είναι προσβάσιμα για όλους τους ανθρώπους με αναπηρία.
- Να δοθούν ίσες ευκαιρίες για πρόσβαση στην εκπαίδευση, την περίθαλψη, την επικοινωνία και την πληροφόρηση, την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση, στα δημόσια αγαθά και στις υπηρεσίες, ώστε να πάψουν να ζουν σε αυτές τις συνθήκες απομόνωσης και αποκλεισμού αυτοί οι συμπολίτες μας.

9.5 ΑΣΤΕΓΟΙ

Το πρόβλημα των αστέγων δεν αφορά, όπως στερεοτυπικά πιστεύουμε, ακραίες κοινωνικά καταστάσεις. Η ανέχεια, η ανεργία, η ημιαπασχόληση, ο ρατσισμός απέναντι σε αλλοδαπούς/ες, τσιγγάνους/ες, ψυχικά ασθενείς ή χρήστες ουσιών, αλλά και η απουσία πολιτικής που να διασφαλίζει ελάχιστο εισόδημα και να προβλέπει στέγη για όλους/ες –παρότι το Σύνταγμα ρητά το ορίζει– συνιστούν τους κυριότερους παράγοντες που συμβάλλουν στην παραγωγή αστέγων.

Πέρα απ' το θεσμό της κοινωνικής κατοικίας (που δεν αφορά εξάλλου μόνο τους αστέγους) η Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να επιληφθεί γενικότερα του θέματος των αστέγων.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί σήμερα να δράσει ως εξής:

- Να συμβάλει στη συγκρότηση μηχανισμών πρόληψης και αποτροπής του φαινομένου με ομάδες που θα δραστηριοποιούνται έξω στο δρόμο.
- Να συνεργαστεί με τις αντίστοιχες ΜΚΟ.
- Να εφαρμόσει προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για να διασφαλίσει τη στέγαση, σίτιση και πρόσβασή των αστέγων σε ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες που θα βοηθήσουν στην αποκατάσταση και επανένταξή τους.
- Να υιοθετηθούν οι πέντε στόχοι:
 - κανένας άνθρωπος να μη ζει στο δρόμο,
 - κανένας άνθρωπος να μη διαμένει σε κατάλυμα επείγουσας φιλοξενίας για περισσότερο από ό,τι χαρακτηρίζεται επείγον,
 - κανένας άνθρωπος να μη διαμένει σε μεταβατικό κατάλυμα περισσότερο από όσο απαιτείται για μία επιτυχημένη μετάβαση προς την ανεξάρτητη διαβίωση,
 - κανένας άνθρωπος να μην εκδιώκεται από ένα ίδρυμα χωρίς εναλλακτικές επιλογές στέγασης,

- κανένας νέος άνθρωπος να μην καταλήγει άστεγος λόγω της μετάβασής του στην ενήλικη ζωή και την ανεξάρτητη διαβίωση.

9.6 ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

Επειδή η βίωση της σεξουαλικότητας ασχέτως φύλου, προσανατολισμού, ηλικίας, φυλής και θρησκείας αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα, θα πρέπει κάθε δήμος και η Περιφέρεια να φροντίσει ώστε σε επίπεδο ιδεολογίας, νομοθεσίας και πράξης να κατοχυρωθεί η βίωσή της σε κλίμα αποδοχής. Οι αρνητικές διακρίσεις λόγω σεξουαλικότητας συχνά υλοποιούνται με την ένοχη συνωμοτική σύμπραξη και στήριξη ενός ευρύτερου φάσματος παραγόντων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επεξεργαστεί θέσεις και προτροπές προς τα κράτη σχετικά με τα προβλήματα που αφορούν τη σεξουαλικότητα. Αυτές οι θέσεις και προτροπές θα πρέπει να αποτελέσουν οδηγό δραστηριοποίησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η στήριξη των ομάδων πολιτών που ήδη υπάρχουν και η προτροπή για δημιουργία νέων πρέπει να αποτελέσει βασικό σημείο της κοινωνικής πολιτικής. Σημεία-αιχμές που μπορούν να αποτελέσουν κατ' αρχήν το κέντρο της δραστηριοποίησης είναι:

- Για τις γυναίκες: α) η πρόληψη του βιασμού και της κακοποίησης μέσα και έξω από το γάμο, καθώς και η υλική, νομική, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη των θυμάτων· β) η ανάπτυξη και απόδοση ίσης σημασίας στο πατρικό «φίλτρο» και στο μητρικό «φίλτρο».
- Για τους/τις αμφιφυλόφιλους/ες: η άρση της νοοτροπίας ότι είναι ακατάλληλοι/ες για την ανατροφή και κηδεμονία των παιδιών τους. Παροχή στήριξης με στόχο τη δημόσια αποδοχή τους.
- Για τους/τις ομοφυλόφιλους/ες: προγράμματα για την κοινωνική αποδοχή τους, υποστήριξη της ομοφυλοφιλικής συμβίωσης και ενθάρρυνση της συζήτησης για τη θεσμοποίηση του «ομοφυλοφιλικού» γάμου. Αποθάρρυνση-φραγμός στις συκοφαντίες, τους εκβιασμούς και το έγκλημα.
- Για τα παιδιά: αποδοχή της σεξουαλικότητάς τους και σύγχρονη θωράκισή τους από τον κίνδυνο κακοποίησής τους.
- Για την τρίτη ηλικία: ενίσχυση των δυνατοτήτων γνωριμίας και επαφής. Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και ιδιαίτερα των συγγενών για τις συναισθηματικές τους ανάγκες.

9.7 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Η συλλογική δράση των πολιτών είναι προϋπόθεση της δημοκρατίας. Δήμος και περιφέρεια θα πρέπει να φροντίσουν ώστε να γίνει αυτό πραγματικότητα.

Οι προτάσεις μας:

- Υπάρχουσες ομάδες και σύλλογοι να καλούνται στη διαμόρφωση και υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής. Εδώ μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ραδιόφωνο, τηλεόραση, Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Οργανισμός Θεάτρου, εκθεσιακοί χώροι και άλλοι, νέοι θεσμοί όπως: Γραφείο Καταγγελιών Αρνητικής Κοινωνικής Διάκρισης και Παροχής Νομικής και Κοινωνικής Στήριξης, εκδόσεις συνεντεύξεων και λαϊκής λογοτεχνίας.
- Τμήματα του πληθυσμού που μπορούν να στηριχθούν με τοπικά προγράμματα είναι άτομα π.χ. με μητρική γλώσσα άλλη από την ελληνική, με διπλή μητρική γλώσσα ή με διάλεκτο, όπως ενδεικτικά γυναίκες και άνδρες Πόντιοι από χώρες της

πρώην ΕΣΣΔ, Αλβανοί και ιδιαίτερα Βορειοηπειρώτες, Τσιγγάνοι, τουρκόφωνοι, Πομάκοι, Φιλιππινέζοι, Αρμένιοι και Εβραίοι. Επίσης, άτομα με ιδιαίτερα ήθη και έθιμα, με καταπιεσμένο σεξουαλικό προσανατολισμό (αμφιφυλόφιλοι, ομοφυλόφιλοι), στρατευμένοι, αντιρρησίες συνείδησης, αλλοδαποί εργαζόμενοι, γυναίκες με οξυμένα προβλήματα, τοξικομανείς, αποφυλακισμένοι, μοναχικά άτομα, ανάπτηροι και γενικά άτομα με ειδικές ανάγκες.

▪ Το περιεχόμενο της στήριξης μπορεί να είναι η παροχή χώρων συνεύρεσης-συνεδρίασης, η γραμματειακή υποστήριξη για την έκδοση εντύπων έκφρασής τους, η ύπαρξη περιπτέρων ενημέρωσης για τη δράση τους, η διάθεση χρόνου σε ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς για την επικοινωνία των ομάδων με την υπόλοιπη πόλη, η διάθεση ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών, κάποιο δίκτυο πληροφόρησης κ.ά.

▪ Η παροχή βοήθειας σε τροφή, κατάλυμα και ιατρική περίθαλψη των απόρων ασχέτως υπηκοότητας και λόγου παραμονής τους στο δήμο και στο νομό να παρέχεται με την εκταμίευση σχετικών κονδυλίων και την σύγχρονη ενεργοποίηση των υπόλοιπων τμημάτων του πληθυσμού σε εθελοντική άμισθη βάση, ώστε να αναπτυχθεί ένα κλίμα αλληλεγγύης προς τους πολίτες με γενικότερες ευεργετικές συνέπειες για την επικοινωνία των ανθρώπων.

▪ Τέλος, ένα ακόμη αντικείμενο της δραστηριοποίησης μπορεί να είναι η κοινωνική, υλική και ψυχολογική στήριξη των οροθετικών στο ίδιο HIV και στους ασθενείς AIDS, καθώς και η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών.

10. Υγεία

Θέλουμε μια Αυτοδιοίκηση που θα βάλει την υγεία των πολιτών και του περιβάλλοντας σε πρώτο πλάνο.

Για μας, η υγεία είναι εγγενές κομμάτι του σύνθετου δικτύου που απαρτίζουν ο αέρας, το νερό, τα ζώα, τα φυτά και κάθε άλλη μορφή ζωής στη βιόσφαιρα. Τα πάντα είναι αλληλεξαρτώμενα.

Αναγνωρίζουμε επίσης ότι η υγεία δεν είναι απλά η απουσία αρρώστιας ή αναπτηρίας, αλλά, όπως ορίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, η κατάσταση πλήρους σωματικής, ψυχολογικής και κοινωνικής ευεξίας.

Το επίπεδο υγείας ενός ατόμου επηρεάζεται από πλήθος παραγόντων όπως το περιβάλλον στον οποίο ζει και εργάζεται, το εισόδημα που απολαμβάνει, η εκπαίδευσή του, αν έχει εργασία ή όχι, το είδος και η διάρκεια της εργασίας του, η κατοικία του, το επίπεδο των υγειονομικών υπηρεσιών και ο βαθμός πρόσβασης σε αυτές, η οικογενειακή του κατάσταση, η στήριξη από την ευρύτερη κοινότητα. Παίζει επίσης σημαντικό ρόλο ο τρόπος ζωής του (κάπνισμα, διατροφή, φυσική άσκηση, χρήση εθιστικών ουσιών κλπ.).

Η πολιτική υγείας οφείλει να εγγυάται το δικαίωμα σε κάθε άνθρωπο που ζει στην ελληνική επικράτεια (και όχι μόνο) να απολαμβάνει το υψηλότερο εφικτό επίπεδο σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής υγείας, άσχετα από την εθνικότητα, το φύλο, την ηλικία ή το εισόδημά του.

Μία οικολογική πολιτική υγείας δεν περιορίζεται μόνο στη παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας, αλλά περιλαμβάνει την προαγωγή και προστασία της υγείας του πληθυσμού, την πρόληψη και θεραπεία ασθενειών, την αποκατάσταση αυτών που πάσχουν από ασθένειες, όπως και την προστασία του περιβάλλον στο οποίο ζουν και εργάζονται.

10.1 ΠΡΟΛΗΨΗ

Πολιτική υγείας δε σημαίνει μόνο περίθαλψη, αλλά και πρόληψη. Δεν είναι δυνατόν να αναπτύξουμε εδώ όλους τους τομείς όπου πιστεύουμε ότι η Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να δράσει για την προαγωγή της υγείας, αλλά ορισμένα παραδείγματα θα καταδείξουν πώς η Αυτοδιοίκηση μπορεί να σώσει ζωές.

Μέτρα που θα μπορούν να ληφθούν είναι μεταξύ άλλων:

- Καθαρό νερό από τη βρύση είναι η πρώτη ανάγκη για την υγεία, και αποτελεί δικαίωμα κάθε πολίτη.
- Η χώρα μας είναι στη σχεδόν χειρότερη κατάσταση στην Ευρώπη σε σχέση με θανάτους στο δρόμο (μας ξεπερνά μόνο η Πορτογαλία). Η εφαρμογή μειωμένης ταχύτητας, η απαγόρευση της παράνομης στάθμευσης, η καλή κατάσταση του οδικού δικτύου κλπ. μειώνουν τους θανάτους από ατυχήματα στο δρόμο.
- Η παχυσαρκία αυξάνει το κίνδυνο από ένα ευρύ φάσμα παθήσεων όπως υπέρταση, καρδιολογικές παθήσεις και καρκίνο. Εκτός από τη σωστή διατροφή του ατόμου, τα ασφαλή πεζοδρόμια, οι πεζόδρομοι και οι ποδηλατόδρομοι ενθαρρύνουν το περπάτημα και τη χρήση ποδηλάτου για τις καθημερινές μετακινήσεις.
- Μέσα μαζικής μεταφοράς, πράσινοι χώροι αναψυχής, χώροι άθλησης κλπ. ενθαρρύνουν επίσης τη φυσική άσκηση και βελτιώνουν την ψυχική υγεία.

- Η προστασία του πρασίνου, η δημιουργία πάρκων και η φύτευση δένδρων βοηθά στον καθαρό αέρα, στην κλιματική αλλαγή και την ψυχική υγεία.
- Τα παραπάνω μέτρα μειώνουν επίσης τα καυσαέρια από τα αυτοκίνητα.
- Οι υγιεινές συνθήκες εργασίας έχουν κεντρική σημασία για τους εργαζομένους. Κάθε δημόσια υπηρεσία οφείλει να δώσει έμφαση στις συνθήκες εργασίας των υπαλλήλων της. Η συνεργασία της Αυτοδιοίκησης με τους τοπικούς επιχειρηματίες θα μπορούσε επίσης να βελτιώνει την υγεία στο χώρο της εργασίας στο ιδιωτικό τομέα.
- Πεζοδρόμια με τρύπες και κτίρια χωρίς ράμπες δυσκολεύουν ηλικιωμένους, άτομα σε αναπτηρικές καρέκλες και μανάδες με παιδιά σε καρότσια.
- Η διατροφή παίζει μεγάλο ρόλο στην υγεία μας. Η Αυτοδιοίκηση μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη ενημέρωση για υγιεινή διατροφή και να προωθήσει βιολογικά προϊόντα σε σχολεία, παιδικούς σταθμούς και κυλικεία, να οργανώσει λαϊκές αγορές όπου οι βιοκαλλιεργητές μπορούν να πωλούν τα προϊόντα τους σε προστιτές τιμές και να δώσει δυνατότητες για βιολογικά και χορτοφαγικά μενού στους χώρους μαζικής εστίασης.
- Παρεμβάσεις για λογικά όρια στην ισχύ των ραδιοτηλεοπτικών πομπών και εφαρμογή της προφύλαξης για τις γραμμές υψηλής τάσης της ΔΕΗ μπορούν επίσης να συνεισφέρουν στην προστασία της υγείας μας.
- Ενημέρωση και προστασία από την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες, πράσινες προμήθειες και υγιή κτίρια απαλλαγμένα από χημικές τοξικές ουσίες.

10.1 ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Δυστυχώς στη χώρα μας τα στατιστικά στοιχεία για την υγεία, και ιδιαίτερα για τις ανισότητες στην υγεία, είναι ελλιπή. Σε περίοδο οικονομικής κρίσης δεν μπορούμε να περιμένουμε να γίνουν ακριβές επιδημιολογικές έρευνες. Με λίγα έξοδα όμως, κάθε δήμος ή περιφέρεια μπορεί γρήγορα να μαζέψει όποιες πληροφορίες υπάρχουν σε δημόσιες υπηρεσίες, σε τοπικά πανεπιστήμια ή σε σχετικά Ευρωπαϊκά προγράμματα. Όταν και αν τελειώνει ποτέ, θα υπάρχουν αρκετά στοιχεία στον «Υγειονομικό Χάρτη».

Βαθμιαία, η πληροφορική βάση για την πολιτική υγείας χρειάζεται σοβαρή βελτίωση ώστε να παρακολουθεί η ΤΑ τι γίνεται στο χώρο όπου έχει ευθύνη, και να αξιολογεί τα αποτελέσματα των μέτρων που παίρνει.

Δίνουμε προτεραιότητα στην έρευνα που θα υποστηρίζει την πολιτική υγείας.

Μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν:

- Σύνταξη τοπικού «Προφίλ Υγείας». Το Προφίλ αυτό, θα πρέπει να περιγράφει σε συντομία, ανά Δήμο / Περιφέρεια τα παρακάτω:
 - το περιβάλλον και πιθανόν κινδύνους για την υγεία
 - τοπικές οικονομικές δραστηριότητες και ευκαιρίες για ανάπτυξη
 - κοινωνικές, πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες
 - υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες
 - το επίπεδο υγείας του πληθυσμού, με έμφαση σε παιδιά και ηλικιωμένους
 - αναφορά σε κοινωνικό-οικονομικές ανισότητες στην υγεία, περιλαμβάνοντας την υγεία τυχών μεταναστών στο τοπικό επίπεδο

- Επιλογή ξεκάθαρων μακροπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων στόχων για την πολιτική υγείας, και δημιουργία συστημάτων για την αξιολόγηση της προόδου προς τους στόχους αυτούς.
- Ολιστική προσέγγιση της υγείας σε μια περιοχή. Η ΤΑ πρέπει να δρα σε πολλούς τομείς για την προαγωγή και προστασία της υγείας, στην ανάπτυξη όλων των τοπικών πολιτικών και όλων των αποφάσεων που παίρνει. Όλες οι αποφάσεις που παίρνει η ΤΑ σε άλλους τομείς θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις που θα έχουν στην υγεία των πολιτών και ειδικότερα τις επιπτώσεις στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού Για αυτό το λόγο θα πρέπει οι δήμοι/περιφέρειες αλλά και οι επενδυτές ανάλογα με το είδος της επένδυσης να συντάσσουν μελέτες υγειονομικών επιπτώσεων- Health Impact Assessment – κατά τα πρότυπα των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που κάνουν οι νομοί στη Σουηδία.

10.3 ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Αποτελεί την πιο πρωθημένη πράσινη πρόταση για ένα νέο ΕΣΥ. Είναι σ' όλο τον κόσμο παρατηρημένο ότι όσο μεγαλύτερο πληθυσμό αγκαλιάζει ένα σύστημα υγείας, τόσο πιο ιατροκεντρικό και γραφειοκρατικό γίνεται. Αντίθετα, όσο πιο κοντά έρχεται στον πολίτη, όσο λιγότερο απρόσωπο είναι, τόσο πιο εύκολα γίνεται αποδεκτό.

Το βασικότερο εμπόδιο σ' αυτή την προοπτική είναι η απαράδεκτη κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Οι πελατειακές σχέσεις, τα σκάνδαλα, η ανικανότητα και η κομματικοποίηση, είναι φαινόμενα που έχουν διαβρώσει την Τ.Α. σε βαθμό πολύ μεγαλύτερο από εκείνον της κεντρικής εξουσίας. Η ενίσχυση της Τ.Α. και γενικά της Αυτοδιοίκησης αποτελεί μονόδρομο για την εφαρμογή των όποιων Πράσινων λύσεων.

Η υπαγωγή της Πρωτοβάθμιας περίθαλψης του συστήματος υγείας στην Τ.Α., αποτελεί μια παραλλαγή του Σουηδικού μοντέλου (εκείνο εμπεριέχει όλες τις βαθμίδες περίθαλψης στην Τ.Α.), είναι όμως ένα ελπιδοφόρο πρώτο βήμα για άρση του αδιεξόδου.

Η Τ.Α. θα μπορούσε να φορολογεί τους πολίτες της περιφέρειας ή του δήμου για να χρηματοδοτεί τις πρωτοβάθμιες μονάδες υγείας (Κέντρα Υγείας) αστικού, ημιαστικού ή αγροτικού τύπου. Φυσικά οι πολίτες πρέπει να απαλλάσσονται της συνολικής φορολογίας του εισοδήματός τους στο ποσοστό που αφορά τις δαπάνες υγείας. Οι μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας σε μια περιφέρεια θα πρέπει να είναι αυτοδιοικούμενες. Θα πρέπει να μπορούν να χρεώνουν τις υπηρεσίες τους στα ασφαλιστικά ταμεία των πολιτών της περιφέρειας (σήμερα είναι εντελώς δωρεάν και δεν καταχωρούνται πουθενά). Όλοι οι πολίτες θα είναι εφοδιασμένοι με ενιαία κάρτα ασφάλισης και όλες οι ιατρικές πράξεις θα καταγράφονται ηλεκτρονικά από τις πρωτοβάθμιες μονάδες. Μ' αυτό τον τρόπο οι άνεργοι και οι ανασφάλιστοι θα μπορούν τουλάχιστον να παρακολουθούνται ιατρικά και υπεύθυνα, άσχετα αν πληρώνουν ή όχι. Η νομιμοποίηση των μεταναστών δεν θα έχει καμία σχέση με την κατοχή και χρήση της κάρτας ασφάλισης.

Οι μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας θα τηρούν δικό τους προϋπολογισμό για τα έσοδα και τα έξοδά τους. Αν υπάρχουν συνεχείς παραβάσεις του προϋπολογισμού τους, θα αίρεται η αυτοδιοίκησή τους, και η διοίκηση θα μπορεί να υπαχθεί σε όμορη μονάδα ή περιφέρεια ή να τίθεται υπό την κηδεμονία του κράτους, με σαφή αντικίνητρα για μια τέτοια εκδοχή. Η πρόβλεψη που υπάρχει σήμερα για τη χρηματοδοτική κάλυψη της Τ.Α. κατευθείαν από τα ΕΣΠΑ αποτελεί σοβαρή προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος.

10.4 ΘΕΣΜΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ- ΠΡΟΛΗΨΗ

Το βασικό ερώτημα του “γιατί και για ποιόν πρέπει να γίνει καλά ο άρρωστος” απαντιέται κύρια έξω απ’ τα θεραπευτήρια. Απαντιέται εκεί ακριβώς που γεννιέται η αρρώστια. Στο σπίτι, στο εργοστάσιο, στο σχολείο, στη διατροφή, στον αέρα που αναπνέουμε, στο νερό που πίνουμε.

▪ Να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην Αγωγή Υγείας και στην Πρόληψη (πρωτογενή και δευτερογενή) μέσω συνεργασιών της Τ.Α. με φορείς Υγείας, σπεσιαλίστες επαγγελματίες υγείας και επαγγελματικούς φορείς μέσα στο ΕΣΥ. Κι αυτό πρέπει να το υποστηρίξουμε ένθερμα γιατί αποτελεί για μας προνομιακό πεδίο.

▪ Πρέπει να ιδρυθεί εσωτερικός μηχανισμός σχεδιασμού της Προληπτικής Αγωγής, ελέγχου του αποτελέσματος και καταγραφής των στατιστικών.

▪ Ο θεσμός του Οικογενειακού Γιατρού, με ελεύθερη επιλογή απ’ τους πολίτες, πρέπει να αποτελέσει τη μονάδα αφετηρίας και την καρδιά του νέου συστήματος. Θα του δίνει ζωή και θα είναι ο δεσμός εμπιστοσύνης για τους πολίτες που θα προστρέχουν σ’ αυτό.

▪ Ο οικογενειακός γιατρός θα συμβουλεύει, θα θεραπεύει, θα συνοδεύει και θα προωθεί τους αρρώστους του σ’ όλες τις βαθμίδες του ΕΣΥ, αν υπάρχει ανάγκη. Θα αποτελεί τον ενδιάμεσο κρίκο ακόμα και για παραπομπή σε ιδιωτικούς φορείς, εκεί που πολλοί “μη έχοντες” δεν γίνονται δεκτοί ή γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης.

10.5 ΘΕΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ – ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Επιδίωξη για κατοχύρωση και ανάπτυξη της Κοινωνικής Ιατρικής.

Ο κοινωνικός γιατρός θα δρά στο επίπεδο κοινωνικού-εργασιακού περιβάλλοντος, με σκοπό την προφύλαξη από ασθένειες και ατυχήματα, την προαγωγή υγείας, την αποθεραπεία ασθένειας και αποκατάσταση υγείας, την ένταξη των ΑμεΑ. και ψυχικά πασχόντων.

Για αυτούς τους σκοπούς θα συνεργάζεται με λοιπούς επαγγελματίες υγείας (π.χ. γιατρούς εργασίας, κοινωνικούς λειτουργούς), καθώς και με φορείς τοπικούς, επαγγελματικούς και υγειονομικούς.

10.6 ΘΕΣΜΟΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ – ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ

Θεσμός μεγάλης υγειονομικής - κοινωνικής χρησιμότητας που λειτουργεί στα πλαίσια της Τ.Α. Σήμερα «πνέει τα λοίσθια» εξ αιτίας της στενότητας πόρων και μάλιστα σε περίοδο που αυξάνει το ποσοστό των ανήμπορων συνανθρώπων μας χωρίς βοήθεια στο σπίτι.

Απαιτείται αναζωογόνηση και ανάπτυξή του μέσω των νέων πόρων της Τ.Α. Επίσης μέσω ευαισθητοποίησης και οργάνωσης εθελοντικής προσφοράς, με τη συνεπικουρία της Εκκλησίας, και του Ερυθρού Σταυρού όπου υπάρχει.

10.7 Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η στροφή στην κοινότητα και στην οργάνωση δικτύου κοινοτικών υπηρεσιών δεν σημαίνει υπηρεσίες δορυφορικές και συμπληρωματικές στο άσυλο, αλλά ριζικά εναλλακτικές στον εγκλεισμό και στη νοσοκομειοκεντρική φροντίδα.

Σημαίνει ολοκληρωμένο φάσμα παροχών, θεραπευτική συνέχεια στην τοπική κοινωνία, σφαιρική φροντίδα, ευθύνη για τις ανάγκες ψυχικής υγείας των δημοτών (και επομένως την άμεση εφαρμογή της τομεοποίησης), απόρριψη των πρακτικών

της επιλογής, των παραπομπών και του αποκλεισμού, προσανατολισμός σε πρακτικές αναζήτησης και συνάντησης του πάσχοντα στην κοινότητα. Και αυτό σε αντίθεση με την έως σήμερα πρακτική της παθητικής αναμονής για την υποδοχή του σε κατ'όνομα δημόσιες υπηρεσίες και σε εξωτερικά ιατρεία, γενική εφημερία νοσοκομείου κλπ).

Ζητούμενα είναι:

- Διαπραγμάτευση και ισότιμες σχέσεις με το ασθενή
- Θεραπευτική ομάδα που διέπεται από οριζόντιες και δημοκρατικές σχέσεις
- Επαναπροσδιορισμός των ρόλων στη βάση των αναγκών της σφαιρικής προσέγγισης στην ολότητα της ύπαρξης του ψυχικά πάσχοντα
- Οργανική σύνδεσή του με το κοινωνικό σώμα

10.8 ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Δέσμευσή μας για μετρήσιμη βελτίωση συγκεκριμένων υγειονομικών δεικτών (π.χ. νερού, αέρα, πράσινου, νοσηρότητας), κατόπιν εφαρμογής των εκάστοτε απαιτούμενων συγκεκριμένων δράσεων.

Έλεγχος αποτελεσμάτων από ανεξάρτητο φορέα και απολογισμός.

10.9 ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Σε μια κοινωνία που προωθεί τον ατομισμό, την παθητικότητα, την επανάπταυση, την αδιέξοδη αναζήτηση της ευχαρίστησης μέσα από την αγορά και τη βιομηχανία της ευτυχίας, είναι αναμενόμενο σύμπτωμα και η προσφυγή στους τεχνητούς κόσμους, τις ψευδαισθήσεις και τα υποκατάστατα κάθε είδους.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στηριζόμενη άμεσα σ' ένα σημαντικό επιστημονικό δυναμικό της, που χρόνια τώρα αγωνίζεται με τις παραπάνω αρχές, μπορεί να βρεθεί στην πρωτοπορία μιας νέας ορθολογιστικής πολιτικής. Άμεσα ζητάμε να συνδεθεί η Θεσσαλονίκη με το δίκτυο ευρωπαϊκών πόλεων (Λίβερπουλ, Ζυρίχη, Άμστερνταμ) που εφαρμόζουν ήδη προγράμματα χορήγησης υποκατάστατων, δωρεάν χορήγησης συριγγών και προφυλακτικών, εναλλακτικές μορφές απεξάρτησης κ.ά.

- Κανείς χρήστης στη φυλακή.
- Επιστημονική γνώση και όχι δαιμονολογία.

11. ΠΑΙΔΕΙΑ

11.1 ΑΕΙΦΟΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Είναι πλέον πολιτική και κοινωνική αναγκαιότητα να ξεφύγουμε από το σχολείο απλό πάροχο γνώσεων και να περάσουμε στο σχολείο που αναπτύσσει πλήρως την προσωπικότητα των μαθητών, μέσω της ανάπτυξης και προώθησης της εκπαίδευσης για την αειφορία.

Η αντίληψή μας είναι η ανάπτυξη του αειφόρου σχολείου που ακολουθεί μια ολιστική προσέγγιση όσον αφορά την παροχή και εμπέδωση της γνώσης. Είναι εκείνο το σχολείο στο οποίο η αειφορία και η ολιστική αντίληψη διαπερνά όχι μόνο το πρόγραμμα αλλά και όλη τη δομή και λειτουργία του:

Στο επίπεδο των αναλυτικών προγραμμάτων και των διδακτικών στρατηγικών και μεθόδων:

- Το αναλυτικό πρόγραμμα δεν περιλαμβάνει απλώς νύξεις περιβαλλοντικών θεμάτων, αλλά είναι δομημένο στη βάση μιας ολιστικής και διαθεματικής παιδείας. Το αειφόρο σχολείο δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις μαθητοκεντρικές και ομαδοσυνεργατικές στρατηγικές και μεθοδολογικές διδακτικές προσεγγίσεις, καθώς επίσης και στην εισαγωγή και αξιοποίηση των τεχνολογιών της επικοινωνίας και πληροφορίας.
- Οι τοπικές κοινωνίες θα πρέπει να μπορούν να έχουν λόγο στη διαμόρφωση ενός τμήματος του αναλυτικού προγράμματος.
- Με ευθύνη της Αυτοδιοίκησης και τη συνεργασία Πανεπιστημιακών Τμημάτων προτείνουμε να γράφονται βιβλία για την τοπική Ιστορία ως συμπλήρωμα της γενικής Ιστορίας. Οι τοπικές ιστορίες και η ιστορία τοπίου συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάγκη ένταξης των μαθητών στο κοινωνικό και τοπικό περιβάλλον που αυτοί ζουν.

Στο επίπεδο της οργάνωσης και διοίκησης του σχολείου: Η διοίκηση-διακυβέρνηση του σχολείου αφορά όχι μόνο το ρόλο του διευθυντή, αλλά όλου του προσωπικού και των παραγόντων της σχολικής κοινότητας, ενθαρρύνοντας δημοκρατικές, αποτελεσματικές, συμμετοχικές διαδικασίες που κατατείνουν στην ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας, κατανόησης και αλληλεγγύης, στην εφαρμογή των αρχών και μεθόδων της εκπαίδευσης για την αειφορία. Στο πλαίσιο αυτό είναι χρήσιμο να αναπτύσσονται και να εφαρμόζονται κριτήρια ποιότητας και προόδου, καθώς και εσωτερικού ελέγχου. Θα πρέπει επίσης οι εκπαιδευτικοί να έχουν ευκαιρίες και δυνατότητες εξέλιξης, επιμόρφωσης, μετεκπαίδευσης, ανταλλαγής εμπειριών κ.ά. Όλα αυτά μπορούν να γίνουν με ενδοσχολική ή και ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση και με ιδιαίτερη βαρύτητα στα τοπικά θέματα και προβλήματα. Το ίδιο επίπεδο περιλαμβάνει επίσης τις σχέσεις με την ευρύτερη κοινότητα και διάφορους εκτός του σχολείου υποστηρικτικούς φορείς. Το άνοιγμα του σχολείου στον έξω κόσμο σημαίνει επιθυμία, ικανότητα και δράσεις, ώστε αυτό να αλληλεπιδρά θετικά με την τοπική και την ευρύτερη κοινωνία.

Στο επίπεδο του κτιριακού περιβάλλοντος, του φυσικού περιβάλλοντος του σχολείου και των πέριξ χώρων, καθώς και των λοιπών υποδομών:

- Χρειαζόμαστε σχολικά κτίρια που είναι κατασκευασμένα με τις αρχές της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής ή, αν είναι παλαιότερα, βελτιωμένα με αλλαγές που θα συμβάλλουν στη μείωση του οικολογικού τους αποτυπώματος.

▪ Τα σχολικά κτίρια προτείνουμε να είναι προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες και στις αρχιτεκτονικές ιδιαιτερότητες του κάθε τόπου.

▪ Η σχολική αυλή αποτελεί μέρος του χώρου διδασκαλίας, ενώ η εκ νέου ανακάλυψη του σχολικού κήπου μπορεί να εμπλουτίσει τις μαθησιακές εμπειρίες των μαθητών.

▪ Η χρήση της στέγης του σχολείου για ανάπτυξη ΑΠΕ ή για τη δημιουργία «πράσινης στέγης» οφείλει να είναι στους βασικούς στόχους της Αυτοδιοίκησης.

Με την υλοποίηση αυτών των δράσεων το αποτέλεσμα θα είναι πολλαπλό, καθώς συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του φαινόμενου του θερμοκηπίου και αποτελούν λαμπρά παραδείγματα στο πλαίσιο της ανάπτυξης προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η δημιουργία σε κάθε σχολική αυλή μικρών εκπαιδευτικών κήπων με φυτά της μεσογειακής χλωρίδας και η φροντίδα τους από τους μαθητές, με έμφαση στα φυτά της ντόπιας χλωρίδας, εκτός του ότι συμβάλλει θετικά στο μικροκλίμα της περιοχής, δίνει πολλές δυνατότητες για την ανάπτυξη θετικής σχέσης των μαθητών με τη χλωρίδα και φέρνει τους μαθητές κοντά σε δραστηριότητες που στα μεγάλα αστικά κέντρα είναι πια άγνωστες.

Στο επίπεδο της προώθησης δικτύων αειφόρων σχολείων με την ενεργό συμμετοχή τόσο των μαθητών, όσο και της τοπικής κοινωνίας: Είναι γνωστό ότι τα δίκτυα παρουσιάζουν πλεονεκτήματα για τους συμμετέχοντες σε αυτά καθώς:

- Δίνεται η δυνατότητα ανταλλαγής στοιχείων που έχει συλλέξει ένα μέλος του δικτύου και άμεσης χρησιμοποίησης των στοιχείων αυτών από όλα τα άλλα μέλη του δικτύου.
- Δίνεται στους μαθητές η αίσθηση ότι ανήκουν σε ένα ευρύτερο σύνολο, σε μια ομάδα σημαντική και διαφορετική από τις άλλες, κι έτσι ικανοποιείται η ψυχολογική ανάγκη τους να διακρίνονται και να μετέχουν σε σύνολα με συγκεκριμένα ενδιαφέροντα.
- Η ταυτόχρονη διερεύνηση και παιδαγωγική ενασχόληση με ένα θέμα από πολλά σχολεία, πολλούς δασκάλους και μαθητές, βελτιώνει διαρκώς τις προσεγγίσεις τόσο από περιβαλλοντική, όσο και από πολιτιστική πλευρά.
- Δίνεται η δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ σχολείων που βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση, επιτρέποντας στους μαθητές να γνωρίσουν καλύτερα τη χώρα, καθώς και τις κατά τόπους συνήθειες, ήθη, τοπικές διαλέκτους και άλλα πολιτιστικά στοιχεία.
- Βοηθάει στην αλληλοκατανόηση και αποδοχή πολιτισμικών διαφορών.

Επιπλέον, τονίζουμε ορισμένα επίσης **σημαντικά** ζητήματα:

▪ Οι προσπάθειες προώθησης του αειφόρου σχολείου δεν πρέπει να εγκλωβίζονται σε μεμονωμένες δράσεις (π.χ. ανακύκλωση) ή αλλαγές που αφορούν αποκλειστικά ή κυρίως την υλικοτεχνική υποδομή (π.χ. τοπιθέτηση διπλών τζαμιών), ιδιαίτερα όταν αυτές γίνονται χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, καθώς μια τέτοια προσέγγιση δεν ανταποκρίνεται στην όλη φιλοσοφία και τους στόχους του αειφόρου σχολείου.

▪ Η ανάπτυξη πολλαπλών δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αγωγής υγείας και πολιτιστικών θεμάτων βοηθά τους μαθητές να αντιληφθούν την πολυπλοκότητα των ζητημάτων και τους επιτρέπει να έχουν μια ολιστική αντιμετώπιση τόσο της γνώσης όσο και της ζωής.

▪ Η Αυτοδιοίκηση, σε συνεργασία με συλλόγους γονέων και την τοπική κοινωνία, οφείλει να συμβάλλει στη δημιουργία και την ανάπτυξη Κέντρων Περιβαλλοντικής

Εκπαίδευσης προσανατολισμένων στην ολιστική προσέγγιση των τοπικών ζητημάτων.

▪ Τα κυλικεία οφείλουν να υποστηρίζουν τα βιολογικά προϊόντα και τους παραγωγούς της περιοχής, όπου αυτοί υπάρχουν, ενισχύοντας θετικά διατροφικά πρότυπα για τους μαθητές, κατευθύνοντας προς τις βιολογικές καλλιέργειες τους παραγωγούς της περιοχής και ενισχύοντας οικονομικά την περιοχή.

Είναι πια καιρός να επανεξετάσουμε τον τρόπο που γιορτάζονται μέσα στο σχολείο οι εθνικές γιορτές. Οι βαρετές και τυποποιημένες γιορτές να αντικατασταθούν από ουσιαστική έρευνα των ίδιων των μαθητών για τα ιστορικά γεγονότα, σε συνάρτηση πάντα με την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα.

▪ Θεωρούμε ότι οι μαθητικές παρελάσεις είναι ένας αναχρονιστικός θεσμός, απομεινάρι άλλων, αντιδημοκρατικών εποχών που πρέπει να καταργηθεί, ενώ θα πρέπει να αντικατασταθούν από ουσιαστικές καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις από τους μαθητές που να απευθύνονται και στη γειτονιά του σχολείου.

Με δεδομένο ότι στη διαμόρφωση της σχολικής κουλτούρας και του σχολικού κλίματος, πέρα από τα άλλα, ουσιαστικό ρόλο παίζουν ο διευθυντής και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου, οι οποίες αλλαγές έχουν στενή και άμεση σχέση και με τις μορφές επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξής τους. Είναι ανάγκη να αλλάξουν οι μορφές επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών (και των διευθυντών), με επίκεντρο την προώθηση της αειφορίας, και να υιοθετηθούν άλλες πιο πρόσφορες και αποτελεσματικές μορφές όπως η ενδοσχολική επιμόρφωση, η ανάπτυξη κοινοτήτων μάθησης, η έρευνα δράσης.

Η προώθηση του αειφόρου σχολείου είναι αναπόσπαστο τμήμα της εκπαίδευσης για την αειφορία. Πρέπει να τύχει ουσιαστικής υποστήριξης από το Υπουργείο Παιδείας και ιδιαίτερα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε επίπεδο αναλυτικών προγραμμάτων, επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και των στελεχών της εκπαίδευσης, προτάσεων προς τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων και δημιουργίας συνεργασιών των σχολείων με τα ΑΕΙ και άλλους φορείς που θα μπορούσαν να υποστηρίζουν και να ενδυναμώσουν το έργο τους.

Ασφαλώς πρόκειται για ένα δύσκολο και καινοτόμο εγχείρημα, αλλά μεσοπρόθεσμα η επίδρασή του θα είναι ιδιαίτερα σημαντική στο επίπεδο των μαθησιακών επιτευγμάτων, της εξοικονόμησης ενέργειας και οικονομικών πόρων, της αποδοχής της διαφορετικότητας και της πολυπολιτισμικότητας.

12. ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΧΘΕΣΙΝΟΙ – ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

12.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Αυτοδιοικητική Κίνηση «Οικολογία–Αλληλεγγύη» είναι μία δημιουργική συνάντηση κοινωνικά ευαίσθητων και ενεργών πολιτών, που μέσα από διαφορετικές αφετηρίες και πολιτικές διαδρομές αγωνίζονται για ένα **μεγάλο ανανεωτικό κίνημα στην Αυτοδιοίκηση, με γνώμονα την άμεση δημοκρατία, την οικολογία, την κοινωνική συνοχή και την αλληλεγγύη** της τοπικής μας κοινωνίας.

Η κίνησή μας ιδρύθηκε το 1992, συμμετείχε στις πρώτες νομαρχιακές εκλογές του 1994, με τη στήριξη των οικολόγων, της ΑΚΟΑ, ανένταχτων κ.ά., ενώ το 1998, με τη σύμπραξη του Συνασπισμού, επεκτάθηκε σε «Οικολογία–Αλληλεγγύη / Συνασπισμός των Πολιτών». Το 2002 είχε τη στήριξη και άλλων δυνάμεων της κριτικής Αριστεράς (ΚΕΔΑ, Χώρος Διαλόγου και Κοινής Δράσης της Αριστεράς, ΔΕΑ, Απελευθέρωση κ.ά.), αποστασιοποιημένων από το ΔΗΚΚΙ και το ΠΑΣΟΚ κ.ά. Διεκδικήσαμε την ψήφο των συμπολιτών μας, οι οποίοι μας εμπιστεύτηκαν για να εκφράσουμε δυναμικά τις αξίες και τις αγωνίες τους, να συμβάλουμε στην κοινωνική και οικονομική αναδιοργάνωση του νομού μας, αφού εκλέχθηκε και το 1998 και το 2002 ένας Νομαρχιακός Σύμβουλος (ο Μιχάλης Τρεμόπουλος).

Το 2006, ο ΣΥΝ επέλεξε την αυτόνομη κάθοδό του τόσο στη Νομαρχία όσο και στο Δήμο, αφού ο συνδυασμός του Τάσου Κουράκη, με τον οποίο είχαμε συναντηθεί με μεγάλες ελπίδες στις προηγούμενες εκλογές, θέλησε να επιδείξει μια εντονότερη κομματική περιχαράκωση. Ήδη σε ανύποπτο χρόνο είχαμε δηλώσει δημόσια την ανησυχία μας για τη συντηρητική κυριαρχία στη Θεσσαλονίκη και εκδώσαμε ένα κάλεσμα συντονισμού όλων των «ανοιχτών» πρωτοβουλιών για να διεκδικήσουμε την πόλη από μια διοίκηση που την υποτιμά και δεν της αξίζει. Απάντηση σ' αυτό το κάλεσμα λάβαμε μόνον από το νεότευκτο τότε συνδυασμό «Πρωτοβουλία για τη Θεσσαλονίκη» με επικεφαλή το Γιάννη Μπουτάρη, με τον οποίον επιλέξαμε τελικά και να συνεργαστούμε. Μη λαμβάνοντας τελικά το χρίσμα του ΠΑΣΟΚ, ο συνδυασμός αυτός υπήρξε ο μοναδικός μη κομματικός και με φρέσκιες ιδέες που ξεπερνούσαν τα στεγανά των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Επίσης, αυτός μας έδινε τα περισσότερα εχέγγυα σεβασμού του αυτόνομου χαρακτήρα του οικολογικού κινήματος. Το 16% που πήρε τελικά παραλίγο να του δώσει τη δυνατότητα να περάσει στο δεύτερο γύρο. Σε νομαρχιακό επίπεδο τολμήσαμε και κατεβήκαμε αυτόνομα ως «Οικολογία Αλληλεγγύη», με τη συνεργασία φίλων από την ανανεωτική αριστερά και το ΣΕΚ. Κι εδώ τα αποτελέσματα ήταν πολύ καλά: 4,6% και 2 νομαρχιακοί σύμβουλοι, ο Μιχάλης Τρεμόπουλος και η Δήμητρα Γωγάκου.

Το 2010, η πολυδιάδαλη και κοπιώδης διαδικασία του «Διαπαραταξιακού» δεν οδήγησε σε μια ευρύτερη συνεργασία για το Δήμο της Θεσσαλονίκης, αλλά με την απόσυρση της «Πρωτοβουλίας» του Μπουτάρη, τελικά ο οικολογικός χώρος με άλλους συνεργαζόμενους στο Διαπαραταξιακό κατέληξε στην υποψηφιότητα του Χρ. Μάτη, ο οποίος και κατάφερε να εκλεγεί, με 3,2%. Ωστόσο, η μετέπειτα πορεία του αποδείχθηκε πως δεν είχε καμιά σχέση με οικολογία ή με τα αιτήματα των ανθρώπων που τον υποστήριζαν, με αποτέλεσμα την αποκήρυξή του από τη συντριπτική πλειοψηφία όσων συμμετείχαν στο ψηφοδέλτιό του. Ο επίλογος της απαράδεκτης συμπεριφοράς του συγκεκριμένου Δημ. Συμβούλου γράφτηκε με τη μεταγραφή του, το 2014, στο συνδυασμό του εκλεκτού της ΝΔ. Στ. Καλαφάτη. Έτσι, φέτος για το Δήμο Θεσσαλονίκης καταλήξαμε σε μια αυτόνομη κάθοδο του οικολογικού χώρου, με επικεφαλής την Ελεάννα Ιωαννίδου. Στην Περιφέρεια, συμμετέχει και πάλι η δοκιμασμένη ομάδα, με επικεφαλής τον Μιχάλη Τρεμόπουλο.

Τα 12 χρόνια εκπροσώπησής μας στο Νομαρχιακό Συμβούλιο και τα 4 τελευταία στο Περιφερειακό Συμβούλιο ήταν μια περίοδος έντονης δράσης, με χιλιάδες παρεμβάσεις, τοποθετήσεις και μέτωπα που ανοίξαμε για τα ζητήματα της ποιότητας ζωής, της αλληλεγγύης, της αποκέντρωσης και αναζωγόνησης της υπαίθρου, της ενδυνάμωσης της τοπικής οικονομίας, της προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος, της υπεράσπισης των περιαστικών δασών, των ελεύθερων χώρων και των πρώην στρατοπέδων, της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης και του αυστηρού ελέγχου των συνθηκών και των όρων εργασίας, του αποκλεισμού των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (μετανάστες, πρόσφυγες, Τσιγγάνοι, παλιννοστούντες, μόνοι γονείς κλπ.), της πρόληψης και της υπεράσπισης της δημόσιας υγείας, της σχολικής στέγης και της υποστήριξης της σχολικής ζωής, των επιπτώσεων της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, της ανάπτυξης ουσιαστικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, της προώθησης της κατασκευής τραμ, προαστιακού σιδηροδρόμου και θαλάσσιας αστικής συγκοινωνίας, της αντιμετώπισης των στερεών αποβλήτων, της διαφάνειας των περιβαλλοντικών ελέγχων, της οικολογικής διαχείρισης του νερού, της προώθησης της οικολογικής γεωργίας, της προστασίας των αρχαιολογικών μνημείων και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, της δημιουργίας αυτοδιαχειριζόμενων κέντρων γυναικών, της στήριξης κάθε αντιρατσιστικής και αντιεθνικιστικής παρέμβασης, της ενίσχυσης κάθε συλλογικής δημιουργικής δραστηριότητας.

Πιστεύουμε ότι για πρώτη φορά σε ένα κυρίαρχο τοπικά και θεσμοθετημένο όργανο, όπως η Νομαρχία και στη συνέχεια η Περιφέρεια, εκφράστηκαν απόψεις, δόθηκαν μάχες για μια **δυναμική και κοινωνικά αλληλέγγυα προοπτική στο Νομό, με σεβασμό στον άνθρωπο και στο περιβάλλον**.

12.2 ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΚΟΜΗ ΦΟΡΑ ΕΧΟΥΝ ΆΛΛΑΞΕΙ

Απέναντι στις μνημονιακές πολιτικές, που γονάτισαν τους πολίτες και απαξίωσαν τη μισθωτή εργασία, το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής, αποτελεί ζωτική ανάγκη να επενδύσουμε στην έξοδο από την κρίση με προτεραιότητες το εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης, τη βιώσιμη αναζωγόνηση της υπαίθρου, την αναβάθμιση των συλλογικών αγαθών και την υπεράσπιση της δημόσιας περιουσίας, με έμφαση στην πράσινη οικονομία και καινοτομία.

Στην ουσία, μαζί με την αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος, έχει καταρρεύσει το ίδιο το μοντέλο ανάπτυξης της χώρας. Γι' αυτό χρειάζονται ριζικές ανατροπές.

Σήμερα συναντιόμαστε σε μία νέα εκλογική παρέμβαση, με την εμπειρία της προηγούμενης διαδρομής μας αλλά και με περίσσευμα γνώσης από τη συμμετοχή μας στα περιφερειακά δρώμενα. Ο στόχος μας παραμένει ο ίδιος: η συνεπής προσπάθεια διαλόγου και κοινωνικής παρέμβασης σε όλα τα επίπεδα.

13. ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

13.1 Η ΠΟΛΗ

13.1.1 Η δόμηση της Θεσσαλονίκης

Η λειτουργία της πόλης είναι προβληματική και η αισθητική της υποβαθμισμένη. Οι κάτοικοι ασφυκτιούν στους τσιμεντένιους όγκους, αδυνατώντας να αναπτύξουν ικανοποιητικές κοινωνικές σχέσεις και χάνοντας όλο και περισσότερο την επαφή με το φυσικό περιβάλλον. Τα παιδιά, οι νέοι, οι ηλικιωμένοι αλλά και οι γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και, πρόσφατα οι μετανάστες, οι πρόσφυγες, οι άνεργοι και άλλες μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες ζουν σε μια πόλη εχθρική και ανοίκεια. Η πόλη δεν είναι γι' αυτούς.

Για να αντιστραφεί αυτή η ζοφερή κατάσταση, πρέπει να αντιμετωπιστεί διαφορετικά ο τρόπος που εξελίσσεται η πόλη. Στη θέση της εξαντλητικής εκμετάλλευσης του χώρου και των φυσικών πηγών πρέπει να βάλουμε αειφορικές κατευθύνσεις:

- Μη εξάντληση των αποθεμάτων της οικοδομήσιμης γης, του πράσινου και των ανοικτών χώρων.
- Αξιολόγηση των κτισμάτων και του αστικού χώρου με βάση την κοινωνική και όχι την εμπορική τους αξία.
- Αξιοποίηση των επενδυμένων στο παρελθόν πόρων.
- Περιορισμό των ενεργοβόρων δραστηριοτήτων, με την ταυτόχρονη προώθηση των ήπιων μορφών ενέργειας και των μαζικών μεταφορών με φιλικά μέσα.
- Όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες, κατοικία, πολιτισμός, αναψυχή, εργασία είναι ισότιμες και η πόλη πρέπει να τις εξυπηρετεί εξίσου.
- Άμεση έκδοση των διαταγμάτων για εφαρμογή των μειωμένων συντελεστών δόμησης που προβλέπονται από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο.
- Άμεσο πάγωμα των συντελεστών δόμησης στους τομείς που ο βαθμός κορεσμού έχει ξεπεράσει το 75%.
- Επανασχεδιασμός των προβληματικών περιοχών, με στόχο την εξασφάλιση των αδόμητων χώρων που έχουν απομείνει.
- Εφαρμογή μιας πολιτικής αστικών αναπλάσεων με μείωση του νέου δομημένου όγκου και επαναχρησιμοποίηση-αξιοποίηση του παλιού.

Στόχος θα πρέπει να είναι να αποτραπεί η βέβαιη και όχι πολύ μακρινή υποβάθμιση μεγάλων τρημάτων της πόλης, που θα σημάνει και την παρακμή της πόλης συνολικά. Στόχος επίσης πρέπει να είναι και η αποτροπή της ανεξέλεγκτης υποκατάστασης της κατοικίας και των άλλων λιγότερο προσοδοφόρων χρήσεων από εμπορικές και γραφειακές δραστηριότητες, που μέσω της αγοράς παίρνουν τη θέση των παλιών κτιρίων, ακριβώς επειδή οι τελευταίες είναι χρήσεις αποδοτικότερες και επικρατούν στον ανταγωνισμό τους στο χώρο της πόλης.

Πρέπει να σημειωθεί, όπως διδάσκει και η εμπειρία άλλων πόλεων, ότι οι δύο διαδικασίες – δηλαδή ο εκσυγχρονισμός με επικράτηση των τριτογενών δραστηριοτήτων και η συνεχής υποβάθμιση και εξαθλίωση των άλλων περιοχών– θα εξελίσσονται αλληλένδετες, εντείνοντας τις κοινωνικές αντιθέσεις στο χώρο της πόλης.

13.1.2 Ατμοσφαιρική ρύπανση – Μικροσωματίδια

Η Θεσσαλονίκη είναι από τις πόλεις της Ε.Ε. με την πιο ρυπασμένη ατμόσφαιρα. Πρόκειται για βαθύτατα πολιτικό φαινόμενο που οφείλεται στις βασικές αναπτυξιακές επιλογές και στην έλλειψη σχεδιασμού και καταλήγει να έχει μεγάλες επιπτώσεις στη δημόσια υγεία. Τα τελευταία χρόνια αυξήθηκαν κατακόρυφα τα μικροσωματίδια από την καύση ακατάλληλης βιομάζας σε κάθε είδους ακατάλληλες και αυτοσχέδιες εστίες καύσης.

Για να αντιστραφεί αυτή η κατάσταση προτείνουμε:

- Συντονισμό των σταθμών μετρήσεως και δημιουργία μηχανισμού λήψης εκτάκτων μέτρων ώστε να ξεπεραστούν τα προβλήματα της πολυδιάσπασης αρμοδιοτήτων και της απουσίας συντονιστικού οργάνου: Εφαρμόζεται το σχέδιο δράσης έκτακτων μέτρων σε περιπτώσεις υπερβάσεων των ορίων που ανακοινώθηκε τα 2007 απ' την Περιφέρεια;
- Μείωση των μετακινήσεων και προτεραιότητα στα μέσα μαζικής μεταφοράς.
- Συγκοινωνιακό και μεταφορικό σχεδιασμό με μέσα μαζικής μεταφοράς και ειδικά σταθερής τροχιάς –μετρό, προαστιακό, τραμ, θαλάσσια συγκοινωνία – που θα συνδέουν τους οικισμούς, το κέντρο, τα διοικητικά κέντρα και τους μεταφορικούς κόμβους μεταξύ τους. Ακόμη και τα 9,5 χλμ. του μετρό που κατασκευάζονται (όταν και αν ολοκληρωθούν) δεν θα εξυπηρετήσουν ούτε καν τη σημερινή αστική και περιαστική περιοχή (π.χ. Μηχανιώνα–Σίνδο).
- Παροχή κινήτρων για την προώθηση οχημάτων χαμηλής κατανάλωσης.
- Απαγκίστρωση από τα ορυκτά καύσιμα και στροφή στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας. Στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι θα έπρεπε να είχαν ήδη θεσπισθεί προδιαγραφές πυρόλουστης και χαμηλών εκπομπών καυσαερίων σε εστίες καύσης βιομάζας, ώστε να μην αντικαταστήσουμε τελικά το νέφος τοξικών αερίων υδρογονανθράκων από νέφος εξίσου βλαπτικών μικροσωματίδων.
- Εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών και μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας στη βιομηχανία και την κατοικία.
- Ουσιαστική προστασία και ανάδειξη των περιαστικών δασών.

13.1.3 Ελεύθεροι χώροι

Προτείνουμε:

- Καταγραφή και χαρτογράφηση των υπαρχόντων και των εν δυνάμει ελεύθερων χώρων μητροπολιτικού επιπέδου.
- Οριστικοποίηση της παραχώρησης των στρατοπέδων: ιδιοκτησιακό καθεστώς, προτάσεις, μελέτες που έχουν γίνει και πρέπει να συγκεντρωθούν και να επικαιροποιηθούν.
- Διασύνδεση των ελεύθερων χώρων μεταξύ τους και με άλλες σημαντικές κοινωνικές υποδομές μέσω πεζοδρομημένων δικτύων.
- Θεσμοθέτηση της «χάρτας πρασίνου» που θα περιλαμβάνει όλα τα δίκτυα των ελεύθερων χώρων, τις ακτές, τα μητροπολιτικά και περιαστικά πάρκα.
- Δημιουργία μητροπολιτικού φορέα σχεδιασμού, υλοποίησης και διαχείρισης της χάρτας πρασίνου.

• Στρατηγικό σχεδιασμό για την ανάπλαση της ευρύτερης περιοχής που περιλαμβάνει το χώρο της ΔΕΘ, το Γ' Σώμα Στρατού, τα μουσεία, το δημαρχείο κλπ., με κυρίαρχο στόχο τη δημιουργία ανοικτών κοινόχρηστων χώρων.

• Παράλληλες επεμβάσεις στη γύρω δομημένη περιοχή και τη δημιουργία δικτύων πεζοδρόμων και δρόμων ήπιας κυκλοφορίας, ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη μετακίνηση πεζών και η σύνδεση του μητροπολιτικού πάρκου με το θαλάσσιο μέτωπο, το περιαστικό πάρκο και τους υπόλοιπους ελεύθερους χώρους στον αστικό ιστό.

• Να αποκεντρωθούν οι σημαντικές διοικητικές, εκπαιδευτικές, νοσηλευτικές και αθλητικές εγκαταστάσεις εντός του αστικού ιστού του πολεοδομικού συγκροτήματος, χωρίς όμως να δομηθούν οι σημερινές εγκαταστάσεις.

• Οι ελάχιστοι ελεύθεροι χώροι μέσα ή δίπλα στον οικιστικό ιστό –στρατόπεδα, ΔΕΘ, ΟΔΔΥ, χώροι λιμανιού και παραλίας– να ορισθούν ως δημόσιοι ελεύθεροι χώροι και χώροι πρασίνου με παιδικές χαρές και ανοικτές εγκαταστάσεις αθλοπαιδιών και αναψυχής, με τη μετατροπή του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος σε πολιτιστικές εγκαταστάσεις.

13.1.4 Συγκοινωνία – Μεταφορές

Το όραμα μιας γενικευμένης αυτοκίνησης είναι τεχνοκρατικό, ανέφικτο και ουτοπικό. Το όραμά μας για την ανάπτυξη ενός συνδυασμού εναλλακτικών μέσων μεταφοράς ατομικών και συλλογικών είναι ανθρώπινο, φιλικό στο περιβάλλον, άμεσα εφικτό και πραγματοποιήσιμο. Είναι οικονομικό στην κατασκευή και τη λειτουργία. Η παραπέρα αύξηση της χρήσης του I.X. θα οδηγήσει σε εκρηκτικές καταστάσεις. Είναι αναγκαίο πια να πειραματιστούμε και να αλλάξουμε οριστικά τόσο τις προσωπικές μας επιλογές για τη μετακίνησή μας, όσο και τις επιλογές των απόψεων που θα υποστηρίξουμε για την επιβίωση αλλά και την αναβάθμιση της πόλης.

Προτείνουμε:

- Απόδοση του δημόσιου χώρου στους πεζούς και ποδηλάτες (σε συνδυασμό με τα πράσινα δίκτυα και τους ποδηλατόδρομους).
- Επέκταση των λεωφορειόδρομων.
- Επέκταση του δικτύου πεζοδρόμων στο ιστορικό κέντρο και σε ολόκληρο το πολεοδομικό συγκρότημα συνδέοντας και αναδεικνύοντας τους αρχαιολογικούς χώρους και τα σημεία ενδιαφέροντος της πόλης.
- Δημιουργία δρόμων ήπιας κυκλοφορίας (woonerf) σε γειτονιές σε όλους τους δήμους, με στόχο τη δημιουργία βασικών περιπατητικών και ποδηλατοδρομικών διαδρομών ενοποίησης του αστικού χώρου συμβάλλοντας στις ασφαλείς καθημερινές μετακινήσεις προς το σχολείο, την εργασία, την αναψυχή και των προσωπικών υποθέσεων.

13.1.5 Αστικό πράσινο

Το αστικό πράσινο αποτελεί ένα βασικό παράγοντα βελτίωσης της ποιότητας ζωής σε μια πόλη, προσφέροντας στους πολίτες προστασία από τη ρύπανση του περιβάλλοντος, οξυγόνο, αναψυχή, αισθητική απόλαυση και υγιεινότερες συνθήκες διαβίωσης.

Η επιφάνεια αστικού πράσινου (πάρκα και δενδροστοιχίες) στη Θεσσαλονίκη είναι έξι φορές μικρότερη από τα ελάχιστα διεθνώς αποδεκτά όρια. Υπάρχουν όμως συνοικίες με 15 ως 20 φορές μικρότερη επιφάνεια (Κάτω Τούμπα, Ανάληψη, Ξηροκρήνη).

Με πρόσχημα την ικανοποίηση κυκλοφοριακών ή κοινωνικών αναγκών, ακόμη και το ελάχιστο αυτό πράσινο καταστρέφεται. Παρά τις διακηρύξεις, οι κρατικοί και δημοτικοί άρχοντες υλοποιούν πολιτική μείωσης του πράσινου. Οι διαπλατύνσεις οδοστρωμάτων σε βάρος των πεζοδρόμων στην Κάτω Τούμπα (εξαφάνιση μεγάλων δενδροστοιχιών), η καταστροφή του Πάρκου της Κληματαρίας και του Άλσους 40 Εκκλησιών (λόγω εγκατάστασης σχολικού συγκροτήματος και του Τελλόγλειου, αντίστοιχα), ενέργειες που σημειώναμε για την προηγούμενη δεκαετία, συνεχίστηκαν με την απόφαση για οικοπεδοποίηση ενός από τα τελευταία ρέματα στις 40 Εκκλησιές, τις επεμβάσεις του Δήμου Τριανδρίας στην τοποθεσία «Νταμάρια» (σε περιοχή του Σέιχ Σου), οι παρεμβάσεις στον «Κήπο του Καλού» και στο γήπεδο του ΠΑΟΚ. Πιο πρόσφατες δυσάρεστες εξελίξεις αφορούν την κοπή δέντρων του χώρου του εργοστασίου Αλλατίνη, τις εργασίες ανέγερσης του νέου Δημαρχιακού Μεγάρου και τις περίεργες συζητήσεις εμπορευματοποίησης του χώρου της ΔΕΘ.

Οι συνέπειες είναι η επιδείνωση του αστικού μικροκλίματος με αύξηση της θερμοκρασίας κατά τη θερμή εποχή, περισσότερο νέφος και αισθητική υποβάθμιση της πόλης.

Αλλά ούτε η διαχείριση όσων χώρων έχουν απομείνει είναι η ορθή, με αποτέλεσμα την υποβάθμισή τους. Τα δέντρα κλαδεύονται με απαράδεκτα αυστηρό τρόπο, ενώ πλακοστρώσεις και επεμβάσεις τσιμέντου καταστρέφουν το χαρακτήρα τους. Επίσης, δεν υπάρχει μια ενιαία αντιμετώπιση και διαχείριση, αλλά οι πράσινοι χώροι θεωρούνται ως απομονωμένες νησίδες λίγο-πολύ «αναξιοποίητες» και γι' αυτό κατά καιρούς «αξιοποιούνται» με τη «φύτευση» κάποιου κτιρίου ή για τη στάθμευση αυτοκινήτων. Γενικά, οι πράσινοι χώροι αντιμετωπίζονται με εχθρότητα και δεν θεωρούνται ως στοιχείο αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των πολιτών. Η πόλη αναπτύσσεται, τόσο σε έκταση όσο και σε πυκνότητα, σε βάρος του πράσινου, των δασών και της υπαίθρου.

Θέλοντας να αναδείξουμε την αναγκαιότητα μιας διαφορετικής αντιμετώπισης του ενδοαστικού πράσινου ως αναπόσπαστου συστατικού μιας υγιούς και εύρυθμης πόλης, αλληλένδετου με την ψυχική και σωματική υγεία των πολιτών της, προτείνουμε την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση και διαχείριση των πράσινων χώρων της Θεσσαλονίκης. Ενώ μέχρι σήμερα η πόλη θεωρούνταν ως ένα συμπαγές αστικό σώμα με λίγο πράσινο, πρέπει να αναδειχτεί η λογική της διασποράς μικρότερων αστικών ενοτήτων (και ιδανικά γειτονιών) μέσα σε ένα ενοποιημένο δίκτυο βλάστησης υψηλής οικολογικής και αναψυχικής αξίας. Αντί η πόλη να εισδύει αργά και καταστροφικά στα γύρω δάση, προτείνουμε να δημιουργηθούν διάδρομοι/προεκτάσεις του δάσους μέσα στην ίδια την πόλη.

Επιπλέον, η συνολική αυτή θεώρηση του ενδοαστικού πράσινου δεν πρέπει να αγνοήσει την ιστορία της πόλης και ιδιαίτερα τα πολιτιστικά της μνημεία και κτίρια που αναδεικνύουν μια πολιτιστική πορεία ανά τους αιώνες. Έτσι, προβλέπουμε την ένταξη πολιτιστικών μνημείων, με ανάδειξη του περιβάλλοντος χώρου τους, μέσα στο πράσινο δίκτυο που προαναφέρθηκε. Κάτι παρόμοιο αποτελεί και το σχέδιο ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων στην Αθήνα, εμπνευστής του οποίου ήταν ο αείμνηστος Α. Τρίτσης. Ωστόσο, εκείνο εντοπίζεται μόνο στο κέντρο της πόλης.

Κύριοι άξονες του δικτύου που προτείνουμε δεν μπορούν παρά να είναι: α) το Σέιχ Σου, που αγκαλιάζει με τις προστατευτικές του ιδιότητες την πόλη και β) το θαλάσσιο μέτωπο με το παραλιακό πάρκο. Άξονες διείσδυσης του πράσινου μέσα στην πόλη μπορούν να αποτελέσουν τα αγνοημένα και υποβαθμισμένα σήμερα ρέματα, όπως και ο μεγάλος χώρος στο κέντρο της πόλης (ΑΠΘ, ΔΕΘ, ΧΑΝΘ) που έτσι κι αλλιώς αποτελεί διακριτό όριο της ανατολικής από την κεντρική Θεσσαλονίκη.

Περιφερειακά της πόλης θα πρέπει να επαναδιεκδικηθεί το «πράσινο τόξο» από τον Γαλλικό έως την κοιλάδα του Ανθεμούντα, ως ζωτική επαφή με τα περιαστικά φυσικά οικοσυστήματα και τον Χορτιάτη, στόχος που θα διεκδικήσει και την ανόρθωση των

πιο υποβαθμισμένων δασικών περιοχών. Τέλος, μπορεί να υπάρξει και ένα «γαλάζιο τόξο» στο οποίο να θεωρηθούν με συνολικότερο τρόπο οι υγρότοποι διεθνούς σημασίας που βρίσκονται γύρω από τη Θεσσαλονίκη (δέλτα Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα, εκβολές Γαλλικού, λίμνες Κορώνεια και Βόλβη), με άλλες τοπικής σημασίας περιοχές (Επανωμή, Αγγελοχώρι, κοίτη Γαλλικού ποταμού, λίμνες Μαιρούδα και Λάντζα, Στρυμονικός Κόλπος) και τον Θερμαϊκό Κόλπο. Ωστόσο, παρακάτω θα εστιάσουμε στην πρόταση για ένα δίκτυο ενδοαστικού πράσινου.

13.1.6 Περιοχή κεντρικής Θεσσαλονίκης

Κύρια πρόταση εδώ αποτελεί η δημιουργία πολιτιστικού πάρκου με την απομάκρυνση της ΔΕΘ και του Γ' Σώματος Στρατού και την ενοποίηση και φύτευση των ανοικτών χώρων. Παλιότερη πρότασή μας για χωροθέτηση του Δημαρχείου στο Στρατηγείο δυστυχώς αγνοήθηκε – αντίθετα, προκρίθηκε η ανέγερση του Δημαρχείου στο πρώην Πάρκο Τσιρογιάννη, η οποία οδήγησε στην απώλεια ενός ακόμη πολύτιμου πράσινου χώρου.

Ο συγκεκριμένος χώρος, ωστόσο, δε θα πρέπει να θεωρηθεί στα όποια σχέδια απομονωμένος και αποσπασμένος από τις γειτονικές περιοχές. Βορείως βρίσκονται οι πράσινοι χώροι του ΑΠΘ, οι οποίοι πιέζονται ασφυκτικά από την οικοδόμηση νέων πτερύγων σχολών και από την πυκνή στάθμευση. Η περιοχή αυτή θα πρέπει να αποσυμφορηθεί με αποκέντρωση των σχολών, αποτροπή της πρόσβασης αυτοκινήτων με κυκλοφορία mini bus και ανάπλαση ορισμένων περιοχών. Τους χώρους του ΑΠΘ περιβάλλουν τα πάρκα της οδού Μελενίκου, της Ροτόντας (και καθέτως όλης της διαδρομής έως την πλατεία Ιπποδρομίου), του Τελλόγλειου Ιδρύματος και του Καυταντζογλείου. Διαγωνίως εφάπτονται και δύο περιοχές που θα μπορούσαν να αποτελέσουν ενοποιητικούς διαδρόμους με το Σέιχ Σου:

α) Η περιοχή Ευαγγελίστριας–Αγίου Παύλου (Νεκροταφεία, Νοσοκομείο Άγιος Δημήτριος, ανατολικό βυζαντινό τείχος, Κήποι του Πασά, Αγίασμα Αγίου Παύλου, χείμαρρος Αγίου Παύλου). Σε μικρή απόσταση βρίσκονται και οι πράσινοι διάδρομοι που ξεκινούν από τον πύργο του Τριγωνίου και ακολουθούν τα βόρεια τείχη και το Επταπύργιο.

β) Η εναπομείνασα κοίτη του χειμάρρου των 40 Εκκλησιών (οδός Γ' Σεπτεμβρίου) που φτάνει έως τα γήπεδα (Καυταντζόγλειο και βοηθητικό) του Ηρακλή.

Νοτίως της ΔΕΘ και του Γ' Σ.Σ. βρίσκονται οι πράσινοι χώροι του Βυζαντινού Μουσείου, του εξαιρετικού πάρκου του Πεδίου του Άρεως απέναντι από το κτίριο της EPT3, του Αρχαιολογικού Μουσείου και της Πλατείας ΧΑΝΘ (νοτίως). Λίγο πιο νότια βρίσκονται τα πάρκα του Θεάτρου Κήπου και του Λευκού Πύργου. Οι προαναφερθέντες χώροι διασπώνται από δρόμους και κυρίως από διαμπερείς οδούς μεγάλης κυκλοφορίας (π.χ. Εγνατία, Λεωφόρο Στρατού, Μεγ. Αλεξάνδρου). Στις τελευταίες θα μπορούσαν να εξεταστούν υπέργειες διαβάσεις (φυτεμένες με χαμηλή βλάστηση). Άλλα και χωρίς συνδέσεις άμεσου χαρακτήρα, η γειτνίαση όλων αυτών των χώρων καθιστά αναγκαία τη συνολική θεωρησή τους.

Η πεζοδρόμηση και δενδροφύτευση της Λεωφόρου Νίκης μπορεί να αποτελέσει ενοποιητικό διάδρομο για την Πλατεία Αριστοτέλους (έως τη ρωμαϊκή αγορά) και την Πλατεία Ελευθερίας. Η κυριαρχία της πλακόστρωσης στην Πλατεία Αριστοτέλους, σε ένα χώρο σχεδόν στερημένο από δέντρα, θα πρέπει να επανεξεταστεί.

Η περιοχή του λιμανιού είναι μια σχεδόν φαλακρή περιοχή, προφανώς για λόγους μετακινήσεως των φορτίων. Ωστόσο, στη βόρεια πλευρά (προς την οδό Κουντουριώτου), αντί του σημερινού αντιασθητικού τοίχου θα μπορούσε να εγκατασταθεί μια ζώνη πράσινου με δέντρα και φυτοφράχτες, χωρίς να προκαλέσει κανένα πρόβλημα στις λειτουργίες του χώρου. Εφαπτόμενος σ' αυτή την περιοχή

βρίσκεται και ο ιστορικός χώρος του Τοπ Χανέ (πίσω από τα Δικαστήρια) και του νοτιοδυτικού βυζαντινού τείχους που φτάνει έως την Πλατεία Βαρδαρίου, όπως και η (ιστορική) δενδροστοιχία της οδού Αναγεννήσεως.

13.1.7 Περιοχή Τριανδρίας και ΥΦΑΝΕΤ

Αξιόλογο στοιχείο εδώ αποτελεί η κοίτη του χειμάρρου της περιοχής (ρέμα ΥΦΑΝΕΤ). Ο συγκεκριμένος χειμάρρος κατεβαίνει από το Σέιχ Σου (όπου υπάρχει και αξιόλογη διαδρομή από ειδικά διαμορφωμένο μονοπάτι), αλλά αποκόπτεται από την Περιφερειακή Οδό (και τη δημιουργία κόμβου). Η ροή του συνεχίζεται από εκείνο το σημείο στην Περιφερειακή Τάφρο σε τσιμεντένια κοίτη. Ωστόσο, νοτίως της Περιφερειακής η φυσική του κοίτη συνεχίζεται, υποβαθμισμένη σε αρκετά σημεία και διατηρώντας αξιόλογα στοιχεία σε άλλα. Η ιδιαίτερα δύσκολη διάσχιση της Περιφερειακής από τους πεζούς περιπατητές και επισκέπτες του δάσους θα μπορούσε να υποβοηθηθεί στο σημείο αυτό με υπόγεια διάβαση. Κάτω (νότια) από την Περιφερειακή η κοίτη του χειμάρρου συνεχίζει στα σύνορα της Τριανδρίας (οδός Ορτανσίας), αλλά με βαριά υποβάθμιση αφού υπάρχουν γήπεδα κλειστά και ανοικτά, αυθαίρετη δόμηση και «σχέδια ανάπτυξης» των τοπικών ΟΤΑ. Ωστόσο, αρκετή φυσική βλάστηση επιμένει να φύεται εδώ, ενώ συντηρείται και ενδιαφέρουσα ορνιθοπανίδα. Αξιόλογο χαρακτηριστικό θεωρείται και το λοφάκι, όπου πραγματοποιούνται σημαντικές αρχαιολογικές ανασκαφές και διατηρεί ακόμη ορισμένα πτευκάκια. Χαμηλότερα, η συνέχεια του ρέματος έχει αποκοπεί από την κατασκευή δρόμου (διασταύρωση με Λαμπράκη στην παλιά περιοχή «γεφυράκι») και «βιοθητικών εγκαταστάσεων» (π.χ. μικρού ανοικτού γηπέδου μπάσκετ), αλλά παραμένει μια εξαιρετικά σημαντική νησίδα της παλιάς κοίτης με εξαιρετική βλάστηση δίπλα ακριβώς από το παλιό εργοστάσιο της ΥΦΑΝΕΤ.

Οι μέχρι σήμερα διοικήσεις της πόλης δεν έχουν κάνει τίποτε για τη συντήρηση, ανάδειξη και επανάχρηση της ΥΦΑΝΕΤ ως χώρου πολιτισμού και ποτέ δεν έχουν μιλήσει για την ταυτόχρονη και συνδυασμένη αναβάθμιση και ανάδειξη της γειτονικής παρόχθιας βλάστησης. Η κατάληψη που έχει γίνει στο χώρο του εργοστασίου από ελευθεριακές ομάδες ίσως θα μπορούσε να αποτελέσει έναν πυρήνα διαλόγου για μια πιο ευφάνταστη προσπάθεια συντήρησης και ανάδειξης του γενικότερου συνόλου.

13.1.8 Περιοχή Κρυονερίου και Περιφερειακή Τάφρος

Ο χειμάρρος του Κρυονερίου, που από το Σέιχ Σου περνά κάτω από την Περιφερειακή, δέχεται τα νερά από το ρέμα της ΥΦΑΝΕΤ μέσω της Περιφερειακής Τάφρου και συνεχίζει προς την πόλη από την ομώνυμη συνοικία (Οδός Πολυγγώντου) σε χωμάτινη κοίτη. Περνά κάτω από την οδό Λαμπράκη (εκεί σώζεται το γεφυράκι) και συνδέεται με την κύρια Περιφερειακή Τάφρο (τσιμεντένια κοίτη) στην οδό Δήμου Τσέλιου. Λίγο πιο κάτω συμβάλλει στην Τάφρο και το Ελαιόρεμα και οι άλλοι κλάδοι του Μεγάλου Ρέματος. Τελικώς, τα νερά οδηγούνται στο Θερμαϊκό μέσω των εκβολών της Τάφρου στην περιοχή του Φοίνικα. Ολόκληρη η διαδρομή της κοίτης του ρέματος Κρυονερίου και της Περιφερειακής Τάφρου θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε μια εξαιρετική ζώνη πράσινου και να αποτελέσει μια σημαντική οικολογική δίοδο, αλλά και όσης ζωής μέσα στην πόλη. Επίσης θα μπορούσε να επανεξετασθεί η σκοπιμότητα της τσιμεντένιας κοίτης, υπό το πρίσμα άλλων εναλλακτικών λύσεων πιο φιλικών για το περιβάλλον που έχουν εφαρμοστεί σε άλλες χώρες.

13.1.9 Περιοχή Ελαιορέματος

Η περιοχή αυτή βρίσκεται στα όρια του Σείχ Σου προς το Πανόραμα και εισδύει έως τα σύνορα των Δήμων Θεσσαλονίκης και Πιλαίας, όπου σώζεται μεγάλο τμήμα της κοίτης του Μεγάλου Ρέματος. Αυτή μπορεί να προστατευθεί, να δενδροφυτευθεί, να σταματήσει η παροχέτευση των απόνερων και να αναδειχθεί μαζί με τη ρωμαϊκή γέφυρα, το βυζαντινό νερόμυλο, το Μεταξουργείο Μπενοζίλιο (που χτίστηκε πριν το 1886), το Οινοποιείο Χάιτμαν και συναφείς εγκαταστάσεις αμπελοκαλλιέργειας σε έναν πολιτιστικό και περιβαλλοντικό βιότοπο.

Παρόμοια πρόταση για ένα πολιτιστικό πάρκο της ανατολικής Θεσσαλονίκης που στον πυρήνα του θα έχει το ρέμα έχει κάνει και η 4η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων (Τραγανού-Δεληγιάννη, 1994). Η πρόταση αυτή περιλαμβάνει εγκατάσταση στην περιοχή του Μεταξουργείου Μπενοζίλιο ενός Ανοιχτού Λαογραφικού Μουσείου που θα διασώζει στοιχεία από την αμπελοοινική ιστορία της περιοχής, αλλά και των βιοτεχνικών εγκαταστάσεων των σχετικών με την ύφανση (μεταξιού και βαμβακιού).

Επίσης, μπορεί να προβλεφθεί σύνδεση του Σείχ Σου από το Ελαιόρεμα με τον χώρο ημερήσιας αναψυχής Πλατανάκια, με το φράγμα Θέρμης, αλλά και την κοίτη εκείνου του χειμάρρου έως ψηλά στο ρωμαϊκό υδραγωγείο (Καμάρα) και τις Γαλλικές Πηγές του Χορτιάτη.

13.1.10 Περιοχή Αλατίνι

Από το ρέμα του Ντεπώ (χείμαρρος Αλατίνι) διασώζεται ένα τμήμα κοντά στη Βίλλα Μπιάνκα και δίπλα στο 21ο Γυμνάσιο. Στην ενότητα αυτή μπορεί να θεωρηθεί και ο χώρος του εργοστασίου Αλατίνι, ο οποίος μπορεί να αναπτυχθεί σε χώρο πρασίνου και πολιτισμού, εάν επικρατήσουν λιγότερο καταστροφικές και τσιμεντοποιητικές λογικές. Νοτιότερα, οι χώροι του Ποσειδώνιου και του Μεγάρου Μουσικής μπορούν να προσφέρουν ευκαιρίες ενοποίησης με το πράσινο του παραλιακού μετώπου. Οι υποβαθμισμένοι από την πυκνή στάθμευση ελεύθεροι χώροι αυτών των περιοχών θα μπορούσαν να ανακουφιστούν και να αναβαθμιστούν με την κατασκευή υπόγειου πάρκινγκ σε κάποιον από τους χώρους του εργοστασίου Αλατίνι.

13.1.11 Καραμπουρνάκι και πρώην στρατόπεδο Κόδρα

Η μετατροπή του στρατοπέδου Κόδρα σε ένα μεγάλο πράσινο χώρο, με ταυτόχρονη ανάδειξη των εκεί αρχαιολογικών ευρημάτων, μπορεί να συνδεθεί με το γειτονικό χώρο του Κυβερνείου (πρώην θερινά ανάκτορα) και με το παραλιακό πράσινο μέτωπο της Θεσσαλονίκης. Σύνδεση μπορεί να υπάρξει και με τους πράσινους χώρους στη μαρίνα της Νέας Κρήνης. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται και η εκβολή της Περιφερειακής Τάφρου, όπου θα μπορούσε να μελετηθεί η δημιουργία μικρού εκβολικού υγροτόπου, εκτός των άλλων και για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

13.1.12 Χείμαρρος Ασβεστοχωρίου-Δενδροποτάμου

Ο συγκεκριμένος χείμαρρος πηγάζει από τις υπώρειες του Χορτιάτη και διασχίζει τις συνοικίες Εξοχής, Ασβεστοχωρίου, Φιλύρου, Πεύκων και τις δυτικές συνοικίες, για να εκβάλει στο Θερμαϊκό στην περιοχή που άλλοτε υπήρχε ο περίφημος κήπος Μπεχτσινάρ. Η προστασία και η αναβάθμιση της βλάστησης της κοίτης του χειμάρρου θα μπορούσε να συνδυαστεί με την ενιαία θεώρηση των πολύ σημαντικών απομειναριών φυσικού δάσους βελανιδιάς στο Κουρί και στο Φίλυρο, διαμέσου πλευρικών κλάδων του ίδιου χειμάρρου.

Ως συνέχεια αυτής της διαδρομής θεωρούμε και μια παλιότερη (1995) πρόταση του Πάνου Θεοδωρίδη: «Σήμερα, η τυχαία συνύπαρξη μεγάλου μέρους των βυζαντινών νερόμυλων με την περιφερειακή οδό της Θεσσαλονίκης θα μπορούσε να υποβοηθήσει ένα δρόμο για πεζοπόρους, που ξεκινώντας από το ρέμα στο Ρετζίκι θα κατέβαιναν από τον υδραγώγο του Χορτιάτη μέσα από το ρέμα της Θέρμης, συναντώντας πλήθος τους βυζαντινούς νερόμυλους, αναστηλωμένους, διδακτικούς, με την ιστορία των δημητριακών και των μεταφορών σοφά μεταφερμένη σε επίκαιρες στάσεις».

Όσον αφορά τις δυτικές συνοικίες, η αποδέσμευση των χώρων των στρατοπέδων και η μετατροπή τους σε Μητροπολιτικά Πάρκα υψηλής βλάστησης αποτελεί αναγκαιότητα και γι' αυτό πρέπει να υπάρξει αντίσταση στα σχέδια ένταξης των χώρων αυτών στο ΤΑΙΠΕΔ. Μια σημαντική περιοχή βρίσκεται μέσα στο στρατόπεδο Καρατάσου, απέναντι σχεδόν από το Νοσοκομείο Παπαγεωργίου. Μια άλλη περιοχή βρίσκεται στα στρατόπεδα Παπακυριαζή και Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στις εκβολές του Δενδροποτάμου επικρατεί η πλήρης υποβάθμιση, με στρατιωτικές και πολιτικές αποθήκες πετρελαίου, σημεία εκφόρτωσης τσιμέντων, και δυσοσμία από παλιότερη συσσώρευση ρύπων. Εύλογο είναι το αίτημα για ένα υγιές και καθαρό εκβολικό οικοσύστημα, σε σύνδεση με τους γειτονικούς υγροτόπους του Καλοχωρίου.

13.1.13 Λοξός Λάκκος

Ο άγνωστος στους πολλούς αυτός χείμαρρος κατέβαινε από το Σέιχ-Σου διαμέσου της Πολίχνης και πραγματοποιώντας μια μεγαλειώδη στροφή (εξ' ου και «Λοξός») έστριβε προς την περιοχή του Σταθμού για να εκβάλει δίπλα από τα τείχη. Απομεινάρι της διαδρομής του μένει η δενδροστοιχία της οδού Αναγεννήσεως. Στην Πολίχνη παραμένουν ορισμένες περιοχές της πρώην κοίτης, οι οποίες μετατράπηκαν σε πάρκα, τα οποία όμως δεν θυμίζουν καθόλου ότι από εκεί περνούσε κάποτε ρέμα. Στα ανώτερα σημεία του ρέματος, κοντά στο Σέιχ Σου και στην Περιφερειακή, σώζονται επίσης βυζαντινοί νερόμυλοι. Η μεγάλη ευκαιρία σε αυτή την περιοχή όμως ονομάζεται στρατόπεδο Παύλου Μελά (πρόκειται για την περιοχή όπου ο χείμαρρος πραγματοποιούσε την στροφή του), ενώ γειτονικά βρίσκονται και οι περιοχές των κοιμητηρίων της Αγίας Παρασκευής και της Μονής Λαζαριστών.

13.1.14 Διαχειριστικές παρατηρήσεις

Το δίκτυο πράσινων χώρων της Θεσσαλονίκης θα πρέπει να έχει κατά το δυνατόν ενιαία διαχείριση και να μην αποτελείται από διάσπαρτα πάρκα διαφορετικού χαρακτήρα. Κατά το μεγαλύτερο μέρος μπορεί να αποτελείται από τοπικά είδη της βλαστητικής ζώνης στην οποία εντάσσεται η Θεσσαλονίκη, δηλαδή αείφυλλα-σκληρόφυλλα (π.χ. αριές, κορομηλιές, δάφνες, μυρτιές, άγριες και ήμερες αμυγδαλιές), λίγα μεσογειακά κωνοφόρα (πεύκα, κυπαρίσσια), αλλά και αζωνική υδροχαρή βλάστηση (πλατάνια, ιτιές). Παρόμοιο παράδειγμα χρήσης της τοπικής βλάστησης έχουμε στην Αθήνα, στον πράσινο χώρο της Ακρόπολης και της αρχαίας αγοράς, με ελιές, χαρουπιές, μυρτιές, δάφνες, αλογοθύμαρα, κουτσουπιές, ροδιές, κ.ά. Την επιλογή αυτή βέβαια την έκανε ο περίφημος αρχιτέκτονας Δ. Πικιώνης. Θα μπορούσε άραγε να φανταστεί κάποιος την Ακρόπολη να ξεπηδά μέσα από ένα πυκνοφυτεμένο μονότονο πευκώνα;

Η σύνθεση μεγάλου μέρους των πράσινων χώρων από ένα μίγμα τοπικών ειδών μπορεί να λειτουργήσει και εκπαιδευτικά για τα παιδιά της πόλης που δε γνωρίζουν πώς είναι η φυσική βλάστηση του τόπου στον οποίο ζουν και μεγαλώνουν. Ωστόσο, μπορούν να υπάρχουν και άλλοι, απομονωμένοι λίγο ή πολύ χώροι, με βλάστηση διαφορετικής σύνθεσης, προσφέροντας διαφορετικές και ίσως σε ορισμένες

περιπτώσεις εξειδικευμένες απεικονίσεις τεχνητών προκηπίων (π.χ. τριανταφυλλώνες).

Η συντήρηση ιδιαίτερα των δένδρων θα πρέπει να γίνεται με στόχο τη διατήρηση της φυσικής τους κώμης και γι' αυτό τα κλαδέματα θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο.

Δεν θα πρέπει τα πάντα να σκεπάζονται με πλάκες πεζοδρομίου. Αυτή η εχθρότητα προς το χώμα και το έδαφος πρέπει να τάψει. Η εικόνα ενός δέντρου να παλεύει να επεκτείνει τις ρίζες του από τον εξαιρετικά περιορισμένο χώρο που του άφησε η πλακόστρωση είναι αντιπροσωπευτική της εχθρότητας προς το πράσινο μέσα στην πόλη.

- Μια παρόμοια, πρωτοποριακή για τα ελληνικά δεδομένα, συνολική θεώρηση ενδοαστικού πράσινου θα πρέπει να διεκδικήσει και ανάλογη θεσμική κατοχύρωση: υπεύθυνο διαδημοτικό (ή μητροπολιτικό) φορέα διαχείρισης ενδοαστικού πράσινου, θεσμική προστασία των χειμάρρων –που πέρασαν από την αρμοδιότητα της ΕΥΑΘ στο ΥΠΕΚΑ, το οποίο δεν έχει ούτε καν εικόνα της κατάστασης και της δημόσιας περιουσίας– και συμμετοχή-εκπροσώπηση περιβαλλοντικών και οικολογικών οργανώσεων στη διαμόρφωση του μέλλοντος, αλλά και συμβουλευτικά στον τρόπο διαχείρισης του ενιαίου οικολογικού αυτού δικτύου της Θεσσαλονίκης.

- Το συγκεκριμένο σχέδιο μπορεί να αποτελέσει έναν μακρόπονο σχεδιασμό για το πως θέλουμε αυτή την πόλη. Επίσης, μπορεί να συνδυαστεί από εναλλακτικές δραστηριότητες που να αποφέρουν έσοδα για την υποστήριξή του. Παράδειγμα τέτοιων δραστηριοτήτων αποτελούν οι οργανωμένες ξεναγήσεις σε μονοπάτια πολιτιστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και η είσοδος σε αναπαλαιωμένους και διαμορφωμένους χώρους πολιτισμού.

Επί μέρους και βραχυπρόθεσμες **προτάσεις** μπορούν να είναι:

- Να διατηρηθεί το υπάρχον πράσινο και η φυσική διαμόρφωση των ρεμάτων, με παράλληλο καθαρισμό και προστασία τους.
- Να μην κόβονται δένδρα μέσα στη πόλη. Λύσεις υπάρχουν σε κάθε περίπτωση, όπως δείχνει και η εμπειρία των ευρωπαϊκών πόλεων που διατηρούν ή αυξάνουν το πράσινο και τις δενδροστοιχίες τους.
- Να φυτευτούν όλοι οι χώροι οι χαρακτηρισμένοι ως προκήπια και οι ακάλυπτοι χώροι των πολυκατοικιών.
- Δέσμευση όλων των ελεύθερων χώρων που βρίσκονται μέσα στο πολεοδομικό συγκρότημα.
- Να μην ανεγείρονται κτίρια για οποιαδήποτε χρήση σε ελεύθερους ή και πράσινους χώρους.
- Τα πέραν κάθε αμφισβήτησης υπό κατεδάφιση παλιά κτίρια να δίνουν τη θέση τους σε χώρους πράσινου.
- Να καταβληθεί κάθε προσπάθεια αύξησης της παρόδιας βλάστησης σε όλους τους δρόμους της πόλης.

13.2 ΣΕΪΧ ΣΟΥ

Είναι γνωστό ότι μέχρι τώρα το Σέιχ Σου έχει προστατευθεί σχεδόν μόνο εξαιτίας των οικολογικών προσπαθειών και των δικαστικών αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) που πέτυχαν. Με απόφαση του Αρείου Πάγου (21/2005) δεν επιτρέπεται αλλαγή χρήσης των αναδασωτέων εκτάσεων, αλλά δίνεται η δυνατότητα διεκδίκησης αποζημίωσης των ιδιωτών ιδιοκτητών από το Δημόσιο.

Δυστυχώς όλες οι προτάσεις που είχαμε καταθέσει έγκαιρα, παραμένουν ακόμη ανεφάρμοστα αιτήματα, ενώ η κριτική μας επιβεβαιώνεται τραγικά:

- Παρά τις υποσχέσεις, παρά την ομόφωνη απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου -μετά από εισήγηση του νομαρχιακού συμβούλου Μιχάλη Τρεμόπουλου- η περίφραξη του δάσους δεν προχώρησε ούτε ένα μέτρο.
- Είναι γνωστό ότι η τεχνητή αναδάσωση, με τον τρόπο που έγινε, κατέστρεψε τη δυνατότητα φυσικής αναγέννησης του δάσους σε πολλές περιοχές, ενώ λάθος ήταν και τα υδροβόρα είδη που φυτεύτηκαν και ξεράθηκαν επειδή - φυσικά- ήθελαν πότισμα. Επιπλέον, η αναδάσωση δεν προχώρησε ούτε κατά ένα τετραγωνικό μέτρο στις διεκδικούμενες περιοχές, παρ' όλο που και αυτές έχουν κηρυχθεί αναδασωτέες.
- Η μεγαλύτερη απειλή για το δάσος, δηλαδή οι διεκδικήσεις και οι ιδιοκτησίες, εξακολουθεί να υφίσταται. Κι ενώ οι διεκδικήσεις φτάνουν μέχρι και τη μισή έκταση του Σέιχ Σου, αντί για οριστική ρύθμιση του ιδιοκτησιακού η κατάσταση επιδεινώνεται με απαράδεκτες εισηγήσεις του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης προς την Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας.

Από την άλλη μεριά, στα τελευταία τριάντα χρόνια το πολεοδομικό συγκρότημα έχασε περίπου 5.000 στρέμματα περιαστικού δάσους από την Τούμπα μέχρι το Δερβένι, λόγω της κατασκευής της Περιφερειακής, των ανισόπεδων κόμβων και της εξωτερικής περιφερειακής.

Προτείνουμε:

- Να σταματήσει κάθε προσπάθεια για οικοπεδοποίηση του Σέιχ Σου και να εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα που θα κατοχυρώνει τον ενιαίο και δημόσιο χαρακτήρα του και την ανάγκη προστασίας του. Να χαρακτηριστεί το δάσος ως προστατευτικό, σύμφωνα με το δασικό νόμο.
- Οι επιβεβαιωμένα νόμιμες ιδιοκτησίες να αποζημιωθούν, σύμφωνα και με την απόφαση του Αρείου Πάγου (21/2005).
- Καταστροφή των αυθαίρετων περιφράξεων και εξωτερική περίφραξη των 30.000 στρεμμάτων του δάσους. Ολοκλήρωση της περίφραξης του δάσους στην περιοχή Ασβεστοχωρίου.
- Να ιδρυθεί ενιαίος Φορέας Διαχείρισης και Προστασίας του Δάσους-Πάρκου.
- Να εκπονηθεί μελέτη οικολογικής διαχείρισης και προστασίας, με στόχο τη μετάβαση του δάσους σε μια μορφή όσο το δυνατό πιο φυσική.
- Να αποκατασταθεί η πρόσβαση των πεζών που διακόπτει ο περιφερειακός δρόμος με υπόγειες και εναέριες διαβάσεις. Να συντηρηθούν και να βελτιωθούν τα μονοπάτια και να αποκλειστεί η πρόσβαση στα I.X.
- Να απαγορευτεί κάθε άλλη μη ήπια παρέμβαση, περιλαμβανομένων και των κάθε είδους δρόμων, χώρων αναψυχής, τεράστιων φραγμάτων, χώρων στάθμευσης, αναψυκτηρίων και τελεφερίκ (!). Όχι στην κατασκευή και άλλων δρόμων ταχείας κυκλοφορίας (Συκιές-Εξοχή και Περιφερειακός-Πλατανάκια) που θα οδηγήσουν στο οριστικό τέλος του το Σέιχ Σου.
- Να εξασφαλισθεί η οικολογική σύνδεση του Χορτιάτη με το Σέιχ Σου.
- Να ενεργοποιηθεί το σχέδιο ενοποίησης και αναβάθμισης του περιαστικού δασικού τόξου από το Γαλλικό ποταμό μέχρι το Ν. Ρύσιο.

Όμως όλα αυτά δεν αρκούν. Το πνεύμα της «ιδιωτικοποίησης» συλλογικών αγαθών, η ολιγωρία της Πολιτείας να υπερασπίσει τα δάση μας και να τα θωρακίσει νομοθετικά, τη φέρνει στη θέση του ηθικού αυτουργού κάθε νέου εμπρησμού και

καταπάτησης. Είναι φανερό οι εμπρηστές και οι καταπατητές ενθαρρύνονται μόνο αν οι πολίτες μείνουν αδρανείς.

13.3 ΘΕΡΜΑΪΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

Σήμερα ο Θερμαϊκός είναι ένας από τους πιο ρυπασμένους κόλπους στη Μεσόγειο.

Ειδικότερα, τα βιομηχανικά απόβλητα φτάνουν στο Θερμαϊκό Κόλπο κυρίως διαμέσου αποστραγγιστικών τάφρων, χειμάρρων και ποταμών. Τα τρία μεγάλα ποτάμια που εκβάλουν στο Θερμαϊκό μεταφέρουν τη ρύπανση της λεκάνης απορροής τους. Την εικόνα έρχεται να συμπληρώσει η ρύπανση από το λιμάνι, κυρίως πετρελαιοειδή

Σήμερα, παρόλο που ο Θερμαϊκός κόλπος έχει αρχίσει να ανακάμπτει, μόνο η λήψη μέτρων για τη μείωση των ρυπογόνων παραγόντων θα οδηγήσει στην αναβάθμιση του.

Προτείνουμε:

- Διακοπή όλων των δραστηριοτήτων που ρυπαίνουν, υποβαθμίζουν και καταστρέφουν τον υγρότοπο και την άγρια ζωή.
- Να χρησιμοποιηθούν τα επεξεργασμένα αστικά λύματα για άρδευση στις παρακείμενες γεωργικές εκτάσεις.
- Προώθηση της οικολογικής γεωργίας και ελαχιστοποίηση της χρήσης χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.
- Να οργανωθεί το λιμάνι της Θεσσαλονίκης και να δοθεί έμφαση στην πρόληψη κατά τρόπο ώστε να αποφεύγονται απορρίψεις πετρελαιοειδών στη θάλασσα.
- Οργάνωση καθαρισμού των ακτών από τα σκουπίδια και τα αδρανή υλικά σε συνδυασμό με τη χρήση ανακυκλώσιμων υλικών.
- Να υποχρεωθούν οι βιομηχανίες να αναλάβουν από μόνες τους την επεξεργασία των αποβλήτων τους, με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των απορροών τους με τη χρήση καθαρών τεχνολογιών. Να λειτουργεί περιφερειακή επιτροπή ελέγχου σε καθημερινή βάση και για όλο το 24ωρο.
- Να δημιουργηθεί ένα δίκτυο συλλογής αποβλήτων από τις διάσπαρτες βιοτεχνίες και εργαστήρια και για ορισμένες απ' αυτές να ολοκληρωθεί το ταχύτερο η μεταφορά τους σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους έξω από την πόλη.

13.4 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Τα ζητήματα της ενέργειας έχουν διπλή όψη: από τη μια η οικονομική μας επιβάρυνση για ενέργεια που μπορούμε να εξοικονομήσουμε, από την άλλη οι επιπτώσεις στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και το κλίμα. Είναι ώρα να ακολουθήσει και η Θεσσαλονίκη.

Αρκετά πράγματα μπορούν να γίνουν άμεσα:

- Εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για πρακτικά θέματα εξοικονόμησης, σε συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλους φορείς.
- Δημιουργία Περιφερειακής Υπηρεσίας Ενέργειας. Αναλυτική καταγραφή των ενεργειακών καταναλώσεων και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην πόλη και Σχέδιο Δράσης.
- Εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια με δημοτικό ή/και περιφερειακό πρόγραμμα για εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια. Εξειδικευμένα κλιμάκια του δήμου

δημιουργούνται σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα, για δωρεάν καταγραφή των θερμικών απωλειών κάθε χώρου και πλήρη μελέτη θερμομόνωσης.

• Ενεργειακές παρεμβάσεις σε όλα κτίρια και εγκαταστάσεις του Δήμου και της Περιφέρειας.

• Ηλιακοί θερμοσίφωνες σε όλα τα νέα κτίρια. Κίνητρα για χρήση τους και στη θέρμανση των κτιρίων, με διευθέτηση των γραφειοκρατικών προβλημάτων.

• Αυστηρές ενεργειακές προδιαγραφές στα νέα κτίρια και στα νέα συστήματα θέρμανσης, με άμεση εφαρμογή της σχετικής κοινοτικής οδηγίας που η χώρα μας καθυστερεί. Προώθηση βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής και εφαρμογών όπως φωτοβολταϊκά, πράσινες στέγες, ή και ήπια γεωθερμία για θέρμανση-ψύξη.

• Κίνητρα και για άλλες εφαρμογές με θεαματική εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια, όπως λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης ή ανεμιστήρες οροφής για καλοκαιρινή δροσιά.

• Συνεργασία της Αυτοδιοίκησης με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για ενεργειακές παρεμβάσεις σε μεγάλα κτιριακά συγκροτήματα, με μελέτες θερμομόνωσης και πιθανής συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού, με ορισμό ενεργειακών υπεύθυνων και με καθορισμό δεσμευτικών στόχων.

Παράλληλα όμως υπάρχουν και άλλα πεδία για **επείγουσες παρεμβάσεις**:

• Συμμετοχή της Αυτοδιοίκησης σε όλα τα σχετικά διεθνή δίκτυα πόλεων κατά της κλιματικής αλλαγής, συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων στις μεγαλουπόλεις των άλλων χωρών και μελέτη των δυνατοτήτων για αντίστοιχες εφαρμογές και στη Θεσσαλονίκη.

• Συμμετοχή της Περιφέρειας, μονομερώς ή σε συνεργασία με άλλους δήμους και περιφέρειες, σε εγκαταστάσεις ηλιακής και αιολικής ενέργειας. Φωτοβολταϊκά και ανεμογεννήτριες σε όλα τα δημοτικά κτίρια και τα σχολεία του Δήμου και της Περιφέρειας.

• Για τις προμήθειες οχημάτων Περιφέρειας βασικό κριτήριο να είναι η χαμηλότερη δυνατή κατανάλωση καυσίμου. Εκπαίδευση των οδηγών τους για χρήση με χαμηλή κατανάλωση. Πιλοτικές εφαρμογές βιοκαυσίμων και ηλεκτροκίνησης (από ανανεώσιμη ενέργεια).

• Εξοπλισμός των σηματοδοτών με λυχνίες LED, που εξοικονομούν ενέργεια μέχρι 85%. Εφαρμογές ενεργειακής εξοικονόμησης και στο φωτισμό των δρόμων.

13.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η βιομηχανία στη Θεσσαλονίκη αναπτύχθηκε κυρίως στο δυτικό της μέρος, με λίγες εγκαταστάσεις και στα ανατολικά (περιοχή Γεωργικής Σχολής, Θέρμη). Οι βόρειοι άνεμοι βοηθούν στη μεταφορά των ρύπων από τα δυτικά στην πόλη, ενώ πολύ συχνές είναι και οι θερμοκρασιακές αναστροφές που εγκλωβίζουν τους ρύπους, με αποτέλεσμα τη συσσώρευσή τους και τη ρύπανση της ατμόσφαιρας της πόλης σε επικίνδυνες για την υγεία συγκεντρώσεις.

Η αρμόδια Διεύθυνση Περιβάλλοντος της πρώην Νομαρχίας και νυν Περιφέρειας έχει επιδείξει μια σκανδαλώδη ανοχή αυτής της κατάστασης μέχρι σήμερα. Η πυρκαγιά στις δεξαμενές πετρελαίου της Τζετ Όιλ το 1986, αλλά και μια σειρά από μικρότερα ατυχήματα έχουν αποδείξει ότι η πόλη βρίσκεται στο έλεος μιας σειράς τυχαίων παραγόντων, αφού κανένας μηχανισμός δεν εγγυάται την ασφάλεια των κατοίκων της.

Το πρόβλημα της βιομηχανίας δεν εξαντλείται σύγουρα στη ρύπανση που προκαλεί. Την οικολογική προβληματική ενδιαφέρουν επίσης η κοινωνική χρησιμότητα-

αναγκαιότητα των προϊόντων που παράγονται και οι παραγωγικές και κοινωνικές σχέσεις που προκύπτουν.

Ένα **σχέδιο αναμόρφωσης** της βιομηχανικής πολιτικής στη Θεσσαλονίκη θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Απομάκρυνση των πιο επικίνδυνων και ρυπογόνων βιομηχανιών,
- Μετεγκατάσταση των δεκάδων διάσπαρτων μικρο-βιομηχανιών σε ελεγχόμενες περιοχές, μετά από μελέτη και με τη σύμφωνη γνώμη των γειτονικών δήμων.
- Σαφή απαγόρευση εγκατάστασης σε δάση, υγρότοπους, καλλιέργειες και ζώνες τουρισμού-αναψυχής.
- Απαγόρευση εγκατάστασης νέων βιομηχανιών υψηλής όχλησης στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης που θα πρέπει να θεωρείται κορεσμένη από τέτοιου είδους εγκαταστάσεις.
- Υποχρεωτική εγκατάσταση νέων μονάδων σε ελεγχόμενες περιοχές.
- Άλλαγή τεχνολογίας παραγωγής ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ρύπανση.
- Εφαρμογή τεχνολογίας αντιρύπανσης.
- Βελτίωση της ποιότητας των καυσίμων ή και αλλαγή τους (π.χ. με φυσικό αέριο).
- Βελτίωση της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων.
- Τερματισμός της παραγωγής επικίνδυνων προϊόντων (π.χ. φθοροχλωράνθρακες).
- Διαχείριση των τοξικών αποβλήτων.
- Εφαρμογή της αρχής «Ο ρυπαίνων πληρώνει».
- Στροφή της παραγωγικής διαδικασίας προς οικολογικά προϊόντα (π.χ. οργανικά και όχι συνθετικά χημικά λιπάσματα) και νέες κατευθύνσεις (ανακύκλωση, τεχνολογίες αντιρύπανσης, καθαρισμό λυμάτων, ήπιες μορφές ενέργειας, τεχνολογίες πληροφορικής, κατασκευή ποδηλάτων κλπ.).

Και κυρίως:

- Δημοκρατία στο βιομηχανικό σχεδιασμό. Οι πολίτες θα πρέπει να έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους από κάθε βιομηχανία, το δικαίωμα ελέγχου των βιομηχανιών, το δικαίωμα να αποφασίζουν για την εγκατάσταση ή απομάκρυνση μιας βιομηχανίας στην /από την περιοχή τους, το δικαίωμα τέλος να είναι πολιτικοί ενάγοντες σε μια δίκη εναντίον βιομηχανίας που ρυπαίνει.

13.6 ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ

Το πρόβλημα της εγκατάστασης κεραιών κινητής τηλεφωνίας (συνήθως καμουφλαρισμένων) με παράνομο και αυθαίρετο τρόπο, σε συνδυασμό και με το πάρκο κεραιών ραδιοσταθμών στο Χορτιάτη, έχει γιγαντωθεί τα τελευταία χρόνια.

Επειδή είναι σαφές ότι αφαιρούνται πλέον ακόμη και αυτές οι περιορισμένες αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ανοίγει ο δρόμος γι' ακόμη περισσότερες κεραίες μέσα στις πόλεις χωρίς πλέον δυνατότητα άμυνας των πολιτών.

Επειδή πολλές ρυθμίσεις του νόμου είναι αμφίβολης συνταγματικότητας και έρχονται σε ευθεία αντίθεση με την νομολογία του ΣτΕ·

Επειδή ο νόμος δεν διαφυλάσσει τη δημόσια υγεία, ενώ είναι σίγουρο ότι και η κοινωνική ειρήνη θα διαταραχθεί σημαντικά·

Επειδή τέλος είναι αντίθετος με το Κοινοτικό Δίκαιο το οποίο οφείλει να σέβεται και να εφαρμόζει η χώρα μας·

Ζητούμε:

- Να τροποποιηθεί άμεσα ο νόμος σύμφωνα με τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και να εφαρμοστούν οι αποφάσεις του ΣτΕ.

13.7 ΤΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ο Βιολογικός Καθαρισμός Θεσσαλονίκης, από πλευράς εγκαταστάσεων, σήμερα αποτελείται από τρεις μονάδες:

1. εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Θεσσαλονίκης (ΕΕΛΘ, Σίνδος),
2. εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων τουριστικών περιοχών Θεσσαλονίκης (Ν. Μηχανιώνα),
3. Μονάδα Κατεργασίας Αποβλήτων (ΜΚΑ) Βιομηχανικής Περιοχής Θεσσαλονίκης.

Εκεί καταλήγουν και τα βυτιοφόρα που σε πολλές περιπτώσεις έχει διαπιστωθεί ότι μεταφέρουν βιομηχανικά απόβλητα ή πετρελαιοειδή και καμένα λάδια αυτοκινήτων, με αποτέλεσμα να «μπλοκάρει» ο καθαρισμός επειδή οι τοξικές ουσίες αναστέλλουν τις βιολογικές διαδικασίες.

Σημειώνεται ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η διασύνδεση με την ΕΕΛΘ όλων των βιομηχανιών και βιοτεχνιών που είναι εγκατεστημένες στη ΒΙΠΕΘ, στο Καλοχώρι, στη Θέρμη, στο βιομηχανικό συγκρότημα Διαβατών των βυρσοδεψείων κλπ.

Εργολάβοι έχουν αναλάβει να λειτουργούν τα έργα της ΕΥΑΘ Α.Ε. –δηλαδή τη λειτουργία του διυλιστηρίου, του βιολογικού καθαρισμού και του δικτύου μεταφοράς και διανομής του νερού– με αποτέλεσμα η ΕΥΑΘ να πληρώνει περισσότερο και να αυξάνεται ο κίνδυνος πτώσης της ποιότητας του νερού.

Στο μεταξύ, η λειτουργία του βιολογικού καθαρισμού δεν είναι πλήρης και εξαιτίας της έλλειψης αεροσυμπιεστών για τη διαδικασία της χώνευσης παράγεται υδρόθειο, το οποίο προκαλεί δυσοσμία.

Η Μονάδα Κατεργασίας Αποβλήτων της ΒΙΠΕΘ δυσλειτουργεί με αποτέλεσμα τη συνεχή ρύπανση με βιομηχανικά απόβλητα του Θερμαϊκού Κόλπου.

Προτείνουμε:

- Αναβάθμιση των σταθμών επεξεργασίας λυμάτων σε τριτοβάθμιο επίπεδο, ώστε να έχουν την ικανότητα απομάκρυνσης του φωσφόρου και του αζώτου, στοιχείων που προκαλούν το φαινόμενο του ευτροφισμού. Διενέργεια ελέγχων για την εξασφάλιση της πλήρους και ομαλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων.

- Δικτύωση του σταθμού επεξεργασίας στη Ν. Μηχανιώνα και με το Δήμο Επανομής.

- Επίλυση του προβλήματος του υδρόθειου και των αεροσυμπιεστών, όπως και της λυματολάσπης. Εξέταση της εναλλακτικής λύσης αποστολής της σε εξειδικευμένες εγκαταστάσεις αδρανοποίησης στο εξωτερικό, μέχρι να κατασκευαστεί αντίστοιχη μονάδα στην Ελλάδα.

- Να μη γίνεται ανάμιξη βιομηχανικών αποβλήτων στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας αστικών λυμάτων. Να ξεκινήσει πρόγραμμα ελέγχων των βυτιοφόρων και επιβολή προστίμων όσων εταιρειών πρωθυΐαν ακατάλληλα απόβλητα. Κανένας

κάτοικος της Θεσσαλονίκης να μη δεχτεί να πληρώσει όσα είναι υποχρεωμένες να πληρώνουν οι ίδιες οι βιομηχανίες.

• Να συσταθούν επιτροπές κοινωνικών ελέγχων όλων των εγκαταστάσεων από φορείς της πόλης, με συμμετοχή απαραίτητα των οικολογικών οργανώσεων και του Πανεπιστημίου.

• Να μην ανατίθεται η λειτουργία του διυλιστηρίου και του βιολογικού καθαρισμού σε εργολάβους. Να στελεχωθεί πλήρως και κατάλληλα η ΕΥΑΘ και να δοθούν τα απαραίτητα κονδύλια για τη σωστή λειτουργία των εγκαταστάσεων και του οργανισμού.

• Να απαγορευτεί η χλωρίωση των αποβλήτων και να χρησιμοποιείται εναλλακτικά το όζον.

13.8 ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ: ΜΕΙΩΣΗ, ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ, ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Το πρόβλημα των σκουπιδιών –και πρέπει το γρηγορότερο όσοι ασχολούνται με τα κοινά να συνηθίσουν την ιδέα– δε λύνεται οριστικά με εργολάβους και μεγάλα έργα. Δε λύνεται με χωματερές και εργοστάσια καύσης. Και οι δύο μέθοδοι παρουσιάζουν σημαντικές επιπλοκές στο περιβάλλον. Εκείνο που χρειάζεται είναι η ενεργοποίηση του κάθε κάτοικου αυτής της πόλης.

Απαιτείται η συμμετοχή του με την ανακύκλωση, την επαναχρησιμοποίηση των υλικών και τη μείωση της κατανάλωσης στην κατεύθυνση της ελάττωσης της παραγωγής σκουπιδιών. Μόνο με αυτή την προϋπόθεση μπορούμε να αποδεχτούμε ένα XYTY (Χώρο Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων) ως αναγκαίο κακό.

Η μόνη σοβαρή προσπάθεια ανακύκλωσης που γίνεται από επίσημο φορέα είναι από τον Σύνδεσμο ΟΤΑ Νομού Θεσσαλονίκης, ο οποίος όμως δεν μπορεί να αντεπεξέλθει και προσανατολίζεται στη λύση των εργοστασίων θερμικής επεξεργασίας που καταργούν την όποια προσπάθεια ανάπτυξης ενός καλά οργανωμένου δικτύου συλλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων το οποίο συμβάλει εκτός των άλλων στη μείωση του όγκου των σκουπιδιών. Οι στόχοι είναι εφικτοί, δυστυχώς λείπουν οι άνθρωποι που θα τους υλοποιήσουν.

Είναι σαφές ότι έχουμε καθυστερήσει στην ανακύκλωση, είναι επίσης σαφές ότι η κυβέρνηση προωθεί τα μεγαλοεργολαβικά συμφέροντα και την καύση. Στοχεύουμε σε μια κοινωνία ΜΗΔΕΝΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ και προτείνουμε στην κυβέρνηση να υιοθετήσει ως στόχο τη μείωση των παραγόμενων απορριμμάτων κατά 80-90% μέσα στην επόμενη δεκαετία. Ο στόχος αυτός είναι εφικτός.

Προτείνουμε:

• Αποκεντρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων με δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις για την ανάπτυξη πράσινων θέσεων εργασίας σε δραστηριότητες επαναχρησιμοποίησης, κομποστοποίησης, ανακύκλωσης.

• Περιφερειακούς σχεδιασμούς που θα ενσωματώνουν πλήρως τις απαιτήσεις της κοινοτικής (Οδηγία 31/1999) και ελληνικής νομοθεσίας (Νόμος 2939) για μείωση της ποσότητας και επικινδυνότητας των απορριμμάτων, με σαφείς ποσοτικούς στόχους και χρονοδιαγράμματα όπως έχουν καθοριστεί με τον 2939 και τα αντίστοιχα προεδρικά διατάγματα, καθώς επίσης μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής προγραμμάτων εναλλακτικής διαχείρισης ΣΕ ΟΛΟΥΣ τους Δήμους της χώρας. Προγράμματα δημοτικής κομποστοποίησης σε όλους τους Δήμους της χώρας. Οι περιφερειακοί σχεδιασμοί να είναι προϊόν ουσιαστικής διαβούλευσης με τις τοπικές κοινωνίες.

• Κλείσιμο και αποκατάσταση όσων ανεξέλεγκτων χωματερών εξακολουθούν να υφίστανται.

• Εφαρμογή της αρχής «Πληρώνω ανάλογα με τα απόβλητα που παράγω» σε κάθε παραγωγό αποβλήτων. Τα νοικοκυριά να χρεώνονται τα τέλη καθαριότητας ανάλογα με την ποσότητα των απορριμμάτων τους και όχι ανάλογα με τα τετραγωνικά του σπιτιού τους. Ανάλογα οι δήμοι να πληρώνουν τέλη στους χώρους τελικής διάθεσης ανάλογα με τον όγκο των απορριμμάτων που καταλήγουν σε ταφή.

• Η χρηματοδότηση των δήμων να είναι ανάλογη με τα ποσοστά μείωσης των απορριμμάτων τους.

• Δέσμευση της κυβέρνησης ότι δεν θα προωθήσει την καύση των απορριμμάτων.

• Διαμόρφωση ενός Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων μετά από διαβούλευση με επαγγελματικούς/ επιστημονικούς φορείς και την κοινωνία των πολιτών, με εφαρμογή της αρχής της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων και την στροφή σε καθαρές παραγωγικές διεργασίες για λιγότερα ή καθόλου επικίνδυνα απόβλητα. Δεσμευτικοί ποσοτικοί στόχοι και χρονοδιαγράμματα μείωσης επικίνδυνων αποβλήτων. Αποτελεσματικός έλεγχος ΟΛΩΝ των παραγωγών επικίνδυνων αποβλήτων με ενδυνάμωση των περιφερειακών ελεγκτικών υπηρεσιών αλλά και μέσω της ΕΥΕΠ.

13.9 ΝΕΡΟ: ΈΝΑ ΑΓΑΘΟ ΣΕ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ

Το σημαντικότερο ζητούμενο την τρέχουσα χρονική στιγμή είναι να αποτραπεί η πώληση μέσω του ΤΑΙΠΕΔ του 51% των μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ, η οποία προσφέρει υπηρεσίες ύδρευσης/αποχέτευσης σε 11 από τους 14 δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης. Ο διαγωνισμός για την πώληση της εταιρείας βρίσκεται ήδη στη δεύτερη φάση και αναμένεται εντός των επόμενων μηνών να κατατεθούν προσφορές από τα δύο επενδυτικά σχήματα που διεκδικούν την αγορά της. Στις 18 Μαΐου, μαζί με τις αυτοδιοικητικές εκλογές, οι πολίτες των δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης θα μπορέσουν να εκφράσουν τη γνώμη τους για το ζήτημα της πώλησης της ΕΥΑΘ στο δημοψήφισμα που οργανώνεται από το Συντονιστικό πολιτών και φορέων «SOSTε το Νερό» και τους δήμους της Θεσσαλονίκης.

Οι βασικοί καταναλωτές του νερού που διαθέτει σήμερα η ΕΥΑΘ είναι οι κάτοικοι του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης και αρκετές από τις τοπικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες. Οι τελευταίες καταναλώνουν το 30% περίπου της συνολικής ποσότητας νερού, που αντιστοιχεί σε 50.000 κ.μ. ημεροσίως

Οι απώλειες νερού από το δίκτυο της ΕΥΑΘ εκτιμάται ότι φτάνουν μέχρι και 25%. Αν η εταιρεία περάσει σε ιδιωτικά χέρια, όπως έχει δείξει και η ευρωπαϊκή, αλλά και η παγκόσμια εμπειρία, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα οι απώλειες αυτές να αυξηθούν αλλά και να μειωθούν οι επενδύσεις σε έργα συντήρησης και εκσυγχρονισμού του δικτύου, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ποιότητα του νερού.

Το πρόβλημα της εξάντλησης των υδροφορέων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συνολικά, με φορείς διαχείρισης νερού ανά λεκάνη απορροής (ή υδατικό διαμέρισμα), σύμφωνα και με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2000/60 για το νερό. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν συνδυαστικά τα ζητήματα της ύδρευσης, της άρδευσης, της βιομηχανικής χρήσης.

Το πρόβλημα του νερού σήμερα είναι ένα πρόβλημα βαθύτατα πολιτικό. Απαιτείται μια συνολική, ολοκληρωμένη και συνδυασμένη επέμβαση σε όλα τα μέτωπα και τους τομείς, γεγονός που απαιτεί σχεδιασμό και συγκρότηση

οργανωμένου στρατηγικού σχεδίου. Μπορεί με βεβαιότητα πια να αποδειχθεί ότι τα ελλειμματικά ισοζύγια προσφοράς και ζήτησης του νερού, όπου εμφανίζονται, αντανακλούν πολύ περισσότερο το έλλειμμα πολιτικής και πολύ λιγότερο το έλλειμμα νερού αυτό καθαυτό!

13.9.1 Η Εταιρεία Ύδρευσης Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης και η μετοχοποίησή της

Η ΕΥΑΘ ΑΕ είναι υπεύθυνη για την υδροδότηση του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και τη συγκέντρωση και μεταφορά των αστικών λυμάτων στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Προήλθε από τη συγχώνευση το 1998 του Οργανισμού Ύδρευσεως Θεσσαλονίκης (ΟΥΥ) και του Οργανισμού Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΟΑΘ). Διαθέτει:

- μέση ημερήσια παροχή νερού 250.000 κ.μ.
- μέση ημερήσια επεξεργασία λυμάτων 170.000 κ.μ.
- μήκος αγωγών δικτύου υδρεύσεως 1.800 χλμ. χωρίς τον Αλιάκμονα. Μήκος αγωγών δικτύου αποχέτευσης 1600 χλμ.

Το νερό είναι ένα κατ' εξοχήν κοινωνικό αγαθό. Σήμερα έχουμε συνειδητοποιήσει ότι το νερό δεν είναι ανεξάντλητο και ότι δεν είναι δωρεάν. Κατά συνέπεια η ποιοτική και ποσοτική διαχείρισή του αποτελεί εξέχον ζήτημα, κατά κύριο λόγο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η μετοχοποίηση της ΕΥΑΘ ΑΕ δεν γίνεται αποδεκτή από ευρύ φάσμα φορέων, μεταξύ των οποίων και το ΤΕΕ/ΤΚΜ, το οποίο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι αυτή:

- δε διασφαλίζει το δημόσιο συμφέρον.
- δε δημιουργεί προϋποθέσεις ώστε τα ιδιωτικά κεφάλαια μέσω της μετοχοποίησης να συμμετέχουν επενδυτικά στη δημιουργία και επέκταση των υφισταμένων υποδομών προς όφελος της εθνικής οικονομίας και του κοινωνικού συνόλου.
- Το νομικό σχήμα, ΕΥΑΘ ΑΕ, δεν αναλαμβάνει κατ' ουσία κανένα επιχειρηματικό ρίσκο. Αντιθέτως το Δημόσιο μέσω της ΕΥΑΘ Παγίων καλείται να διαχειριστεί τυπικά ένα τεράστιο απόθεμα παγίων χωρίς την απαραίτητη στελέχωση. Υπό αυτές τις συνθήκες, την ίδια στιγμή εκχωρεί ουσιαστικά την ευθύνη της διαχείρισής τους σε τρίτο, την ΕΥΑΘ Α.Ε.

Εντέλει, δε βελτιώνεται η υπάρχουσα κατάσταση στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούνται ερωτηματικά για την αποτελεσματικότητα των νομικών σχημάτων.

Το αποτέλεσμα είναι ότι σήμερα το 51% των μετοχών της ΕΥΑΘ (από το 74% που κατέχει το Δημόσιο) βρίσκεται σε διαδικασία πώλησης.

13.9.2 Το ζήτημα της πώλησης της ΕΥΑΘ

Το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) έχει θέσει από τις αρχές του 2013 σε διαδικασία πώλησης το 51% των μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ, ενώ θα δοθεί το υπόλοιπο 23% που κατέχει για ιδιωτικοποίηση μελλοντικά. Σημειώνεται ότι το 24% των μετοχών της ΕΥΑΘ ΑΕ διακινείται μέσω του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Ο σχετικός διαγωνισμός έχει περάσει στη δεύτερη φάση, με δύο επενδυτικά σχήματα να συνεχίζουν σε αυτή. Στο προσεχές διάστημα αναμένεται να κατατεθούν οι προσφορές από τις δύο εταιρείες.

Η πώληση της ΕΥΑΘ δεν μπορεί να στηριχθεί σε επιχειρήματα για μείωση των ελλειμμάτων, αφού η εταιρεία δεν έχει ελλείμματα αλλά κέρδη. Τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μεσοπρόθεσμα, η ιδιωτικοποίηση της εταιρείας δεν θα συμβάλει τελικά στη μείωση του δημόσιου χρέους. Η ΕΥΑΘ είναι ένας υγιής οργανισμός με μεγάλα κέρδη και αποθεματικό 30 εκατ. €. Το αναμενόμενο τίμημα πώλησης αντιστοιχεί για την ΕΥΑΘ στα έσοδα που θα προκύψουν τα επόμενα 5 χρόνια περίπου (καθαρά κέρδη 21 εκ. € το 2011- εκτιμώμενη τιμή πώλησης 124 εκ.), τελικά δηλαδή το ελληνικό κράτος θα υποχρεωθεί σε μεταγενέστερο χρόνο να καλύψει τις απώλειες των συγκεκριμένων εσόδων.

Η στάση της κυβέρνησης δείχνει ξεκάθαρα την πρόθεσή της να περάσει η διαχείριση του νερού της Θεσσαλονίκης στα χέρια ιδιωτών και μάλιστα μεγάλων πολυεθνικών και αγνοεί την αντίδραση των πολιτών και των φορέων της πόλης που σύσσωμοι έχουν ταχθεί ενάντια στην ιδιωτικοποίηση.

Για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας ζητήθηκε μέσα από τις αποφάσεις δεκατεσσάρων δημοτικών συμβουλίων, του συνόλου δηλαδή των δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης, η διενέργεια ενός τοπικού δημοψηφίσματος για το θέμα της πώλησης της ΕΥΑΘ. Δυστυχώς η Πολιτεία από την καθιέρωση του νέου χάρτη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Καλλικράτης, Ν.3852/2010), ενώ προέβλεψε την δυνατότητα τοπικών δημοψηφισμάτων, δε φρόντισε μέχρι τώρα να εκδώσει τις σχετικές κανονιστικές διατάξεις για την οργάνωσή τους, με αποτέλεσμα ένα τέτοιο δημοψήφισμα να μην μπορεί να διεξαχθεί νομότυπα. Γι'αυτό η πρωτοβουλία πολιτών και φορέων «SOSτε το Νερό», που αγωνίζεται ενάντια στην πώληση της ΕΥΑΘ, μαζί με τους δήμους της Θεσσαλονίκης προχωρά στη διοργάνωση κινηματικού δημοψηφίσματος για το νερό της Θεσσαλονίκης στις 18 Μαΐου.

Η Οικολογία Αλληλεγγύη υποστηρίζει ότι το νερό είναι δημόσιο αναπαλλοτρίωτο αγαθό απαραίτητο για τη ζωή, στο οποίο πρέπει να έχουν πρόσβαση όλοι οι πολίτες ανεξαρτήτως της οικονομικής τους κατάστασης και δεν πρέπει να αποτελεί πηγή κέρδους. Όπως έχει αποδειχθεί από την ευρωπαϊκή και παγκόσμια εμπειρία, η ιδιωτικοποίηση του νερού είναι ένα αποτυχημένο μοντέλο και δεν είναι προς όφελος των κοινωνιών, καθώς οδηγεί σε σημαντική αύξηση της τιμής του, αλλά και επιδείνωση της ποιότητας του. Αντιθέτως πρέπει να αυξηθεί ο δημόσιος έλεγχος και η συμμετοχή των πολιτών στις εταιρίες ύδρευσης και αποχέτευσης με γνώμονα πάντα τη βιωσιμότητα του φυσικού πόρου, καθώς δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πρόκειται πάνω από όλα για ένα περιβαλλοντικό αγαθό που οφείλουμε να το διαχειρίζομαστε με σύνεση.

13.9.3 Μια συνολική προσέγγιση του προβλήματος της εξάντλησης των υδροφορέων

Οι βασικοί καταναλωτές του νερού που διαθέτει σήμερα η ΕΥΑΘ είναι οι κάτοικοι του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης και αρκετές από τις τοπικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες. Οι τελευταίες καταναλώνουν το 30% περίπου της συνολικής ποσότητας νερού, που αντιστοιχεί σε 50.000 κ.μ. ημερησίως. Από τις βιομηχανίες οι πλέον υδροβόρες είναι το συγκρότημα της ΕΚΟ με 1.000 κ.μ. ωριαίως, οι Χημικές Βιομηχανίες Β.Ε. με 430 κ.μ./ώρα και το Χαλυβουργείο με 180 κ.μ./ώρα στην περιοχή Διαβατών. Ολοκληρωμένα στοιχεία για την κατανάλωση νερού από τη βιομηχανία δεν υπάρχουν. Γεγονός όμως είναι ότι οι περισσότερες από αυτές χρησιμοποιούν ιδιαίτερα υδροβόρα και απαρχαιωμένη τεχνολογία και μέχρι στιγμής ελάχιστα πράγματα έχουν γίνει για την ανακύκλωση του νερού. Επίσης είναι γνωστό ότι αρκετές βιομηχανίες στην ευρύτερη περιοχή χρησιμοποιούν δικές τους

γεωτρήσεις χωρίς καμία επιβάρυνση, ταπεινώνοντας έτσι τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα.

Το πρόβλημα της εξάντλησης των υδροφορέων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συνολικά, με φορείς διαχείρισης νερού ανά λεκάνη απορροής (ή υδατικό διαμέρισμα), σύμφωνα και με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2000/60 για το νερό. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν συνδυαστικά τα ζητήματα της ύδρευσης, της άρδευσης και της βιομηχανικής χρήσης.

Η αύξηση του πληθυσμού, η αλλαγή των συνηθειών διαβίωσης, η εντατικοποίηση των ρυθμών της ανάπτυξης και η εφαρμογή σύγχρονων υδροβόρων τεχνολογικών μέσων και μεθόδων, σε συνδυασμό με την παραδοχή της έστω σταθερής στο χρόνο, αν όχι φθίνουσας εντέλει (λόγω και του «φαινομένου του θερμοκηπίου») διαθέσιμης ποσότητας νερού, δημιουργούν δύο αντιφατικές τάσεις: συνεχή μείωση των κατά κεφαλή διαθεσίμων υδατικών πόρων από τη μία, εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού, και διαρκή αύξηση των κατά κεφαλή απαιτήσεων από την άλλη.

Η επέκταση και η εντατικοποίηση των αρδεύσεων στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, με την εισαγωγή των σύγχρονων υδροβόρων καλλιεργειών και την εφαρμογή σπάταλων σε νερό αρδευτικών μεθόδων στον αγροτικό τομέα, που είναι και ο μεγαλύτερος χρήστης με συμμετοχή 85% στην ετήσια κατανάλωση νερού στη χώρα μας, καθώς και οι αυξημένες σε νερό απαιτήσεις επεξεργασίας των προϊόντων στον βιομηχανικό τομέα, ο οποίος αν και δεν συμμετέχει σημαντικά στην κατανάλωση εντούτοις συμβάλλει καθοριστικά στη ρύπανση του νερού (μήπως η ρύπανση δεν είναι κι αυτή μια μορφή υποβάθμισης και άρα καταστροφής των υδατικών αποθεμάτων;), επαληθεύουν τη μεγάλη αλλαγή που έχει επιτελεσθεί τα τελευταία χρόνια. Κατά τον 20ό αιώνα, εκτιμάται ότι οι απαιτήσεις σε νερό δεκαπλασιάστηκαν κατά μέσον όρο περίπου κατά τη διάρκειά του, γεγονός που σημαίνει ότι η αύξηση της ζήτησης του νερού ήταν κατά μέσον όρο τρεις φορές πιο γρήγορη από την αντίστοιχη αύξηση του πληθυσμού.

Ο αρνητικός ρόλος της τεχνολογίας έγκειται κυρίως σε αυτό που ονομάστηκε «ψευδαίσθηση της αφθονίας». Βοήθησε δηλαδή η τεχνολογία στην καλλιέργεια μιας αντίληψης για την αντιμετώπιση των υδατικών προβλημάτων, η οποία εν πολλοίσι στηρίχθηκε μονότονα σε αυτό που ονομάστηκε διαχείριση της φυσικής προσφοράς του νερού. Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή, ως σήμερα η επιδίωξη εξαντλείται στη διαρκή αναζήτηση νέων πηγών νερού σε συνδυασμό με το σχεδιασμό νέων υδραυλικών έργων για την κάλυψη των διαρκώς αυξανόμενων υδατικών αναγκών, οι οποίες θεωρήθηκαν πάντοτε περίπου δεδομένες. Σήμερα όμως είναι πλέον φανερό το αδιέξοδο στο οποίο οδηγεί αυτή η αντιμετώπιση, δεδομένου ότι ενώ οι ανάγκες σε νερό αυξάνονται διαρκώς, τα υδατικά αποθέματα, παραμένουν στην καλύτερη περίπτωση σταθερά στον χρόνο, αν δεν μειώνονται κιόλας λόγω εξάντλησης ή ποιοτικής υποβάθμισης

Το πρόβλημα του νερού σήμερα είναι ένα πρόβλημα βαθύτατα πολιτικό. Η υπόθεση της διευθέτησης του ισοζυγίου προσφοράς και ζήτησης του νερού είναι μια υπόθεση σύνθετη που εμπλέκει, εκτός από φυσικές και τεχνολογικές, και μία σειρά από οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους. Εδώ ακριβώς συνίσταται η δυσκολία στην αντιμετώπισή του. Απαιτείται δηλαδή συνολική, ολοκληρωμένη και συνδυασμένη επέμβαση σε όλα τα μέτωπα και τους τομείς, γεγονός που απαιτεί σχεδιασμό και συγκρότηση οργανωμένου στρατηγικού σχεδίου. Μπορεί με βεβαιότητα πια να αποδειχθεί ότι τα ελλειμματικά ισοζύγια προσφοράς και ζήτησης του νερού, όπου εμφανίζονται, αντανακλούν πολύ περισσότερο το έλλειμμα πολιτικής και πολύ λιγότερο το έλλειμμα νερού αυτό καθαυτό!

Δέκα χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου 3199/03 για τη διαχείριση και προστασία των υδάτων της χώρας το Νοέμβριο του 2003 (σε εναρμόνιση με τη νέα ευρωπαϊκή Οδηγία-πλαίσιο για το νερό), η ορθή εφαρμογή του νόμου αποτελεί ακόμα ζητούμενο

για την επίτευξη των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης για την αξιοποίηση του υδατικού δυναμικού της χώρας.

13.10 ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΗ

Η ανάπτυξη της σύγχρονης πόλης δεν έδειξε κανένα ενδιαφέρον για τα κτίρια παλαιοτέρων εποχών και τα αρχαία και βυζαντινά μνημεία της. Μ' αυτόν τον τρόπο τα μνημεία της πόλης ασφυκτιούν και δεν συμβάλλουν στην αναγνώριση της ιστορίας και της παράδοσης από τους πολίτες, τους κατοίκους της πόλης και τους επισκέπτες της.

Η διατήρηση παλαιών ιστορικών κτισμάτων και μνημείων επιτρέπει στον πολίτη να ταυτιστεί με την πόλη του, να την αναγνωρίζει. Η αναγνώριση τον βοηθά να μην αποξενώνεται από τον τόπο του. Για να μπορέσει όμως να αναγνωρίζει τα μνημεία της πόλης του θα πρέπει να μάθει γι' αυτά, να τ' αγαπήσει.

Προστασία είναι να τα κάνουμε γνωστά και αγαπητά.

Είναι υποκρισία να υποστηρίζεται από το κράτος ότι προστατεύεται η αρχιτεκτονική κληρονομιά όταν τα διατηρητέα κτίρια που ανήκουν σε ιδιώτες δεν ενισχύονται από κανενός είδους σοβαρή οικονομική ενίσχυση, ώστε να αποκατασταθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν και αφήνονται να καταρρέουν καθημερινά.

Γι' αυτό χρειάζεται να πρωθηθεί στο κοινωνικό σύνολο η σημασία της δημόσιας και ιδιωτικής επένδυσης στην πολιτιστική κληρονομιά, με **μέτρα** όπως:

- Ανταποδοτικά οφέλη σε περίοδο υποαπασχόλησης με τη δημιουργία δραστηριοτήτων με ιδιαίτερα αυξημένη εργασιακή συμμετοχή σε σχέση με το επενδυμένο κεφάλαιο.
- Εξοικονόμηση δαπανών για την επιδότηση της ανεργίας, λόγω διατήρησης της απασχόλησης ή δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.
- Ανακύκλωση του κεφαλαίου των κονδυλίων που διατίθενται από τον προϋπολογισμό των κεντρικών περιφερειακών και τοπικών αρχών.
- Να επιδιωχθεί η ανάπτυξη μιας ενεργητικής πολιτικής διατάξεων και οικονομικών κινήτρων για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μεταξύ των οποίων: ενεργητική πολιτική όπου είναι δυνατόν, μετατροπής παλαιών κτιρίων σε νέες χρήσεις στα πλαίσια προγραμμάτων κάλυψης στεγαστικών αναγκών και λειτουργιών κοινής ωφέλειας στο βαθμό που μια τέτοια πολιτική συμβιβάζεται με την αρχιτεκτονική των κτιρίων.
- Σημαντικά μνημεία παρέμειναν εργοτάξια κλειστά και χωρίς την άμεση προοπτική συνέχισης. Άλλα εξακολουθούν να βρίσκονται χωρίς συγκεκριμένα προγράμματα ολοκλήρωσης (αρχαιότητες πλατείας Διοικητηρίου, οδού Απελλού, βυζαντινά τείχη) και άλλα είναι σε κατάσταση πλήρους εγκατάλειψης. Στην τελευταία κατηγορία ανήκουν και τα ίχνη των βυζαντινών νερόμυλων στις παρυφές της πόλης και μέσα στα εναπομείναντα ρέματα.
- Δραστικές παρεμβάσεις για επανένταξη –και αύξηση κατά περίπτωση– του πρασίνου και ενσωμάτωση με διατήρηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, αποσπασμένων μεταξύ τους, ιστορικών τόπων, σε ευρύτερες περιοχές με έλλειψη συνεκτικού ιστού (από Σταυρούπολη έως Πυλαία).

Αγωνιζόμαστε να επανασυμφιλιωθεί η πόλη με την ιστορία της, το πράσινο και το νερό.

13.11 ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το ότι η Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζει οξύτατο στεγαστικό πρόβλημα είναι γνωστό σε όλους μας. Όπως είναι εξίσου γνωστό ότι καμιά δημοτική αρχή τα τελευταία χρόνια δεν ενδιαφέρθηκε να προτείνει έστω κάποιες λύσεις. Το «παράδοξο» είναι ότι, ενώ η πόλη μας τις τελευταίες δεκαετίες γνώρισε οργαστική δόμηση και επέκταση –σε σημείο που θα λέγαμε πως τελεί κυριολεκτικά υπό εργολαβικό καθεστώς– το πρόβλημα γίνεται ολοένα και πιο ασφυκτικό.

Το στεγαστικό πρόβλημα συνίσταται τόσο στη χαμηλή ποιότητα των κατοικιών, όσο και στις αστρονομικές (αλλά πλέον μειούμενες) τιμές αγοράς και ενοικίασης. Και αυτοί που κυρίως το υφίστανται είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι φοιτητές από την επαρχία, οι εργάτες και όσοι δουλεύουν σε περιστασιακές δουλειές και βεβαίως πρώτα απ' όλα οι άστεγοι. Μιλάμε δηλαδή για τη συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων της πόλης. Το όλο πράγμα έχει και την τραγελαφική του χροιά, αν αναλογιστεί κανείς πως την ίδια στιγμή στο κέντρο της πόλης υπάρχουν πάμπολλα διαμερίσματα, κατοικίες και δημόσια κτίρια εγκαταλειμμένα και αχρησιμοποίητα.

Επιπλέον, γνωρίζουμε πως προτάσεις του στυλ «επέκταση της πόλης», «οικοδόμηση κάθε ελεύθερου χώρου» και «οικιστική αξιοποίηση των περιαστικών δασών» όχι μόνο αδιέξοδες και υποκινούμενες από συγκεκριμένα συμφέροντα είναι –αφού οι μόνοι που θα ωφεληθούν θα είναι οι εργολάβοι, οι μεγαλοϊδιοκτήτες και προφανώς το ταμείο του Δήμου– αλλά και η τυχόν υλοποίησή τους θα κάνει ακόμη πιο αμφισβητήσιμη τη βιωσιμότητα της πόλης.

Με βάση όλα τα παραπάνω, θεωρούμε απαραίτητη την ανάπτυξη μιας στεγαστικής πολιτικής η οποία θα παίρνει υπόψη της αυτά τα δεδομένα και δε θα άγεται από μικροπολιτικά και οικονομικά συμφέροντα.

Με αυτές τις σκέψεις, καταθέτουμε τις δικές μας προτάσεις:

- Να καταμετρηθούν όλα τα αχρησιμοποίητα δημόσια και ιδιωτικά διαμερίσματα και κτίρια και να επιβληθεί ειδική φορολογία στους ιδιοκτήτες τους. Οι κατοικίες για τις οποίες κάνουμε λόγο είναι παρά πολλές και η επίσειση φόρου είναι το καταλληλότερο μέτρο για να χρησιμοποιηθούν. Το επιθυμητό αποτέλεσμα απ' αυτή την κίνηση θα είναι η πτώση της τιμής του ενοικίου, αφού οι διαθέσιμοι χώροι θα υπερκαλύπτουν τη ζήτηση. Σ' αυτό το πνεύμα, ζητάμε τη δημιουργία δημοτικής υπηρεσίας που βασική της μέριμνα θα είναι ο έλεγχος στις τιμές της γης και της κατοικίας.
- Η παραπάνω υπηρεσία να επιφορτισθεί με το έργο της εύρεσης κατοικίας (από τους προαναφερόμενους χώρους) για όσους αδυνατούν πραγματικά να πληρώσουν γι' αυτή (άστεγοι, πρόσφυγες, τσιγγάνοι). Μάλιστα θεωρούμε πως πρέπει να δοθούν ειδικά κίνητρα όπως η απαλλαγή από τα δημοτικά τέλη στους ιδιοκτήτες που θα διαθέτουν οικειοθελώς τα αχρησιμοποίητα σπίτια τους γι' αυτό το σκοπό. Είναι αυτονόητο πως ζητάμε να σταματήσει οποιαδήποτε δίωξη προς τους ανθρώπους που χρησιμοποιούν άδεια σπίτια είτε για κατοικία είτε σαν πολιτιστικά κέντρα. Πρέπει επιτέλους να αντιληφθούμε όλοι μας πως Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΓΑΘΟ και όχι ιδιοκτησιακό καθεστώς.

13.12 Η ΥΠΑΙΘΡΟΣ

13.12.1 Τα δάση

Ο Νομός, παρά την αδηφάγο επέκταση της πόλης, διατηρεί ακόμη εξαιρετικά δείγματα δασών. Δεν είναι μόνο ο Χορτιάτης, το πιο προστό βουνό στους κατοίκους της Θεσσαλονίκης, μαζί με τα μικρότερα δείγματα στο Κουρί και το Φίλυρο, που όλα απειλούνται να ενσωματωθούν στο πολεοδομικό συγκρότημα, αλλά και ο κατάφυτος και αγνοημένος Βερτίσκος.

ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ

Η πόλη είναι δεμένη με το Χορτιάτη και με την ιστορία του, παλαιότερη αλλά και πρόσφατη. Στη θέση της σημερινής κοινότητας Χορτιάτη βρισκόταν η αρχαία πόλη Κισσός που κτίσθηκε από τον ομηρικό ήρωα Κισσέα. Αυτό το όνομα της αρχαίας πόλης διάλεξε η ιδιωτική Α.Ε. που θέλησε να χτίσει μια τεράστια έκταση στο βουνό, με μετόχους τον Συνεταιρισμό Μηχανικών Β.Ε. και την Κοινότητα Χορτιάτη. Οι πρώτες ενέργειες της ΚΙΣΣΟΣ Α.Ε. ήταν να εκχερσώσει μια έκταση 2.000 στρεμμάτων κατ' αυτήν (3.500 κατ' άλλους) στην περιοχή Ισενλί ή Μερσινούδα του βουνού. Η συνολική έκταση της περιοχής αυτής είναι 12.000 στρέμματα και οι επιθυμίες ήταν να οικοπεδοποιηθεί ολόκληρη. Το πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι η έκταση αυτή έχει χαρακτηριστεί ως αναδασωτέα από το 1973 και προστατεύεται από σχετικές διατάξεις του Συντάγματος και των νόμων.

Ευτυχώς, μετά την επίμονη δράση και το μακρόχρονο δικαστικό αγώνα οικολογικών οργανώσεων, εκδόθηκε ευνοϊκή απόφαση από το ΣτΕ (3651/1999) η οποία σταμάτησε τα έργα και αποτελεί μια οικολογική νίκη που φέρνει πιο κοντά την ευνοϊκή για το βουνό τελική έκβαση. Στις 5.6.2006 εκδόθηκαν και οι υπ' αριθ. 1373, 1374, 1375 αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης με τις οποίες ακυρώθηκαν οι οικοδομικές άδειες που εκδόθηκαν από την Πολεοδομία της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης. Μετά την έκδοση των αποφάσεων αυτών, καθίσταται και πάλι επίκαιρο το πάγιο αίτημα των οικολόγων για **οικολογική αποκατάσταση της πιο πάνω δασικής περιοχής** (το χαρακτήρα της περιοχής ως δασικής και αναδασωτέας έκρινε οριστικά και η Επιτροπή Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων Θεσσαλονίκης), η οποία έχει αποψιλωθεί από το 1989 και έκτοτε παραμένει κρανίου τόπος. Και βέβαια, πέφτει στο κενό η απαίτηση της εταιρείας και του Δήμου Χορτιάτη κατά της Οικολογικής Κίνησης και προσωπικά των οικολόγων Μιχάλη Τρεμόπουλου, Γιάννη Τζιώλα και Αλέκου Γεωργόπουλου, με την οποία τους ζητούν **13,5 εκατομμύρια ευρώ** για «απολεσθέντα κέρδη» και «ηθική βλάβη», επειδή τους εμπόδισαν όλα αυτά τα χρόνια να χτίσουν το Χορτιάτη.

Στην ίδια περιοχή και λίγο πιο πάνω, ο Οικοδομικός Συνεταιρισμός των Αξιωματικών επιδιώκει να οικοδομήσει μια άλλη περιοχή μεταξύ του Χορτιάτη και του Σέιχ Σου, στην περιοχή «Καλύβια», την οποία διεκδικούν με αξιώσεις και κάτοικοι του Χορτιάτη. Πεποίθησή μας είναι ότι η συγκεκριμένη περιοχή πρέπει να διατηρήσει τον αγροτικό και δασικό χαρακτήρα της και να διατηρήσει τις διόδους βλάστησης που είναι απαραίτητες στην άγρια πανίδα του Σέιχ Σου, ώστε να επικοινωνεί με τα άλλα δάση της περιοχής.

Επιπλέον, το πλήθος των κεραιών του ομώνυμου «πάρκου» του Χορτιάτη προσθέτει ακόμη μια αυξανόμενη καταστρεπτική πληγή στο βουνό που απειλεί όλους τους ζώντες οργανισμούς και φυσικά τους ανθρώπους.

Στην κατεπείγουσα συνεδρίασή του (14.1.2013) με αποκλειστικό θέμα τον «Κισσό», το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη υιοθέτησε με πλειοψηφία τη στήριξη απαράδεκτων μεθοδεύσεων για το μπλοκάρισμα της διαδικασίας υποβολής αντιρρήσεων εναντίον των δασικών χαρτών και με σόχο τη νομιμοποίηση του οικισμού. Πρόκειται για άλλο ένα επεισόδιο στο σίριαλ που συνεχίζεται εδώ και 30 περίπου χρόνια για την οικοπεδοποίηση δασικής και αναδασωτέας έκτασης 2.038 στρεμμάτων του Χορτιάτη και τη νομιμοποίηση του οικισμού «Κισσός», μια προσπάθεια του τότε κοινοτάρχη και του συνεταιρισμού μηχανικών που έχουν σταματήσει στο ΣτΕ οι οικολόγοι της Θεσσαλονίκης.

Γιατί είναι απαράδεκτη και μάταιη η προσπάθεια οικοπεδοποίησης του Χορτιάτη:

1. Καταρχήν είναι τουλάχιστον περίεργη η ανακίνηση του θέματος ΚΙΣΣΟΣ με πρόσχημα τη διαδικασία των δασικών χαρτών που έχουν ήδη αναρτηθεί και αφορούν την ευρύτερη περιοχή του Χορτιάτη, η οποία περιλαμβάνει και την μερικότερη έκταση της ΖΕΠ ΚΙΣΣΟΣ. Μάλιστα, το περίεργο επιτείνεται όταν **υπάρχουν ήδη έξη (6) εκκρεμείς υποθέσεις στο ΣΤΕ** για τη νομιμότητα των οικοδομικών αδειών που έχουν εκδοθεί για την έκταση των 2.038 στρεμ. και κατ' επέκταση για τη νομιμότητα του οικισμού, ύστερα από εφέσεις της ΚΙΣΣΟΣ ΑΕ, φυσικών προσώπων, του Συνεταιρισμού των μηχανικών και άλλων κατά αποφάσεων του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης που απέρριψαν προσφυγές για την ακύρωση των οικοδομικών αδειών. Πρόκειται για υποθέσεις που έχουν αναβληθεί μέχρι σήμερα στο ΣΤΕ.

Η διαδικασία κύρωσης των δασικών χαρτών, που προβλέπεται από το νέο Νόμο 3889/2010, είναι ανεξάρτητη διαδικασία και αφορά το Εθνικό Κτηματολόγιο, κάτι που δεν έχει σχέση ούτε με τα ζητήματα ακύρωσης των οικοδομικών αδειών ούτε με το κύρος των πολεοδομικών πράξεων στις οποίες στηρίζεται η δημιουργία του οικισμού ΚΙΣΣΟΣ. Άλλωστε, ο νόμος που αφορά την κύρωση των δασικών χαρτών προβλέπει την άσκηση αντιρρήσεων στην αρμόδια επιτροπή και τελικά την προσφυγή στο ΣΤΕ εναντίον της οριστικής κύρωσης των δασικών χαρτών. Συνεπώς η ανακίνηση του θέματος ΚΙΣΣΟΣ δεν έχει κίνητρο τη στέρηση κανενός δικαιώματος λόγω των δασικών χαρτών, αλλά σκοπεύει σε άλλη κατεύθυνση, όπως θα εξηγηθεί πιο κάτω. Αρκεί όμως να διαβάσει κανείς τα θέματα της πρότασης του Δήμου, όπου -μεταξύ άλλων- προτείνεται «η υποστήριξη του οικιστικού χαρακτήρα» της περιοχής Ισενλί Χορτιάτη, για να αντιληφθεί από πρώτη ματιά «που ο πάει ο Δήμος».

2. Γιατί όμως η σημερινή ανακίνηση του θέματος της ΖΕΠ Χορτιάτη, όταν όλα τα ζητήματα που ανακύπτουν σε σχέση με τον οικισμό ΚΙΣΣΟΣ πρόκειται να τα επιλύσει το ΣΤΕ, όταν συζητηθούν οι πιο πάνω υποθέσεις;

Ακολουθεί λεπτομερής απάντηση:

Α. Φαίνεται ότι η διοίκηση του Δήμου, προφανώς με την παρακίνηση των ενδιαφερομένων, επιδιώκει, με την πρωτοβουλία αυτή, να φέρει στο προσκήνιο τα εκκρεμή νομικά ζητήματα του οικισμού ΚΙΣΣΟΣ, με το πρόσχημα της προτεινόμενης αναστολής της διαδικασίας των δασικών χαρτών. Τέτοια όμως **αναστολή δεν προβλέπεται από το νόμο 3889/2010** ούτε από τις κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί για την εφαρμογή του νόμου αυτού, παρά μόνο -κατ' εξαίρεση- υπό όρους, οι οποίοι όμως δεν ισχύουν για την περίπτωση της ΚΙΣΣΟΣ, όπως αναφέρεται πιο κάτω.

Μάλιστα, επειδή φαίνεται ότι η εισήγηση έχει αμφιβολίες για το αίτημα της αναστολής της διαδικασίας των δασικών χαρτών από πλευράς του Δήμου, θέλει «να βάλει στο παιχνίδι» και τις δασικές αρχές και για το λόγο αυτό επιδιώκει τη λήψη απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο, ώστε να ζητηθεί από τις δασικές αρχές η ανάκληση των πράξεων θεώρησης και ανάρτησης των δασικών χαρτών, κάτι όμως που **προϋποθέτει την αλλαγή του νόμου** από το Κοινοβούλιο, διότι ούτε ο Δήμος ούτε οι δασικές αρχές μπορούν να έχουν γνώμη για το ζήτημα αυτό.

Εξάλλου, η διοίκηση του Δήμου για την ανάκληση επικαλείται τη διάταξη του άρθρου 28 του Ν.2742/1999, η οποία όμως προϋποθέτει για την εφαρμογή της την ύπαρξη «έγκυρης πολεοδόμησης», προϋπόθεση που δεν υπάρχει για την περίπτωση της ΚΙΣΣΟΣ, όπως έκρινε η απόφαση 3651/1999 της Ολομέλειας του ΣΤΕ.

Β. Αλλά το εντελώς παράτολμο και οπωσδήποτε μη νόμιμο είναι το αίτημα της εισήγησης **να ανασταλεί επί δύο χρόνια η διαδικασία της υποβολής των αντιρρήσεων** εναντίον των δασικών χαρτών, με την έκδοση υπουργικής απόφασης.

Ως βάση για την αναστολή αυτή προτείνεται η ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 24 του Ν. 3889/2010 και για την περιοχή ΚΙΣΣΟΣ. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού όμως **δεν μπορούν να εφαρμοστούν ούτε αναλογικά στην περίπτωση του οικισμού ΚΙΣΣΟΣ**, για τους εξής λόγους:

- Οι διατάξεις αυτές αφορούν παλαιούς οικισμούς, που περιλαμβάνονται και χαρακτηρίζονται μεν στο δασικό χάρτη ως δασικές εκτάσεις, οι οποίοι όμως οικισμοί **δεν έχουν εγκριθεί**, δηλαδή δεν υπάρχει πρόταση της διοίκησης του Δήμου για την έγκριση, δεν υπάρχει γνωμοδότηση του Κοινοτικού ή Δημοτικού Συμβουλίου, δεν υπάρχει γνωμοδότηση του κεντρικού ΣΧΟΠ και δεν υπάρχει απόφαση (έγκριση) του οικισμού από τον αρμόδιο Υπουργό (παλαιότερα Χ.Ο.Π.) ή τον Νομάρχη, με την οποία απόφαση ορίζονται και οι όροι και περιορισμοί δόμησης (βλ. ΠΔ 842/1980).
- Στην περίπτωση όμως της ΚΙΣΣΟΣ όχι μόνο δεν υπάρχει έγκριση οικισμού, αλλά **δεν υπάρχει καν οικισμός**, όπως τον εννοεί ο νόμος και συνεπώς δεν τίθεται ζήτημα έγκρισης οικισμού κατά την πιο πάνω έννοια. Επιπλέον, με την απόφαση 3651/1999 της Ολομέλειας του ΣτΕ διαπιστώθηκε ότι **έχει αποχαρακτηριστεί ως πολεοδομική ζώνη** η περιοχή ΚΙΣΣΟΣ και αυτό έγινε σύμφωνα με το νόμο (αυτοδίκαια) και όχι με κάποια διοικητική πράξη.
- Το άρθρο αυτό έχει εφαρμογή σε περίπτωση **μεταβολής της δασικής μορφής**, όταν δηλαδή ο οικισμός περιλαμβάνεται μεν στο δασικό χάρτη ως δασική έκταση, αλλά στη συνέχεια με κάποια κατοπινή διοικητική πράξη αίρεται ο δασικός χαρακτήρας, με συνέπεια να αλλάξει η μορφή της έκτασης από δασική σε άλλη μορφή (πχ αγροτικού χαρακτήρα). Ούτε και η προϋπόθεση αυτή υπάρχει για την περίπτωση της ΚΙΣΣΟΣ, διότι **δεν έχει αρθεί με διοικητική πράξη ο δασικός χαρακτήρας** της περιοχής.

Εάν όμως γίνει δεκτή η πρόταση του Δήμου για την εφαρμογή της πιο πάνω διάταξης στην περίπτωση της ΚΙΣΣΟΣ με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, θα ανασταλεί η διαδικασία των αντιρρήσεων εναντίον του δασικού χάρτη, εξέλιξη που θα έχει τις εξής σοβαρές συνέπειες:

I. Μετά την ανάρτηση του δασικού χάρτη, θα ανασταλεί επί δύο (2) έτη, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (που θα δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως), η διαδικασία υποβολής αντιρρήσεων και η έκδοση ή η αναθεώρηση οικοδομικών αδειών. Το τελευταίο δεν το αναφέρει η πρόταση σκόπιμα, διότι δεν θέλει να αποκλείσει την έκδοση οικοδομικών αδειών!

II. Με μέριμνα του Δήμου Πυλαίας-Χορτιάτη θα συνταχθεί το αργότερο εντός εννέα (9) μηνών από την τελευταία ανάρτηση του δασικού χάρτη πλήρης έκθεση για την περιοχή ΚΙΣΣΟΣ, όπου καταγράφονται τεκμηριωμένα:

- οι υφιστάμενες χρήσεις,
- ο χρόνος μεταβολής της δασικής μορφής και
- αν η μεταβολή της δασικής μορφής επήλθε δυνάμει διοικητικών πράξεων που δεν έχουν ανακληθεί ή ακυρωθεί.
- III. Θα ακολουθήσει απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με την οποία θα καθοριστούν τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την τεκμηρίωση της αιτίας μεταβολής της δασικής μορφής, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή της.

IV. Η έκθεση του πιο πάνω Ο.Τ.Α., που συντάσσεται κατά την προηγούμενη παράγραφο, υποβάλλεται στα αρμόδια Δασαρχεία για τη διατύπωση γνώμης, ως

προς το χρόνο και τα αίτια της μεταβολής της δασικής μορφής, και στη συνέχεια αποστέλλεται στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Η Γενική Διεύθυνση, αφού διατυπώσει τη δική της γνώμη για τη μεταβολή της δασικής μορφής, προωθεί το φάκελο στην Ειδική Γραμματεία Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, η οποία τον διαβιβάζει στο Κεντρικό Συμβούλιο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του Υπουργείου, για να γνωμοδοτήσει αν συντρέχουν προϋποθέσεις πολεοδόμησης. Η γνώμη κάθε υπηρεσίας παρέχεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της έκθεσης του Ο.Τ.Α. σε αυτήν.

α. Μετά τη διατύπωση των γνωμών της προηγούμενης παραγράφου ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής εξετάζει τα στοιχεία του φακέλου και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο. Εφόσον ο δασικός χαρακτήρας της περιοχής έχει μεταβληθεί με πράξεις της Διοίκησης που δεν έχουν ακυρωθεί ή ανακληθεί και συντρέχουν προϋποθέσεις για την πολεοδόμηση της, ο Υπουργός εκδίδει πράξη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως για την περαιώση της διαδικασίας κύρωσης του δασικού χάρτη, ως προς την περιοχή αυτή, και την έναρξη της διαδικασίας πολεοδόμησής της. Από την πολεοδόμηση εξαιρούνται τα τμήματα που διατηρούν το δασικό χαρακτήρα τους και παραμένουν εκτός σχεδίου, για τα οποία η αναστολή της παραγράφου 1 αίρεται αυτοδικαίως και εκδίδεται από τη Διεύθυνση Δασών πρόσκληση για την υποβολή αντιρρήσεων σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 14 έως 19.

β. Η περιοχή που εξαιρείται από το δασικό χάρτη, πολεοδομείται με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, με τη διαδικασία που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία ή, εφόσον πρόκειται για οικισμό κάτω των 2.000 κατοίκων, εκδίδεται πράξη οριοθέτησής του σύμφωνα με τις ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις.

Δυστυχώς όμως για την πρόταση της διοίκησης του Δήμου, αυτό δεν μπορεί να ισχύσει για την περιοχή ΚΙΣΣΟΣ, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως **δασική και αναδασωτέα** (απόφαση 6/1995 της Α/θμιας Επιτροπής Δασικών Αμφ/σεων N. Θεσσαλονίκης, η οποία απόφαση δεν έχει ακυρωθεί δικαστικά, ούτε με απόφαση της Β/θμιας Επιτροπής -αφού έκανε ό,τι μπορούσε να αναβάλει τη συζήτηση της Επιτροπής επί πολλά χρόνια- ούτε με δικαστική απόφαση). Η ιδιότητα αυτή της περιοχής ΚΙΣΣΟΣ (δασική-αναδασωτέα) έχει σημειωθεί και στον αναρτημένο δασικό χάρτη του Χορτιάτη. Αυτήν ακριβώς την αναγραφή στο δασικό χάρτη θέλει να ματαιώσει η πρόταση του Δήμου, με τη στήριξη -όπως νομίζει- της πλειοψηφίας που διαθέτει στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Για να ενισχύσει την πρότασή της η διοίκηση του Δήμου, ανακάλυψε εκ των υστέρων και την κοινωνική διάσταση του ζητήματος (ότι δηλ. στα οικόπεδα που θα πάρει ο Δήμος, θα στεγάσει 260 οικογένειες που ήταν θύματα του ολοκαυτώματος και τώρα μένουν άστεγες, κάτι που δεν είναι αλήθεια. Το ζήτημα αυτό (στεγαστικό) δεν έχει τεθεί ποτέ μέχρι σήμερα, αλλά η πρόταση υπολογίζει να αξιοποιήσει την άγνοια της κοινής γνώμης, για να στηρίξει την πρόταση. Μέχρι σήμερα ήταν δεδομένο ότι ο Δήμος τα οικόπεδα της αντιπαροχής του θα τα πωλήσει εν καιρώ και με το τίμημα των οικοπέδων θα ενισχύσει τα έσοδα του Δήμου).

Εν τέλει τίθεται ένα εύλογο ερώτημα: **Γνωρίζουν οι κ. δημοτικοί σύμβουλοι την παρανομία της πρότασης της διοίκησης του Δήμου και τις ενδεχόμενες συνέπειες, πριν εγκρίνουν την πρόταση;**

Πάντως, θα πρέπει να γνωρίζουν ότι όλη αυτή η μεθόδευση που γίνεται με τη στήριξη του Δήμου, θα μηδενίσει όχι μόνο τη μέχρι τώρα δικαστική εξέλιξη του ζητήματος ΚΙΣΣΟΣ (κάτι που φαίνεται ότι δεν ενδιαφέρει το Δήμο, σε εποχή μάλιστα που η πολιτεία και η κοινωνία απαιτούν την εφαρμογή των αρχών της νομιμότητας,

ιδίως από επίσημους φορείς εξουσίας), αλλά θα ακυρώσει στην πράξη την απόφαση 3651/1999 της Ολομέλειας του ΣτΕ και θα εκμηδενίσει κάθε μελλοντική κρίση του ΣτΕ, όσο αφορά τις πιο πάνω εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, που πρόκειται να συζητηθούν την 15-5-2013 στο Ε΄ Τμήμα του ΣτΕ.

Μετά από όλα αυτά, είναι ερώτημα αν η διοίκηση του Δήμου, με την υιοθέτηση της αναστολής της διαδικασίας των αντιρρήσεων την οποία εισηγείται, έλαβε υπόψη τα πιο πάνω δεδομένα και τις συνέπειες που θα έχει η πρόταση αυτή, ή, αντίθετα, με παρακίνηση κάποιων που δεν νοιάζονται αν τον εκθέτουν, επιδιώκει να «περάσει» από την πίσω πόρτα» την ενεργοποίηση και νομιμοποίηση των έργων της ΚΙΣΣΟΣ, ερήμην των αποφάσεων των Δικαστηρίων και ιδίως του ΣτΕ που θέλει να παρακάμψει πλαγίως.

ΚΟΥΡΙ

Το Κουρί ασφυκτιά κάτω από την πίεση των λατομείων που λειτουργούν πλέον «αποκαθιστώντας» το τοπίο, υπό την προοπτική της μετεγκατάστασης.

ΦΙΛΥΡΟ, ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟ, ΝΕΟΧΩΡΟΥΔΑ, ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΣ

Έντονες πιέσεις ασκούνται και σ' αυτές τις δασικές εκτάσεις και όπου διατηρούνται οι δασικές εκτάσεις, αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην απουσία οικιστικής πίεσης.

Όλες αυτές οι ορεινές περιοχές από Τριάδι και Λακκιά μέχρι Πεντάλοφο και Γαλλικό κηρύχθηκαν αναδασωτές από το 1973. Τώρα δυστυχώς, χάρη στις συντονισμένες ενέργειες Δημοτικών Συμβουλίων, ιδιωτικών συμφερόντων και δημόσιας διοίκησης, μετατρέπονται σε οικόπεδα και τσιμέντο.

Ένα από τα χειρότερα πλήγματα ήταν το διάταγμα του Οργανισμού Ρυθμιστικού (από 24/6/94) το οποίο προτείνει την οικοπεδοποίηση μέρους αυτών των εκτάσεων.

ΒΕΡΤΙΣΚΟΣ

Το δάσος του Βερτίσκου αποτελεί μια εντελώς ξεχωριστή περίπτωση. Μπορεί να γίνει πόλος έλξης ενός οικοτουριστικού ρεύματος και πρέπει να προστατευτεί και να υποβληθεί σε οικολογική διαχείριση. Παρεμβάσεις όπως φυτεύσεις πεύκων σ' αυτό το κλασικό δάσος πλατυφύλλων είναι τουλάχιστον ατυχείς. Θα πρέπει να εξετασθεί η επέκτασή του και η συμμετοχή των γύρω οικισμών σε φορείς διαχείρισης και ήπιας αξιοποίησης του δάσους.

13.12.2 Προτάσεις για την προστασία των δασών

- Να σταματήσει κάθε προσπάθεια για οικοπεδοποίηση του Χορτιάτη και της ευρύτερης αναδασωτέας περιοχής.
- Να αρχίσει αμέσως η αναδάσωση στην περιοχή του Ισενλί του Χορτιάτη, αφού εφαρμόζοντας τους νόμους αποδοθούν οι ευθύνες σε όσους διέπραξαν ή και διαπράττουν τις καταστροφές.
- Να ανακληθεί η πρόταση του Οργανισμού Ρυθμιστικού ώστε να μη γίνει νομοθετική πράξη.
 - Να φύγει από το Χορτιάτη το «πάρκο κεραιών».
 - Να μην επιτραπεί η οικοδόμηση της περιοχής «Καλύβια».

- Να προστατευτεί αποτελεσματικά το δάσος από το κυνήγι και τις υπόλοιπες ανθρώπινες επιπτώσεις και να υπάρξουν ενισχυτικές παρεμβάσεις.
- Να προστατευτούν τα δάση στο Κουρί και το Φίλυρο, όπως και όλες οι αναδασωτές εκτάσεις από Τριάδι μέχρι Πεντάλοφο, οι οποίες θα πρέπει να ενταχθούν και σε πρόγραμμα αναδάσωσης και οικολογικής αναβάθμισης.
- Να σταματήσει η ανεξέλεγκτη απόρριψη απορριμμάτων, λυμάτων και νεκρών ζώων.

13.13 ΤΑ ΝΕΡΑ

Η έλλειψη του νερού και ιδιαίτερα του πόσιμου έχει εμφανιστεί λίγο-πολύ σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες και έχει να κάνει με το αναπτυξιακό μοντέλο που ακολουθείται και το οποίο ελάχιστα ενδιαφέρεται για το φυσικό περιβάλλον και τελικά για τον ίδιο τον άνθρωπο. Η βασικότερη αιτία είναι η υπερκατανάλωση. Η πόλη, η βιομηχανία, αλλά προπαντός η εντατική γεωργία όταν καταναλώνουν πολύ περισσότερο νερό από αυτό που αναπληρώνεται από τους φυσικούς κύκλους τότε είναι υπεύθυνες για το στέρεμα των πηγών και την ξήρανση των ποταμών και λιμνών, ειδικά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επί χρόνια θεωρήθηκε το νερό σαν ένα αγαθό που ο καθένας μπορούσε να το χρησιμοποιήσει όπως ήθελε. Στη φύση όμως δεν υπάρχουν ανεξάντλητοι πόροι.

Επομένως το γλυκό νερό πρέπει να το μεταχειρίζομαστε με ορθολογικό τρόπο και περίσκεψη. Τα αποτελέσματα της υπερκατανάλωσης στην περιοχή Θεσσαλονίκης είναι ορατά. Οι πηγές της Αραβησσού εξαντλούνται, το Καλοχώρι τρομοκρατείται από τις καθιζήσεις που οφείλονται σε αντλήσεις της ΕΥΑΘ στο Γαλλικό, ο Αξιός και ο Αλιάκμονας το καλοκαίρι αποδίδονται στη γεωργία, η Κορώνεια είναι πλέον μια ξερή λίμνη! Καμία προσπάθεια δεν έχει γίνει προς την κατεύθυνση της οικονομίας νερού στην πόλη και στη βιομηχανία, καμία προσπάθεια να αλλάξει το υδροφόρο μοντέλο της εντατικής γεωργίας.

Χαρακτηριστικό είναι ότι μετά τη χρήση του το νερό συνήθως μετατρέπεται σε "απόβλητο" και πετιέται σε υδάτινους αποδέκτες, ποτάμια, λίμνες, θάλασσα, κάνοντάς τους συχνά ακατάλληλους για χρήση. Η ρύπανση αποτελεί και τη βασική αιτία υποβάθμισης του γλυκού νερού σε πόσιμο. Ο Αλιάκμονας που έχει λύσει το υδρευτικό πρόβλημα της Θεσσαλονίκης περιέχει ίνες αμιάντου, υπολείμματα αστικών λυμάτων, βιομηχανικά απόβλητα και βιομηχανικά κατάλοιπα (λιπάσματα - φυτοφάρμακα). Επιπλέον συχνά παρουσιάζεται υφαλμύρωση του νερού εξαιτίας της εισόδου της θάλασσας σε παράκτιους υπόγειους υδροφορείς, μετά από ελάττωση της πίεσης του γλυκού νερού από την υπεράντληση. Τέτοια φαινόμενα έχουν παρουσιαστεί στην περιοχή Καλοχωρίου-Σίνδου και προκάλεσαν το σταμάτημα των αντλήσεων νερού από τις γεωτρήσεις του Γαλλικού.

Όμως η παγκόσμια αλλαγή του κλίματος είναι μια πραγματικότητα. Οι βροχές λιγοστεύουν, η θερμοκρασία ανεβαίνει, τα φαινόμενα ερημοποίησης ειδικά τις μεσογειακές χώρες είναι ορατά. Και δεν φταίει μόνο το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η αύξηση των καύσεων, η καταστροφή των τροπικών δασών και του όζοντος. Φταίει τοπικά το μπλοκάρισμα των φυσικών κύκλων του νερού, οι πυρκαγιές των δασών, η ξήρανση των φυσικών υδάτινων ταμιευτήρων και φυσικά η ρύπανση, για την αλλαγή του μικροκλίματος της κάθε περιοχής.

Ποτέ δεν έγινε κάποια ουσιαστική μελέτη για την επίδραση όλων αυτών των παραγόντων στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης. Είναι γεγονός όμως ότι η εντατική γεωργία κάλυψε και το πιο μικρό κομματάκι γης καταστρέφοντας φυσικά οικοσυστήματα (δάση, υγροτόπους κλπ.) που ευνοούν τη συγκράτηση του νερού και κάνουν το κλίμα πιο ήπιο. Τα δέντρα όταν δεν καίγονται κόβονται με ταχύτατους

ρυθμούς. Τα παραποτάμια δάση του Αξιού και του Αλιάκμονα καταστράφηκαν από τις επεκτατικές ανάγκες της γεωργίας. Η αποξήρανση της λίμνης των Γιαννιτσών πριν πολλά χρόνια έγινε χωρίς να υπάρξει η πρόνοια να αφεθεί κάποιος φυσικός ή τεχνητός ταμιευτήρας που θα μπορούσε να ανακουφίσει την κατάσταση σε περίοδο ξηρασίας. Οι μικρές λίμνες αποξηράνθηκαν. Τα περιαστικά δάση συρρικνώνονται συνεχώς και τα ρέματα μπαζώνονται. Η αποψίλωση του κάμπου, όπου αυτός δεν καλλιεργείται, είναι γεγονός. Να θυμίσουμε ότι μετά από περιόδους ξηρασίας, επικρατούν έντονες βροχοπτώσεις και πλημμύρες, που είναι υπεύθυνες για τη διάβρωση του εδάφους, την απώλεια του γόνιμου χώματος και την ερημοποίηση, αφού πουθενά δεν υπάρχουν οι ρίζες κάποιων δέντρων για να συγκρατήσουν το νερό.

Τα αποτελέσματα της καταστροφής των φυσικών οικοσυστημάτων δεν είναι άμεσα ορατά όμως οι θεομηνίες συχνά δεν είναι καθόλου τυχαίες, έχουν τη ρίζα τους στις παράλογες ανθρώπινες επεμβάσεις για το εύκολο κέρδος και στην άγνοια των βασικών κύκλων της φύσης. Η περιοχή μας έχει δει αρκετά τέτοια φαινόμενα.

Προτείνουμε:

- Εφαρμογή προγραμμάτων εξοικονόμησης πόσιμου νερού στις αστικές περιοχές.
 - Ανακύκλωση νερού από τη βιομηχανία.
 - Αναδιάρθρωση καλλιεργειών.
- Επιδότηση των γεωργών που θα υιοθετήσουν λιγότερο υδροβόρες μεθόδους άρδευσης, όπως π.χ. η στάγδην άρδευση.
- Ουσιαστικός έλεγχος των ποσοτήτων νερών που αντλούνται από τις αρδευτικές γεωτρήσεις.
- Απαγόρευση της άρδευσης στις μεσημεριανές ώρες του καλοκαιριού, που είναι καταστροφική και για τα καλλιεργούμενα φυτά.
- Επιδότηση των γεωργών που εγκαταλείπουν την αρδευόμενη καλλιέργεια.
- Άμεση εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται στα Σχέδια Διαχείρισης Υδατικών Πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής.
- Αποκατάσταση των δασικών εκτάσεων, ώστε να εξυγιανθούν τα οικοσυστήματα και να επανακάμψει το υδατικό ισοζύγιο.

13.14 ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΓΚΑΔΑ: ΜΙΑ ΆΛΛΗ ΛΟΓΙΚΗ

Η Επαρχία Λαγκαδά, από τις πιο φτωχές και παραμελημένες περιοχές της Ελλάδας, έχει γίνει κατά καιρούς δέκτης των πιο αλλοπρόσαλλων δήθεν αναπτυξιακών προτάσεων. Ωστόσο, αυτό που χρειάζεται η περιοχή είναι «μικρές» αλλά εκτεταμένες παρεμβάσεις που θα στρέψουν ολόκληρο το μοντέλο παραγωγής στην περιοχή σε αειφόρα κατεύθυνση.

Είναι σαφές ότι η αποκατάσταση του περιβάλλοντος της περιοχής πρέπει να έχει προτεραιότητα και να συνδυαστεί με τον προγραμματισμό οικονομικών δραστηριοτήτων που να μην προκαλούν την καταστροφή. Αντίθετα, μια οικολογική και κοινωνικά ευαίσθητη πρόταση μπορεί να περιλαμβάνει:

- Ενίσχυση των καλλιεργειών που χρησιμοποιούν λιγότερες αγροχημικές ουσίες και αρδευτικό νερό (βιολογικές καλλιέργειες, ολοκληρωμένη φυτοπροστασία, κ.ά.). Εκμετάλλευση των αντίστοιχων προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι ιδιαίτερα ευνοϊκά για την περιοχή των λιμνών Κορώνεια και Βόλβη.

- Δημιουργία δικτύου διάθεσης των παραγόμενων βιολογικών προϊόντων στη Θεσσαλονίκη και σε αγορές του εξωτερικού.

• Οικοτουριστικές δραστηριότητες σε ορεινές και παραλίμνιες περιοχές. Δημιουργία δημοτικών επιχειρήσεων με ενδεικτικά αντικείμενα οικολογικές διαδρομές με βάρκες, ποδήλατα ή άλογα και γυναικείων συνεταιρισμών για τη λειτουργία οικοτουριστικών ξενώνων εναρμονισμένων με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική της περιοχής. Χρειάζεται οργανωμένος προγραμματισμός, για να μη γίνει κάθε σπίτι και αναψυκτήριο, κάθε χωριό και ξενώνας.

• Χρηματοδότηση για τον πολλαπλασιασμό των ανασκαφών αρχαιολογικών χώρων στην περιοχή και τη μετατροπή τους ώστε να μπορούν να δέχονται επισκέπτες. Συντήρηση των βυζαντινών και νεώτερων μνημείων.

• Ενίσχυση των πολιτιστικών γεγονότων της περιοχής και της καλλιτεχνικής δημιουργίας (π.χ. Φεστιβάλ Τζαζ Βερτίσκου).

• Εγκατάσταση βιοτεχνιών χωρίς απόβλητα (π.χ. κατασκευή ρούχων, επίπλων) με οργανωμένο τρόπο και χωρίς να προσβάλλουν το περιβάλλον.

• Επεξεργασία και προώθηση τοπικών προϊόντων όπως η λιπαριά (σαρδέλα του γλυκού νερού) και άλλα αλιεύματα. Αποκατάσταση του Ρήχιου ποταμού από τα εμπόδια της ροής του, ώστε να αναζωογονηθεί η άνοδος των χελιών, κάτι που θα ενισχύσει το εισόδημα των ψαράδων.

• Αγροδασοκομία και ήπια εκμετάλλευση δασικών προϊόντων όπως κάστανα, καρύδια, φουντούκια, μανιτάρια και αρωματικά φυτά.

• Αποκατάσταση και άλλων μικρών υγροτόπων της περιοχής, εκτός της λίμνης Μαιρούδας, η οποία αποτελεί ένα από τα λίγα ενθαρρυντικά προγράμματα στην περιοχή, αν και συναντά κατά καιρούς προσκόμματα.

• Δημιουργία βιολογικών καθαρισμών με φυτά κατά το πολύ επιτυχημένο παράδειγμα της Κοινότητας Νέας Μαδύτου.

Η οικολογική προοπτική είναι η μόνη για την επιβίωση αυτής της περιοχής, τη συγκράτηση του πληθυσμού της και την οικονομική της αναζωογόνηση.

13.15 ΛΙΜΝΗ ΚΟΡΩΝΕΙΑ: ΠΑΤΑΓΩΔΗΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΨΩΜΙΑΔΗ

Οι προσπάθειες της διοίκησης Ψωμιάδη για τη σωτηρία της λίμνης στέφθηκαν από απόλυτη αποτυχία. Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αποκατάστασης (Μάστερ Πλαν) πρότεινε μια συγκεκριμένη ακολουθία παρεμβάσεων και έργων που χρειαζόταν προσεκτική και συντονισμένη εφαρμογή, αν και δεν έλειπαν επιμέρους προβλήματα και αμφισβητήσεις. Ο Μ. Τρεμόπουλος και ως Νομαρχιακός Σύμβουλος είχε εκφράσει τις αμφιβολίες του για το κατά πόσο ένα τόσο δύσκολο πακέτο έργων και παρεμβάσεων θα μπορούσε να διεκπεραιωθεί σε νομαρχιακό επίπεδο και μάλιστα από μία τουλάχιστον ιδιόμορφη διοίκηση. Δυστυχώς επαληθευτήκαμε, καθώς αποκαλύφθηκε σε όλο της το μεγαλείο η παταγώδης αποτυχία για σωστή εφαρμογή των προβλεπόμενων και συμφωνημένων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έργων και παρεμβάσεων.

Καταρχάς κανένα από τα αίτια της υποβάθμισης της λίμνης δεν μπόρεσε να αντιμετωπιστεί. Τα έργα που κουτσά-στραβά μπόρεσε να ξεκινήσει η διοίκηση Ψωμιάδη έμειναν μετέωρα τόσο χρηματοδοτικά όσο και οικολογικά. Άλλα και τα άλλα έργα (βαθιά ενδιαιτήματα, περιμετρική τάφρος, προϋγρότοπος) παρουσίασαν καθυστερήσεις ή ακόμη και παράτυπες αλλαγές στην εφαρμογή τους, που καταγγέλθηκαν από το Μ. Τρεμόπουλο στον αρμόδιο εισαγγελέα. Παράδειγμα αποτελούν τα βαθιά ενδιαιτήματα που επτρόκειτο να κατασκευαστούν τελικά στα

δυτικά αντί στα βαθύτερα ανατολικά της λίμνης, με αποτέλεσμα να μην είναι και τόσο βαθιά και η λίμνη να παραμείνει ρηχή, κινδυνεύοντας να ξεραθεί πάλι ανά πάσα στιγμή.

Με αυτά τα δεδομένα, ο εξευτελισμός της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν δεδομένος και η καταδίκη από το Ευρωδικιαστήριο επιβεβαιώθηκε και τυπικά το 2011, μαζί με την ακύρωση της χρηματοδότησης του Σχεδίου Αποκατάστασης από τα ευρωπαϊκά ταμεία.

Ουσιαστική λύση θα ήταν η αλλαγή του γεωργικού μοντέλου της υδροβόρας και χημικοσυντηρούμενης γεωργίας και βέβαια ο τερματισμός της ρύπανσης από βιομηχανικά απόβλητα, αστικά λύματα και γεωργικά απόβλητα.

Η διοίκηση της Περιφέρειας οφείλει να ελέγχει ουσιαστικά τις βιομηχανίες, να εξασφαλίσει το βιολογικό καθαρισμό των λυμάτων όλων των παραλίμνιων οικισμών, να σταματήσει το όργιο των γεωτρήσεων και να προχωρήσει στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών.

13.16 ΑΜΜΟΛΗΨΙΕΣ

Η άμμος, το χαλίκι, η άργιλος προστατεύονται από τη νομοθεσία ως έννομα αγαθά με διπτό χαρακτήρα, δηλαδή και ως **κοινόχρηστα αγαθά** για την άμεση εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού, αλλά και ως περιβαλλοντικά αγαθά που αποτελούν **αναπόσπαστα κομμάτια του οικοσυστήματος**.

Η αμμοληψία δεν μπορεί να ασκείται κατά τρόπο ανεξέλεγκτο, αντίθετα η διοίκηση κατ' εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας οφείλει να ελέγχει τη δραστηριότητα αυτή.

Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητη η καλύτερη οργάνωση των συναρμόδιων υπηρεσιών και η συνεργασία μεταξύ τους.

Προτείνουμε:

- Δημιουργία βάσης δεδομένων με αναλυτικά στοιχεία για τις χορηγούμενες άδειες αμμοληψίας (θέση δραστηριότητας, υπεύθυνος φορέας, ποσότητα εξόρυξης και ότι άλλο κρίνεται αναγκαίο),
- Σ' αυτή τη βάση δεδομένων θα πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση όλες οι υπηρεσίες, αλλά και οι πολίτες στο πλαίσιο της ανοικτής διακυβέρνησης.
- Οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να ελέγχουν την τήρηση των περιβαλλοντικών και λοιπών όρων που έχουν θέσει.
- Η Διοίκηση καλείται να ανταποκριθεί στο αίτημα των πολιτών για αποτελεσματική προστασία των ποταμών και των λιμνών από αυθαίρετες επεμβάσεις, εφαρμόζοντας το νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει, έστω και διάσπαρτο.

13.17 ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Οι αγρότες της Ελλάδας έχουν καταντήσει να επιβιώνουν με πολύ μεγάλη δυσκολία σήμερα. Το διεθνές πλαίσιο του άγριου νεοφιλελευθερισμού, που επιβάλλει έναν ανταγωνισμό χωρίς καμία ευαισθησία για την κοινωνική συνοχή και την επιβίωση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού, έχει επιβληθεί και στη χώρα μας και οδηγεί μεγάλες μάζες στην ανεργία. Ο αγροτικός κόσμος πρέπει να επιβιώσει και να μείνει στις εστίες του.

Για να γίνει αυτό όμως, πρέπει να εγκαταλειφθεί το σημερινό εντατικό μοντέλο και όχι να εντατικοποιηθεί περισσότερο, όπως διατυπωνίζουν τα εγχώρια φερέφωνα του νεοφιλελευθερισμού.

Οι συνήθεις προτάσεις μιλούν για περισσότερη μηχανοποίηση, φτηνότερο πετρέλαιο για τα τρακτέρ, περισσότερες χημικές ουσίες, περισσότερο νερό, περισσότερες επιδοτήσεις προϊόντων έως και επιβλαβών, όπως ο καπνός. Τελευταία, μάλιστα, μπαίνουν δυναμικά στην αγορά από τις μεγάλες πολυεθνικές και τα τροποποιημένα γενετικά προϊόντα. Έτσι όμως η περιβαλλοντική καταστροφή είναι δύο βήματα από την πόρτα μας και ήδη μέσα στο πιάτο μας.

Οι δικές μας προτάσεις μιλούν περισσότερο για την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων. Οι καταναλωτές πλέον στρέφονται προς τα οικολογικά προϊόντα. Γι' αυτό παλεύουμε:

- για την επέκταση των βιολογικών καλλιεργειών, χωρίς τη χρήση φυτοφαρμάκων και συνθετικών λιπασμάτων.
- για την ύπαρξη ειδικών προγραμμάτων προώθησης και επιδοτήσεων της ποιότητας, τη δημιουργία δικτύου διάθεσης και αξιόπιστους μηχανισμούς πιστοποίησης.
- ώστε οι συνεταιρισμένοι παραγωγοί να συνεργαστούν με ερευνητικά ιδρύματα σ' αυτή την κατεύθυνση και να υιοθετήσουν τις νέες οικολογικές κατευθύνσεις στη γεωργία.

13.18 ΈΝΑ ΆΛΛΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ

Η ύπαιθρος του Νομού είναι θύμα της αδιαφορίας των εκάστοτε νομαρχιακών ηγεσιών. Η Θεσσαλονίκη παραμένει το κέντρο που σκιάζει επικίνδυνα την περιφέρειά της.

Οι δυνατότητες υπάρχουν: φύση πλούσια σε εναλλαγές, υγρότοποι μοναδικοί με διεθνές ενδιαφέρον και παραδοσιακοί οικισμοί που δεν έχουν αλλοιωθεί από το μαζικό τουρισμό· σημαντικοί ιστορικοί τόποι και αρχαιολογικοί χώροι όλων των εποχών· σύνολα με αξίες ποικίλες για το ιστορικό, αρχαιολογικό, αρχιτεκτονικό και τεχνολογικό τους ενδιαφέρον.

Οι μελέτες –οι λίγες που υπάρχουν– είναι συχνά ελλιπείς. Λείπουν οι πλήρεις χάρτες διαδρομών για τη διασύνδεσή τους σ' ένα δίκτυο επισκέψεων με διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης: με τα πόδια, με το ποδήλατο, με το αυτοκίνητο.

Ένα μέσο σταθερής τροχιάς, του οποίου η ανάμνηση είναι ζωντανή ακόμη ανάμεσα στο Λαγκαδά και το Σταυρό, δεν έχει μεγάλες δυσκολίες υλοποίησης και έχει μεγάλες δυνατότητες απήχησης στους μελλοντικούς χρήστες.

Η Εγνατία Οδός δεν είναι πανάκεια. Εγκυμονεί άλλωστε κινδύνους αναστάτωσης της ισορροπίας της σχέσης παραδοσιακών οικισμών και φυσικού τοπίου, στα σημεία που διασχίζει το Νομό.

Προτείνουμε:

- Σύνταξη προγραμμάτων ήπιων δραστηριοτήτων, με βάση την τοπική παράδοση και αγροτική παραγωγή.
- Βοηθήματα για τη δημιουργία τουριστικής υποδομής από τους δήμους, στη βάση ενός προγράμματος ανάδειξης της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας κάθε περιοχής και επί μέρους οικισμού.
- Ανοιχτά μουσεία αγροτικής ζωής και αγροτικής παραγωγής.
- Κέντρα διάδοσης παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων μπορούν να συνδυασθούν με προγράμματα επιμόρφωσης ανέργων νέων σε θέματα ήπιας εναλλακτικής τουριστικής δραστηριότητας και διαχείρισης πολιτιστικών αγαθών.

- Αναβίωση της χρήσης αιολικής και υδραυλικής ενέργειας στο Νομό, με σύγχρονη διατήρηση των μνημείων που μαρτυρούν για την παραδοσιακή τους χρήση.
- Σχέδια για παραδοσιακούς δρόμους, όπως ο δρόμος του κρασιού ή ο τοπικός σιδηρόδρομος (το τρενάκι του Σταυρού).
- Αναβίωση της χρήσης παραδοσιακών μεθόδων και υλικών δόμησης (πλιθιά, καλάμια) σε πρότυπες μονάδες για λόγους εκπαιδευτικούς και πειραματικούς, μπορεί να δοκιμασθεί και για εμπορικούς σκοπούς.
- Προώθηση προγραμμάτων συνεταιρισμών γυναικών σε ορεινούς, παραλίμνιους και παραποτάμιους οικισμούς του Νομού και η δημιουργία δικτύων οικοτουριστικής διαχείρισης.
- Ενίσχυση και υποστήριξη ενός δικτύου λουτροπόλεων (πόλεων με θερμά λουτρά) όπως η Θέρμη, ο Λαγκαδάς, η Νέα Απολλωνία, με σύγχρονη αποκατάσταση των μνημειακών συνόλων.
- Ενίσχυση και υποστήριξη προγραμμάτων δημοτικών και ιδιωτικών επιχειρήσεων συγκρότησης και διαχείρισης παραδοσιακών αγροτικών μονάδων εκτροφής ζώων και βιοκαλλιέργειας, σε συνδυασμό με μικρού μεγέθους τουριστικά καταλύματα.
- Δημιουργία δικτύου διάθεσης των τοπικών προϊόντων στην ενδοχώρα και το εξωτερικό.
- Χρηματοδότηση των ανασκαφών.
- Ενίσχυση των δραστηριοτήτων των νέων, με στόχο την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην Περιφέρεια.

13.18 Ο ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Είναι μια πρόταση που θα μας φέρει κοντά σε ένα καλύτερο μέλλον, που αξίζει ο νομός για ένα ποιοτικό αναπτυξιακό μοντέλο. Βασικό εργαλείο αυτής της άλλης προοπτικής είναι η ανάπτυξη του προαστιακού σιδηροδρόμου, που θα διευκολύνει την κίνηση των ανθρώπων και των αγαθών που παράγουν και έτσι δεν θα αναγκάζονται να εγκαταλείπουν την περιοχή τους για να μετακομίσουν στη Θεσσαλονίκη

Την πρόταση της δημιουργίας ενός προαστιακού σιδηροδρομικού δικτύου στο νομό και στη Χαλκιδική είχαμε θέσει ήδη από το 1990.

Οι γραμμές που προτείνουμε είναι

- Θεσσαλονίκη- Μενεμένη- Ελευθέριο Κορδελιό -Ιωνία- ΒΙΠΕΘ- Σίνδος- ΤΕΙ
- Θεσσαλονίκη – Αεροδρόμιο – Μηχανιώνα – Επανωμή – Μουδανιά
- Θεσσαλονίκη – Λαχανόκηποι – Ωραιόκαστρο – Λητή – Λαγυνά – Αγ. Βασίλειο – Θέρμη- Αεροδρόμιο και
- Αγ. Βασίλειο – Σταυρό – Αμφίπολη – Ν. Ζίχνη
- Συνδυασμός με μια Σιδηροδρομική Εγνατία, εργαλείο που θα συνδέει περιοχές ελάχιστα ή και καθόλου εξυπηρετούμενες από ΜΜΜ με χαμηλό οικονομικό, ενεργειακό και περιβαλλοντικό κόστος και υψηλότατο αναπτυξιακό όφελος. Το ΕΣΠΑ μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την υλοποίηση του έργου.

14. ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Η άναρχη ανάπτυξη στο σύνολο σχεδόν των οικονομικών της δραστηριοτήτων και υποδομών και ιδιαίτερα στον τουρισμό, στον οικιστικό τομέα, στην αγροτική πολιτική και στην εξουρκτική δραστηριότητα οδήγησε την περιοχή σε οριακό σημείο.

Η υποβάθμιση του μοναδικού φυσικού κάλλους της Χαλκιδικής και η ανεπαρκής προστασία του περιβάλλοντος δημιουργούν συνθήκες οι οποίες σταδιακά οδηγούν στην απαξίωση του τουριστικού προϊόντος, την υποβάθμιση της ζωής των κατοίκων και την αδυναμία ανάδειξης των αγροτικών προϊόντων με βάση ποιοτικά κριτήρια.

Η Χαλκιδική συνδυάζει τη μοναδική θάλασσα, τον πλούσιο ορεινό δασικό όγκο του Χολομώντα, την παράδοση/απομόνωση των Ζερβοχωρίων, την κοιλάδα του Ανθεμούντα και την ιερότητα του Αγίου Όρους. Κυριαρχείται από δάση και καλλιεργούμενες εκτάσεις σε ποσοστό 95%. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την ύπαρξη ακτογραμμής περίπου 610 χλμ. –μεγαλύτερης από οποιονδήποτε άλλο ηπειρωτικό νομό στην Ελλάδα– διαμορφώνει ένα καλαίσθητο περιβάλλον και την αναδεικνύει σε τόπο δημιουργίας και αναψυχής.

Εξίσου σημαντικό κεφάλαιο είναι οι άνθρωποί της, που απέκτησαν μακρά εμπειρία από την ενασχόληση τους με τον εσωτερικό και διεθνή τουρισμό.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ είναι αναγκαίοτητα η ανασυγκρότηση της Χαλκιδικής, εφόσον έγινε πλέον συνείδηση η περιβαλλοντική της αξία και τα προηγούμενα αδιέξοδα βήματα.

Η Χαλκιδική μπορεί να αναδειχθεί λόγω της μοναδικής «Αθωνικής Πολιτείας», των ακτών της, της επιρροής της στη μητροπολιτική Θεσσαλονίκη, τους σημαντικούς περιβαλλοντικούς θησαυρούς, τη μεγαλύτερη συγκέντρωση υπηρεσιών τουρισμού (εγκαταστάσεις και εμπειρία) σε πολυδύναμο, πολυλειτουργικό και διεποχιακό κέντρο τουρισμού.

Η «Οικολογία-Αλληλεγγύη» θα αγωνιστεί σθεναρά για να προστατευτούν τα νερά, οι παραλίες, τα δάση της Χαλκιδικής και για να προβληθεί ένα οικονομικό μοντέλο που θα σέβεται το φυσικό περιβάλλον και θα μειώνει τις κοινωνικές ανισότητες.

14.1 Η «ΕΠΕΝΔΥΣΗ» ΤΗΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ»

Το επενδυτικό σχέδιο της εταιρείας περιλαμβάνει:

- Συγκρότημα μεταλλουργίας χρυσού, χαλκού, αργύρου, μολύβδου, ψευδαργύρου και συνοδών εργοστασίων κρυογεννητικού οξυγόνου και θειικού οξείος. Το συγκρότημα χωροθετείται μέσα σε δάσος, μόλις δύο χιλιόμετρα από τον οικισμό του Στρατωνίου και τη θάλασσα.
- Το επιφανειακό μεταλλείο χρυσού-χαλκού των Σκουριών στο όρος Κάκαβος.
- Το μεταλλείο χρυσού της Ολυμπιάδας.
- Συνέχιση της εκμετάλλευσης του μεταλλείου των Μαύρων Πετρών, κάτω από τη Στρατονίκη.
- Μετατροπή του λιμένα Στρατωνίου σε λιμάνι βαριάς βιομηχανίας.
- Τρία νέα μεταλλεία –Τσικάρα, Φισώκα, Πιάβιτσα– έτοιμα προς περιχαράκωση και εκμετάλλευση.
- Εκμετάλλευση του συνόλου των ορυκτών πόρων της μεταλλευτικής ιδιοκτησίας έκτασης 317.000 στρεμμάτων μέχρι την πλήρη εξάντλησή τους.

14.1.1 Ασύμφορη και καταστροφική η εξόρυξη

Οι αρνητικές επιπτώσεις στην επιφανειακή γη, το υπέδαφος, τα υπόγεια νερά, τις ακτογραμμές, τον αέρα, τη βιοποικιλότητα και την κοινωνική και οικονομική συνοχή της Β.Α. Χαλκιδικής από την πλήρη «ανάπτυξη» των επενδυτικών σχεδίων της «Ελληνικός Χρυσός» είναι τόσο μεγάλες σε σχέση με τα οικονομικά οφέλη της επένδυσης, ώστε αυτή να καθίσταται ασύμφορη, καταστροφική και υπονομευτική για την επιβίωση των μελλοντικών γενιών στην περιοχή. Γι' αυτό και ήδη από το 2009, ως ευρωβουλευτής, ο Μιχάλης Τρεμόπουλος και οι συνεργάτες του έδειξαν έμπρακτα το ενδιαφέρον τους με περιοδείες στην περιοχή, ερωτήσεις προς την Κομισιόν και υποστήριξη του ψηφίσματος της Ευρωβουλής για την πανευρωπαϊκή απαγόρευση της χρήσης κυανίου στην εξόρυξη χρυσού.

Συγκεκριμένα, ο Μιχάλης Τρεμόπουλος κατά τη θητεία του ως ευρωβουλευτής και σε συνεργασία με ούγγρους ευρωβουλευτές κατάφερε να υπερψηφιστεί η ιστορική απόφαση σύμφωνα με την οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζητά από την Κομισιόν την πλήρη απαγόρευση της μεταλλείας με τη χρήση κυανίδιων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό έχει τεράστια σημασία για τη χώρα μας όπου πρωθιμούνται προγράμματα μεταλλουργίας χρυσού με κυάνιο σε Χαλκιδική, Κιλκίς, Ροδόπη και Έβρο, αλλά απειλείται και από αντίστοιχα προγράμματα στη γειτονική Βουλγαρία.

Υπενθυμίζουμε ότι Μ. Τρεμόπουλος απηύθυνε έκκληση προς τα υπόλοιπα κόμματα του ελληνικού κοινοβουλίου, ώστε να υπάρξει και στη χώρα μας μια ανάλογη συγκεκριμένη απόφαση, αλλά **μέχρι σήμερα δεν υπήρξε καμία απάντηση**.

14.1.2 Οι δημοκρατικοί θεσμοί γελοιοποιούνται

Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το επενδυτικό σχέδιο της εταιρείας Θεωρείται ανεπαρκέστατη με επιστημονικούς όρους, όπως κρίθηκε και από το ΤΕΕ Χαλκιδικής. Ωστόσο, υποβλήθηκε και εγκρίθηκε με σκανδαλώδη ταχύτητα από το ΥΠΕΚΑ. Οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι λεγόμενες «δημόσιες διαβουλεύσεις» ακύρωσαν το περιεχόμενό τους, αφού η δημόσια διοίκηση τις διέκοψε όταν αντιλήφθηκε την μεγάλη αντίδραση των κατοίκων.

14.1.3 Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις επιμένουν, παρά τις μελέτες

Η έκταση, το είδος και ο τρόπος των μεταλλευτικών επεμβάσεων σε μια περιοχή με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, τόσο στο ηπειρωτικό τμήμα της όσο και στις ακτογραμμές της, καθιστούν ασύμφορη, ασύμβατη αλλά και επικίνδυνη την εξόρυξη μετάλλων υπό τους όρους που περιγράφονται στη ΜΠΕ της εταιρείας, ενώ η έως τώρα πρακτική της να παραβιάζει τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους προδικάζει και τη μη τήρηση έστω και αυτών των ανεπαρκών προδιαγραφών της νέας ΜΠΕ.

Με το προτεινόμενο επενδυτικό σχέδιο αναμένονται μεταξύ άλλων οι εξής επιπτώσεις:

- Ρύπανση του αέρα εκτεταμένων περιοχών
- Εκατομμύρια τόνοι στείρων υλικών από τις εξορύξεις θα επιχώσουν χαράδρες με αιωνόβια δέντρα καταστρέφοντας τους χειμάρρους, με επικίνδυνες συνέπειες για πλημμυρικά και άλλα φαινόμενα
- Οριστική καταστροφή εκατοντάδων στρεμμάτων δάσους
- Αποστράγγιση χιλιάδων στρεμμάτων από τα υπόγεια νερά τους, κάτι που θα θέσει σε κίνδυνο την υδροδότηση των παρακείμενων αστικών περιοχών
- Οι περιοχές των τελμάτων θα αποτελούν μόνιμο κίνδυνο εκτεταμένων καταστροφών σε περίπτωση ακραίων καιρικών φαινομένων.

- Τέλος, η ανοιχτή εξόρυξη προβλέπεται να γίνει σε ακατάλληλα θειούχα πετρώματα, με καταστροφικές μεθόδους απόληψης μετάλλων (κυάνωση) ή απλά άγνωστες (ακαριαία τήξη).

14.1.4 Τα οικονομικά δεδομένα αμφισβητούνται

Η καναδική εταιρεία Eldorado Gold, η οποία απέκτησε την «Ελληνικός Χρυσός», αποτελεί άλλο ένα αμφισβητούμενο επιχειρηματικό παράδειγμα που στοχεύει στα εύκολα κέρδη, τα οποία θα πηγαίνουν όλα στους μετόχους, καθώς δεν προβλέπεται είσπραξη φόρων από το ελληνικό δημόσιο!

Οι κυβερνήσεις του δικομματισμού, με καίριο τον αρνητικό ρόλο του σημερινού Δημάρχου Αριστοτέλη κ. Πάχτα, παραχώρησαν εκτάσεις ελληνικής γης και δικαιώματα καταστροφής του περιβάλλοντος, χωρίς να ποσοτικοποιούνται οι σχετικές επιπτώσεις ή να καταλογίζονται ευθύνες στις προηγούμενες εταιρείες εκμετάλλευσης.

Η καταστροφή εκείνων των στοιχείων του φυσικού πλούτου που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη των άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής, ουσιαστικά θα εξαφανίσει πολύ περισσότερες θέσεις εργασίας από αυτές που θα δημιουργήσει η μεταλλευτική δραστηριότητα, οδηγώντας με εξαναγκαστικό τρόπο σε έναν εργασιακό μονόδρομο.

Τέλος, Το προτεινόμενο σχέδιο εντάσσεται σε μια σειρά ενεργειών που ευθυγραμμίζονται με τα μνημόνια, όπου το συμφέρον των ελάχιστων θεωρείται ισχυρότερο από την θέληση και τα συμφέροντα της πλειοψηφίας.

14.1.5 «Ανάπτυξη» με τη βία και με διάλυση της κοινωνικής συνοχής

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη καταδικάζει την επιλογή από την κυβέρνηση της βίας και της τρομοκράτησης των κατοίκων με συλλήψεις, τραυματισμούς και άλλα μέτρα, την αστυνομοκρατία, την παρουσία σεκιουριτάδων, τα συρματοπλέγματα και άλλα εμπόδια πρόσβασης στον Κάκαβο. Κάναμε έκκληση ώστε να μην υπάρχουν προκλήσεις που εξάπτουν τα πνεύματα. «Ανάπτυξη» με MAT και ξύλο δε γίνεται. Καλέσαμε σε διαβούλευση για ένα διαφορετικό παραγωγικό μοντέλο, για να υπάρξει ένα διαφορετικό μέλλον για την περιοχή. Υπάρχουν πολλές αναπτυξιακές δυνατότητες –τουριστικές, αγροτοκτηνοτροφικές, δασοκομικές, μελισσοτροφικές, πολιτιστικές, αρχαιολογικές– οι οποίες υπονομεύονται από τις επιλογές της εταιρείας, της κυβέρνησης και της Τρόικας. Κανένα όφελος δεν θα υπάρξει για την ελληνική οικονομία, καθώς όλα τα κέρδη θα φεύγουν σε Καναδούς και άλλους «διεθνείς» επενδυτές, ενώ όλες οι επιπτώσεις και η ρύπανση από τα βαρέα μεταλλα θα μείνουν για να την υφίστανται στο διηνεκές οι ντόπιοι πληθυσμοί και το περιβάλλον.

Η αρπακτική και αποικιοκρατική απόσπαση μεταλλευμάτων με τη βία δεν παρέχει κανένα μέλλον και καμιά ελπίδα, αλλά μας γυρνά σε προηγούμενους αιώνες.

14.1.6 Μια ιστορική αναδρομή

Η εξόρυξη μεταλλευμάτων είναι μια παλιά παράδοση για την περιοχή. Στην Ολυμπιάδα, από το 1976, λειτούργησε μονάδα εμπλουτισμού του εξορυσσόμενου στα εκεί μεταλλεία υλικού. Όταν μετά το 1985 η METBA αποφάσισε να προχωρήσει μόνο το τμήμα της μονάδας απόκτησης πολύτιμων μετάλλων, θεώρησε αυτονόητο ότι ο χώρος εγκατάστασης της νέας μονάδας θα πρέπει να είναι ακριβώς δίπλα. Η επιλογή αυτή συνάντησε την αντίδραση των κατοίκων, παραμονές των εκλογών του 1989 και τα εγκαίνια δεν έγιναν ποτέ. Η METBA έκλεισε και τέθηκε σε καθεστώς

εκκαθάρισης. Αυτό όμως που παρέμεινε ήταν η προβληματική επιχείρηση των μεταλλείων της Κασσάνδρας, με 880 εργαζόμενους και 3,5 δις δραχμές έλλειμμα το 1993. Επίσης, έμειναν τα χρυσοφόρα κοιτάσματα στην Ολυμπιάδα και τις Σκουριές, καθώς και τα περιβαλλοντικά προβλήματα (η λίμνη αποβλήτων, η εκτεθειμένη ποσότητα αρσενοπυρίτη και τα πλούσια σε βαριά μεταλλα νερά των ορυχείων) που άφησε η δραστηριότητα των μεταλλείων.

Η μεταλλουργία χρυσού πουλήθηκε το 1995 στην TVX Gold για 11 δις δρχ. Την κυβέρνηση απασχολούσε κυρίως ότι έπρεπε να ξεφορτωθεί γρήγορα μια προβληματική επιχείρηση και λιγότερο τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Το τίμημα ήταν εξευτελιστικό. Η εταιρεία εξασφάλισε θέσεις εργασίας για 550 άτομα, αλλά μόνο για 10 χρόνια. Η προτεινόμενη θέση εγκατάστασης μονάδας παραγωγής χρυσού στην Ολυμπιάδα βρισκόταν πάνω σε ρήγμα, το γεωλογικό της υπόθεμα δεν ήταν στεγανό και βρισκόταν δίπλα στα ερείπια των αρχαίων Σταγείρων που δεν έχουν ανασκαφεί. Η λειτουργία του εργοστασίου θα απαιτούσε τεράστιες ποσότητες νερού, ενώ δεν υπήρχε ούτε καν υδρογεωλογική μελέτη ή κάποια πρόταση για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Επιλογή της TVX για την επεξεργασία του μεταλλεύματος ήταν η βιο-οξείδωση – φτηνή μέθοδος, με τεράστιες απαιτήσεις σε κυάνιο (30-35 τόνους NaCN την ημέρα) και απρόβλεπτες συνέπειες! Για όλους αυτούς τους λόγους είχαμε συμπαρασταθεί ενεργά στο δίκαιο αγώνα των κατοίκων του Στρυμονικού Κόλπου.

Το μικρό χωριό της Ολυμπιάδας έγινε η σκηνή για τον μακροβιότερο και δυναμικότερο αγώνα για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς που γνώρισε ποτέ αυτή η χώρα. Με έναν επικό αγώνα, ενάντια σε ισχυρά συμφέροντα και μια διεφθαρμένη κεντρική εξουσία, οι κάτοικοι της Ολυμπιάδας κατάφεραν να αποτρέψουν την εγκατάσταση εργοστασίου χρυσού στον τόπο τους για 15 ολόκληρα χρόνια – μέχρι την οριστική τους δικαίωση από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Η νίκη τους είναι ιστορικής σημασίας όχι μόνο για την ίδια την Ολυμπιάδα, αλλά και για όλους τους παρόμοιους αγώνες που βρίσκονται σε εξέλιξη αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα.

Το 2004 τα Μεταλλεία Κασσάνδρας επανήλθαν στον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου μέσω του εξωδικαστικού συμβιβασμού που υπέγραψε με την TVX και την KINROSS. Με αυτόν το Δημόσιο:

- Αναγνωρίζει επισήμως ότι η δραστηριοποίηση της TVX έχει προκαλέσει ζημίες ύψους περίπου 400 εκατ. ευρώ στο περιβάλλον και τους κατοίκους της περιοχής – τις οποίες εξισώνει και συμψηφίζει με τις δικές του οφειλές προς την TVX.
- Παραιτείται της διεκδίκησης των 2,3 εκατ. ευρώ που χρωστούσε η TVX στο ΙΚΑ και στα Δημόσια Ταμεία.
- Απαγορεύει δια νόμου στους λοιπούς πιστωτές της TVX να διεκδικήσουν δικαστικά τα χρήματά τους.
- Πληρώνει στην TVX σαν «εύλογη αποζημίωση» για να πάρει πίσω τα μεταλλεία το ποσό των 11 εκατ. ευρώ.

Τα 11 εκατ. ευρώ του Δημοσίου χρησιμοποιούνται για την πληρωμή των 471 απολυμένων μεταλλωρύχων (τους οποίους βέβαια είχε την υποχρέωση να πληρώσει η TVX). Επιπλέον, το Δημόσιο έβαλε τους άνεργους της TVX σε επιδοτούμενο πρόγραμμα επανακατάρτισης και ασφάλισης, με άγνωστο κόστος για τον κρατικό προϋπολογισμό. Και ενώ, έστω και με αυτό το τεράστιο κόστος, τα Μεταλλεία Κασσάνδρας βρίσκονται πλέον στον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου και θα μπορούσε να σταματήσει επιτέλους η οικονομική αιμορραγία των Ελλήνων, το Δημόσιο **χαρίζει** τα μεταλλεία στην «Ελληνικός Χρυσός»!

11 εκατ. ευρώ πλήρωσε η «Ελληνικός Χρυσός» (ο κ. Timis και ο κ. Κούτρας) για τα Μεταλλεία Κασσάνδρας, τα οποία δεν εισέπραξε το Δημόσιο αλλά η ΤΒΧ. Σε περίπτωση καταγγελίας και λύσης της σύμβασης, η εταιρεία υποχρεούται να επιστρέψει στο Δημόσιο τα Μεταλλεία Κασσάνδρας – το δε Δημόσιο, ακόμα κι αν δεν ευθύνεται για τη λύση της σύμβασης, υποχρεούται να επιστρέψει τα 11 εκατ. ευρώ τα οποία ουδέποτε εισέπραξε!

Χρειάστηκαν 15 χρόνια σκληρού κι ανυποχώρητου αγώνα από τους κατοίκους της Ολυμπιάδας και των γύρω περιοχών και επτά αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας για να ακυρωθεί το πρόγραμμα εξόρυξης, εμπλουτισμού και μεταλλουργίας χρυσού στην Ολυμπιάδα που κρίθηκε καταστρεπτικό για τη Χαλκιδική, τόσο από τους κατοίκους όσο και από το Ανώτατο Δικαστήριο. Η νέα εταιρεία που ανέλαβε τα μεταλλεία Κασσάνδρας της Χαλκιδικής στο τέλος του 2003 επανέφερε την πρόταση εκμετάλλευσης του χρυσού της Ολυμπιάδας – όμως το συνολικό της σχέδιο είναι πολύ μεγαλύτερο.

Η Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΠΠΕ) της «Ελληνικός Χρυσός» (δηλαδή της European Goldfields) για το μεγαλεπήβολο «Επενδυτικό Σχέδιο Ανάπτυξης των Μεταλλείων Κασσάνδρας» κατατέθηκε στα συναρμόδια Υπουργεία τους πρώτους μήνες του 2007. Εγκρίθηκε με Υπουργική Απόφαση του κ. Σουφλιά λίγο πριν τις εκλογές του Οκτωβρίου 2009. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Ν. 3010/2002), σε αυτό το στάδιο δεν προβλεπόταν ούτε γνωμοδότηση της τοπικής κοινωνίας για το υπό έγκριση έργο, αλλά ούτε καν ενημέρωσή της.

Το «Επενδυτικό Σχέδιο» περιγράφει τα δυο βασικά προγράμματα της «Ελληνικός Χρυσός»: τις Σκουριές και το πρόγραμμα «Ολυμπιάδα», που συμπεριλαμβάνει και το εν λειτουργία μεταλλείο κάτω από τη Στρατονίκη (Μαύρες Πέτρες).

- Το πρόγραμμα «Σκουριές» προβλέπει σε πρώτη φάση εξόρυξη 150 εκατ. τόνων (από τους συνολικούς 500 εκατ. τόνους) μεταλλεύματος χρυσούχου/χαλκούχου πορφύρη στο οροπέδιο των Σκουριών στο όρος Κάκαβος. Η εξόρυξη θα γίνει επιφανειακά με κρατήρα (open pit) βάθους 400 και διαμέτρου 1200 μ. και υπόγεια για τα βαθύτερα τμήματα του κοιτάσματος. Μέχρι σήμερα η «Ελληνικός Χρυσός» ισχυρίζεται ότι δε θα κάνει μεταλλουργία ούτε χρυσού ούτε χαλκού για το μετάλλευμα των Σκουριών, αλλά ότι θα πωλεί το παραγόμενο συμπύκνωμα χαλκού-χρυσού για μεταλλουργική επεξεργασία στο εξωτερικό.
- Το πρόγραμμα «Ολυμπιάδα» αφορά στην κατασκευή ενός μεγάλου μεταλλευτικού και μεταλλουργικού κέντρου στην περιοχή Μαντέμ Λάκκου/Στρατωνίου για την επεξεργασία των μεταλλευμάτων από την Ολυμπιάδα, τη Στρατονίκη και όλα τα νέα κοιτάσματα που θα αποκαλύψει η συνεχιζόμενη έρευνα της εταιρείας. Στην Ολυμπιάδα θα εξορυχτούν υπογείως 11,5 εκατ. τόνοι μικτών θειούχων μεταλλευμάτων που θα μεταφέρονται στο νέο μεταλλευτικό κέντρο μέσω υπόγειας σήραγγας μήκους 8 χιλιομέτρων. Η σήραγγα αυτή, που θα διατρυπά το προστατευόμενο από το πρόγραμμα Natura 2000 Στρατονίκο Όρος, θα χρησιμοποιηθεί και για την έρευνα νέων κοιτασμάτων και πιθανόν την εκμετάλλευση τους. Από τον εμπλουτισμό του μεταλλεύματος θα παράγονται συμπύκνωματα μολύβδου/αργύρου, ψευδαργύρου και χρυσοφόρου αρσενοπυρίτη. Μόνο το τελευταίο, σύμφωνα με όσα έλεγε η εταιρεία, θα υφίσταται μεταλλουργική επεξεργασία για την παραγωγή χρυσού.

Η επιλογή της μεθόδου μεταλλουργίας του χρυσού ήταν μια έκπληξη: η μέθοδος της «ακαριαίας τήξης» (flash smelting) της φινλανδικής εταιρείας Outokumpu χρησιμοποιείται διεθνώς σχεδόν αποκλειστικά στη μεταλλουργία του χαλκού και δευτερευόντως νικελίου, είναι δηλαδή ιδανική για μεταλλεύματα σαν τον

χρυσούχο/χαλκούχο πορφύρη των Σκουριών. Ωστόσο στο επενδυτικό σχέδιο της «Ελληνικός Χρυσός» προτείνεται η εφαρμογή της στους αρσενοπυρίτες της Ολυμπιάδας για την παραγωγή χρυσού, πράγμα που δεν έχει γίνει ποτέ σε βιομηχανική κλίμακα. Η ίδια η εταιρεία ομολογεί ότι «παρά τις δοκιμές που έχουν γίνει σε πλοιοτική κλίμακα από την Ουτόκυπρο, είναι μια καινούρια τεχνολογία που απαιτεί περαιτέρω έρευνα και ανάπτυξη».

Στις εγκαταστάσεις της μεταλλουργίας θα υφίστανται επεξεργασία όλα τα παραγόμενα συμπυκνώματα για την παραγωγή **καθαρών μετάλλων**, δηλαδή χρυσού, αργύρου, μολύβδου, ψευδαργύρου και χαλκού. Η μεταλλουργία θα μπορεί να αξιοποιήσει άμεσα ή με επεκτάσεις όσο το δυνατόν περισσότερα συμπυκνώματα μετάλλων.

Το νέο μεταλλευτικό και μεταλλουργικό κέντρο χωροθετείται στην περιοχή Μαντέμ Λάκκου, μεταξύ των οικισμών Στρατωνίου και Στρατονίκης, σε απόσταση ενός χιλιομέτρου από το όριο της περιοχής Natura 2000 και 2,3 χιλιομέτρων από τη Θάλασσα. Θα περιλαμβάνει ένα νέο εργοστάσιο εμπλουτισμού, το εργοστάσιο μεταλλουργίας (χρυσού, χαλκού, μολύβδου, αργύρου, ψευδαργύρου και ό,τι άλλου προκύψει), κρυογεννητικό εργοστάσιο οξυγόνου, εργοστάσιο θειικού οξέως και μονάδα πολυτίμων μετάλλων.

Το βιομηχανικό συγκρότημα θα περιλαμβάνει επίσης ένα νέο χώρο απόθεσης για τα επικίνδυνα απόβλητα του εμπλουτισμού και της μεταλλουργίας με χωρητικότητα 20 εκατ. τόνων, που θα δημιουργηθεί από ένα φράγμα μήκους 600 μ. και ύψους 98 μ. Για να δώσουμε μια αίσθηση του μεγέθους του φράγματος των 98 μέτρων, αν ήταν οικοδομή, θα ήταν ουρανοξύστης 33 ορόφων!

Η «ακαριαία τήξη» είναι μια κλασική πυρομεταλλουργική μέθοδος. Τα συμπυκνώματα των μετάλλων καίγονται σε πολύ υψηλές θερμοκρασίες (1350 βαθμούς Κελσίου) και μετατρέπονται σε αέρια, σκωρία και μάτα στην οποία εμπεριέχονται τα πολύτιμα μέταλλα.

Το βασικό μειονέκτημα των πυρομεταλλουργικών μεθόδων είναι η **παραγόμενη αέρια ρύπανση**, γι' αυτό και είχαν απορριφθεί ολοκληρωτικά από τις προηγούμενες εταιρείες METBA και TVX ως οι πλέον επιβλαβείς και ανεξέλεγκτες. Υπενθυμίζουμε ότι, εκτός από τα «ευγενή» μέταλλα χρυσό και άργυρο, τα μεταλλεύματα της Χαλκιδικής περιέχουν θείο και αρσενικό σε πολύ υψηλές περιεκτικότητες (41% και 12% αντίστοιχα στο συμπύκνωμα αρσενοπυρίτη της Ολυμπιάδας), μόλυβδο, ψευδάργυρο, σίδηρο, κάδμιο, μαγγάνιο, κοβάλτιο και άλλα βαρέα τοξικά μέταλλα. Από την καύση τους θα παράγεται μια τεράστια ποικιλία αέριων και σωματιδιακών χημικών ενώσεων τις οποίες η «Ελληνικός Χρυσός» υπόσχεται ότι με μαγικό τρόπο θα εξαφανίσει.

Οι τεράστιες ποσότητες διοξειδίου του θείου (SO₂) που θα εκπέμπονται από την καμινάδα θα δεσμεύονται και θα οδηγούνται σε ειδικό εργοστάσιο για την μετατροπή τους σε θειικό οξύ (H₂SO₄). Η ετήσια παραγωγή των 450.000 τόνων θειικού οξέος (!) θα μεταφέρεται με αγωγό στο Στρατώνι όπου θα αποθηκεύεται σε δεξαμενές για φόρτωση. Θα «παράγονται» επίσης ετησίως 42.000 τόνοι αρσενικού που η εταιρεία προσπαθεί να πείσει ότι με μεθόδους εργαστηρίου θα μετατρέψει σε περιβαλλοντικά αβλαβή μορφή.

Το Στρατώνι μετατρέπεται σε λιμάνι βαριάς βιομηχανίας. Οι υφιστάμενες λιμενικές εξυπηρετήσεις Στρατωνίου περιλαμβάνουν στεγασμένη αποθήκευση 60.000 τόνων συμπυκνωμάτων και έχουν τη δυνατότητα εξυπηρέτησης πλοίων χωρητικότητας 8.000 τόνων. Με την προγραμματιζόμενη αναβάθμιση, θα εξυπηρετούν ταυτόχρονα ένα πλοίο ξηρού φορτίου χύδην (bulk carrier) 61.000 τόνων και ένα υγρού φορτίου χύδην (θειικό οξέος) επίσης 61.000 τόνων. Ο λιμενοβραχίονας που θα

κατασκευαστεί, όπως φαίνεται στο χάρτη της εταιρείας, θα έχει μήκος περίπου 500 μ.

Με δεδομένη τη φυσική διαμόρφωση του Στρατωνίου, η παραλία Στρατωνίου και η ευρύτερη έκταση της θα μετατραπούν σε αποθηκευτικούς/λειτουργικούς χώρους εξυπηρέτησης των πλοίων που αναφέρθηκαν. Γίνεται προφανές ότι ο κόλπος Ιερισσού και οι ακτές του θα απαξιωθούν τουριστικά και αλιευτικά, με τεράστια οικονομική ζημία για τους κατοίκους.

Θεωρούμε ότι σε αυτό το «επενδυτικό σχέδιο» πρέπει να αντισταθούν όλοι οι Έλληνες πολίτες.

14.2 NEPO

14.2.1 Νερό: αγαθό σε ανεπάρκεια

Νερό για τους κατοίκους και τους επισκέπτες

Προβλήματα στην υδροδότηση αντιμετωπίζουν πολλές περιοχές της Χαλκιδικής. Υπάρχουν περιοχές που αντιμετωπίζουν εκρηκτικές καταστάσεις με ελλιπείς ποσότητες, συνεχείς διακοπές και ποιοτικά υποβαθμισμένο νερό.

Βασικό πρόβλημα στο νομό είναι οι γεωτρήσεις, που τον έχουν μετατρέψει σε... σουρωτήρι. Η διάνοιξη νέων γεωτρήσεων κάθε χρόνο είναι η μόνη λύση που εφαρμόζουν οι δήμοι για να καλύψουν στοιχειωδώς τις υδρευτικές ανάγκες. Όμως αυτή η τακτική εξαντλεί τα αποθέματα, στις παραλιακές περιοχές το νερό είναι υφάλμυρο, ενώ κάθε γεώτρηση βρίσκει πόσιμο νερό σε μεγαλύτερο βάθος.

Συγκεκριμένα παραδείγματα είναι τα εξής:

- Στη δυτική Χαλκιδική τα προβλήματα επάρκειας αποτελούν καθημερινότητα των πολιτών, ακόμη και σε περιόδους με περιορισμένη τουριστική κίνηση.
- Ο Δήμος Νέας Προποντίδας αντιμετωπίζει τα μεγαλύτερα προβλήματα, ταυτόχρονα με τον έλεγχο του πόσιμου νερού, κυρίως σε περιοχές που εξυπηρετούνται από ιδιωτικές γεωτρήσεις.
- Στα Σήμαντρα η κατάσταση είναι τραγική.
- Το πρόβλημα στο Δήμο Κασσάνδρας είναι σε άμεση εξάρτηση με την αύξηση της επισκεψιμότητας, ειδικά τα Σαββατοκύριακα και την καλοκαιρινή περίοδο.
- Η Καλλιθέα αντιμετωπίζει πρόβλημα συχνά, όπως και η Νέα Φώκαια, η Άθυτος και η Σίβηρη.
- Στο δημοτικό διαμέρισμα Νέας Τρίγλιας το κυριότερο πρόβλημα είναι η επάρκεια νερού, αλλά και οι υψηλές συγκεντρώσεις αρσενικού και βορίου στα υπόγεια νερά της περιοχής, λόγω της ύπαρξης γεωθερμικού πεδίου στην περιοχή των Ελαιοχωρίων. Εκτός των σημαντικών ελλείψεων, υπάρχει και πολύ μεγάλος αριθμός μη αδειοδοτημένων παροχών, που περιορίζουν ακόμη περισσότερο τις διαθέσιμες ποσότητες.
- Στο δημοτικό διαμέρισμα Τορώνης υπάρχει πρόβλημα ποιότητας του νερού με την παρουσία υψηλών συγκεντρώσεων σιδήρου και μαγγανίου στη Συκιά και τη Σάρτη, όπως επίσης και στην Τριστινίκα και στο Πόρτο Κουφό.

Η αδυναμία πολλών δήμων της Χαλκιδικής να καλύψουν τις υδρευτικές τους ανάγκες, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες που η ζήτηση νερού πολλαπλασιάζεται, έχει ως αποτέλεσμα συχνά κάτοικοι (κατά βάση παραθεριστικών οικισμών) να καταφεύγουν σε ιδιώτες για την αγορά νερού. Αυτό το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο στο Δήμο Νέας Προποντίδας. Σε πολλές περιπτώσεις έχει αποδειχτεί από

τους ελέγχους της Περιφέρειας ότι το νερό των ιδιωτικών υδρογεωτρήσεων που χρησιμοποιείται για κάλυψη υδρευτικών αναγκών είναι όχι μόνο ακατάλληλο για πόση, αλλά και για οικιακή χρήση.

Η Χαλκιδική ως νομός μειονεκτεί από άποψη διαθεσιμότητας υδατικών πόρων. Οι μοναδικοί σημαντικοί επιφανειακοί πόροι είναι οι ποταμοί Χαβρίας και Ολύνθιος, που μερικές φορές το καλοκαίρι στα κατάντη τμήματά τους έχουν μηδενική ροή. Περισσότερο στον Χαβρία, όταν υπάρχει νερό, είναι συχνά επιβαρημένο από αστικά και άλλα λύματα. Υπάρχουν διάφορα μικρότερης σημασίας ρέματα και χείμαρροι, ενώ δεν υπάρχουν καθόλου υδατοσυλλογές. Όσον αφορά τα υπόγεια νερά, η υπερεκμετάλλευσή τους τα τελευταία 20 χρόνια κυρίως είχε ως αποτέλεσμα πολύ σημαντική πτώση της στάθμης τους. Σε ορισμένα μέρη του νομού, οι νέες γεωτρήσεις φτάνουν σε βάθος συχνά μεγαλύτερο των 300 μέτρων.

Νερό για τις καλλιέργειες

Στις καλοκαιρινές υδρευτικές απαιτήσεις έρχονται και προστεθούν και οι αρδευτικές ανάγκες περίπου 220.000 στρεμμάτων, στο μεγαλύτερο μέρος τους ελαιώνων.

Υπάρχουν ελάχιστα συλλογικά αρδευτικά δίκτυα. Η πλειονότητα των αρδευόμενων γεωργικών εκτάσεων αρδεύεται από ιδιωτικές γεωτρήσεις και για την ποσότητα των υδάτων που καταναλώνουν δεν υπάρχει κανένας έλεγχος (υδρόμετρα ανύπαρκτα) και προφανώς ούτε σχετικά στοιχεία. Άγνωστος, αλλά σίγουρα μεγάλος είναι και ο αριθμός των παράνομων γεωτρήσεων, οι οποίες με τη νέα νομοθεσία είναι εν δυνάμει νόμιμες αρκεί να δηλωθούν και να προβούν οι ιδιοκτήτες τους σε διαδικασία έκδοσης άδειας χρήσης νερού.

Σε μια περιοχή που δύο σημαντικές δραστηριότητες, ο τουρισμός και η γεωργία, απαιτούν και οι δύο νερό, είναι αναγκαίο να ληφθούν άμεσα και δραστικά μέτρα για τον περιορισμό της σπατάλης και της εξοικονόμησης του πολύτιμου και εν ανεπάρκεια αγαθού.

Στόχος της Οικολογίας-Αλληλεγγύης: μια νέα νοοτροπία που στηρίζεται στην εξοικονόμηση νερού, την αποτελεσματική διαχείριση της ζήτησης και την επιστημονικά τεκμηριωμένη αναδιάρθρωση των καλλιεργειών.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συγκέντρωση αξιόπιστων και επικαιροποιημένων δεδομένων, ώστε να εκτιμηθεί σωστά το υδατικό δυναμικό της κάθε περιοχής και να προγραμματιστούν τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα στην πορεία του χρόνου.

Τα μέτρα που προτείνει η Οικολογία Αλληλεγγύη όσον αφορά την ορθή διαχείριση των υδατικών πόρων παρουσιάζονται στην παράγραφο 3.2 του γενικού προγράμματος.

14.3 ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

14.3.1. Καμιά σχέση με την εναλλακτική διαχείριση!

Είναι απαραίτητη η αναθεώρηση του Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Απορριμάτων (ΠΕΣΔΑ) που εγκρίθηκε από το 2005 και προέβλεπε για τη Χαλκιδική την υλοποίηση 5 XYTA (Χώροι Υγειονομικής Ταφής Απορριμάτων) και 5 ΣΜΑ (Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμάτων) για τη μεταφορά και ταφή των απορριμάτων. Ο ΠΕΣΔΑ αναφέρει το σχεδιασμό μόνο ενός ΚΔΑΥ για την επεξεργασία και αξιοποίηση των αποβλήτων, χωρίς καν συγκεκριμένη χωροθέτηση – μάλιστα αφήνεται ανοιχτό το ενδεχόμενο ακόμη και να μη γίνει. Αυτό αποδεικνύει την απαξίωση της ανακύκλωσης και της αξιοποίησης των απορριμάτων από την πολιτική των διοικήσεων της κρατικής και της αιρετής Περιφέρειας.

Σήμερα στο νομό λειτουργούν τρεις XYTA:

- ο XYTA Κασσάνδρας από το 1994
- ο XYTA Ανθεμούντα από το 2009
- και ο XYTA Πολυγύρου επίσης από το 2009.
- Σε εκκρεμότητα βρίσκονται ο XYTA Αρναίας και ο XYTA Σιθωνίας. Ας σημειωθεί ότι ο XYTA Σιθωνίας προτάθηκε να χωροθετηθεί σε προστατευόμενη περιοχή Natura 2000, πρόταση που πήρε θετική γνωμοδότηση από το ΥΠΕΚΑ στις 9/11/2011 και έγκριση από τον υπηρεσιακό Υπουργό Περιβάλλοντος κ. Παπακωνσταντίνου, το Μάιο του 2012!

Από τους 5 ΣΜΑ σήμερα λειτουργεί μόνο εκείνος της Ιερισσού με ανάγκη αναβάθμισης. Επίσης, είναι έτοιμος αλλά δε λειτουργεί ο ΣΜΑ Νικήτης. Οι υπόλοιποι τρεις βρίσκονται σε εκκρεμότητα, αφού η χωροθέτηση τους θεωρήθηκε λανθασμένη και πρέπει να αναζητηθούν νέες θέσεις.

Ακόμη, στο νομό λειτουργούν 2 ΧΑΔΑ, δηλαδή Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων, ως παράνομες χωματερές που πρέπει να κλείσουν και άλλοι 13 παλιοί ΧΑΔΑ που πρέπει να αποκατασταθούν.

Μεγάλες είναι οι ευθύνες των κυβερνήσεων αλλά και των φορέων της αυτοδιοίκησης που πρότειναν και ως σήμερα ανέλαβαν να υλοποιήσουν τον Περιφερειακό Σχεδιασμό, ο οποίος όπως φαίνεται ξεκάθαρα από τα παραπάνω στοιχεία είναι προσανατολισμένος στην ταφή σύμμεικτων των απορριμμάτων. Η ευρωπαϊκή πολιτική για τα απόβλητα (Οδηγία 98/2008), που αποτελεί εθνικό νόμο, ιεραρχεί τις επιλογές διαχείρισης απόβλητων δίνοντας προτεραιότητα σε πολιτικές **Πρόληψης, Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης και κομποστοποίησης** των αποβλήτων, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό των αποβλήτων (υπολείμματα) μπορεί να οδηγείται σε ταφή ή άλλη μέθοδο τελικής διάθεσης. Ο υφιστάμενος ΠΕΣΔΑ ξεκάθαρα προωθεί εκείνες τις μεθόδους όπως αυτή της βιολογικής ξήρανσης που καθιστά μονόδρομο τη μετέπειτα θερμική επεξεργασία (καύση), κάτι που δείχνει ότι αποτελεί την επιλογή που βολεύει ισχυρά οικονομικά συμφέροντα.

Είναι σαφές ότι αυτή η αναποτελεσματική, ακριβή, χρονοβόρα και αδιαφανής μεθοδολογία διαχείριση των απορριμμάτων δεν μπορεί να συνεχισθεί άλλο. Να απεμπλακούμε από τα αδιέξοδα, την επιβολή «λύσεων» με τη βία, τη σπατάλη πόρων και τη ρύπανση του περιβάλλοντος, κάνοντας επιλογές που είναι δίκαιες, οικολογικές και οικονομικά συμφέρουσες για τους πολίτες κι όχι για τα κάθε λογής οικονομικά συμφέροντα.

Στόχος η μείωση των απορριμμάτων που οδηγούνται σε ταφή και διαχείριση των απορριμμάτων εκεί που παράγονται, δηλαδή στην πηγή.

Στόχος η αμφισβήτηση του τωρινού Σχεδιασμού και η χάραξη νέου, μακριά από τη λογική της μαζικής αποκομιδής και τελικής διαχείρισης τεράστιων ποσοτήτων.

Έχει γίνει πλέον κατανοητό ότι οι σημερινές οικονομικές συνθήκες δεν αφήνουν περιθώρια για συνέχιση των πρακτικών που οδήγησαν τη χώρα στη διεθνή απαξίωση και ουσιαστική χρεοκοπία.

Είναι ώρα ευθύνης για όλους μας.

Η ευθύνη της Αυτοδιοίκησης είναι κατ' ελάχιστο να εφαρμόσει τη νομοθεσία (νόμος 2939/2001) για την εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και άλλων προϊόντων, καθώς και τα αντίστοιχα προεδρικά διατάγματα για διάφορες κατηγορίες απόβλητων, τηρώντας κατ' ελάχιστο τους ποσοτικούς στόχους και τα χρονοδιαγράμματα που έχουν τεθεί από τη νομοθεσία.

14.3.2 Τα οργανικά απόβλητα στη Χαλκιδική

Πολλές από τις δραστηριότητες της γεωργίας, της μεταποίησης και του τουρισμού που αναπτύσσονται στη Χαλκιδική συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την παραγωγή διαφόρων κατηγοριών οργανικών αποβλήτων.

Ειδικότερα κατά τους θερινούς μήνες που ο πληθυσμός του νότιου τμήματος της Χαλκιδικής ξεπερνά το ένα εκατομμύριο, οι ποσότητες των οργανικών αποβλήτων αυξάνονται σημαντικά. Παρόλα αυτά, ελάχιστες ενέργειες έχουν γίνει μέχρι τώρα για τη διαχείριση και αξιοποίηση των οργανικών αποβλήτων.

Επομένως, υπάρχει ανάγκη για σφαιρικότερη και αποτελεσματικότερη εξέταση της διαχείρισης των οργανικών αποβλήτων και για νέες προτάσεις που θα είναι εφαρμόσιμες και οικονομικά συμφέρουσες για τη Χαλκιδική.

Σημαντικότερες κατηγορίες οργανικών αποβλήτων της Χαλκιδικής θεωρούνται οι εξής:

- Απόβλητα ελαιοτριβείων & επεξεργασίας βρώσιμης ελιάς.
- Υπολείμματα κλαδεμάτων
- Αποφάγια ξενοδοχείων
- Τηγανέλαια ξενοδοχείων
- Ζωικά λίπη σφαγείων.

**Στόχος η αξιοποίηση οργανικών αποβλήτων των ελαιοτριβείων
και των μονάδων μεταποίησης της βρώσιμης ελιάς.**

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της Χαλκιδικής είναι η μη συστηματική διαχείριση των αποβλήτων που προέρχονται από ελαιοτριβεία και μονάδες επεξεργασίας βρώσιμης ελιάς. Δεν έχει εφαρμοστεί κάποια μαζική και ταυτόχρονα περιβαλλοντικά αποδεκτή μέθοδος για αυτές τις κατηγορίες αποβλήτων. Για τα υγρά απόβλητα των ελαιοτριβείων η μέθοδος που χρησιμοποιείται ευρέως είναι η «μέθοδος συμπυκνώσεως μέσω φυσικής εξάτμισης» (εξατμισοδεξαμενές), η οποία όμως ρυπαίνει τους υδροφορείς, προκαλεί δυσοσμία και συμβάλλει στην αισθητική υποβάθμιση της περιοχής.

Προτείνουμε την **κομποστοποίηση ή συγκομποστοποίηση** διαφόρων κατηγοριών οργανικών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων και των αποβλήτων ελαιοτριβείων και επεξεργασίας βρώσιμης ελιάς).

Προτείνουμε τη χρήση των υγρών αποβλήτων των ελαιουργείων (του λεγόμενου κατσίγαρου) για άρδευση των ελαιώνων, μετά από κατάλληλη επεξεργασία.

Στόχος η αξιοποίηση οργανικών αποβλήτων τουριστικών επιχειρήσεων, εστιατορίων και σφαγείων.

Αυτά είναι:

- τροφικά υπολείμματα
- χρησιμοποιούμενα μαγειρικά έλαια
- κατάλοιπα σφαγείων.

Τα τροφικά υπολείμματα μπορούν να κομποστοποιηθούν παράγοντας εδαφοβελτιωτικό (κομπόστ). Κατά τη διεργασία της κομποστοποίησης, τα ωμά, τροφικά υπολείμματα μπορούν να συνδυαστούν με άλλα οργανικά υπολείμματα

όπως κλαδέματα κήπων, χαρτιά κ.ά. Ως οικονομική και άμεσα υλοποιήσιμη τεχνολογία κομποστοποίησης επιλέγεται η επιπόπια / οικιακή κομποστοποίηση, η οποία λαμβάνει χώρα σε ειδικούς εμπορικούς κάδους (ταχυανακυκλωτές) ιδιαίτερα χαμηλού κόστους και εύκολης λειτουργίας. Το παραγόμενο προϊόν μπορεί να χρησιμοποιηθεί άμεσα στους κήπους και στις καλλιέργειες των επιχειρήσεων ως εδαφοβελτιωτικό, μειώνοντας παράλληλα το κόστος των εμπορικών εδαφοβελτιωτικών που ούτως ή άλλως θα προμηθευόταν η επιχείρηση.

Η δεύτερη κατηγορία (χρησιμοποιούμενα μαγειρικά έλαια) αποτελεί πρώτη ύλη για την παραγωγή βιοπετρελαίου (βιοντίζελ). Τα απόβλητα μπορούν να δίνονται στις ήδη υπάρχουσες μονάδες παραγωγής βιοντίζελ μέσω δικτύου συλλογής και ενδιάμεσης αποθήκευσης των εν λόγω οργανικών αποβλήτων, που παρέχεται δωρεάν στις επιχειρήσεις. Για την υπηρεσία αυτή δεν επιβαρύνεται οικονομικά η επιχείρηση, παρά μόνο μεριμνά για τη συγκέντρωση των ελαίων στα δοχεία που διατίθενται δωρεάν από τον παραγωγό βιοντίζελ.

Εκτός από τα χρησιμοποιούμενα μαγειρικά έλαια, πρώτη ύλη για την παραγωγή βιοντίζελ αποτελούν και τα ζωικά υπολείμματα των σφαγείων, εφόσον έχουν υποστεί ειδική κατεργασία. Σημειώνεται ότι κανένα σφαγείο στη Χαλκιδική δε διαθέτει την υποδομή για την κατεργασία αυτή κι ότι η επένδυση για ενδεχόμενη εγκατάσταση του σχετικού εξοπλισμού ανέρχεται στα 10.000-30.000 € (για δυναμικότητα 30-50 κιλών ακατέργαστης πρώτης ύλης / ημέρα).

14.4 ΡΥΠΑΝΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Είναι αρκετά τα σημαντικά και ώριμα για επίλυση προβλήματα που αφορούν τη ρύπανση και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος στη Χαλκιδική, με βασικά ζητούμενα τα εξής:

- Δίκτυα αποχέτευσης και βιολογικοί καθαρισμοί των υγρών αποβλήτων σε όλους τους οικισμούς και ειδικά στους παραθαλάσσιους.
- Όχι μόνο Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για κάθε έργο, αλλά και έλεγχο για την τήρηση αυτών των μελετών, ενάντια σε παράνομες αμμοληψίες, διανοίξεις δρόμων σε δάση, μπαζώματα δασικών εκτάσεων κ.ά.
- Διαφάνεια και τήρηση της νομιμότητας από τις δημόσιες υπηρεσίες – Δασαρχείο, Πολεοδομία, Περιφέρεια κ.ά.
- Ειδικές μελέτες και έργα προστασίας και ανάδειξης των υγροτόπων του Χαβρία και του Ολύνθιου, μελέτες και έργα εξυγίανσης και ανάδειξης ελών και ήπιας αναψυχής, μελέτες απορρύπανσης του Χαβρία για τα έξι από τα εννέα χωριά που τον ρυπαίνουν, και εγκατάσταση μονάδων βιολογικών καθαρισμών.
- Ενεργοποίηση της επέκτασης των θεσμοθετημένων οικισμών.

14.5 ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Ήδη από το 1990 έχουμε καταθέσει εμπεριστατωμένη πρόταση για δημιουργία προαστιακού σιδηροδρομικού δικτύου από τη Θεσσαλονίκη προς τη Χαλκιδική.

Έχουμε τονίσει ότι βασικό εργαλείο για ένα άλλο ποιοτικό και οικολογικό αναπτυξιακό μοντέλο είναι η ανάπτυξη του προαστιακού σιδηροδρόμου, που θα διευκολύνει την κίνηση των ανθρώπων και των αγαθών που παράγουν – όχι των αυτοκινήτων. Είναι μια πρόταση που φέρνει ένα καλύτερο μέλλον, μια πρόταση που αξίζει η Χαλκιδική.

Η δημιουργία προαστιακού σιδηροδρόμου διαμπερούς κυκλοφορίας, που θα συνδέει τις πόλεις των σιδηροδρομικών αξόνων της Κ. Μακεδονίας και τις ανατολικές παραλιακές οικιστικές περιοχές, και τη Χαλκιδική με το μητροπολιτικό κέντρο έχει διατυπωθεί εδώ και χρόνια (βλ. και I. Μαγκανάρης, τ. Δινής ΟΣΕ, 1995, 1997, 1999 και 2001).

Η **πρόταση** της Οικολογίας-Αλληλεγγύης στηρίζεται στις παρακάτω αρχές:

- Η πολιτική των συγκοινωνιών πρέπει να στραφεί προς τα μέσα μαζικής μεταφοράς
- Τόσο οι ανατολικές, ραγδαία αναπτυσσόμενες παράκτιες περιοχές, όσο και η Χαλκιδική πρέπει το συντομότερο δυνατό να συνδεθούν σιδηροδρομικά με τη μητρόπολη του Βορρά και με το υπόλοιπο σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας.
- Πάνω ή κοντά στον άξονα της προαστιακής σιδηροδρομικής σύνδεσης πρέπει να βρίσκονται το αεροδρόμιο, η Διεθνής Έκθεση, το λιμάνι της Θεσσαλονίκης (κέντρο της πόλης), ο Παλιός Σιδηροδρομικός Σταθμός, η Βιομηχανική Περιοχή της Σίνδου και τέλος οι μεγάλες κοντινές πόλεις της Κεντρικής Μακεδονίας.

Η πρόταση στηρίζεται επίσης στο γεγονός ότι το Μετρό θα περιορισθεί στις οικιστικές περιοχές της Θεσσαλονίκης εξαιτίας της υποχρεωτικά υπόγειας λειτουργίας του.

Παράλληλα, το λιμάνι των Νέων Μουδανιών προσφέρεται για τη θαλάσσια σύνδεση της Χαλκιδικής με το Πολεοδομικό Συγκρότημα της Θεσσαλονίκης και τις ακτές της Πιερίας.

14.6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

14.6.1 Για ένα εναλλακτικό μοντέλο τουρισμού

Η αυθαίρετη δόμηση, η χωρίς συνολικό προγραμματισμό αλλαγή χρήσεων γης και η όλο και αυξανόμενη διασπορά οικιστικών συγκεντρώσεων στις παράκτιες περιοχές οδηγούν στην υποβάθμιση σημαντικών φυσικών πόρων και ευαίσθητων οικοσυστημάτων. Στη Χαλκιδική, εκτός των άλλων, παρουσιάζονται προβλήματα υφαλμύρωσης των παράκτιων υδροφορέων από την υπεράντληση υδάτων λόγω της τουριστικής δραστηριότητας και των αυξημένων υδρευτικών αναγκών.

Στόχος να διδαχθούμε από τα λάθη άλλων μεσογειακών χωρών που τώρα γκρεμίζουν για να απελευθερώσουν τις αποπνικτικά τσιμεντοποιημένες ακτές τους.

Όχι στην ανεξέλεγκτη οικοδόμηση παραθεριστικών κατοικιών. Αγωνιζόμαστε ενάντια στην υδροβόρα «φαεινή ιδέα» των γηπέδων γκολφ στις λιγοστές φυσικές περιοχές που απέμειναν.

Ένα άλλο πρότυπο είναι πλέον απαραίτητο.

Ο τουρισμός θα πρέπει να υπηρετεί την κοινωνία και όχι το αντίστροφο, τον πολίτη και όχι τον πελάτη.

Υποστηρίζουμε τις αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, η οποία:

- ενθαρρύνει μια υγιή και παραγωγική ζωή σε αρμονία με τη φύση.
- συνεισφέρει στη διατήρηση, προστασία και αποκατάσταση των φυσικών οικοσυστημάτων.
- βασίζεται σε βιώσιμα παραγωγικά και καταναλωτικά πρότυπα.

- ενσωματώνει την περιβαλλοντική προστασία στα σχέδια τουριστικής ανάπτυξης.
- σχεδιάζεται και υλοποιείται με τη συμμετοχή των, με προσαρμογή στα τοπικά δεδομένα.
- αναγνωρίζει και υποστηρίζει την ταυτότητα, τον πολιτισμό και τα ενδιαφέροντα του ντόπιου πληθυσμού.

Για να υπάρξει σχέση ισορροπίας μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος, που θα εξυπηρετεί και τις αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, χρειάζονται ειδικές πολιτικές και συγκεκριμένα μέτρα. Η Οικολογία-Αλληλεγγύη **προτείνει:**

- Σε κάθε τουριστική περιοχή να προσδιορίζεται η **τουριστική φέρουσα ικανότητα** ή τουριστική χωρητικότητα. Ο προσδιορισμός αυτός αποτελεί βασικό εργαλείο για την τουριστική της ανάπτυξη έτσι ώστε η ανάπτυξη να είναι συμβατή με το περιβάλλον.
- Να τηρούνται οι αναγκαίες ισορροπίες ανάμεσα στον τουρισμό και το περιβάλλον στα όρια της τουριστικής φέρουσας ικανότητας του τόπου κατά την εκπόνηση των χωροταξικών σχεδίων και ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία καθορισμού των χρήσεων γης και την κατανομή των τουριστικών και λοιπών δραστηριοτήτων στον χώρο.
- Να αναδειχθούν και προβληθούν τα φυσικά πολιτιστικά και οικολογικά στοιχεία κάθε τόπου, που αποτελούν προϋπόθεση για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού συμβατών με το περιβάλλον.
- Τα αναπτυξιακά, οικονομικά, φορολογικά, πολεοδομικά κ.ά. κίνητρα που θεσπίζονται για την ανάπτυξη του τουρισμού και των άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων να παίρνουν υπόψη τους τις ενδεχόμενες επιπτώσεις από την ίδρυση ή επέκταση των αντίστοιχων εγκαταστάσεων.
- Οι προβλεπόμενες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων πρέπει να αποκτήσουν ουσιαστικό περιεχόμενο και προπάντων να εφαρμόζονται.
- Να προσδιοριστούν κίνητρα για απόσυρση κτιρίων που προσβάλλουν την αισθητική.
- Να θεσπιστεί ειδικό τέλος υπέρ των Φορέων Διαχείρισης Προστατευομένων Περιοχών.
- Τέλος, να συσταθεί **Συμβούλιο Περιβάλλοντος Χαλκιδικής** που θα συντονίζει τις ενέργειες όλων των φορέων και οργανώσεων που εμπλέκονται στα θέματα του περιβάλλοντος και θα καθορίζει ενιαία πολιτική με βάση τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Το Συμβούλιο αυτό δε θα συντονίζει μόνο, αλλά και θα ελέγχει αν οι φορείς αναλαμβάνουν τις ευθύνες που τους ανήκουν.

14.6.2 Οι οργανωμένες παραλίες: η περίπτωση του Αγίου Μάμα

Η παροχή τουριστικών υπηρεσιών στη Χαλκιδική μεταφράζεται συχνά στην άναρχη ανάπτυξη των «οργανωμένων παραλιών» και των beach bar, που τείνουν να καταλάβουν σχεδόν όλες τις ακτές, καταστρέφοντας πολύτιμα οικοσυστήματα και απομακρύνοντας την άγρια ζωή. Οι οργανωμένες παραλίες συνιστούν σοβαρή περιβαλλοντική απειλή, καθώς η αποφίλωση του τοπίου από τη βλάστηση, οι αυθαίρετες κατασκευές, η ηχορρύπανση και η κίνηση οχημάτων σημαίνει απομάκρυνση της άγριας ζωής και δραματική υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο υγρότοπος του Αγίου Μάμα στη Χαλκιδική. Ενώ υπάγεται στο Δίκτυο Natura 2000, εδώ και πολλά χρόνια φιλοξενεί εντός των ορίων του περισσότερα από 10 beach bar. Στον Άγιο Μάμα παρατηρείται επί σειρά ετών συνεχής υποβάθμιση του οικοσυστήματος της περιοχής, μέσω της καταστροφής της βλάστησης και των θέσεων όπου κάνουν τις φωλιές τους διάφορα προστατευόμενα είδη πουλιών, της αλλοίωσης του τοπίου, της δημιουργίας παράνομων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων αλλά και νέων δρόμων προσέγγισης μέσα στις αμμοθίνες, καθώς και της ανεξέλεγκτης κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων πάνω στις αμμοθίνες.

Όλα αυτά τα χρόνια, καμία υπηρεσία δεν άσκησε αποτελεσματικό και συνεπή έλεγχο, με αποτέλεσμα η κατάσταση χρόνο με το χρόνο να χειροτερεύει. Παράλληλα, οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται μετατρέπουν τις αυτοκινούμενες καντίνες σε στάσιμο εμπόριο, προχωρώντας παράνομα σε τροποποίηση της άδειας υπαιθρίου εμπορίου που κατέχουν σε καφέ μπαρ.

Η παραχώρηση του αιγιαλού και της παραλίας τα προηγούμενα χρόνια γινόταν χωρίς σχετική απόφαση του ΥΠΕΚΑ, κατά παράβαση των σχετικών υπουργικών αποφάσεων. Το 2012 και 2013, και μετά από αναφορές των Οικολόγων, ερωτήθηκε το ΥΠΕΚΑ, που ωστόσο εισηγήθηκε θετικά. Η θετική εισήγηση του ΥΠΕΚΑ προκάλεσε έκπληξη, καθώς ήταν ενήμερο για την κατά παράβαση των νόμων περιβαλλοντική υποβάθμιση της προστατευόμενης περιοχής του Αγίου Μάμα, με δεδομένο μάλιστα ότι ο ρόλος του είναι να αποτελεί το θεματοφύλακα των ευαίσθητων οικολογικά περιοχών της χώρας μας.

Καθώς, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 της ΔΙΟΒ1053970/1672ΕΞ2013 KYA: «Οι Ο.Τ.Α., μέσω των εντεταλμένων οργάνων τους (δημοτική αστυνομία, φύλακες, επιτηρητές, οδοκαθαριστές κ.λπ.), έχουν υποχρέωση, σε κάθε περίπτωση που διαπιστώνουν καταπατήσεις ή αυθαίρετες επεμβάσεις επί των κοινοχρήστων χώρων, να ενημερώνουν άμεσα τις κατά τόπους αρμόδιες Κτηματικές Υπηρεσίες, προκειμένου αυτές να προβαίνουν στη λήψη μέτρων προστασίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη κείμενη νομοθεσία». Ενώ σύμφωνα με το άρθρο 13 της ίδιας KYA: «Η παραχώρηση υπόκειται, πάντοτε σε μονομερή ανάκληση από το Δημόσιο για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εθνικής άμυνας, δημόσιας τάξης και ασφάλειας, προστασίας αρχαίων, του περιβάλλοντος κ.λπ. Η ανάκληση της παραχώρησης προς τον Ο.Τ.Α. συνεπάγεται αυτοδικίως και την ανάκληση όλων των παραχωρήσεων που έχουν συντελεστεί βάσει αυτής και ο εκάστοτε παραχωρησιούχος υποχρεούται να εγκαταλείψει άμεσα τη χρήση, χωρίς καμία αξίωση αποζημίωσης κατά του Δημοσίου. Η αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία να ελέγχει την πιστή τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων της παραχώρησης και στις περιπτώσεις που αυτοί δεν τηρούνται, να εισηγείται δια της αρμόδιας Δ/νσης Δημόσιας Περιουσίας στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών την έκδοση διαπιστωτικής πράξης της επελθούσης ανάκλησης της παραχώρησης».

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη απαιτεί και θα αγωνιστεί για την εφαρμογή της νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, θα συνεχίσουμε να **αγωνιζόμαστε** για:

- την άμεση ανάκληση από το ΥΠΕΚΑ της θετικής εισήγησης για την παραχώρηση της χρήσης του αιγιαλού στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου του Αγίου Μάμα.
- την ανάκληση της παραχώρησης χρήσης του αιγιαλού προς το Δήμο Νέας Προποντίδας.
- την επίβλεψη της τήρησης της νομοθεσίας από όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες εγκαίρως και καθ' όλη τη διάρκεια της θερινής περιόδου, ώστε να αποφευχθούν τα φαινόμενα των προηγούμενων ετών που έχουν ως

αποτέλεσμα την υποβάθμιση του περιβάλλοντος σε μια προστατευόμενη περιοχή ιδιαίτερης περιβαλλοντικής αξίας.

- την επιτήρηση από την ελληνική αστυνομία συν τοις άλλοις και της απαγόρευσης κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων εκτός του οδικού δικτύου.
- την αναίρεση ανάλογων αυθαιρεσιών σε κάθε άλλη παρόμοια περίπτωση στη Χαλκιδική, μεταξύ των οποίων
 - η εγκατάσταση μόνιμων κατασκευών και περιφράξεων και τα μπαζώματα –ακόμη και η εγκατάσταση καλλιεργειών– στις εκβολές του Ολυνθίου, εντός προστατευόμενης περιοχής. παρόμοια προβλήματα σε άλλους παράκτιους ευαίσθητους οικοτόπους, όπως στην παραλία της Νέας Ηράκλειας.

Πιστεύουμε ότι ολοκληρωμένη και ορθολογική διαχείριση του παράκτιου χώρου σημαίνει προστασία των ευαίσθητων οικοσυστημάτων και της άγριας ζωής που φιλοξενούν και συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών υπηρεσιών που αυτά προσφέρουν.

Οι παραλίες αποτελούν εκτός από πολύτιμα οικοσυστήματα, δημόσιο αγαθό και όχι οικόπεδα για εκμετάλλευση από τους Δήμους. Η διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος μπορεί να αποτελέσει το θεμέλιο της τουριστικής υποδομής της Χαλκιδικής και όχι να αντιμετωπίζεται ως αναλώσιμος πόρος στο βωμό του ευκαιριακού κέρδους από ιδιώτες, χωρίς κανέναν προηγούμενο σχεδιασμό.

14.7 ΓΕΩΡΓΙΑ

Η Χαλκιδική μπορεί και πρέπει να επενδύσει στην πράσινη ελιά, το λάδι, το μέλι, το αμπέλι, αλλά και νέες δυναμικές καλλιέργειες, με βάση ένα ολοκληρωμένο εναλλακτικό πρότυπο παραγωγής και μεταποίησης. Διαπιστώνουμε ότι:

- Η παραγωγή πράσινης ελιάς στη Χαλκιδικής υπολογίζεται στους 60.000 τόνους. Πρόκειται για δυναμικό προϊόν με πολύ μεγάλη εξαγωγική αξία. Μόλις πρόσφατα ολοκληρώθηκε η διαδικασία πιστοποίησης ως Π.Ο.Π. της πράσινης ελιάς Χαλκιδικής και του αγουρέλαιου Χαλκιδικής.
- Όλη η παραγωγή πωλείται σε λίγους μεσάζοντες μεγαλέμπορους οι οποίοι ρυθμίζουν και την τιμή, που τα τελευταία χρόνια είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα, καθιστώντας σχεδόν ασύμφορη την καλλιέργεια.
- Χωρίς υγιείς συνεταιρισμούς, οι αγρότες είναι καταδικασμένοι, παρόλο που έχουν ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό προϊόν
- Η τοπική παραγωγή σιταριού εξάγεται στην Ιταλία. Δεν υπάρχουν αλευρόμυλοι.
- Άλλο σημαντικό τοπικό προϊόν είναι το μέλι Χαλκιδικής.
- Δυναμικά αναπτυσσόμενη ασχολία είναι η αμπελουργία, η ποιότητα της οποίας πρέπει να διασφαλιστεί.

Η ενίσχυση και προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας της ελιάς θα προσδώσει επιπλέον ποιοτική αξία στο προϊόν, συμβάλλοντας επιπρόσθετα και στην προστασία του περιβάλλοντος, σύμφωνα και με τις επιταγές της υπό διαμόρφωση νέας ΚΑΠ.

14.7.1 Η Χαλκιδική έχει ανάγκη ένα ριζικά νέο προσανατολισμό της γεωργίας

Το εντατικό υδροβόρο μοντέλο που ακολουθείται και η ανεξέλεγκτη χρήση φυτοφαρμάκων έχουν ρυπάνει και υποβαθμίσει σοβαρά το περιβάλλον.

Η βαθιά κρίση αποτελεί ευκαιρία για σημαντικές αλλαγές στην πολιτική για τον αγροτικό τομέα και την ύπαιθρο συνολικότερα, με διαφοροποίηση των σημερινών οργανωτικών, κοινωνικών και διοικητικών παραγόντων, της εκπαίδευσης και υποστήριξης των αγροτών.

Η Αυτοδιοίκηση πρέπει να συμβάλει ουσιαστικά στην ανακατεύθυνση της γεωργίας προς μια στροφή στη μικρή, εξειδικευμένη και υψηλής ποιότητας παραγωγή, με βασική της κατεύθυνση τη βιολογική μη υδροβόρο γεωργία. Αυτό απαιτεί σαφή πολιτικό σχεδιασμό και κατάλληλη υποστήριξη που μπορεί να παρέχει η Περιφέρεια, πέρα από τις κρατικές αρχές, αλλά και συλλογική προσπάθεια από τους ίδιους τους αγρότες και ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής (τυποποίηση, εμπορία, διαφήμιση, διανομή).

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη προωθεί και υποστηρίζει **μέτρα και πολιτικές** όπως:

- Ενίσχυση με ολοκληρωμένο σχέδιο και εργαλεία της βιολογικής γεωργίας, των τοπικών μικρών οικοτεχνιών, των αγροτουριστικών μονάδων και των τοπικών παραγωγικών πόρων.
- Δημιουργία ζωνών υποχρεωτικά βιολογικής καλλιέργειας γύρω από ποτάμια, λίμνες και γενικά οικολογικά ευαίσθητες περιοχές και οικισμούς.
- Σύνδεση των ενισχύσεων σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις με όρους και υποχρεώσεις για τήρηση συγκεκριμένων περιβαλλοντικών και ποιοτικών προδιαγραφών στην παραγωγή.
- Τακτική και έγκαιρη εξόφληση του συνόλου των ενισχύσεων για όλους τους δικαιούχους και απόδοση ευθυνών σε όσους δεν ολοκλήρωσαν έγκαιρα το “αγροτικό κτηματολόγιο” και το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου.
- Αξιοποίηση των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων που επιτρέπουν περιορισμένες εθνικές ενισχύσεις.
- Κίνητρα για διασύνδεση της αγροτικής οικονομίας με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (αγροπεριβαλλοντικά σχέδια, προστασία και διαχείριση περιοχών NATURA 2000, προστασία βιοποικιλότητας) καθώς και με δραστηριότητες όπως αγροτική μεταποίηση, αγρο- και οικο-τουρισμός, πράσινη ενέργεια από γεωργικά υπολείμματα, αξιοποίηση των ΑΠΕ για συμπληρωματικά εισοδήματα ή μείωση των εξόδων αγροτικής παραγωγής.
- Δημιουργία ανεξάρτητων δικτύων παραγωγής-διανομής-κατανάλωσης αξιοποιώντας την υπάρχουσα σημαντική εμπειρία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Δίκτυα παραγωγών-καταναλωτών για απευθείας διακίνηση, χωρίς μεσάζοντες.
- Υποχρεωτική αναγραφή της προέλευσης των αγροτικών προϊόντων και θέσπιση φερέγγυων μηχανισμών επαλήθευσης. Στόχος είναι περισσότερη διαφάνεια για τους καταναλωτές και δυνατότητα επιλογής τοπικών προϊόντων που δεν έχουν διανύσει εκατοντάδες χιλιόμετρα για να φτάσουν στον τόπο κατανάλωσης. Γι' αυτό το λόγο στηρίζουμε και την προσπάθεια για αντίστοιχη αλλαγή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

- Μετατροπή των σημερινών λαϊκών αγορών σε αγορές αποκλειστικά αγροτών-παραγωγών.
- Διαφάνεια και δικαιοσύνη στις επιδοτήσεις.
- Εισαγωγή των προϊόντων βιολογικής γεωργίας στα νοσοκομεία, παιδικούς σταθμούς και σχολεία στο πλαίσιο μιας πολιτικής "πράσινων δημόσιων προμηθειών".
- Υποστήριξη από ευρύτερες κοινωνικές δυνάμεις της συγκρότησης ενός ανεξάρτητου αγροτικού κινήματος.
- Συγκεκριμένη στόχευση του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης με σημαντική διανομή πόρων προς βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, αγροπεριβαλλοντικά μέτρα, ποιοτική γεωργία.
- Ειδική ενίσχυση για τις οικογένειες που μένουν σε χωριά μικρού πληθυσμού.
- Ταχεία χορήγηση του "ποιοτικού παρακρατήματος" με προτεραιότητα στις εκμεταλλεύσεις της βιολογικής γεωργίας και της ολοκληρωμένης διαχείρισης.

14.8 ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η σημασία της κτηνοτροφίας για τη χώρα μας είναι μεγαλύτερη από αυτή που υποδηλώνει το ποσοστό της συμμετοχής της στο ΑΕΠ, δεδομένου ότι αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος αγροτικού πληθυσμού στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της περιφέρειας, όπου δεν υπάρχουν άλλες προοπτικές απασχόλησης. Η κτηνοτροφία διαδραματίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο για:

- την ισόρροπη περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη,
- την αναβάθμιση και διατήρηση του πληθυσμού στις ορεινές, ημιορεινές και μειονεκτικές περιοχές,
- τη συμπληρωματική απασχόληση των κατοίκων της υπαίθρου και ιδιαίτερα των γεωργών,
- την απασχόληση νέων αγροτών,
- τη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου,
- την επέκταση φυτικών καλλιεργειών συμπληρωματικών της κτηνοτροφίας,
- τη διατήρηση του πολιτιστικού και κοινωνικού περιβάλλοντος,
- την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αύξηση της βιοποικιλότητας, με προσοχή όμως στην υπερβολική βόσκηση και ειδικά όταν συνδυάζεται με πυρκαγιές.

Βασική προϋπόθεση είναι η ανάπτυξη της υπαίθρου γενικότερα. Δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμη ανάπτυξη της κτηνοτροφίας σε μία κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά απαξιωμένη ύπαιθρο.

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη προωθεί και υποστηρίζει **μέτρα και πολιτικές** όπως:

- Ανάπτυξη της έρευνας στα τεχνικά, οικονομικά και κοινωνικά θέματα που αφορούν την κτηνοτροφία.
- Ουσιαστική στήριξη και ενίσχυση κατά την ίδρυση της κτηνοτροφικής μονάδας με ορθολογικό σχεδιασμό, απλές διαδικασίες χωρίς γραφειοκρατία, αποκέντρωση των διαδικασιών, με στόχο τη δημιουργία στάβλων χαμηλού κόστους.

- Δημιουργία προτύπων μονάδων, κατάρτιση και εκπαίδευση σε πρότυπες μονάδες,
- Ενίσχυση θεσμικού πλαισίου για δημιουργία κτηνοτροφικών ζωνών και απλούστευση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος που διέπει τα βιοσκοτόπια, που είναι ένα κομμάτι παραγωγικής γης.
- Δημιουργία υποδομών στους βιοσκότοπους, βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας και διαχείριση τους με συμμετοχή και των ίδιων των κτηνοτρόφων.
- Ενίσχυση της συνεργασίας και της οργάνωσης των κτηνοτρόφων σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο. Μέσα από τέτοιες συνεργασίες μπορεί να επιταχυνθεί η δημιουργία υποδομών, η ορθολογική διαχείριση εισροών (ζωοτροφές, φάρμακα), η τεχνική και επιστημονική στήριξη, η καλύτερη εκπροσώπηση στις διάφορες οργανώσεις.
- Μέτρα μείωσης ψαλίδας τιμών παραγωγού – τιμών καταναλωτή
- Στήριξη συλλογικών δράσεων των παραγωγών για τον έλεγχο της μεταποίησης και της εμπορίας και ενθάρρυνση της δημιουργίας κτηνοτροφικών συνεταιρισμών με δυνατότητες κάθετης παραγωγής.
- Στήριξη οικογενειακών μονάδων παραγωγής και ανάδειξης ποιοτικών και επώνυμων παραδοσιακών κτηνοτροφικών προϊόντων σε συνδυασμό με τον αγροτουρισμό.
- Όχι στα μεταλλαγμένα, για να έχουν τα ελληνικά προϊόντα το διαβατήριο των ποιοτικών, των «καθαρών» και ασφαλών προϊόντων.
- Πλήρης κάλυψη από τον ΕΛΓΑ των ασθενειών και αιτίων που δεν μπορεί ο ίδιος να ελέγξει και να προλάβει.
- Ενίσχυση της βιολογικής εκτροφής.
- Ενίσχυση της καλλιέργειας ψυχανθών για παραγωγή σανών στα πλαίσια αμειψιστοράς ειδικά στα προγράμματα μείωσης της νιτρορύπανσης.
- Δημιουργία ή και στελέχωση υπαρχουσών δομών στήριξης της κτηνοτροφικής παραγωγής (Διευθύνσεις Γεωργίας, Κτηνιατρικής, Έρευνας κλπ.)
- Συστηματική προβολή των κτηνοτροφικών προϊόντων στην εγχώρια και διεθνή αγορά.
- Υποδομές διαχείρισης νεκρών ζώων και ζωικών αποβλήτων.

14.9 ΑΛΙΕΙΑ

Η αλιεία ως παραγωγικός τομέας δέχεται σοβαρά πλήγματα από την αυξανόμενη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων, ως αποτέλεσμα τόσο των σοβαρών πιέσεων που δέχονται τα παράκτια ύδατα από τη ρύπανση, τη μόλυνση και τις επιχωματώσεις, όσο και από την υπεραλίευση που προκύπτει από την ευρεία χρήση καταστροφικών για το βυθό εργαλείων όπως οι μηχανότρατες και οι βιντζότρατες.

Για μια πραγματικά βιώσιμη αλιεία **προτείνουμε:**

- Μετά από διάλογο με τους φορείς, τους ψαράδες, τα πανεπιστήμια και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, τη δημιουργία δικτύου θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών (θαλάσσια καταφύγια) με τριπλό στόχο:
 - φυσική αναπαραγωγή των θαλάσσιων ειδών και φυσικός επανεμπλούτισμός της θάλασσας

- προστασία της θάλασσας
- συμπληρωματικά εισοδήματα για τους παράκτιους ψαράδες και τις τοπικές κοινωνίες, π.χ. με την ανάπτυξη καταδυτικού, οικολογικού και αλιευτικού τουρισμού, επιστημονικών ερευνών, φύλαξη θαλάσσιων πάρκων, ξεναγήσεις, κ.ά.
- Άμεση κατάργηση των συρόμενων εργαλείων βυθού, της χρήσης χημικών και εκρηκτικών, και των διχτυών με μικρό άνοιγμα ματιών, και συχνοί έλεγχοι για την εφαρμογή των παραπάνω.
- Θέσπιση αυστηρών προδιαγραφών για τον έλεγχο των επιπέδων ρύπανσης και μόλυνσης ψαριών και οστρακοειδών.
- Ουσιαστικό έλεγχο στη λειτουργία των μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας.
- Χρονική επέκταση της απαγόρευσης αλιείας λόγω ωοτοκίας ψαριών, προστασία των περιοχών αναπαραγωγής των ψαριών
- Επιβάλλεται ανάπτυξη δημιουργίας λιμενικού δικτύου ώστε να εξασφαλιστούν αγκυροβόλια μικρών μεγεθών επένδυσης. Έτσι θα επιτευχθούν μικρότερες διαδρομές και πυκνότερο δίκτυο εξυπηρετήσεων και θα γίνει εφικτή η τακτική θαλάσσια συγκοινωνία με τους παραθαλάσσιους νομούς.

14.10 ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ-ΕΜΠΟΡΙΟ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

- Ενίσχυση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας σε φθίνουσες αστικές περιοχές με έμφαση σε δράσεις νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας.
- Συνολική διαμόρφωση ενός νέου βιώσιμου παραγωγικού μοντέλου, με πρώτα βήματα την ώθηση στην έρευνα, καινοτομία και παραγωγή σε τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον, και την επάνοδο του τραπεζικού τομέα σε ρόλο «υπηρέτη της πραγματικής οικονομίας».
- Παιδεία υψηλής ποιότητας. Τα αποτελέσματά μιας σοβαρής πολιτικής στο θέμα της παιδείας θα είναι μεσο-μακροπρόθεσμα ορατά στην έρευνα, την παραγωγή, την επιχειρηματική αντίληψη, την κοινωνική συμπεριφορά.

14.11 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

14.11.1 Αναμόρφωση της βιομηχανικής πολιτικής

Το πρόβλημα της βιομηχανίας δεν εξαντλείται σίγουρα στη ρύπανση που προκαλεί. Την οικολογική προβληματική ενδιαφέρουν, επίσης, η κοινωνική χρησιμότητα-αναγκαιότητα των προϊόντων που παράγονται, οι παραγωγικές και κοινωνικές σχέσεις που προκύπτουν.

Οι επικίνδυνες, ρυπογόνες ή κοινωνικά επιζήμιες και άχρηστες βιομηχανίες πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε άλλες λιγότερο ρυπαίνουσες, λιγότερο ενεργοβόρες, κοινωνικά χρήσιμες, που να λειτουργούν με έλεγχο των εργαζόμενων και της κοινότητας πάνω στο πώς, τι και γιατί παράγεται.

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη προτείνει ένα σχέδιο αναμόρφωσης της βιομηχανικής πολιτικής στη Χαλκιδική που περιλαμβάνει:

- Απομάκρυνση των πιο επικίνδυνων και ρυπογόνων βιομηχανιών.
- Μετεγκατάσταση των δεκάδων διάσπαρτων μικρο-βιομηχανιών σε ελεγχόμενες περιοχές, μετά από μελέτη και με τη σύμφωνη γνώμη των γειτονικών Δήμων.
- Σαφή απαγόρευση εγκατάστασης σε δάση, υγρότοπους, καλλιέργειες και ζώνες τουρισμού-αναψυχής.
- Υποχρεωτική εγκατάσταση νέων μονάδων σε ελεγχόμενες περιοχές.
- Άλλαγή τεχνολογίας παραγωγής ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ρύπανση.
- Εφαρμογή τεχνολογίας απορρύπανσης.
- Βελτίωση της ποιότητας των καυσίμων ή και αλλαγή τους (π.χ. με φυσικό αέριο).
- Βελτίωση της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων.
- Διακοπή της παραγωγής επικίνδυνων προϊόντων όπως οι φθοροχλωράνθρακες.
- Διαχείριση των τοξικών αποβλήτων.
- Εφαρμογή της αρχής «Ο ρυπαίνων πληρώνει».
- Ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης των ζωικών αποβλήτων απ' όπου και αν προέρχονται (κτηνοτροφικές μονάδες, σφαγεία).
- Στροφή της παραγωγικής διαδικασίας προς οικολογικά προϊόντα (π.χ. οργανικά και όχι χημικά λιπάσματα) και νέες κατευθύνσεις, όπως για

παράδειγμα η ανακύκλωση, οι τεχνολογίες απορρύπανσης, ο καθαρισμός λυμάτων, οι ήπιες μορφές ενέργειας, οι τεχνολογίες πληροφορικής, η κατασκευή ανεμογεννητριών, ποδηλάτων κλπ.

- Δημοκρατία στο βιομηχανικό σχεδιασμό: Οι πολίτες θα πρέπει να έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν τους πιθανούς κινδύνους από κάθε βιομηχανία, το δικαίωμα ελέγχου των βιομηχανιών, το δικαίωμα να αποφασίζουν για την εγκατάσταση ή απομάκρυνση μιας βιομηχανίας στην /από την περιοχή τους, το δικαίωμα τέλος να είναι πολιτικοί ενάγοντες σε μια δίκη εναντίον βιομηχανίας που ρυπαίνει.

Στόχος για τη βιομηχανία: η εναλλακτική παραγωγή, η δυνατότητα για αυτοδιαχείριση και ο κοινωνικός έλεγχος.

Στον αγώνα αυτό έχουμε να αντιμετωπίσουμε το μύθο της «ανάπτυξης», την κερδοσκοπική λογική και τη γραφειοκρατία που εγγυάται τη συνέχεια των δύο προηγούμενων και τρέφεται απ' αυτές.

Στο τρίπτυχο αυτό θα πρέπει κανείς να προσθέσει και τη ρύπανση, την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, καθώς και τον κίνδυνο ενός πιθανού μεγάλου ατυχήματος.

Στόχοι άμεσης προτεραιότητας:

- ➔ η δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας στους τομείς της ενέργειας, της διαχείρισης των απορριμάτων και των νερών στον αγροτοδιατροφικό τομέα.
- ➔ η προσαρμογή των υφιστάμενων επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα με ταυτόχρονη ελαχιστοποίηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον και αύξηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τους στην παγκόσμια αγορά.

14.12 ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ – ΒΑΡΕΑ ΜΕΤΑΛΛΑ

Η Χαλκιδική παρουσιάζει μεγάλη μεταλλευτική και βιομηχανική δραστηριότητα. Οι βαριές βιομηχανίες της είναι:

- **Μεταλλευτικό Κέντρο Βορειοανατολικής Χαλκιδικής**, που περιλαμβάνει:
 - το μεταλλείο Μαντέμ Λάκκος, Μαύρες Πέτρες και τις μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Στρατωνίου
 - το μεταλλείο Ολυμπιάδας και τις μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Ολυμπιάδας
 - τα κοιτάσματα μαγγανίου του Δ.Μ. Βαρβάρας
 - το μαγγανιούχο κοίτασμα στην περιοχή Πιάβιτσα.

Αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν τις κύριες πηγές ρύπανσης σε βαρέα μέταλλα στο Νομό. Αξίζει να αναφέρουμε ότι εστίες ρύπανσης σε βαρέα μέταλλα αποτελούν και τα μεταλλουργικά απορρίμματα (σκουριές) τα οποία βρίσκονται διάσπαρτα στη ΒΔ Χαλκιδική.

Ο τελικός αποδέκτης της μεταλλευτικής δραστηριότητας είναι η θάλασσα και στην περίπτωση των μεταλλευτικών κέντρων Β.Α. Χαλκιδικής ο Στρυμονικός κόλπος και ο κόλπος της Ιερισσού. Αν και υπάρχουν περιορισμένα στοιχεία, τα αποτελέσματα των μετρήσεων δείχνουν αυξημένη συγκέντρωση βαρέων μετάλλων στα ιζήματα των παραπάνω κόλπων σε σχέση με άλλες περιοχές της Ελλάδας. Ο Στρυμονικός, εκτός από τα βαρέα μέταλλα, δέχεται και τα αστικά λύματα από οικισμούς και ξενοδοχειακές μονάδες.

▪ Απαιτείται η **εκπόνηση σχεδίου αποκατάστασης** που είναι μια δυναμική διαδικασία και αρχίζει από την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, την ενσωμάτωση πληροφοριών –χημικές αναλύσεις, έλεγχος δεικτών κ.ά.- ώστε να διασφαλιστούν:

- ✓ Η προστασία της δημόσιας υγείας και ασφάλειας
- ✓ Ο χωρικός/χρονικός περιορισμός και όπου είναι πρακτικά εφικτό η εξάλειψη τυχόν περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- ✓ Η απόδοση της σημερινής περιοχής κατάληψης σε κατάσταση συμβατή με την αρχική ή συμβατή με μια μελλοντική, αποδεκτή, εναλλακτική χρήση.

Η αποκατάσταση είναι μια ενέργεια που κοστίζει. Άλλα η περιοχή αυτή παρουσιάζει έντονη φυσική ομορφιά με πλούσια χλωρίδα και πανίδα και επομένως η υποβάθμιση του περιβάλλοντος θα φέρει ολέθριες συνέπειες στο νομό. Μόνο με την ορθολογική διαχείριση των μεταλλείων και την αποκατάσταση των ρυπασμένων περιοχών μπορούμε να μιλάμε για βιώσιμη ανάπτυξη και ποιότητα ζωής.

▪ **Γεωθερμικά Πεδία**

Προτείνουμε την αξιοποίηση του γεωθερμικού πεδίου κατόπιν μελετών για τη θέρμανση θερμοκηπίων και κατοικιών στην περιοχή.

14.13 ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Υπάρχουν 4 εκ. στρέμματα δάσους στη Χαλκιδική που πρέπει να προστατευτούν, διότι αντιμετωπίζουν τεράστιες πιέσεις οικοπεδοποίησης και οικοδόμησης ήδη από τη δεκαετία του '60. Στις πιέσεις αυτές οποίες αντιστεκόμαστε αντιμετωπίζοντας μεγάλα συμφέροντα και ένα ιδιαίτερο ιδιοκτησιακό καθεστώς, όπου μεγάλες περιοχές προέρχονται από αγοραπωλησίες με μοναστήρια του Αγ. Όρους.

Συγκεκριμένα επισημαίνουμε ότι:

- Απαιτούνται μελέτες προστασίας από δασαρχεία και εθελοντική βοήθεια από περιβαλλοντικές οργανώσεις.
- Πρόκειται για περιοχές επικίνδυνες για πυρκαγιά και γι' αυτό απαιτείται ευαισθητοποίηση της κοινωνίας μέσα από συνεχιζόμενη περιβαλλοντική εκπαίδευση.
- Δεν υπάρχουν αντιπυρικές ζώνες.
- Πρέπει να εστιάσουμε στην πρόληψη. Για παράδειγμα, δίνουμε 1 δις ευρώ για κατάσβεση φωτιάς σε 80 χιλιάδες στρέμματα μέσα σε 7-10 μέρες, ενώ απαιτούνται μόνο 100 εκατ. ευρώ για την πρόληψη πυρκαγιών σε όλα τα δάση της Χαλκιδικής.
- Απαιτείται η ενδυνάμωση του υπάρχοντος σωματείου αλληλοβοήθειας των δασοπυροσβεστών.
- Αν δεν αναβαθμιστεί η πολιτική προστασία, δεν πρόκειται να υπάρξει περιφερειακή ανάπτυξη.

14.14 ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ-ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Υπάρχει μια πλειάδα θεμάτων που αφορούν τη Χαλκιδική στα οποία εστιάσαμε τα τελευταία χρόνια. Αναφέρουμε επιλεκτικά ορισμένα παρακάτω.

14.14.1 Αμμοληψίες Γλαρόκαβου

Καταγγείλαμε στην Περιφέρεια ότι στην περιοχή ο Δήμος Παλλήνης έκανε αμμοληψίες χωρίς νόμιμη άδεια. Στις 24-6-2010 η Περιφέρεια απάντησε ότι όντως εκδόθηκε η άδεια από τη Νομαρχία αναρμοδίως, αφού δεν είχε ΜΠΕ και ζητήθηκε η ανάκλησή της.

14.14.2 Κοπή δένδρων στη Σάνη

Καταγγείλαμε στο Δασαρχείο Κασσάνδρας ότι:

- έχει κοπεί μεγάλος αριθμός πεύκων, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται «ύποπτα» πλατώματα σε διάφορες περιοχές π.χ. περιοχή Κουτσουπιά
- έχουν κοπεί πεύκα και έγιναν εκτεταμένες επεμβάσεις στην ιδιαιτέρου κάλλους φυσική περιοχή αμμοθινών στην περιοχή Μεσονήσι.
- έχει ανοιχτεί κάθετα προς τη θάλασσα μια μεγάλη ζώνη που για τη διάνοιξή της κόπηκαν πολλά και μεγάλης ηλικίας δένδρα.
- συναντηθήκαμε με συνεργείο που έκοβε δένδρα και είχε βάλει φωτιές για να κάψει την χαμηλή βλάστηση μέσα στο δάσος.

Το Δασαρχείο απάντησε (24/2/2010) ότι έκανε πρόταση στη Διεύθυνση Δασών Χαλκιδικής για κήρυξη ως αναδασωτέων εκτάσεων εμβαδού 27.000 τ.μ. στη θέση «Σταυρονικήτα» και 8.000 τ.μ. στη θέση «Μεσονήσι». Επειδή το δάσος είναι ιδιωτικό, κλήθηκε σε απολογία ο υπεύθυνος (Σταύρος Ανδρεάδης).

14.14.3 Υδρομετρητές σε Σταυρονικήτα

Μετά από καταγγείλεις πολιτών αποταθήκαμε στον Δήμαρχο Κασσάνδρας κ. Κανέλλη και αναφέραμε ότι στον οικισμό Σάνη-Σταυρονικήτα, ενώ κλήθηκαν οι ιδιοκτήτες από τις υπηρεσίες του Δήμου να προβούν σε αλλαγή των υδρομέτρων, δεν έγινε η αλλαγή τους από το σύνολο των ιδιοκτητών.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μη γίνεται σωστά η καταγραφή της κατανάλωσης νερού και να παρατηρούνται φαινόμενα άδικης μεταχείρισης, αφού όσοι νομίμως ανταποκρίθηκαν στο αίτημα πληρώνουν βάσει της ένδειξης του νέου υδρόμετρου, ενώ οι υπόλοιποι συνεχίζουν να πληρώνουν κατ' εκτίμηση και σαφώς πολύ μικρότερα ποσά από τους άλλους.

Η συνολική αλλαγή των υδρομέτρων, η πραγματική καταγραφή της κατανάλωσης και η αναλογική χρέωση των κατοίκων επιβάλλεται με δεδομένο μάλιστα και το σημαντικότατο πρόβλημα έλλειψης νερού που αντιμετωπίζει ο Νομός και ειδικότερα ο Δήμος.

Η ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων είναι σήμερα περισσότερο από ποτέ αναγκαία και μάλιστα επιβάλλεται από την Οδηγία Πλαίσιο 2000/60 της Ε.Ε.

Η χρέωση του νερού με βάση την πραγματική κατανάλωσή του είναι ένα αναγκαίο μέτρο που βοηθάει στην εξοικονόμηση νερού και αποτρέπει την αλόγιστη χρήση του.

14.14.4 Κοπή δένδρων και μπάζωμα στο δάσος της Σίβηρης

Στις 20/11/2009 καταγγείλαμε στη Διεύθυνση Δασών την κοπή δένδρων και το μπάζωμα περιοχής στο δάσος της Σίβηρης από ιδιώτη εργολάβο. Στις 8/1/2010 μας απάντησαν ότι όντως εκχερσώθηκε έκταση 500 τ.μ. και με την 102/8/1/10 απόφαση κηρύχθηκε αναδασωτέα.

14.14.5 Σφαγεία Γαλάτιστας

Καταγγείλαμε στις 18/2/2010 προς Δήμο Ανθεμούντα, Περιφέρεια και ΥΠΕΚΑ τα εξής:

1. Λειτουργία παράνομης χωματερής ογκωδών αντικειμένων στο Δ. Δ. Γαλάτιστας του Δήμου Ανθεμούντα.
2. Παράνομη απόρριψη ζωικών υποπροϊόντων από τα σφαγεία Γαλάτιστας.

Αναφέραμε ότι:

1. Στην περιοχή «Κεδρούδια» του Δ.Δ Γαλάτιστας του Δήμου Ανθεμούντα και μετά την επιχορήγηση που έλαβε ο Δήμος (2008) για το κλείσιμο των παλιών χωματερών (Γαλάτιστας, Γαλαρινού, Βάβδου, Δουμπιών), λειτουργεί παράνομη χωματερή στην οποία η δημοτική αρχή εναποθέτει ογκώδη αντικείμενα, αφού δεν υπάρχει σύστημα συγκέντρωσης και διαχείρισής τους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
2. Το Δημοτικό Σφαγείο Γαλάτιστας, ελλείψει μονάδας διαχείρισης ζωικών υποπροϊόντων, εναποθέτει τα υποπροϊόντα του που ανέρχονται περίπου σε 4 τόνους ημερησίως και τα υγρά απόβλητα -αίμα- σε γαλαρίες των παλιών μεταλλείων στην τοποθεσία Αγία Παρασκευή (3 χιλιόμετρα από το χωριό) και δεν τα παραδίδει σε αδειοδοτημένες εταιρείες όπως επιβάλλει η κείμενη εθνική νομοθεσία.

Στη γύρω περιοχή από τα παλιά μεταλλεία υπάρχουν κτηνοτροφικές και πτηνοτροφικές μονάδες και συνεπώς σοβαρός κίνδυνος επιμόλυνσης και προσβολής των ζώων από ασθένειες, αλλά και σοβαρός κίνδυνος ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα και των γεωτρήσεων που υπάρχουν στην περιοχή για ύδρευση και άρδευση. Σημειωτέον ότι η Γαλάτιστα προμηθεύεται νερό από γεωτρήσεις στον κάμπο της.

Επειδή δεν τηρούνται οι όροι της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας για την ασφαλή διαχείριση των αποβλήτων αυτών, που θεωρούνται ειδικού κινδύνου, ζητήσαμε να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες. Με έγγραφό της η Περιφέρεια στις 18/8/2010 μας επιβεβαίωσε πλήρως και ζήτησε τη συμμόρφωση των αρμοδίων. Έγινε μεγάλη προβολή του θέματος με εκπομπές στην τοπική τηλεόραση.

14.14.6 ΧΥΤΑ Δήμου Σιθωνίας

Συμπαρασταθήκαμε στο Σύλλογο Ενεργών Πολιτών Μαρμαρά στις προσπάθειές του για αλλαγή της χωροθέτησης του ΧΥΤΑ, ο οποίος προγραμματίζεται σε περιοχή Natura 2000.

14.14.7 Μη λειτουργία βιολογικού καθαρισμού στη Φούρκα

Αναδείξαμε τη μη λειτουργία της μονάδας βιολογικού καθαρισμού στη Φούρκα και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του, για τις οποίες έγινε προσπάθεια απόκρυψης από τις δημοτικές αρχές.

14.14.8 Δάσος Σταυρονικήτα

Για άλλη μια φορά επιβεβαιώσαμε ότι οι πολίτες μπορούν να πράξουν αυτό που δεν κάνει το κράτος και η Αυτοδιοίκηση: την προστασία των δασών και των συλλογικών αγαθών. Το Συμβούλιο της Επικρατείας επιβεβαίωσε την αρχή «Άπαξ δάσος εσαεί δάσος», κάτι που έχει τεράστια σημασία πανελλαδικά. Η απόφαση αποτελεί μία

σαφή προειδοποίηση προς όλους όσους ορέγονται δημόσιο χώρο είτε αστικό είτε δασικό: στο τέλος δεν θα κερδίσουν!

Η απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Επικρατείας έδειξε την «περιορισμένη» νομιμότητα στην οποία κινείται η Διοίκηση όταν εκδίδει πράξεις που εξυπηρετούν μεγάλα συμφέροντα και κέρδη και πρέπει να οδηγήσει την κυβέρνηση στην υιοθέτηση άλλων, πιο σύγχρονων και αποτελεσματικών μορφών ελέγχου.

Υπενθυμίζουμε ότι από το 1997 είχαμε ασκήσει προσφυγές κατά του ΥΠΕΧΩΔΕ και εναντίον 29 οικοδομικών αδειών που αφορούσαν το παράκτιο και πολύτιμο οικολογικά δάσος Σταυρονικήτα -Σάνη Χαλκιδικής, που φτάνει τα 2.234 στρέμματα.

Μετά από πολύχρονο αγώνα, πρώτα το Ε' Τμήμα και μετά η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας θεώρησε παράνομες τις οικοδομικές άδειες. Με την απόρριψη και των 21 τριτανακοπών των ιδιοκτητών από την Ολομέλεια του ΣΤΕ σταμάτησε οριστικά η οικοπεδοποίηση του δάσους. Μεταξύ άλλων, το ΣΤΕ θεώρησε ότι υπερισχύουν τα άρθρα 24 και 117 του Συντάγματος, που δεν επιτρέπουν την οικιστική αξιοποίηση των δασών και ότι οι οικοδομικές άδειες που εκδόθηκαν – δεχόμενες ότι το Βασιλικό Διάταγμα του 1965 αποτελούσε ρυμοτομικό σχέδιο που μετέβαλε το δασικό χαρακτήρα της περιοχής σε οικιστικό – δεν είναι νόμιμες. Σύμφωνα με την εισήγηση, «Η οικοπεδοποίηση και γενικότερα η χρησιμοποίηση για οικιστικούς σκοπούς ιδιωτικών ή δημοσίων δασών, που συνεπάγεται εξάλειψη της δασικής μορφής τους, απαγορεύεται από το Σύνταγμα, καθώς μάλιστα η οικιστική αξιοποίηση δεν συνιστά λόγο υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος ο οποίος θα δικαιολογούσε τη μεταβολή του προορισμού του δάσους».

14.14.9 Απειλή οικοπεδοποίησης στις Καβουρότρυπτες

Σε ρωσικά χέρια επιχειρήθηκε να περάσει μεγάλη έκταση στο δεύτερο «πόδι» της Χαλκιδικής, για να γίνει ξενοδοχειακή μονάδα. Το 2011 επρόκειτο να υπογραφεί το οριστικό συμβόλαιο για την πώληση της έκτασης στην περιοχή Καβουρότρυπτες της Σιθωνίας, που υποτίθεται ότι είναι ιδιοκτησίας του Συνεταιρισμού Δασικών Υπαλλήλων, σε εταιρία ρωσικών συμφερόντων. Ωστόσο, τα συμβόλαια δεν υπογράφηκαν, επειδή σύμφωνα με πληροφορίες εμφανίστηκε και δεύτερος διεκδικητής της έκτασης (Συνεταιρισμός Ανατολή Σιθωνίας)!

Έχουμε δηλώσει αντίθετοι σε ανάλογες επενδυτικές κινήσεις που δεν τηρούν τις περιβαλλοντικές παραμέτρους. Η Χαλκιδική αποτελεί μια περιοχή όπου η φέρουσα ικανότητα σε τουριστική κατοικία έχει ζεπερασθεί κατά πολύ. Το βεβαίωσαν άλλωστε όλοι οι εκπρόσωποι του επιστημονικού και τεχνικού κόσμου της Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ ενδεικτικές είναι και οι προβλέψεις του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου Θεσσαλονίκης για τη Χαλκιδική (που φέρεται ότι τελικά θα εξαιρεθεί από αυτό, όλως «τυχαίως»). Το τουριστικό προϊόν της παραμένει υποβαθμισμένο λόγω της σύγκρουσης των χρήσεων γης και της υπερβολικής δόμησης είτε για λόγους παραθεριστικής κατοικίας είτε για λόγους τουριστικής υπερεκμετάλλευσης.

Ειδικά η Σιθωνία είναι περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, όπου τα δάση καίγονται για να γίνουν οικόπεδα και τα δασαρχεία αλλάζουν αποφάσεις ανάλογα με μικροπολιτικά και τοπικιστικά συμφέροντα. Ακούγεται ειρωνικό ότι ο Συνεταιρισμός Δασικών Υπαλλήλων –που καθήκον τους έχουν τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος– εκμεταλλεύμενοι την αλλαγή στο νόμο περί παραμεθορίων που έγινε πριν από λίγο καιρό και το άνοιγμα της αγοράς σε ξένους επενδυτές που με κάθε κόστος επιδιώκουν οι κυβερνήσεις, αλλά και το «'θολό'» τοπίο του χαρακτηρισμού της έκτασης γης που τους ανήκε σχετικά με τη χρήση γης, επωφελήθηκαν της συγκυρίας και χωρίς καμιά ηθική αναστολή επιδίωξαν να πουλήσουν ένα ανεκτίμητο κομμάτι φυσικού πλούτου με σκοπό να οικοπεδοποιηθεί.

Πληροφορίες ήθελαν το οριστικό συμβόλαιο να αφορά στην πώληση 3.000 στρεμμάτων στις Καβουρότρυπες, ένα τμήμα της οποίας έχει χαρακτηρισθεί τελεσίδικα δάσος, ένα άλλο αγροτική γη και έχει επανεισαχθεί στη Δευτεροβάθμια Επιτροπή (με απόφαση του ΣτΕ) το θέμα της διερεύνησης του χαρακτήρα της υπόλοιπης έκτασης, αν πρόκειται δηλαδή για χορτολιβαδική ή δασική έκταση.

Το προσύμφωνο άλλωστε έγινε το καλοκαίρι του 2012 μεταξύ του Συνεταιρισμού των Δασικών και της ρωσικής εταιρίας με προκαταβολή, κατά πληροφορίες, 500.000 ευρώ, μετά την -αντιληπτή πλέον- αλλαγή στο νόμο περί παραμεθορίων που ψηφίστηκε την τελευταία μέρα του Μαΐου 2012. Ήταν η εισήγηση Βενιζέλου-Μπεγλίτη, για την οποία άσκησαν έντονες πιέσεις φορείς της αγοράς ακινήτων, και την αποδέχτηκαν εν μέσω πανηγυρισμών μεσίτες και εκπρόσωποι της κτηματαγοράς και των οικοδομικών επιχειρήσεων.

Για την ιστορία: Εφημερίδα «Το Βήμα» - Π. Μπίστικα

Από το 2007 είχαμε προειδοποιήσει για το πάρτι ξεπουλήματος που στήνεται στη Χαλκιδική, σημειώνοντας πως περισσότερα από 44.000 στρέμματα διεκδικούνται από οικοδομικούς συνεταιρισμούς, που με χρυσόβουλα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας προσπαθούν να δικαιολογήσουν τίτλους.

Μετά το 1960 παρθένες δασικές εκτάσεις πουλήθηκαν από μοναστήρια και αγοράστηκαν αντί πινάκιου φακής από οικονομικά ισχυρές οικογένειες, άρχισαν οι αγοραπωλησίες και μπήκαν στο παιχνίδι και οικοδομικοί συνεταιρισμοί στη Σιθωνία και την Κασσάνδρα. Ο Μ. Τρεμόπουλος είχε επισημάνει συγκεκριμένες περιπτώσεις:

- Έκταση στη Βουρβουρού – Οικοδομικός Συνεταιρισμός των Ιατρών: επιχειρήθηκε να χτιστεί, αλλά με προσφυγές των οικολόγων αποτράπηκε.
- Κριαρίτσι και Καβουρότρυπες – Συνεταιρισμός Δασολόγων-Δασοπόνων: προγραμματίστηκε ανέγερση ξενοδοχειακού συγκροτήματος.

Το Σύνταγμα του 1975 επέβαλε ως υποχρέωση του κράτους την προστασία των δασών, απαγόρευσε την αλλαγή της χρήσης και του προορισμού τους και με το άρθρο 117 κατέστησε υποχρεωτική την κήρυξη των δασών και δασικών εκτάσεων που καίγονται ως αναδασωτέων. Ωστόσο, ποτέ δε σταμάτησε το πολιτικό παιχνίδι με τις ομάδες πίεσης υπέρ των οικοδομικών συνεταιρισμών, οι οποίοι καρπώθηκαν εκτάσεις επί χούντας έχοντας παίξει παλαιότερα γερά και με την οικειοποίηση εκτάσεων που είχαν παραχωρηθεί κατά χρήση από το Δημόσιο για ρητινοσυλλογή. Οι μεταβιβάσεις προς συνεταιρισμούς από ρητινοσυλλέκτες έγιναν την περίοδο 1955-1969 με πολύ χαμηλό τίμημα, της τάξεως των 3.000-5.000 δραχμών (τότε) ανά στρέμμα.

14.14.10 Χυτήριο ανάκτησης μολύβδου στο Στανό

Πρόκειται για μονάδα παραγωγής μολύβδου από ανακύκλωση μεταχειρισμένων συσσωρευτών αυτοκινήτων με την επωνυμία «Αφοί Βαφειάδη & Σία ΟΕ». Δεν είμαστε αντίθετοι στην ανάκτηση του μολύβδου από τις μπαταρίες, αφού είναι απαράδεκτο να καταλήγει αυτή η τοξική ουσία στις χωματερές, ενώ με την ανακύκλωση περιορίζεται και η εξόρυξη πρωτογενούς υλικού. Οι συνέπειες όμως της παραγωγής πρωτογενούς μολύβδου για το περιβάλλον και την υγεία είναι δυστυχώς γνωστές από το Λαύριο. Αυτού του είδους οι βιομηχανίες είναι εξαιρετικά ρυπογόνες και πρέπει να χωριθετούνται σε οργανωμένες βιομηχανικές περιοχές, όπου θα υπάρχουν συστήματα ελέγχου της ρύπανσης και θα γίνονται τακτικοί και αυστηροί έλεγχοι.

15. ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ

Ο Νομός Πέλλας, ένας κατεξοχήν αγροτικός νομός, τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει αύξηση της απασχόλησης στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες. Η αγροτική παραγωγή περνάει κρίση, γιατί στηρίχθηκε στην καταβολή επιδοτήσεων και όχι στην παραγωγή ποιοτικών τοπικών προϊόντων.

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη λέει όχι:

- στη χημική γεωργία
- στη ρύπανση του Λουδία και των υπόλοιπων υδατικών πόρων
- στην ιδιωτικοποίηση του νερού και των πηγών
- στην άναρχη οικιστική ανάπτυξη
- στην αποβιομηχάνιση και ανεργία: Να μην πουληθούν τα δύο υδροηλεκτρικά εργοστάσια της ΔΕΗ στην Έδεσσα, τα οποία αποτελούν πολεμική αποζημίωση της Ιταλίας στο ελληνικό κράτος – να συμμετέχει και ο Δήμος στο σχήμα διοίκησης
- στο απαράδεκτο οδικό δίκτυο της περιοχής: από τη Χαλκηδόνα μέχρι τα όρια του νομού Φλώρινας αντιστοιχεί ένας νεκρός κάθε 180 μέτρα!
- στο απαρχαιωμένο σιδηροδρομικό δίκτυο
- στην αποδάσωση
- στο ξεπερασμένο τουριστικό μοντέλο και στην εκποίηση της έκτασης των 20.000 στρεμμάτων στο χιονοδρομικό κέντρο του Καιμάκτσαλαν σε ιδιωτικό σχήμα που προωθεί το ΤΑΙΠΕΔ
- στην απαξίωση του γεωθερμικού πεδίου Αριδαίας και κάμπου Γιαννιτσών.

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη λέει ναι:

- στην αναδιάρθρωση καλλιεργειών
- στην προώθηση της βιολογικής και ποιοτικής γεωργίας
- στην προώθηση της αγροτικής συνεργασίας
- στην ανάδειξη επώνυμων τοπικών ποιοτικών προϊόντων
- στην προστασία υδάτινων πόρων (Λουδίας, υπόγεια νερά, πηγές Αραβησσού) και στην ορθολογική διαχείρισή τους, με κοινωνική συμμετοχή και έλεγχο
- στον πραγματικό έλεγχο των πηγών ρύπανσης (εργοστάσια, φυτοφάρμακα, σκουπίδια)
- στην οικολογική ανασυγκρότηση πόλεων, όπως τα Γιαννιτσά που έχουν λιγότερο πράσινο ακόμη και από την Αθήνα (μόλις 2,1 τ.μ. ανά κάτοικο)
- στην προστασία των χαρακτηρισμένων ελεύθερων πράσινων χώρων στις πόλεις
- στην απόδοση του πρώην στρατοπέδου Καψάλη Γιαννιτσών στο Δήμο και μετατροπή του σε πάρκο υψηλής βλάστησης
- στην προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων (αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, μεταβυζαντινές εκκλησίες και μοναστήρια, παραδοσιακές συνοικίες όπως το Βαρόσι της Έδεσσας, μουσουλμανικά μνημεία όπως το μαυσωλείο και τα λουτρά του Γαζή Εβρενός ή το τζαμί του Σεΐχη Ιλαχή στα Γιαννιτσά, το Γενί Τζαμί της Έδεσσας)

- στην προστασία του Πάικου και του εγκαταλειμμένου παραδοσιακού οικισμού της Κρώμνης και στην αναβάθμιση και ανάδειξη του Πάρκου Καταρρακτών Έδεσσας και του Οικολογικού Πάρκου Κρύας Βρύσης
- στην εφαρμογή τοπικών αναπτυξιακών και φιλοπεριβαλλοντικών πρωτοβουλιών, σε συνδυασμό με ευρωπαϊκά προγράμματα
- στη σιδηροδρομική σύνδεση της Έδεσσας και των Γιαννιτσών με τη Θεσσαλονίκη
- στην κομποστοποίηση οικιακών απορριμμάτων
- στην κατάρτιση δασικού κτηματολογίου
- στην ανάδειξη και αειφορική διαχείριση περιοχών ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους
- στην προώθηση οικοτουρισμού, αγροτουρισμού, με παράλληλη ανάδειξη των τοπικών προϊόντων και στην ανάπτυξη του ορειβατικού, ποδηλατικού και θρησκευτικού τουρισμού
- στην αξιοποίηση της γεωθερμίας προς όφελος των ποιοτικών αγροτικών προϊόντων
- στην αξιοποίηση βιομάζας εργοστασίων, κτηνοτροφικών μονάδων, απορριμμάτων.

16. ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη λέει ΝΑΙ

- στην προστασία της ποιότητας ζωής, του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας ως προτεραιότητες για την περιφερειακή πολιτική
- στη βιώσιμη γεωργία και κτηνοτροφία που δεν κατασπαταλούν φυσικούς πόρους και χημικά, προτεραιότητα στην προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας
- σε ένα σύστημα βιώσιμης διαχείρισης των απορριμμάτων με βάση τη μείωση του όγκου, το διαχωρισμό στην πηγή και την ανακύκλωση, όπου οι πολίτες εκπαιδεύονται και συμμετέχουν ενεργά στις προϋποθέσεις αλλά και στα αποτελέσματα αυτής της δράσης
- στην ήπια οικοτουριστική αξιοποίηση του Αξιού, της Πικρολίμνης, της Δοϊράνης καθώς και στον αγροτουρισμό, το μοναστηριακό, εναλλακτικό, φυσιολατρικό και αθλητικό τουρισμό και τις σπάνιες φυσικές και ανέπαφες περιοχές του Κιλκίς
- στη σύνδεση με προαστιακό του Κιλκίς και του Πολυκάστρου με τη Βιομηχανική Περιοχή και τη Θεσσαλονίκη
- στην ανάπτυξη εναλλακτικών συστημάτων μετακινήσεων: σωστή αστική συγκοινωνία, σύνδεση των αστικών κέντρων με τους οικισμούς, ευρύχωρα και ελεύθερα πεζοδρόμια, ποδηλατόδρομοι μέσα στην πόλη αλλά και μέτρα για την ασφαλή μετακίνηση ποδηλάτων μεταξύ των οικισμών κοντά στα αστικά κέντρα του νομού, περιφρούρηση των λίγων ελεύθερων χώρων που έχουν απομείνει, δημιουργία νέων χώρων για την ανάπτυξη των σχέσεων της γειτονιάς και της επικοινωνίας των ανθρώπων
- στη μετατροπή των πρώην στρατοπέδων σε χώρους αναψυχής, πολιτισμού, υπαίθριων αθλητικών δραστηριοτήτων, περιαστικών καλλιεργειών με πλήρη απαγόρευση νέας δόμησης στις εκτάσεις τους.

Ο Νομός Κιλκίς, με το φυσικό ανάγλυφο, την πολυμορφία στη βλάστηση, τη χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, τα σταθερά ρεύματα αέρα, την υψηλή ηλιοφάνεια, την ξηρότητα του κλίματος και την εγγύτητα προς το μεγάλο αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης διαθέτει τεράστιες δυνατότητες συνδυασμένης πρωτογενούς παραγωγής και οικοτουριστικής ανάπτυξης, με παράλληλη αξιοποίηση των τεχνικών και οικονομικών δυνατοτήτων που προσφέρει η τώρα παρακμάζουσα βιομηχανική περιοχή στο Σταυροχώρι. Μπορεί πραγματικά ο νομός αυτός να γίνει ο κοντινός τροφοδότης της Θεσσαλονίκης.

Αρκεί να εφαρμοσθούν:

- αποκεντρωμένα περιφερειακά μοντέλα που αξιοποιούν βιώσιμα τους τοπικούς πόρους.
- πολιτικές που δίνουν έμφαση στη διαχείριση του νερού, την παραγωγή υψηλής αξίας προϊόντων διατροφής και αρωματικών/θεραπευτικών βιοτάνων, την παραγωγή σπόρων και φυτών φυσικών ποικιλιών, την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ιδιαίτερα στα δημοτικά και δημόσια κτίρια), την αξιοποίηση της βιομάζας, την σύνδεση αστικών και αγροτικών κέντρων, την παροχή υπηρεσιών υγείας και προληπτικής ιατρικής.
- πολιτικές που βοηθούν τη διάδοση των πολιτιστικών εξελίξεων μέσω πρωτοβουλιακών και εθελοντικών ομάδων πολιτών, που συμβάλλουν στη σταδιακή μετατροπή του νομού από «τόπο δυσμενούς μετάθεσης» σε

ελκυστικό τοπίο για νέους ανθρώπους και ομάδες ανθρώπων που αναζητούν έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής μακριά από τα αστικά κέντρα.

- στην εγκατάσταση εξειδικευμένων Υπηρεσιών που θα υποστηρίζουν την αγροτική, κτηνοτροφική και τουριστική εξέλιξη, τους μικρούς επιχειρηματίες αλλά και όλα τα πρωτοβουλιακά κινήματα που προωθούν την αλληλέγγυα διανομή, τις αγορές χωρίς μεσάζοντες, τα δίκτυα ανταλλαγών, τις ομάδες αυτοεκπαίδευσης.
- δράσεις που ευνοούν τη μετατροπή του κατοίκου της υπαίθρου σε ενημερωμένο πολίτη ανοικτό σε νέες ιδέες και νέους ανθρώπους που προάγουν το θετικό πνεύμα, τη συνεργασία, την αποδοχή το διαφορετικό, την αλληλεγγύη, τη συμμετοχή μέσα από την εμπειρία της άμεσης δημοκρατίας.
- η διάδοση πρακτικών και προδιαγραφών (π.χ. ισορροπημένη διατροφή, καθαρές τεχνολογίες δόμησης, αποφυγή μεταλλαγμένων και μολυσμένων τροφίμων) που προάγουν την υγεία του ανθρώπου.

Οραματίζόμαστε μια Αυτοδιοίκηση που θα υλοποιήσει το κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό έργο που εγκατέλειψε το κεντρικό κράτος υπακούοντας στη μνημονιακή αντιμετώπιση της κρίσης. Μια Αυτοδιοίκηση όπου κάθε πολίτης θα έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, στη λήψη αποφάσεων, στην εργασία, στον πολιτισμό, στην έκφραση, όπου κάθε πολίτης θα παρακινείται να δρα –και όχι μόνο να αντιδρά ή δέχεται μοιρολατρικά τη μιζέρια– και να επιδιώκει να υλοποιήσει το όραμα για τη ζωή του μέσα από το σεβασμό των συνανθρώπων του και του περιβάλλοντος.

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη λέει ΟΧΙ

- στο μοντέλο εργολαβικής ανάπτυξης που μας οδήγησε στα σημερινά οικονομικά και οικολογικά αδιέξοδα
- στην άπληστη ανάλωση των φυσικών πόρων σε βάρος του περιβάλλοντος και των επομένων γενεών
- στις πρακτικές του ρουσφετιού και της κάλυψης στενών τοπικιστικών συμφερόντων
- στη μονομερή προώθηση πόρων στις πόλεις με παράλληλη εγκατάλειψη της υπαίθρου
- στην ανεξέλεγκτη οικιστική επέκταση
- στην απώλεια ή την υποβάθμιση των αστικών κοινοχρήστων χώρων
- στην ανεξέλεγκτη χημική γεωργία και τα μεταλλαγμένα
- στην ανάπτυξη μεταλλείων ή ορυχείων σε οποιαδήποτε περιοχή του νομού
- στα στεγανά στη διαχείριση της Περιφέρειας, στις αδιαφανείς μεθόδους και πρακτικές.

17. ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ

Οι Σέρρες, το μεγαλύτερο περιφερειακό αστικό κέντρο της Κ. Μακεδονίας, θέλουμε να λειτουργήσει ως πόλος οικολογικής ανάπτυξης της ευρύτερης πεδιάδας και ως κέντρο διασυνοριακής συνεργασίας, αξιοποιώντας τη θέση, το ανθρώπινο δυναμικό και το φυσικό της πλούτο.

Λέμε ΟΧΙ:

- στα καταστροφικά σχέδια για εξόρυξη ψηγμάτων χρυσού

- στη ρύπανση του Στρυμονικού Κόλπου
- στην καταστροφή των δασών
- στην εντατική γεωργία και στη δηλητηρίαση της γης
- στην κατασπατάληση και ρύπανση των νερών
- στις ανεξέλεγκτες χωματερές και στην καύση των σκουπιδιών
- σε ακατάλληλες επιλογές θέσης και λειτουργίας XYTA
- στο μαζικό τουρισμό και την καταστροφή των αιγιαλών
- στη «βρώμικη» ενέργεια
- στην εγκατάσταση Σταθμού Συμπίεσης φυσικού αερίου του αγωγού ΤΑΡ στο Δήμο Εμμ. Παππά
- στην οικοπεδοποίηση των πρώην στρατοπέδων
- στην κυριαρχία του ΙΧ
- στην υποβάθμιση της Κερκίνης και του Στρυμόνα
- στην απαξίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Λέμε Ναι:

- στην ολοκλήρωση του δασικού κτηματολογίου και στην οριοθέτηση των χρήσεων γης
- στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, στη βιολογική παραγωγή και στη στήριξη των τοπικών προϊόντων
- στη δημιουργία νέων «πράσινων» θέσεων εργασίας στους τομείς της εξοικονόμησης ενέργειας στις οικοδομές, στις μη-βιομηχανικές Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, στις βιοκαλλιέργειες και εναλλακτικές καλλιέργειες (π.χ. ροδιά, αρωματικά φυτά), οικοτουρισμό-αγροτουρισμό, στην προστασία των οικοσυστημάτων και ειδών της άγριας ζωής, στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
- στην προστασία των υδατικών πόρων, με ολοκληρωμένη υδρογεωλογική μελέτη, για να σωθούν οι περιοχές του Αγγίστρου, Στρυμόνα, Αγγίτη, Κρουσοβίτη, Καστρόλακκου
- στην επεξεργασία όλων των λυμάτων
- στον οικοτουρισμό-αγροτουρισμό με αξιοποίηση του Σπηλαίου Αλιστράτης και Φαραγγιού ποταμού Αγγίτη, των οικισμών του Μπέλες, των αρχαιολογικών χώρων (Αμφίπολη, Σιδηρόκαστρο, Σέρρες, Γάζωρο, Τερπνή, Βέργη, Αηδονοχώρι, Άγκιστρο, Καλόκαστρο, Στρυμονικό), των ιαματικών λουτρών Σιδηροκάστρου, Θερμών, Αγκίστρου
- στην ελαχιστοποίηση των σκουπιδιών, με επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και κομποστοποίηση
- στην αξιοποίηση της γεωθερμίας και των άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και στη δημιουργία ενεργειακών συνεταιρισμών
- στη συνολική αντιμετώπιση των πρώην στρατοπέδων με τη δημιουργία μητροπολιτικών πάρκων
- στον προαστιακό σιδηρόδρομο
- στην προστασία και ανάδειξη του Λαϊλιά και στην κήρυξη του Παγγαίου ως ιστορικού μνημείου της φύσης
- στη συντήρηση και ανάδειξη των σημαντικών αρχαιολογικών τόπων, ναών και μοναστηριών

18. ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη λέει ΝΑΙ

- στην προστασία της ποιότητας ζωής, του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας ως προτεραιοτήτων για την περιφερειακή πολιτική
- στη βιώσιμη γεωργία και κτηνοτροφία που δεν κατασπαταλούν φυσικούς πόρους και χημικά και στην προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας
- στη βιώσιμη διαχείριση των απορριμμάτων με βάση τη μείωση του όγκου, το διαχωρισμό και την ανακύκλωση, φυσικά και με την ευθύνη του κάθε πολίτη
- στην ήπια οικοτουριστική αξιοποίηση των όχθεων του Αλιάκμονα, μονοπάτια για περιπάτους, για ποδήλατα, για παρατηρητές πουλιών, για αναψυχή με όρους προστατευτικούς για το περιβάλλον αλλά και με ταυτόχρονη αποκατάσταση των αρμοληψιών με δεντροφυτεύσεις κτλ. Σύνδεση των μονοπατιών με Βεργίνα, Άμμο, Αγ. Βαρβάρα και Βέροια.
- στην αναβάθμιση της αστικής συγκοινωνίας για τους μαθητές των Γυμνασίων και Λυκείων.

Η Οικολογία-Αλληλεγγύη λέει ΟΧΙ

- στο μοντέλο ανάπτυξης που μας οδήγησε στα σημερινά οικονομικά και οικολογικά αδιέξοδα
- στην άπληστη ανάλωση των φυσικών πόρων σε βάρος του περιβάλλοντος και των επομένων γενεών
- στις πρακτικές του ρουσφετιού και της κάλυψης στενών τοπικιστικών συμφερόντων
- στη μονομερή προώθηση πόρων στις πόλεις με παράλληλη εγκατάλειψη της υπαίθρου
- στην ανεξέλεγκτη οικιστική επέκταση
- στην απώλεια ή την υποβάθμιση των αστικών κοινοχρήστων χώρων
- στην ανεξέλεγκτη χημική γεωργία και τα μεταλλαγμένα
- στα στεγανά στη διαχείριση της Περιφέρειας, στις αδιαφανείς μεθόδους και πρακτικές.

19. ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Τι θέλουμε για την Πιερία:

- Αειφόρο ανάπτυξη του Ολύμπου, των Πιερίων και της ακτογραμμής των 100 χιλιομέτρων.
- Πράσινες θέσεις εργασίας και καταπολέμηση της ανεργίας.
- Αναδιάρθρωση της πρωτογενούς παραγωγής και ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, για να σταματήσει η εγκατάλειψη της υπαίθρου και να ξαναζωντανέψει η τοπική αγροτική παραγωγή.
- Αναβάθμιση και καλύτερη οργάνωση της μυδοκαλλιέργειας.
- Στήριξη της ντόπιας βιοτεχνίας και βιομηχανίας για να αποκτήσει κουλτούρα καινοτομίας και ποιότητας, να είναι οικολογική και να δημιουργήσει θέσεις αξιοπρεπούς εργασίας.
- Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, του οικοτουρισμού, του αγροτουρισμού, ανάδειξη των ιστορικών μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων (Δίο, Πύδνα, Μεθώνη), του Ολύμπου, των Πιερίων, των Αλυκών Κίτρους κ.ά.
- Άμεση λειτουργία του Βιολογικού Σταθμού Λιτόχωρου και σε όλους τους οικισμούς.
- Μη λειτουργία των διοδίων Λεπτοκαρυάς της εθνικής οδού και κατάργηση των διοδίων Αιγινίου.
- Εναλλακτική διαχείριση απορριμμάτων.
- Κατασκευή βιοκλιματικών κτιρίων για το Μουσικό Σχολείο και τα ειδικά σχολεία και κτιριακή συμπλήρωση του 3ου Συγκροτήματος στην Κατερίνη.
- Κατασκευή του δρόμου που συνδέει την πόλη με το νέο Νοσοκομείο.
- Προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας.
- Ενεργειακή αναβάθμιση των σπιτιών και βιοκλιματική αρχιτεκτονική.
- Έδρυση και λειτουργία Βιοτεχνικών Πάρκων και Τεχνολογικού Πάρκου.
- Υπογραφή του ΠΔ επέκτασης των ορίων του Εθνικού Δρυμού και ολοκλήρωση των μελετών, του Σχεδίου Διαχείρισης και του κανονισμού λειτουργίας του.
- Ενίσχυση του Εθνικού Πάρκου των Δέλτα Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα και του Φορέα Διαχείρισης. Προστασία των υγροτόπων Μεθώνης και Μακρύγιαλου.
- Όχι στην οικοπεδοποίηση του Καταφυγίου Άγριας Ζωής της περιοχής Αλυκών Κίτρους - Κορινού.
- Αειφόρο διαχείριση του νερού – όχι στην ιδιωτικοποίηση.
- Με το φράγμα της Μόρνας και το διυλιστήριο και μέσω διαδημοτικής επιχείρησης να υδροδοτηθεί η Β. Πιερία και τα χωριά της Κατερίνης. Μέρος του νερού να κατακρατηθεί σε μικρά φράγματα και λιμνοδεξαμενές για άρδευση.
- Δημιουργία αστικού Κέντρου Υγείας 24ωρης λειτουργίας. Στελέχωση με γιατρούς του Κέντρου Υγείας και του Νοσοκομείου και λειτουργία μονάδας εντατικής θεραπείας.

- Δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού στη Β. Πιερία.